

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Menippus sive dialogorum satyricorum centuria
inanitatum nostrativum speculum**

Andreä, Johann Valentin

Cosmopoli [i.e. Straßburg], 1618

[urn:nbn:de:bsz:31-107424](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-107424)

Andreae 2.7
+ MENIPPUS + 6

Sive
DIALOGORVM
SATYRICORVM
CENTURIA

INANITATVM NOSTRA-
TIVM SPECVLVM.

In Grammaticorum gratiam
castigatum.

L. S.

*Ficta crudeles pietas tyrannos impios mores sto-
la fimbriata cedat; in panno tenui recondit nuda
se virtus, rugari sub umbrâ rustici, nec se titulis
superbis vendit: insanosq; fori tumultus ridet, &
plausus popularis aura, nec cliens magni foribus
patroni assidet: Vita tacitos beata rare se-
creto sibi noto tantum exigit
annos.*

COSMOPOLI

ANNO

M. DC. XVIII.

1 6 18

A N T I P O D E S .

*Viri boni, simplices & cordati
salvete.*

Mitto ad vos, optimi mei, imaginem
nostri hemisphærii, non Apellis
penicillo, sed fortuito carbone delineatã.
Nulla lucelli à vobis spes est, nisi colla-
tionis cum rebus vestris desiderium. Agi-
te ergo, si quod apud vosque, aut minus
absurdũ, communicate, postquam eun-
dem nacti sumus globũ scabrosissimum.
Stilus hic nullus est præter parrhisiã,
Autores nulli, quam oculi, aures, tactus:
Encomiasten pudor cohibuit: testis Sol
est, quem ad vos exoravi internuncium.
Vivite & commiseremini. Ad Boreum,
poli so. gr. elevati,

V.

Menippus.

LECTO-

LECTORI ÆQVANI-
M O S.

Etsi ab omni ævo veritatis studium æque
fuit, ac odium; illudque inter truculen-
tiss. minas nunquam cohibitum, hoc in cla-
rissima luce nunquam intermissum: rarò ta-
men inter homines fuit utriusque idem me-
ritum, & libertas linguæ apud paucissimos
rerum humanarum, temporisque arbitros
innoxia. Nam cum mundana scena actiones,
naturali quasimotu, è luce in tenebras, à ra-
tione ad opinionum conflictus subinde demer-
gantur, nunquam tutum fuit, vel properanti
hominum declinationi obloqui, ne dum pro-
pendenti tanta moli obniti velle. Itaque quot-
quot veritatis patrocinium susceperunt, tem-
poris fortasse felicitate, aut facilitate princi-
pum invitati, vix sane eam vel satis, vel diu
ab opinionum tyrannide liberarunt, sed cona-
tu in re laudabili exhibitò, ubi rem periculo-
sissimam juxtà ac laboriosiss. animadverten-
runt, mentem impune explicasse, satis habue-
runt. Hinc est, quòd Philosophorum, illi in-

geniosiss. labores frustra fuerunt, quibus cœ-
 lum, terras, maria, ipsumque hominem ad
 veritatis bonique amussim revocata, exami-
 nataque voluerunt, magnis voluminibus ob
 eam rem confectis, obtinente semper humani
 cerebri vertigine, temporis variabilis lubri-
 citate, & machinæ huius nostræ mobilitate,
 usque dum Christus noster, veritas, bonitas-
 que ipsa & orbis salus, obambulans, & Mun-
 dum necquicquam inclamans, palàm nobis
 monstravit, non esse quod porro de eo sperem-
 us, aut labores, nisi in cassum impendamus.
 Tenebrarum scilicet regnum esse, & turbi-
 num, ubi quicquid coneris, ethiopes nunquam
 albescant, cæci luce delectari haud possint:
 obiurgandum tamen esse, ut cùm supremo
 Iudicio de singulis decreturus sit, audita ve-
 ritatis conscientia torqueatur. Ab eo tempo-
 re cum Sathana odio optimus quisque confl-
 ctatus, veritatis confessione suis prospectum
 ivit, & ob hoc unum nomen semper irrisus,
 accusatusque, frequenter Ecclesia agros fidei
 sanguine irrigavit, donec nobis ad orbis ter-
 reni feces devolutis, tantum est ab utraque
 parte concertationum derelictum, ut multi-
 tudine

AD LECTOREM. 5

tudine, & jam selectione desperatissime Laboremus. Exinde multi ab omni severiore colluctatione absterriti, ad querelas facile convertuntur, & veluti iniquissime habiti. quod primum in buccam venit, impatienter, tumultuarieque effundunt. satis abunde sublevati, si quis saltem inoffensus lamentantes exaudiat, quantumvis subsidium nullum, auxiliūve admoveat. Nam cum sub clarissima Evangelica lucis, artiumque excellentissimarum restitutione, pro qua B. Lutherus seculi nostri Heros invictissimus, cum tot aliis, & illustribus athletis, tantopere depugnavit, ad meras vitiliginēs, paganismos, phantasmata, quisquillas, & larvas, magnā tyrannide, turpique impostura detrudamur, nec vel Christianismi, vel eruditionis, vel humanitatis decora, nisi sola nominis jaetatione, tueri permittamur, sed eorum ludibrio, & libidini, penes quos Mundana fabula actio est, perpetuo simus expositi, nemo miretur inter tot carceres, & compedes singultus nostros, ac murmura nonnunquam exaudiri, & cum emendationis sive liberationis spes omnis absit, in consolationem, & tādij fallimenta eanobis excidere

dere. Tale quid & nostrum hoc præsens est: Varie quidem de multis res nostras vel sacras vel prophanas affligentibus querulum: sed nequaquam sive in Religionem nostram divino munere repurgatam, & Augusta confessione, concordia, explicatione in victam, sive in honestissimas leges, quib. virtutes laudatissimæ reguntur, sive in vitæ humana decentes ordines, quorū discrimine Christiana societas cōstat, sive in elegantissimas artes, quarum ministerio humanū ingenium se explicat, injurium; quib. quantūvis reb. humano generi maxime salutarib., cū humana vel tyrannis vel calliditas non pepercerit, quin is involuta, cōtra humanam nobilitatem, tranquillitatemque abuteretur, facile fuit in singulis aliquid annotare, quo iniquitas rei, vel doli evidentia etiam simplicioribus proderetur. Vt enim in pulchra facie, macula si quæ aspersa est, facile observatur, ita ostendit, quæ Christianismi nostri limpiditas candorque sit, omnem simul indignitatem, fraudulentiamque detegit, notandamque humanæ societati proponit. Cujus rei etsi usus iste nequaquam est, ut mi-

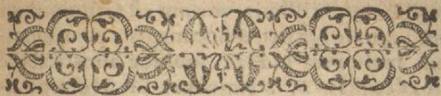
niescant,
 ut, vel opini
 a, nuaat, nob
 ntrasse, qua
 ut, renebris qu
 minis parte
 a confessi uni
 ritos etiam
 minam genu
 ca: ita bos a
 ut depugnare
 pte reformi
 du mala nob
 ctam Dei, &
 e humanam e
 uorem obsec
 u d d r t r i n a q
 que junctat
 r r i o r e m i n
 u r i m u s, n e m
 d o r e s, s u m p t
 r i j u n t, i n c r
 o n & s c r i p t
 u r u m i n d
 c i a r i j h a r e s e

ut mitescant, erubescantve, qui sic male merentur, vel opinionem vulgus, quam de iis habet, minuat, nobis tamen non injucundum sit monstrasse, quam se nunquam illi satis tegan, tenebrisque involvant, quin aliqua turpitudinis parte nobis pateant, quamque veritas confessa unica cathena sit, qua ex latibulis invitos etiam protrahat: nam ut reliquum hominum genus illata injuria ex abditis provocat: ita hos agrestis veritas, contra quam aut depugnare habent necesse, aut, quod tantopere reformidant, esurire. Dum igitur illi tales mala nobis dicunt & intentant, nos Ecclesiam Dei, & Christianam rempublicam, ac humanam eruditionem omnemque simulationem obsecramus: quandoquidem præter vita doctrinaque consensum, præsentis præteritique junctam observationem, præter naturæ veriorem interpretationem nihil quicquæ querimus, neminem etiam, nisi qui palam in labores, sumptus, patientiamque nostram injurijs sunt, increpamus, patiantur nos hoc strepero & scripturiente seculo, querelis aliquantum indulgisse, quod si omnino nos mercenarij hæreseos accusabunt, & patria proditores

^{16. ff.}
8 PRÆF. AD LECT.

tores perduellionis reos facient, ac linguarum,
artiumque imperitissimi barbariem imputa-
bunt, seramus id cum bono Deo, ac unam hanc
vocem opponamus, nisi Mundus pronuncia-
set hæreticos, Christus non haberet martyres.
Tu verò, candide Lector, qui veluti prudens
peregrinator in Orbis mei foro libere obam-
bulas, cum & illos inspexeris, nos audiveris, re
omni tecum accurate pensitatâ, si impatien-
tiores videbimur, libere increpa; sin justè ac-
cusasse persuadebimus, nostri miserere, deniq;
tui ipsius, ac laborantium bonorum memor,
in rem à Deo injunctam abito. Vale.

ENCY-

I. ENCYCLOPÆDIA.

A. **ALVE** Magister. *B.* Et tu, mi homo. *A.* Daturus tibi sum filium. *B.* Ego redditurus. *A.* Quomodo? *B.* Doctum aefelicem. *A.* Præclara sunt hæc, at tu obsecro, id explica. *B.* Discet ex me persuadere hominibus quicquid voluerit, & veritatem indagare ubique, & Naturam novisse omnem, & cælum scrutari exactè, & vitam formare perfectè, & cives regere prudenter, & Deum habere familiarem. *A.* Obstupesco. *B.* Quid ita? *A.* Te aliis conferre, cuius tibi nihil reservas. *A.* Nihil? *B.* Omnino: nã nec mihi hoc persuades, nec veritatem dicis, nec Naturam habes amicam, nec cælum propitium, nec vitam bonis probatam, nec cives obsequentes, nec Deum clementem. *B.* Iniuria hæc est. *A.* Imò benignitas, qui nihil durius in testatuo, quod verba daturus eras pro ære præsentè. *B.* Experiendum prius erat. *A.* Nisi puer meus homo foret, & filius meus: quem si tuo ære conducere velles ad periculum faciendum, infanus consentirem. *B.* Quid ergo huc venisti? *A.* Vt te præsens intueret, qui tot patribus imponis. *B.* Impostorem aliquem? *A.* Ita certe; nam cum ipse ingenio sis stupido

moribus impurissimis, mirum est te hominum
flori potuisse præfici, & hoc magis, cum nemi-
nem meliorem reddas, subinde alios habere
quos decipias. *B.* Neminem? *A.* Nomina a-
liquem. *B.* Imo multos. *A.* Vnum. *B.* Vah
obruor numero. *A.* Eiice, qui primus in bucca
B. Tibi ego lusui sim? *A.* Tibi ego filium cre-
dam? *B.* Tuum ego truncum formem? *A.* Tu-
as ego nugas emam? *B.* Tuis ego sordibus mi-
fscar? *A.* Tuas ego virgas adorem? *B.* Meis
ego deliciis caream? *A.* Meis ego pugnis par-
cam? *B.* Itaque non committis filium? *A.* Non
equidem si canis sit, reliquis charior.

2. VOCATIO.

UNde tu tristis? *B.* Ex adytis. *A.* Quid tu
ibi. *B.* Ambibam sacerdotium. *A.* Nefas
vocandus eras. *B.* Ineptus, siquidem aliud ve-
lim operiri seculum. *A.* Itaque ambire oportet?
B. Imò emere, nam in tanta ambientium tur-
ba si nummi fuissent non iam dolerem, *A.* De
vocatione vero ecquid? *B.* Ea debetur, quibus ius
primogenituræ est, aut hæreditatis. *A.* Obscurè
loqueris. *B.* Sic decet in mysteriis. *A.* Itaque aut no-
men, aut argentum substernitis sacræ functioni? *B.*
Sic tēpora volunt. *A.* Et animarū curam emitis?
B. Cogimur? *A.* Venditis? *B.* Si spes lanæ pluris
sit. *A.* Nihil hic conscientia? *B.* Paupertas pro-
hibet. *A.* Scilicet ad sacerdotale otium tanto
numero à parentibus destinamini, ut arcendi sitis
ab Ecclesiâ, non exorandi. hinc qua primum
ingre-

ingredimini die, res vestras, non eius agitis. *B.* Alendi sunt nostri. *A.* Siquidem Ecclesiæ cura alimonix vel ditescendi potius species est, haud posthac mirabor, si huic rei unice incumbatis. *B.* Non unice, sed post sacros sermones habitos. *A.* Quid si ille ipse sermo tuus sacram pauperiæ persuadeat? *B.* Aliud cathedræ, aliud Oeconomix convenit. *A.* Aut liberalitatem hominibus commendet? *B.* Siquidem in Sacerdotem & res sacras conferre quid velint. *A.* Aut hominem ad maiora festinantem, Dei vocationem expectare iubeat? *B.* Ea est superiorum favor: nam quis è caelis loquentem Deum expectet? *A.* Tu vero credis per hõs nundinatores Deum tibi oves suas vendere? *B.* Illos imperare, me sequi par est. *A.* Vides nempe quo fundamento illa tua iactantia insistant, qua de ordinarium, legitimum, vocatum, Dei legatum, interpretem, & dispensatorem ad populum proclamas? *B.* Interim verbum Dei doceo. *A.* Quid si idem faciat vir bonus ex plebe, animo devoto, corde integro? *B.* Atqui latinè nescit? *A.* Deum germanum nobis explicet. *B.* Methodum nescit? *A.* Scripturæ utatur. *B.* Examen non sustinet. *A.* Et id permulti è vobis ægerrimè. *B.* Locis communibus instructus non est. *A.* Perlegat libellos vestros translatos. *B.* Nescio quid velis. *A.* Id certè, neque illum nequete ad Ecclesiam verè vocari, ubi vel consuetudo, vel nomen, vel cognatio, vel grammatica, vel argentum, vel sollicitatio, vel intercessio, vel lucri ortique spes vos Ecclesiæ obrudunt.

3. POLEMICA.

A. S Atis librorum. *B.* utinam & emptorum!
A. Vestra culpa est, qui nos titulorum varietate obruitis. *B.* Ut ingenia sunt varia, ita ferendum iis est. *A.* Atqui nihil hic meo ingenio. *B.* Prophanum oportet esse. En meditationes, preces, soliloquia. *A.* Superstiosorum sunt, enthusiastarum, muliercularum. *B.* At Christianismi hic epitome. *A.* Operosi illius, & sub quo vivere nemo velit? apage. *B.* Heraclitumne vis, an Democritum? *A.* Hunc defendendum, illum ridendum? *B.* Quid vis tandem? *A.* Primum armaturam aliquam Theologicam, qua adversarios simul omnes impugnem & depugnem. *B.* Sane si chartaceam velis, disquire Polemicos meos; sin veram, una pietate victus eris. *A.* Stupere me vis, ego verbosam quero victoriam. *B.* Quam nunquam admittet loquacissimus Sathan. Sed an præter id aliud queris? *A.* Normam concionum perfectissimam. *B.* Quam suggeret Spiritus devotè advocatus. *A.* Afflatum tu expectabis? *B.* Non equidem Enthusiasmum, sed sacri Spiritus cohabitationem, tibi vero pro spiritu memoria est. *A.* Quid ita? *B.* Quia quantum ediscis, tantum ais divini habere mandari ad homines. *A.* Meritò; nam illi scriptores dictatorem habuerunt spiritum. *B.* Tu verò quin ipse precibus aliquid à Spiritu impetras. *A.* Non is mihi donorum gradus. *B.* Itaque recitator es. *A.* Imitator malim, *B.* At ego lectorem

rem te vellem, quod tutius foret, & magis ingenuum. *A.* Id quidem cuius promptum foret, necliterarum & sumptuum indigum. *B.* Sanè id conveniebat, ut tot sumptibus ad salutem animarum procurandam habilior redderis, vel fateris eandem nobiscum in rebus sacris ignorantiam. *A.* Tunc præclaras sophismatum solutiones, & doctorum laudabilem imitationem appellabis sumptuosam ignorantiam? *B.* Vix dixerim; nisi quod mirum valde est, vos verbis omnes velle refutare, operibus allicere neminem; dein sacra omnia ex præscripto recitare, cum Deo, cuius nomine profertis, nihil habere commercii.

4. MACCHIAVELLVS.

Q Vid focum instruis? *B.* Sic iubet pietas. *A.* Pietas ignea? *B.* Perdendus est homo pestilens. *A.* Quibus ille, an Aristoteles? *B.* Et hæc vox comburenda foret. *A.* Fac ut lubet, tu vero reum mihi monstra. *B.* Florentinus ille nebulo est. *A.* Vah! Macchiavellus, homo miser & planissimè fatuus. *B.* Atqui hic versutissimorum omnium ingeniorum pater est, quem utinam terra nūquam tulisset, aut orcus suscepisset recentissimè natum. *A.* Itane intolerabilia sunt quæ scripsit ineptus? *B.* Vt quæ maxime; sed ineptum cur vocas? *A.* Quia quascunque animadvertit rerum publicarum noxias maximas, & arcana imperiorum, ausus est propalare, magna certe sua infamia & odio. *B.* Quid? nonne ille nequitiarum autor & consultor est? *A.* Nequa-

A 7 quam:

quam: sed proditor, atque nimium ingenuus, qui non erubuit dicere, quod alii non cogitant tantum, sed credunt firmiter, & tota vita usurpant. *B.* Cur ergo cuncti detestantur hominem? *A.* Merito. nam qui dominantur dolent artes suas detestas; qui consiliarii sunt, succensent conscientiam tactam; qui serviunt, primum stolidè infremunt, quasi ex Machiavelli cerebro enata sint hæc mala, dein hac miseriarum suarum luce excruciantur. *B.* Qui certus ero de Machiavelli innocentia? *A.* Si in præsens, & prætergressa secula curiose inquiras. Nam videbis permultos qui iuri præsent, iniustissimos: qui religioni, maxime impios; qui eruditioni, imperitissimos; qui laboribus, otiosissimos; qui humanitati, monstruosissimos. *B.* Id ego ex Machiavello didicisse credidi. *A.* Imò a Mundo, cuius ille sagacissimus observator, & simplicissimus recitator fuit. *B.* Saltem pereat, qui tot mala ei insunt. *A.* Quod si id velis non ligna tibi, non focus suffecerint; tu vero rem Deo committe, cui universa Mundi malitia cognita est, ut eam eludat sapientissime. *B.* Vivetne Machiavellus? *A.* Vivet; si nullo alio nomine, certe: quia humanæ nequitiae apertissimus testis.

5. APOSTASIA.

A. S Empèrne lugebis? *B.* Nec unquam fatis. *A.* Speremus meliora, nec enim Deo eripientur sui. *B.* At de posteritate quid fiet? *A.* Idè quod de nobis, antequam Maiores nostri agnoverunt lucem. *B.* Nescio quam videntur mihi

mihi nimium multi religione liberiùs iudicare, frigidius sentire, iniquius statuere. *A.* Falleris, qui metuis: Ecclesiæ nam ut maxime ea lucis nunc minus, nunc plus habeat, Deo tamen semper splendet, nec terrenorum nequitia maculatur. *B.* Nonne hæ maculæ sint, integras terras, & tantum reformatorum gregem Christo renuntiare? *A.* Atqui id Mundus universus & dudum fecit, & faciet porro: nisi credis Christum minus impietate, quam erroribus offendi. *B.* Anne etiam apud nos? *A.* Omnino: nam Christiana confessione velle sincerissimos omnium esse & scripturæ ad unguem consentaneos, moribus nullis meliores, quid aliud est nisi Christo turpiter illudere? *B.* Nunquam mortales absque defectibus erunt. *A.* Nunquam sane; at tu, quæso, tecum cogita, quæ blasphemiarum, luxus, libidines, vanitates, rapinæ, iniquitates, voluptates, imposturæ inter nos publicè tolerantur, aut propemodum approbentur. Quæ omnia cum nihil omnino cum Christo habeat commune, quid interest quam iactemus religionem? *B.* Nonne severa sunt in sceleratos iura, & poenarum exempla frequentissima? *A.* In imbecilles utique: potentiores elogis puniuntur. *B.* At hi Christum iudicem expectant. *A.* Optimè, vides quippe res nostras in ista rerum publicarum minus Christiana administratione Deo ipsi relinquendas esse, qui suo arbitrio hoc tempus ita moderatur, ne piis fraudi esse possit. *B.* Quid interim veritatis assertoribus debetur? *A.* laus ingens, quæ tum demum plena foret, si eosdem spiritus ad imitandum

dum, quos ad afferendum Christum proferrent.
B. Fiet id opinor, si quod experimentum ætas
 nostra exigit. *A.* Imò Christus id exigit, estque
 hoc unicum quod religionem nobis factam te-
 stamque servabit. *B.* Sperabimus. *A.* Agamus
 potiùs, & tentemus, ne eidem scientiæ subscri-
 plisse cœculi, & diversas vita prophana exprime-
 re dicamur. *B.* O felix tum Concordia. *A.* Felix
 certe atq, id nisi sit, non ullam aliam nobis me-
 tuo religionem, nisi nullam.

6. P R A E C E P T O R.

A. Tane acquiescis? *B.* Delicatus sim, qui præ-
 sente felicitate quiriter. *A.* Laudo oportu-
 nitatis usum, sed an diuturnum credis? *B.* Om-
 nia præfagia persuadent. *A.* Quæ illa? *B.* Hu-
 militas, candor, liberalitas, pudor, diligentia pie-
 tas discipuli, scilicet semina herois ad populorū
 salutem aliquando imperaturi. *A.* Magnifica
 dicis, quibus nos votum meritò addimus, in-
 terim hæsito. *B.* Frustrà, In mea manu inge-
 nium est, his digitis formabitur tam flexilis cera.
A. Quibus obsecro artibus *B.* Nobilissimis; imo
 universæ Philosophiæ medullis: nec enim ad li-
 teratorum regulas erudietur, sed planissimè nã-
 turæ elegantius. *A.* Miseret me tui. *B.* Mei ye-
 ro, qui paratus sum tibi, tuisque intercessione
 favere. *A.* Tu senio tuo iamiam prospicito,
 quod, aut maxime fallor, ignobile habebis, & mi-
 serum. *B.* Despisis. *A.* Nescis tu, illas tuas literas
 in paucos admodum annos tolerabiles, monita
 excusabilia, fidelitatem non capitalem? *B.* Non
 capio,

obf.

cipio. *A.* Tum demum scilicet cum alii tibi succedent magistri, longe acceptiores: quos non Pallas dabit, sed Iupiter, Mars, Venus. *B.* Oedipus es. *A.* Ex quo enim ingenia non Christo, & religioni, sed Mundo formanda poliendaque traduntur, fieri non potest, quin vitia virtutum locum occupent, & ab his capitibus in membra defluant. *B.* At hic monitis meis locus. *A.* Ridiculum caput, qui torrentem luto obstruere conaberis, nec audiendus posthac, & ad tot Catonum adulationes obstupescens, indeque bis miser, & anxius, ne offam perdas, intemptivus monitor, vel grammatices decus piacules, equisonum fraterculus. *B.* Nihil solatii superest? *A.* Imò versiculi, quibus inter solennia frigide obstrepas, aut perscribendis supplicibus libellis vitæ tædiis imponas. *B.* Omen absit! ego tamen Platonem si forte liceat, litabo. *A.* Ut lubet, memineris autem te ursæ catulum alere, qui ubi adoleverit, minus tibi ludos faciet.

7. DECLAMATOR.

A. Vnc fidem libera. *B.* Lubens, si feras. *A.* Spondeo. *B.* Si irascaris, tibi imputes, qui urges hominem liberum. *A.* Audacter profero, si quid concioni meæ defuit. *B.* Vnum sane atque maximum. *A.* Dispositio ne? *B.* Puto fuisse ad methodi regulas. *A.* Pronunciatio? *B.* Satis est te loqui, qualem Deus formavit, & imitationem vitare. *A.* Actio? *B.* Perinde est, si gesticulatio absit, adsit modestia, *A.* Prolixitas? *B.* Sibonadi-

na dicas nunquam nimium erit; sin mala, omnia nimia. *A.* Testimoniorum frequentia? *B.* siquidem centonem facere velles. *A.* Festinatio? *B.* Scilicet docere convenit, non blaterare. *A.* Vocalitas? *B.* Hominis vocem amo non rudium asini. *A.* Subtilitas? *B.* Tute scis, rudes erudiendos, non hæreticos hic conveniendos esse. *A.* Quin ergo temet explicas? *B.* Accipe: visus es mihi multa valdè bona dixisse, sed quæ te tantùm transfluxerint, veluti tubulum. *A.* Itane? *B.* Insuper quæ sordibus tuis nonnihil turbata sint, & transitum redoleant. *A.* Bona verba. *B.* Equidem optima: nam cum bona & saluberrima præcepta eieceris, nihil tale quid in vita, moribusque est expressum, ut cæstro velut actus, dicere aliud, aliud sentire mihi apparueris, creditusque sis tandem, qui hæc sacra tua velut consuetæ & solennia verba proferas, nullo interim tuo veriore motu, Poëtarum instar, qui lugubria, & læta aliis præscribunt. Itaque plurima scripturæ dista in numero quidem habes. sed quæ te nec commonefaciunt, nec solantur, nec efficiunt, nec roborant, dum alij unicæ verbi Divini consolationi hilares immoriuntur. *A.* Valide urges. *B.* atquæ palam est, pessimos aliquos optime concionari, imo quosdam præterquam concionari, nihil posse. Velim igitur te posthac non nisi ea dicere, quæ vel re ipsa ex emplo exhibeas tuo, vel tentaminibus seriis in Divino obsequio approbes. *A.* Durum id est. *B.* At longe durius, palam te Deo operibus contradicere, & sacrum cultum inanibus verbis termina-

Vita
mala

re. *A.* Vera dicis fateor. *B.* Sed & hæverissima credito, unam simplicem concionem vitâ representatam, præstare mille ingeniosissimis declamationibus.

8. SALARIUM.

A. Potesne ferre unam quæstionem? *B.* Etiam duas. *A.* Dic mihi sine bile, quid est, quod in conventibus vestris nemo exaudit Christiani regni profectus, & pietatis exercitia, sed varia mercimoniorum genera, quibus salaria vestra æstimatis, & confertis invicem. hic vini ille fœni, hic lignorum ille olerum, pecoris alius. alius obsoniorum oportunitatem iactat, ut nundinatores vos, aut caupones, vel usurarios sanè credat, qui vestitum non bene diiudicat. *B.* Dicam ingenuè quod mihi videtur. Qui religioni præfunt inter se & filios, terram, qua pinguis est, optione dividunt, indeque sibi velut per scalas ad rerum fastigia succedunt. Nos miselli ad lapidicinas damnatur, laboresque tantò duriores, quantò in consanguinitatis arbore ramusculis insidemus remotionibus, suscipimus: hinc ceti nec studia nostrà æstimari, nec querelas exaudiri, nec plebeculæ rationem haberi, ad ea desperabundi devolvimur, quæ domi nos mitius & lautius vivere faciant & prolem succrescentè ita nutriant, ne adorare illos, & inclemetiam experiri sit necesse. *A.* Quid si locus minus conveniat negotiationi cui inclinas? *B.* Commutandus est: nam & id precio licet. *A.* At fieri potest ut his oyibus minus sis gratus, quàm illis? *B.* Ne-

B. Nescis tu quosdam se obrudere quosdam invitis obrudi, alios intrudi, extrudi alios, ac interdum oves pastoribus, interdum pastores ovibus dari in pœnam. *A.* In pœnam? *B.* Omnino: sunt enim suppliciorum quædam loca, delinquentibus distribuenda. *A.* Etiam cognatis? *B.* Absit, nam hi privatim emendantur, illos rusticorum impietas coerceat. *A.* Quid si eiusdem sitis cū rusticis impietatis, haud enim heluaris quod arbitrator minus? *B.* quis non inter barbaros hos obrigescat. *A.* Atqui Christi Apostoli ferinos plane cicurârunt. *B.* Alia sunt tempora. *A.* At non alius Christus. *B.* Eruditio oppidis debetur: imperitia pagis. *A.* Si sanctitas vitæ adsit, valeat eruditio. *B.* Non ferunt hæc inculta loca. *A.* At dum Ecclesia vobis est inculta, puro neglectoribus omnibus destinatarum supremi supplicii locum.

9. PROVERBIA.

A. Id equidem haud laudo, quod nulla diei distributione in studiis volutaris. *B.* Ignosce mihi, nunquam potui ad clepsydram sapere. *A.* Atqui natura ipsa in certa tempora operas disponit. *B.* Sit sane alibi, studia animum integrum, non horologiis secandum volunt. *A.* Hoc vero studium haud est, legere proverbialusum ego dixerim. *B.* Ego vero humanæ sapientiae, & laborum omnium compendium æstimo. *A.* Vah! vulgi dicteria, & anicularum sententiarum sapientiae nomen habeant? *B.* Crede mihi, quæ tot laboribus, periculis, erroribus, inquisitionibus,

quisitionibus, humano generi constiteret. ea huic libello inclusa sunt, ut faciliè orbis terreni maximas & axiomata dixeris. *A.* Planissimè pro Diana ranam diligis *B.* Scito meras mercuriales statuas esse, quæ stolidam iuventutem, in rerum omnium experimenta magna spe accinctam deviarum admoneant. *A.* Id Philosophiæ officium est *B.* Imo senum, qui post multas ambages ad se tandem defessi redierunt, & brevi erroris confessione nobis consultum volunt. *A.* Ecquid doceat tot sententiarum chaos? *B.* Nempe mundus ipse chaos est, cui te securissimè committis; *A.* Rescâ penetrandum est, & veritati inhærendum. *B.* Tu veritatem insequaris? quæ toties obnubilatur, quoties alia temporis, alia ætatis tuæ facies est, non ergo hætenus aliquando aberrasti? *A.* Fatendum: sed quam procul aspexi veritatem, eam assecutus sum. *B.* Cave inter verum & fictum malè distinguas. *A.* Nec tamen vulgi proverbiiis huc utar. *B.* Tu vulgus appellas, sapientum concionem? *A.* Sint sanè quædam bona, quis reliquæ turbæ usus sit? *B.* Et olitor sæpè idonea dixit. *A.* At Philosophi semper optima. *B.* Vix ullum credo Philosophum natum, qui non ex hominum turmis suam formârit sapientiam. *A.* At quæ iam conscripta est, securissima est. *B.* Nescio, eius sanè certissimus sum, qui nobis sapientissimi creduntur, & omnium scientiarum libros evolvunt, eos ad unum alterumve domesticum experimentum formare omnipem vitæ suæ & aliënæ rationem.

10. MENDICVS.

A. S It tibi bona dies. **B.** At mala nunquam fuerit. **A.** Vt fortunatus fias quid loqueris? **B.** Nec infortunatus aliquando fui. **A.** Felix esto: nec enim capio magnifica tua verba. **B.** Sed nec memini me infelicem fuisse. **A.** Deus te saluet; tu vero apertius loquere. **B.** Libenter, diem bonam exoptabas, at mala qui possit esse, quam immittit Deus, frigeam, sudem, torrear, sitiam, esuriam, vilescam, Deum laudabo, cuius ea voluntas est. Dein fortunatum fieri voluisti: Nonne fortunatus qui cum Deo consentit, & ab eo omnia, qualia qualia sint, accipit, ab eo uno omnia expectat? Denique felicem esse iussisti: is sum, qui pauperie Deum & omnium rerum carentiã æmulor, nec voluntatem mihi reservans, sed ex Divino beneplacito dependens. **A.** Quid si is Deus tuus te abiiciat? **B.** Non potest, amplector eum humili caritate, & sublimi fide, quibus insolubiliter iunctus sum Deo, ubi ubi sit ille, ego cum ipso ero. Malim igitur in infimis cum Deo esse, quam in summis sine ipso. **A.** Vnde tu venisti? **B.** à Deo, vivoque in Deo, redeoque ad Deum. **A.** Deum ubi reperisti? **B.** Vbi creaturas omnes reliqui. **A.** Dei sedes ubi? **B.** Mundum pectus & prompta voluntas. **A.** Quis tu? **B.** Rex sum. **A.** Regnum ubi? **B.** Anima mea, cuius imperium à Deo commissum sic gero, ne vel exteriores, vel interiores, sensus mihi liberè exorbitent: **A.** Quas habes imperandi regulas, **B.** Silentium, preces, patientiam, obedientiam

M E

eritiam, exercitium
nulla re que De
corona tua
fir ergo iis, qu
rerum præ
merit pulver

IL CO

Ofmoxenus
B. Inepum
ignem credid
pallium lac
m assumentis v
teris, A. Itã e
sile oportet, no
siquis Cosmo
tum calum ho
tum conversã
leo non uatu
trumpet, in ot
fraternitate m
ne tantopere a
qualia nec An
Gallianus civi
que regula
ne quid atten
num iudibriu
diverã & vid
mas. B. Quen
porum ubi
ut omnino ab

dientiam, exercitium. *A.* Quæ rei summa est? *B.*
 In nulla re quæ Deus non sit, acquiescere. *A.*
 Quæ corona tua? *B.* Animæ tranquillitas. *A.*
 Malè sit ergo iis, quia dicitur strepitus nos vocant, & fa-
 stigia rerum præceptiunculis suis promittunt,
 ipsi interim pulveris terreni vilissima mancipia.

II. COSMOXENVS.

A. Cosmoxenum paradoxum ecquid vidisti?
B. Ineptum illum? *A.* Nescio: viri boni
 imaginem credideram. *B.* Eadem ratione Me-
 nippi pallium lacerum, & diversorum panno-
 rum assumentis variegatum, perfectam togam
 dixeris. *A.* Itane planè nihil habet ferii? *B.* Trun-
 cus sit oportet, non homo, ne dum humanus, ta-
 lis aliquis Cosmoxenus. *A.* Explica mihi. *B.* Pri-
 mum cælum hoc visibile omne non curet: ho-
 minum conversationem fugiat, sensuum mini-
 sterio non utatur, in extrema rerum indigentia
 triumphet, in otio labores iacet, atque de Chri-
 sti fraternitate mirifica sibi polliceatur. *A.* Annè
 hæc tantopere absurda sunt? *B.* Absurdissima ve-
 rò, qualia nec Aristotelicus vir bonus & felix, nec
 Christianus civis, ad hodiernas prudentiæ, socie-
 tatisque regulas unquam faciet. *A.* Quid si quis
 tale quid attentet? *B.* Siquidem velit esse homi-
 num ludibrium. *A.* Atqui eo vocati sumus, ut
 diversa & ridicula vita mundum in nos irrite-
 mus. *B.* Quem mundum? *A.* Impios intelligo,
 quorum ubique maxima turba est. *B.* Malim ab
 iis omnino abstinere. *A.* Tu vero quam causam
 credis,

credis, quod cum Christiani neminem offendant, ridiculi tantum sint & commiserabiles, odio tamen atque extremo habeantur. *B.* Atqui ego negligi tales credidi. *A.* Nequaquam, sed maxime exagitari; scilicet quia astutissimus Satan intelligit, sub hac Christiana stultitia, & ridiculis laciniis magnum contra ipsum robur latitare. *B.* Atqui tale quid non animadverti hactenus. *A.* Observabis ergo posthac, in latrones, adulteros, raptos, effractores, tumultuarios nunquam tanta sollicitudine inquiri, ac in silentes, castos & pacificos. *B.* Mira sunt. *A.* At verissima: nam ubi primum diversum vitæ institutum, quantumvis innocentissimum elucescit, ibi iniquissimis suspitionibus, dein calumniis, denique persecutionibus datur locus. *B.* Quid si idem libellus iste expertus sit? *A.* Tu videris, mihi interim persuasum est, nec Cosmoxenos facile dari, nec Cosmopolitas modestos, sed mera Mundi inquinamenta & onera.

12. FRATERNITAS.

A. DE fraternitate illa, quæ vulgo circumfertur ecquid sentis? *B.* Minus magnificè. *A.* Annè etiam nomen obtulisti, atque frustra? *B.* Non ego ad id passim video multis obtingere. *A.* Quid ergo, an esse tales aliquos credis, an curiosorum ludibrium? *B.* Vix dixerim: nisi quod male me habet tor viros bonos spe sua, & insolita expectatione excidere. *A.* Id nempe debatur, quibus præ simplici via Christi artificiosa

ciosa aliqua & inſolita arriſerat. *B.* Ego ſanè integro animo Mundi pertæſus ad illos migrare volui, nullo lucri intuitu. *A.* Saltem non iniucundum fuiſſet, tantâ Naturæ revelatione & auri theſauris perfrui. *B.* Vtique: ſiquidem ad Chriſtum propiùs duxiſſent. *A.* Et aluiſſent etiã commodius? *B.* Divinaris? *A.* Et eripiuiſſet Mundi ſtrepitibus? *B.* Rides ne? *A.* Iam verò, an ſpem omnem abieciſti? *B.* Propemodum; nam & in Magorum, hæreticorum, ut aiunt, aut impoſtorum ſuſpicionem veniunt, magnis prodiçi & convicti voluminibus. *A.* Nihil autem tibi illi ſuggeſſerunt? *B.* Nihil equidè, contrã quàm fidem dederant. *A.* Nec admonuerunt. *B.* Ne litera quidem. *A.* Non id quæro, an ad te quicquam perſcripſerint, quod nunquam opinor, fiet, ſed num inter illa aliquid pro Chriſtiana vitã conceperis? *B.* Qui poſſim, qui libros illorum myſticos non habeo? *A.* Biblia conſulito, nam hæc vnicè iactant. *B.* Interpres deeſt. *A.* Is Chriſtus ſit. *B.* Qui advocabo? *A.* Precibus, lachrymis, ieiuniis, ſedulitate, exercitio. *B.* Ibi verò facilius omnia poſſem ſcilicet his vinculis exutus. *A.* Haud arbitror: nam ſi ad Chriſtianã vitam ordinem ſuum inſtituerunt, non aliter is certe conſtabit quàm Chriſti regulis, ſacro nobis Evãgelio prodiſtis, nec enim Chriſtum alium facient, nec Chriſtianos mundi amicos. *B.* Interim fraternitatis ſocius non ſum. *A.* Quid ni; nam ſi tales quidem uſpãm fratres Chriſti ſunt, tu per eundem Chriſtum frater illorum es, ſin aliter, nolo mihi in terris frater quocunq; titulo ſit, qui non idem Chriſti,

13. *LATINALINGVA.*

A. *Atisæ linguæ ambitionem semper quidem, quam vis ægrè, toleravi, at quod in Ecclesiam tyrannidem agit, id nimium est.* **B.** *Tyrannidem ais? quæ una tot egregios, & sacros scriptores Ecclesiæ contulit, ut reddendæ gratiæ nunquam simus pares?* **A.** *Non nego fuisse admodum beneficâ, at cur ea sola nunc res omnes administrat?* **B.** *Quia humanas pariter & divinas scientias non continet tantùm copiosissimè, sed exprimit ac explicat quoq; præ reliquis felicissimè.* **A.** *Non Græcam tibi opponam, aut Hebræam quæ utinam inter nos essent frequentiores, utinam studiosis præ exoticis commendatioris, sed vulgares solùm hodiernas, quæ nihilo infelicis rebus & scientiis omnibus deserviunt.* **B.** *Si quid tale est, id sanè à latina mutuo sumptum est.* **A.** *Nostro vitio fit, qui in Latinam dudum iuravimus, nec de nostra vel adaugendâ vel polierendâ laboramus stolidi, secus atq; Itali, Galli quæ faciunt, qui vernacula lingua omnem eruditionem possident.* **B.** *Dum commode latina utamur, quid opus est alia?* **A.** *Ne ea passim ineptissimos ac irreligiosos Ecclesiæ & Reipublicæ obrudat, quibus nullo alio nomine animarum & corporum salus committitur, nisi quod latinè balbutiunt.* **B.** *Erras: nam latina lingua humaniorum artium notitiam præsupponit.* **A.** *Infans, qui id nobis persuadere conaris, qui quotidie crassissimam rerum omnium incitiam in illis ferimus.* **B.** *Ergo opifices tu post hac conduces & suggestis im-*

mpones: **A.** *C*
 dunt, qualese
 etiam nec lat
 de salute
 non gran
 erunt. **A.**
 qualor ere
 multi n
A. *Ea, qu*
 edificerent. **B.**
 in nulla fitini
 etos & illiter
 matorum Rb
 aegeretur
 de ere.
 nobis lati
 Evangelii

Vz hæc a
 rot pruden
 tialis posse
 præscribi:
A. *Maximè*
 quorum auct
 eret decidè
 erudio
A. *Ag*
 perodū in
 mū, per

his impones? *A.* O sarcasum! nobis ergo adorandi sunt, qualescunque de schola tandem emittentis, etiam nec latine nec artes gnari; nostri viri boni, & de salute solliciti, pecus vobis videbuntur, quia non grammatici? *B.* Illis ligones, nobis libri curæ erunt. *A.* Libri? quos pulvis obtegit, fitus & squalor erodit, quos transferre, nedum explicare multi non potestis? *B.* Satis est semel didicisse. *A.* Ea, quæ in sutrina nostri aliud agentes perdiscerent. *B.* Bona verba. *A.* Bonis & literatis nulla fit iniuria, hoc verò iniquissimum est, literatos & illiteratos eodem loco haberi, & nomenclatorem Rhetorix equiparari. *B.* Malè de Ecclesia ageretur, si quid Latinæ linguæ maiestati decederet. *A.* Nempe satius fuisset Christum nobis latinam Grammaticam reliquisse, quàm Evangelium?

14. POLITICI.

A. Quæ hæc ætatis nostræ felicitas est, ex tot prudentissimis scriptoribus, & retroactis seculis, posse perfectissimam Republicæ formam præscribi? *B.* Id nempe sapere est alieno damno. *A.* Maximè; quo vero tandem ascendente ingeniorum ausus? *B.* Eò, unde vertigine rotati turpiter decidât. *A.* Quid, an tu nõ faves ingenioso seculo, erudite ætati? *B.* Sic sane, ut prætorumq; misereat. *A.* Age quid felicius, quàm universâ Mundi periodum intueri, ac exinde, quod rarissimū, cõsultissimū, perfectissimū desumere? *B.* Quid pul-

chrius quam in foro variis coemptis scrutis & des
 novas ornare? A. Quid elegantius, quam univ
 sã antiquitatis consilios forenses, & bellicos
 instituire? B. Quid convenientius, quam pufio
 nes nostros, caligis nostris laxioribus induere?
 A. non video quid velis. B. Non convenire sc
 tempora, & Deum singulis scenis suum addere
 ornatum, suas dare personas, quæ ad scopum
 ipsius Orbis historiam, & Ecclesiæ peregrinatio
 nem peragant. variè interim distractis, penden
 tibus & divinantibus spectatoribus A. Nullus
 ergo prudentiæ & historiarum usus? B. Neutrius
 contra Dominum, utriusque ad observanda Dei
 consilia & miracula ter maximus. A. Atquire
 rum publicarum arcana veluti rotulæ occultæ
 sunt, quæ quisquis introspicit, facile animad
 vertit totius huius machinæ motionem. B. Me
 mineris uni Ecclesiæ horologium illud deservi
 re. cui etiam licet horas & momenta sua obser
 vare, reliqui quicquid introspiciunt, veluti pue
 riyario rotularum discursu, & gyrationib. delect
 statur, nullo vel suo usu, vel in impèdientia pericu
 la præsidio. B Sapiens vel astris dominabitur,
 ne dum. hominum machinationibus. A. Is neme
 pe qui ex Deo sapit, & cum Deo consentit. B. In
 terim successum video sagaciorum Politico
 rum. A. Miserum sanè, si Deus cum risu intro
 spiciat. Nam qui tot Populis imponere tentat,
 ei fortassè uxor cornua imponit, & qui orbi leges
 dare vult, vix famulum, aut famulam regit abs
 que strepitu.

Litera

15. L I T E R A T I .

A. Nonne mirum est, literatos prope unos à multis seculis rebus Christianis obstuisse quam maxime & virulentissime? **B.** Vix mihi verisimile est. **A.** faxo mecum fateare: non adducam tibi vero Ægyptios, & Babylonios Magos, non Scribas & Pharissæos, non denique paganos Philosophos, etsi magna parte hodiernis mitiores: nam ad Christum unice reformatam literaturam dices, etiam eam, quæ spurcissima & iniquissima nobis relicta est. Vnum quæram, an aliquem è vulgarib. literatis offenderis? **B.** Non, quod sciam. **A.** Frustra itaque tecum disputo, sed an dissentisti in aliqua re ab horum uno? **B.** Non memini. **A.** Nullus sum: vidisses ambitionem incredibilem, odium inexpiabile, violentiam planè barbaram. **B.** Atqui humanitatis doctores sunt. **A.** Verè humanitatis, quia Divini nihil habent. **B.** Disputationibus verò nonné tota vita occupantur, quæ nisi dissentientium collationes atque conciliationes quid sunt? **A.** Disputant, ac libenter, si iudicium & arbitrium illorum sit, & videantur exercere ingenia in suam gloriam, sin seriò aliquid in illis displiceat, periisti. **B.** At veritas convincat. **A.** Tantæ sunt lubricitatis, ut in re certa ad dubitationem adducaris, id quæ artis, quæ utrumque probabiliter defendit, beneficio, vel sanè nemini persuadeas calumniis eorum invisus & infamis redditus. **B.** Vnde illis vires. **A.** Dextra manus seculare brachium est,

cuius immanissimis flagitiis turpiter adulantur, sinistra popelli cæcitas, cui infinitis artibus densiores tenebras quotidie offundunt. *B.* Quî utrûque demereri, utriq; imponere possunt? *A.* Facile: cum nihil tam malè dici, fieriq; possit, quin excusent, ac ornent etiã, si faveant, nihilq; tam prudenter innocenterq; perpetrari, quin calumnientur & exaggerent, si hominem oderunt. *B.* Nondum persuades. *A.* Quam velim illos ita repente mites fieri, ut ego mentitus videat! *B.* Precabor itaque faventes eos & propitios habeam. *A.* Vide ut possis, At ego Deum precor, Mosen aliquem, aut Danielem, aut Iosephum his præstigiatoribus maturè opponat, qui planum faciat, quantum homo superet simiam, quantoque vera in Rempublicam merita sint potiora falsis.

16. ACONTIVS.

A. Quid ego dicam causæ esse, quod cum in rebus cæteris homines sint diffidentissimi, religionem suam Doctoribus securissime concedant? *B.* Quia religionis nostræ Antistitum tam constans est asseveratio, & adversæ partis valida refutatio, ut viris tam gravibus & compositi vultus, tum de salute sua nullo dubio æque sollicitis, tum in examinandis adversæ partis fundamentis æquissimis, non credere piaculum quisque ducat. *A.* Interim quod multis, ac omnibus propè examinandum erat, id uni, vel paucis sanè committitur. *B.* Merito: nam non omnes tam sunt firmato iudicio, ut tuto in adversariorum libris versentur. *A.* Velles tamen

tuz

tuz religionis libros omnibus & ubique prosta-
 re? *B.* Non licet sperare, tantum veritatis odi-
 um est. *A.* Reliquos omnes extinguere? *B.* Saltem
 librorum officinis prohiberi. *A.* Atqui nec lectos,
 nec visos, nec emendatos condemnas alieno ac
 temerario sæpè iudicio. *B.* Non otium est lege-
 re, de quo certus sum. *A.* Nec illis otium est tua
 legere. *B.* At quæ absurda de illis dicuntur? *A.* De
 te longe absurdiora. *B.* Ego scripturæ cōsensum
 habeo. *A.* Illi æquè iactitant. *B.* Sed falluntur &
 fallunt. *A.* Idem in te accusant. *B.* Iniuriam faciūt
A. Quid si tu illis? fateris enim nunquam audi-
 tos abs te nec lectos esse. *B.* Mihi doctrinæ cor-
 pus est, scriptura undiq; roboratum, & contra
 adversarios omnes munitum, ei immoriar. *A.*
 Eos tamen ne damna, qui fortasse inscii tecum
 consentiunt, nomine tantum aut opinione divi-
 si. *B.* Quin ergo nobis accedunt? *A.* Non licet po-
 steaquam Religio civile obsequium odiumq; fa-
 ctum est, & violentiā regitur interim in omni re-
 ligione viros bonos reperias, qui aliquid deside-
 rent, ac in primis mansuetudinē præsidium, sed
 presenti statui contenti, magna patientia sustinēt
 si quid videtur molestū. *B.* Itaq; Puccianā religio-
 nē introductam velis. *A.* Nequaquā; sed qualem
 Acontius suadet, q̄ nulla cōmixtione adversam
 partē, benignè; diligenter, patienter, devotè audi-
 at, non victoriā ubiq; & plausū, ēt violentū, affe-
 ctet. *B.* Satis est me conscientia habere pacatam.
A. Scilicet quæ Confessionis alicuius pulvinari
 suaviter indormit. *B.* Quis mare controversia-
 rum enaviget? *A.* At is unus de diversis religio-
 nibus

nibus optime iudicabit. B. Illorum esto, quibus exinde census. A. Interim facile est tibi innocentem sanguinem fundere, his instigantibus flabellis.

17. APOTHEOSIS.

A. QVæ ineptia Romanorum fuit, quos hodie homines crediderunt, cras adorâsse Deos? B. Imo ineptiores illi, an nequitiores, qui vivum Alexandrum, accepto precio, in Deorum numerum recepturi erant. A. Credibile est nullos credidisse Deos, & imprudentibus illulisse. B. Idem mihi in mentem venit, quoties hodiernam intueor ἀποθείωσιν. A. Antichristianam? B. Vtique; sed nostram: nam quotquot ferè funebres inspicio conciones, vel mortuorum elogia, tot videor mihi novos Deos numerare posse. A. Ego contra tot mortis eruditas meditationes, & laudatissimæ vitæ exempla. B. Quotquot enim tantum æris post se relinquunt, quantum funebri pompæ & sacrificuli remunerationi sufficit, ii omnes probatæ & imitandæ vitæ specula sunt. A. Nunquam sanè, quod sciam, nævi si qui fuerunt, dissimulantur. B. Sed ne, unquam tamen audi veluones dici, blasphemos, adulteros, usurarios, scurras, potiùs imbecilles, eiusque cum dolore confcios. A. Ac pœnitentes. B. Vnâ fortè ante mortem horâ, qua ad corpus Domini, ad precatorios libellos, ad eleemosynas, ad reconciliationem, ad necessariam patientiam tanto strepitu concurritur, ut putes cœlum violenter expugnari, dum ille surdus paulatim in Divum obrigescit.

scit. B. Sat cito si fat bene. A. Interim pauper diu languet, diu suspirat, nusquam fatus, denique veluti qui nunquam adfuerit, tacita morte ac contumulatione evanescit, in cuius paulo antepersonâ Christus obambulabat. A. etiam hi funebrem memoriam habent. B. Frigidam equidem, quæ nemini lachrimas eliciat ac quam neutiquam typis descriptam intuearis; satis est de eorum salute non planè desperare, dum illi divites Divi magno eiulatu veluti patriæ fulcra, virtutum domicilia, orbis Christiani lumina posteritati verbis, picturisque proponuntur, Cœlique sedibus magna fiducia inscribuntur, hominès plerunque vita perniciosi, interitu utiles. A. Atqui ab his magna sunt pauperibus subsidia. B. Crede mihi, minima ea prædæ portio est, quæ cœlum emptum volunt, cum ædes interim pauperum exuviis niteant. A. Illis saltē parce, qui publicis tabulis pauperum commiserationem sunt testati. B. Multos videas depictos pauperum distributores, qui viventes Mendici intuitū vix sustinuerunt, nedum odorem, convivium aut conversationem ullam. A. Nec mihi iis iungi libet. B. At hæ Christi gemmæ sunt, hæ religiosorum maiorum nostrorum delicia. A. Alia ætas est, nec fides tãtæ superstitionis indiga B. Itaq; multos credito typis, picturisq; Sanctorum choris inscriptos qui æternis cruciantur ignibus.

18. DIVITES.

A. N Vllas ne habes leges, quibus mendicantium

B s

tium

tium petulantia coerceatur? *B.* Mallet divitum. *A.* Nescis tu quibus illi nequitis miseriam simulent, & bachanalia vivant? *B.* Nescis: tu quibus blasphemis divites, & libidinibus, & comessationibus, & extorsionibus Deo insultent? *A.* Atqui si quid tale fit, divitiarum vitio fit, hos inopia cohibere debuisset, nisi plane essent sceleratissimi. *B.* Illos Dei largitas invitare debuisset ad virtutum exercitia, nisi planè essent perditissimi. *A.* Facerem ego pauperes etiam pium mihi sint, vel esuriant. *B.* Erras: nam non rerum indigentia, sed cordis humilitas, & pauperies Christiana bonos reddit, ea si in mediis divitiis sint, innocentes eas reddent; si in ipsa fame absint, nihil moderabile expectes. *A.* Audio eos inebriari, & libidinari & miris fraudibus simplicibus imponere latrocinari, denique & veneficia exercere. *B.* Nihil habeo quod respondeam nisi quod pirata ille, qui una navicula deprædabatur, exinde infamis; dum magnus Alexander integra classe Orbem infestaret. *A.* Illine elemosynam turpiter prodigant? *B.* Hi pauperum sanguinem magnis crateribus deglutiant? *A.* Illi piorum promptitudine abutantur? *B.* Quia? *A.* Xenodochiorum, Nosodochiorum liberali hospitio. *B.* Vah! equestria stabula, sphæristeriorum, orchestrarum luxus, equisonum dapes, nebulonum delicias intuere. Unde per facile est mendicos à Republica vestra proferibere, sed opulentiorum luxum circumcidere, id verò operæ precium foret; nonne enim unum divitis epulum centum mendicorum saturitati, & hilaritati sufficeret? *A.* Habent

A Habent & illi quod edant. *B.* Vnius divitis ornatus, centum mendicorum vestitui satisfacere? *A.* Habent quo se regant. *B.* Vnius divitis edium illinimenta centum pauperibus tugiola exstruerent? *A.* Tu divites illiteratos opponis. *B.* Qui omnem eruditionem possidere videntur, nihilo mitiores sunt: satis enim est iis cum Atheniensibus honesta novisse, & Lacedæmoniis facienda relinquere. *A.* Haud ego credam sub nebulonis, quantumvis mendicantis, stromis latere Christum. *B.* Necego; sed & indignos nostræ ætatis divites credo, quos sub ulla pauperis effigie Christus porro adeat.

19. HYPOCRITÆ.

A. Hactenus quidem erravi, quod omnes Philosophos scientes, & medicos salubres, & iurisperitos iustos, & Theologos religiosos credidi, nunc verò quid me porro vis agere. *B.* Firmiter scire, universum mundum agere histrioniam. *A.* Apparet: nam cum omnia aliud præ se ferant, aliud revera quærunt, *B.* Sed tu quam diligentissime vita; qui hypocrisicos habent, quam alii amplius. *A.* Sunt ne signa quibus diiudicem? *B.* Vix satis: sed generalia tibi sunt: frons caperata, incessus compositus, habitus plixus sermo affectatus crebra vitiorum insectatio. *A.* Eane mala sint, aut suspecta? *B.* Experire, male dicos, viscosos, liuidos, & sanguinarios, si liceat, reperies. *A.* Atq; facile sit semel uno exëplo, proditos hypocrisicos, regumæto denudare. *B.* falleris.

multiplex illud est, & crebris in volutionibus inexplicabile. *A.* Nescio quid mihi in mentem veniat. *B.* Quid ergo? *A.* Inter eos quos optimos semper arbitratus sum, esse hypocritas. *B.* Haud absurdum id est: nam religione sunt devotissimi, iuris administratione rigidissimi, sanitatis curâ superstitiosissimi, artium doctrina superciliosissimi, reliquâ vitâ, in publico ubi versentur, regularissimi, denique in titulorum distributione largissimi. *A.* Itâne fidendum nemini est; hos ego sanctulos credidi. *B.* At ne scivisti inter eos esse æq; simulates, suggillationes, exagitationes, usuras, & id genus alia æ quæ ac in publicanorû societate. *A.* Subodoratus sũ aliquid, sed id magna industria tegitur, ne plebeias nares feriat. *B.* Vah! tâta est vulgi cœcitas, ut si manifestis sceleribus hypocritæos palli inii ciatur, statim acquiescat. *A.* Quem ergo mihi das socium? *B.* Hominem sui negligentem, & qui admissos errores seridè deploret, de reliquo loquaculum. *A.* Non placeat. *B.* Nec ego urgeo, id tantum volui, tutiorem te tum futurum, quam cum illis simulatoribus. *A.* Qui autem ab iis mihi cavebo? *B.* Si nemini placere studeas nisi Christo. *A.* Sin insipientur? *B.* Memineris parum interesse cui hîc imponant: Deo verò, qui cordis maculas, & pantheræ pelliculam intuetur nunquam imposturos.

20 SATYRICI.

ad. **N**ON fuit ætas, quæ non homines haberit, quæ increparint. *B.* Sed illi ipsi haud multo

multo aliis fuere meliores. *A.* Scilicet inepti sit vitia hominum posse annotare. & Satyra perstringere? *B.* Vtique. Nam ut est literarum beneficium, velut in larvarum emporio, quamlibet licet faciem sumere. *A.* Imprudentis est, non posse inter ingeniorum lusus & seria distinguere. *B.* At illi qui tantopere ludunt rhetorices nervis, aut illudunt nobis, eadem facilitate Sathanam nobis commendârint. *A.* Effervesces, mi homo, nam de Satyricis loquebamur, tu ad rhetorum temeritatem excaudisti. *B.* Recollegi me: quid vis in illorum laudem? *A.* Nimirum quod in res & errores hominum curiose inquisiverunt, & vanitate deprehensa, miro verborum fascino hominibus saniora propinarunt. *B.* Fallor an Poetas subintelligis? *A.* Fatebor: id enim genus hominum vnice admiror, universæ veluti humanæ elegantix, & observationis promptuaria quid ita quia res omnes etiam sapientissime dictas, sub incudem revocant, vt politiores, ac ingeniosiores nobis reddant. *B.* Nihil vero te mover vita illorum minus ad perfectam regulam subacta? *A.* Nihil in tanto ingenii fastigio. *B.* Mihi verò id persæpe animum subiit, posse & admirabilia quæq; addisci se. ut pie loquaris, & sapienter, & prudenter, & magnanimiter, & sobrie, cum nihil horum revera in te sit. *A.* Itane? *B.* Res loqui videtur. Nam & scortum de pudicitia optime loquitur, & vinolentus de sobrietate, ac de liberalitate infitor. *A.* Sic de probatissimis moribus poeta? *B.* Nescio an illos accusem, an rem literariam, quæ nos docet omnia facere possit. *A.*

se. *A.* Fortè Neronis, stultitiæ, calvitii, Podagriæ, surditatis, pediculi encomia, offenderunt? *B.* O utinam non deteriora illis Nundinæ adferant! illi ludendo docent: hi urgendo nocent. *A.* At ne quid ludendo nimis. *B.* Erit opinor Satyrarum libertas bonis semper innoxia. *A.* Libertas sanè, non petulantia. *B.* Vah, ut literatorum impietatem agnovi, miror nondum scriptum esse Christi innocentissimi vituperium.

21. EDV CATIO PRIN-
CIPIS.

AN On mirabor posthac, uni homini tot hominum imperium committi, cum omnes artes, naturæque beneficia in unum conferantur. *B.* Irâne credis Heroum filios exactius formari, ac supra communem sortem felicius. *A.* Imò & compendiosius, & fidelius: nam quæ magno nobis labore constant, & invidis extorquenda prope sunt, ea omnium facilitate & promptitudine illis patent. *B.* Hinc est quod supra humanam conditionem & sapiunt, & fortes sunt, ac orbi salutare? *A.* Sic arbitror. *B.* Atqui ex his multi imbecillitates suas ingenue fatentur, tum regiminis onera in alios reiiciunt. *A.* Ita conuenit; quis enim nisi centoculus, & centimanus omnibus sufficiat? *B.* Non id volo, sed ipsos imperii clavos regere nonnunquam, qui indigni sunt & nulla re instructi, ut violentia potius sit imperandi artificium, quam industria. *A.* Suspicaris id. *B.* Certus sum: nam tonsores, & cytharædos, & aleatores & gameones, ac quod mireris, lenones.

EDUCATIO PRINCIPIS. 39

Ienones & circulatorios ex historiis tibi produc-
 cam, qui regibus imperitarint. *A* Quam Regnis
 bene consultum fuisse autumas? *B* Fortasse nec
 felicius, nec deterius; ipsa enim imperii moles &
 tantus hominum numerus semetipsum servare
 mihi creditur. *A* Nonne vero Principis gloriae
 cedit, qui quid ubique gloriosi geritur *B* Verè;
 nam & structurarum & consiliorum, & statuto-
 rum, & confessionum, victoriarum laudem
 habent, quibus aut parum, aut nihil contule-
 runt. *A* Ecquid interim secum cogitant? *B* Pu-
 to ridere nostras adulationes, & servilia elogia,
 cum tale quid nihil intra se reperiunt, quod nos
 anxie vel adulatorie fingimus. *A* Nihil igitur
 proficiat tam exacta rerum omnium informa-
 tio? *B* Ego imperfectissimam omnium arbitror:
 quia non ad verum adolescentum usum forma-
 ta, sed beneplacitum. *A* Atqui illi passim cum
 æqualibus suis armis certant, & literis. *B* Puerile
 certamen est, ubi non omnibus viribus collucta-
 ri licet sed pro illorum victoria. *A* At rerum co-
 gnitionem non negabis. *B* Circumfusus radiis
 augustior est quam exactior. *A* Libri verò, non-
 ne absque respectu docent? *B* Ubique adulatio-
 num plus est, quam veritatis. *A* Natura saltem
 doceat. *B* Vbi tot blandimenta, & approbatio-
 nes sunt, & sui & naturæ & Dei notitia facile e-
 labitur. *A* Quem denique præceptorem dabis?
B Equum generosum, qui nulla assentatione,
 vel aulico furo infessorem peritum bene vehat,
 imperitum & importunum, excutiat.

22. ANTICHRISTVS.

A. **M**agnos oportet dolose esse, ac ingeniosissimos, quibus Antichristus, tantopere proditus ac convictus, etiam nū tot cordatis & sagacibus imponit. *B.* Ego potius nec ingeniosos illius dolos, nec admirandam hominum cœcitate[m]. sed fatalem patientiam, & socordem aliquā conniventiam dixerim. *A.* Atqui subinde sagaces deprehendas, qui historias, & hominum controversias curiose scrutentur, non minus tamen in hoc negotio cœcutiunt. *B.* Itaque patientiam dixi: nam quo quisque loco nascitur, eius mores & religionem facile patitur, etiā si, quod sæpe contingit, multa inconvenientia deprehendat, reliqui rebus suis & studiis intenti, facile rerum nostrarum examen negligunt. & alieno iudicio reguntur. *A.* Mihi sane absurdum sit, diversarum partium opiniones æqua lance, & animo neutri obnoxio non introspicere. *B.* Atqui nondum sic orbis terræ religiones audivisti & examinasti, ut unam Christianā reliquis præferre necesse habueris. *A.* Infinitum id est. *B.* Fateor; sed & illud minimum, tota vita cum una adversa parte vel unico eius sæpe membro configere. *A.* Satis mihi sit vel unum Antichristum impietatis & scelerum convincere. *B.* Eho, an tu minutum aliquid hoc credis? *A.* Haud sane difficile; post tot generosos Babylonice turris impugnatores, mihi ruinas solū intueri, & ruderibus inambulare iucundum sit. *B.* Crede mihi, valida ea turris etiamnum est, & temporariis structuris, aggeribus, fossisque restaurata, ut mi-

ut minus tutum sit circa eam obambulare. *A.* Nunquam sane tu mihi eam reddes formidabilem. *B.* Aut fallor, aut tu ipse aliquid confers in eius munitionem. *A.* Egone? nūquam. *B.* Certe aut regula Christi alia facta est, aut quam representatis, vera Christi non est, nam pauperiem illius, humilitatem, liberalitatem, patientiam nusquam reperio. luxum e contra, ambitionem, avaritiam, excandescentiam ubique. *A.* Vnde hic ex oculo ictus? *B.* Inde ubi Regnum Christi mundanum fit, reverentiis, dignitatibus, excellentiis, Superintendentiis conspicuum, tum ministrorum satellitio custoditum, denique fascibus & securibus formidabile. *A.* Nullas tu patieris functionum distinctiones? *B.* Libentissimè, at nulla exinde Prælatorum supercilia, subiectorum concuicationem nullam, superiorum crapulam, inferiorum famem, nullum superiorum tumorem, inferiorum trepidationem, nullam Idumæorum successionem, Rechabitarum oblivionem; *A.* Admones me sane nævorum aliquot ætas, quos nostra patitur. *B.* Itaque posthac Antichristum non magnū illum tantum, sed & minutum nostrum observabis, qui in Satrapia sua non in posturarum minus habet, & malignitatis quam ille, sed virium.

23. FAMELICI.

A. Seneca subinde obiici memini, quod paupertatem frequenter collaudarit, interim regias prope gazas possederit. *B.* Puto literatos peti per Senecæ latus. *A.* Illi vere inter omnes mortu-

mortales maxime mihi egere videntur. *B* Nunquam ii, qui literis sciunt veluti hamis piscari Eo enim perventum est, ut in prophanas etiam literas aliquid prodigere pietas sit. *A*. At ego aliquot magni nominis tibi numerabo, qui tota vita eum extrema indigentia cōfluxerunt. *B*. Pios oportet fuisse, nec literarum mercatores. *A*. Castellonē, ac Curionem, nominabo solūm & animadvertes quid velim. *B*. Vterque eruditione, & pietate valde dives. *A*. Pauper etiam ad mendicitatem usque. *B*. At neutri Christianorum liberale subsidium defuit: ille sane quā Polonos nobiles habuit benignos, quā post mortem etiam gratissimos? *A*. Qui vero sit, cum tanta sit Magnatum & Academiarum profusio nulla esse in tales destinata subsidia: nam minimo ac quietos creditibile est, qui sic misere obambulant. *B*. Nescis tu homines esse intolerabiles. *A*. Quid ita, fortasse ex pauperie sunt impatientes? *B*. Nequaquam; sed lingua liberi, iudicio resoluti, & quod piaculum in signe est, ceremoniarum desueti. *A*. Itane? *B*. Sane: nam si quod videant bellum ob Ciceronis voculam, aut Martialis castrationem, aut doctoris vel magistri prærogativam motum, illico rident, indeque ob maiestatem læsam solum vertere coguntur. *A*. Nugaris. *B*. Serio dicam Nobilissima quæque; ingenia inter illos ægrè vitā trahere, quos præsens ætas esurire sinit, posteritas dignis laudibus extollet; sive Deus eos latere vult, sive ipsi pomposam & famosam literaturā subterfugiunt, sive iis, qui liberalibus stipendiis ad se libenter vocarent, una cum pauperie sua ignoti

fung

sunt, siue deniq; tanta est reliquorū malitia, ut liberiores, integrioresq; violenter mergant. *A.* Credibile est multos liberalius habendos, si nos possent derelinquere, qui fame & infamia eos deprimimus. *B.* Lachrymas mihi provocas, cū virum mihi revocas, ingenio, eruditione, morūq; innocentia plane admirabilem, quem nihil perdidit, nisi quod inimicos suos & calumniatores nimium amavit. *A.* Satius itaq; sit esurire, quam ab aliis. *B.* Id virtutis & roboris Christiani sit, quos maxime amicos vis, quorumq; partes studiosissimè sequeris, eos perpetuū experiri iniquissimos.

24. B O N I.

A. Sultorum plena sunt omnia. *B.* Superba vox est, ambrosiosum Philosophum redolens. *A.* An negabis? *B.* Cum Platone moderatius dicam, homines vehementer bonos aut malos perpaucos esse, medios verò plurimos. *A.* Quid est ergo, quod in ineptissima quæq; irruiat populus, & numero assensu stabilit. *B.* Id doctorum, vel rectorum loquaci astutiâ sit, qui simpliciter credulitate ac promptitudine tantopere abutuntur. *A.* Falleris. nam si quoquo abduci posset, utique frequenter ad virtutes, pietatemque deduceretur, quoties doctores bonos nanciscitur. *B.* Quid à populo impetrari possit, ignorare non potes, si aularum luxus, templorum ornamenta, Academiarum otium, Castrorum labores, ordinum regulas, extorsionum & detorsionum frequentiam vel obiter intuearis. Insuper haud sic insanit populus, ut meliora non intelligat, si ostendat.

si ostendantur, aut deterioribus substituantur
A. Quid si forte ignores quibus laboribus aut precibus hæc à plebe impetrata sint? *B.* Quibus aliis, nisi fucata eloquentia, & simulata sanctitate, denique picta vi, sive hypocritica tyrannide? Crede mihi, leviculum est opes, sudorem, & sanguinem plebeculæ emendicare, si sit honesta prætenfio, tanta etiamnum est hominum integritas. *A.* Videris mihi sane duritiem & asperitatem hominum ignorare. *B.* Ego ad præsentissima exempla respicio: quis Anabaptistas subito tractabiliores, & rerum sacrarum peritiores facit, tum vita probatissimos, quàm melior reipublicæ institutio? *A.* Tanta scilicet fanaticæ religionis vis est. *B.* Itaque verioris nostræ non tanta erit, ut ebrietatem, blasphemias, rapinas, lites, duella impediatur, vel moderetur saltem? *A.* Valeat illa anabaptistica sanctimonia. *B.* Imò valeant etiam tam enormia scelera nostræ, quibus scatemus à minimo ad maximum, à prophano ad religiosissimum: nisi enim ea tanta facilitate indulgeremus, & populi interim nummos capteremus seduli, non deessent media repurgandæ nostræ Ecclesiæ, interim quisquis deuotionem vel nominare, vel desiderare audeat, nimia doctorum liberalitate Anabaptista, vel hæreticus aliquis alius audit. *A.* Nempe tu Papatum nobis reduces, & peccatorum æstimationem. *B.* Potius Christianismum, & flagitiorum fugam. *A.* Si is tantum Christianismus est, ego Christianos vix scio. *B.* Itaque alibi quærere liceat; mihi enim Christi regnum tam augustum non creditur

sur, ut nostrâ peccandi licentiâ terminetur.

25. ACADEMIÆ.

A. Quotquot unquam in bonæ famæ auram subvolârunt, Dialectices & Rhetorices alis elevati mihi videntur. **B.** Duo optima, & duo pessima nominasti. **A.** Nomina cavillaris, ego inveniendi, & persuadendi veri artes intelligo. **B.** Speciose satis, sed nec alias volo. **A.** An veritati insensus? **B.** Nequaquam, sed Lesbiz regulæ. **A.** Explica te. **B.** Scilicet suspectû id mihi est, quod relicta Christianâ simplicitate, & Verbi Divini pōdere, utrumq; feliciter defendit, & falsû eadē facilitatē persuadet. **A.** Itane de optimis artibus dubitabis? **B.** Equidē, & ita me D. Lutherus docuit: nā ut veritas ibi variis distinctiunculis, & axiomatibus eluditur, ita hîc verborum mole, & lenocinio obruitur. **A.** Atq; veritatis indagatiōe, elocutionemque nemo unquam sanæ mentis improbavit. **B.** Nec fiet etiam, illud solû interesse, quibus regulis vera veritas constet, quibus enunciatur formulis. **A.** Nempe Academicis: quis enim ea exactius possideat, quam quibus in ea omnis ætas absumitur. **B.** Confiteor hæc esse & Scholasticorum arma, quibus Christum, & simplices suos impugnant, & incautæ plebi turpissime imperitant. **A.** Tu Academiis maledices? **B.** Non facerem, nisi opinionum, vanitatum, profusionum, libidinum, sed & hæreseon, hypocrisis, adulationis, loquacitatis, vertiginis pestiferae ut plurimum forent. **A.** Nulli bono locus? **B.** Imò quamplurimis: nam ad Nundinas hæc huma-

humanorum errorum, & exposita tot ingeniorū
monstra optimi quique; confluunt, vel spectato-
res, vel monitores, vel increpatores, etiam Chri-
stianæ scientiæ vindices & conductores. Nam ut
in foro ad lulum pleraque prostant, & superflui-
tatem in usum, & pro pietate etiam nonnulla, sic
Academix quantumvis Christo infensissimæ, &
tota, ut plurimum, via aduersa, libras habent, &
homines Christianæ veritatis assertores. *A.* Vbi
ergo id discam, quod Christus exigit? *B.* Vbi vis
feliciter, quam in talibus scholis. *A.* At monstrā-
da erit, quam approbes. *B.* Quæ Sacrarum litera-
rarum plurimum habeat, prophanarum parum.
A. Hoc cœnobium, & non Academia. *B.* Sed & vos
Academici estis non Christiani: nam si ex Chri-
stiani regni usu metienda sunt, & æstimanda stu-
dia vestra, facilius Aristotelicum cœlum, aut A-
cademicum exstruetis, quam id quod Confesso-
ribus & martyribus, Christi athletis debetur, im-
petrabitis. *A.* Dandum est aliquid adolescentum
lusiis, & exercitiis. *B.* At vos cani, & edentuli, &
lippientes & tremuli crotematibus vestris affi-
detis. *A.* Docendi sunt pueri. *B.* Imo Molocho
sacrificandi; nam iuventutis florem Aristoteles
depascit, feces frustra Deo oblatas Sathan iure
suo sibi sumit. *A.* Dum Mundus erit, erit & quod
accusemus. *B.* O Hercules nobis aliquis oriatur,
qui hæc Augiæ stabula stercoreosissima repurget.

26. EXCITATIO.

A. Quoties illi viri boni in mentem veniunt,
qui sub Papatus tyrannide, una cū emer-
gentē

erente veritate suffo-
catis, qui plane immen-
se ætate mundus
religionis artium
obscure in claman-
tes incensus. *B.* N-
tam esse q̄ olim,
nostris tēporis.
ratio & euid-
entia fuisse tanto
operantur contr-
primū cogitabis
eratus vel veritat-
tū eā obrepere
volare, deni-
cōio quid minie
libeta aliqua ini-
z, aut spes felic-
affulgeat, scit
prima quæq; iter-
quis animus, sin-
vacatos etiam
per tam professio-
ne est. *B.* Atq; ita
tū unius cred-
libeta cū in maie-
ficientius & iua as-
que prima mode-
libetatum inter-
nolem exerceit
admirari. *A.* Ap-
u primam D.

gente veritate suffocati sunt, totus irascor mundo, qui plane immedicabilis est. *B.* Atqui superiore ætate mundus fere uniuersus evigilavit, & ad religionis, artium, politiq; lucē rediit. *A.* Nepefortiter inclamandus fuit & obiurgandus, & conuincendus. *B.* Non arbitror maiore nisi rem gestam esse q̄ olim, sed id reservatū esse maturitati nostri tēporis. *A.* At veritas eadē semper est, eiusq; ratio & euidētia; nec homines credo nobis illos fuisse tantopere dissimiles: quin ergo idē impetrarunt contra Romanū iugū, quod nostri? *B.* Primū cogitabis nō subito excogitari novā libertatis vel veritatis curā, sed diu in animis hominū eā obrepere, & tacitis susurris, querelisq; circūvolare, deniq; verbis aliquot audētioribus nesciū quid minitari. *A.* Perge, placet. *B.* Iam nisi violēta aliqua iniuria, vel euidēs necessitas accedat, aut spes felicioris simul faciliorsq; tētaminis affulgeat, scito humanā socordiā & mollitiē optima quæq; iterum subsidere. *A.* Sin generosus aliquis animus, simulq; ingeniosus, oriatur, mira spes tacitos etiam provocat, & promptiores in apertam professionem facile inducit. *A.* Credibile est. *B.* Atq; ita quod dudū multorum votum fuit, id unius creditur persuasio. *A.* Assentior. *B.* Postea cū in maiores nervos factio excrescit, cōfidentius & sua agit, & aliena impetit, & plærunque prima moderata consilia, & prudentissimū institutum intervertit. *A.* Euge. *B.* Deniq; in eam molem excrescit, ut auctori suo & oneri sit, & formidimini. *A.* Apparet. *B.* Nunc tute iudicabis cur ad primam *D.* Lutheri vocem Germani tam alacres

alacres, tantoque numero assurrexerint, pertasi
 scilicet Romanum iugum, & perfidiam potius,
 quàm obscuratam Religionem, & exinde contra
 Pontificem minarum pleni. Ac nec illi ipsi de
 tanta desertione cogitabant, donec maioribus
 iniuriis stimulati, vincula primum linguis solve-
 runt, & calamis, indeque mox manibus. Deniq;
 cum in varia capita odium Romanorum excre-
 sceret, facta sunt nova Ecclesiæ vulnera, novi
 caufati planctus, quibus metuo ut quisquam ni-
 si Christus mederi possit. *A.* Oremus Christum,
 ut qui Heroas iam sæpe dedit, per quos orbis
 Christianus quasi renatus dici possit, non deneg-
 get etiam postremum forlasse Ecclesiæ medi-
 cum. *B.* Optare licet, sperare licet, expectare licet,
 at tu memineris, multorum vota & suspiria tale
 quid impetrare, sed tempus definitum sub infi-
 gni aliquo capite adferre.

27. P A E D A G O G I S M V S.

A. Quid est quod literarum magistri ad res pu-
 blicas peragendas producti, plerumque om-
 nium mortalium sunt ineptissimi? *B.* Quoniã
 in res tantopere viles nunquam animum inten-
 dunt, sed sublimiori humanarum rerum specu-
 lationi inhaerent. *A.* Cæterum si quis illos in ipsa
 speculationis arce deprehendat, constructioni-
 bus insudare reperit, & anomalis, & heteroclitis
B. Hæ artium fores sunt, quas æque iuventuti
 aperire par est, ac interiora sapientiæ conclavia.
A. At si quis forte ingrediatur, an sapientes il-
 los reperiet, an sapientiæ commonstratores? *B.*
 Sapientes

apientes utique
 cæcitatam
 An vero aliqui
 sentit, sic P
 etas est, hæc B
 itas? B. Non
 ites habere, &
 modo vocab
 vocabularia.
 multa scire?
 etiaq; velut
 id pullos defe
 nes libros de
 obijciant,
 pingue sunt,
 ad alios tan
 tentes, B
 tantum sapien
 ubine? quæ n
 ore loco reliq
 ubiam, d
 est. eloquen
 it, medicina
 illorum, p
 studiose ju
 ut mille fi
 vocabi
 vix u
 virtutis al
 culp
 efferu
 quorum c

Sapientes utique, alioquin sapiētiam, veluti ur-
sam cathenatam & saltantē, precio ostenderent.

A. An verò aliquid aliud habes ab ijs, quam sic
Cicero sentit, sic Plato, sic Aristoteles, hæc Regu-
li pietas est, hæc Bruti integritas, hæc Lucretiæ
castitas? *B.* Nonne satis est ad optima quæque

indices habere, & consultores? *A.* Tu verò sapi-
entes modo vocabas, quos iam fateris indices,
aut vocabularia. *B.* Quantæ autem excellentiæ,
tam multa scire? *A.* Præstaret optima scire, & fa-
cere, itaq; velut aviculæ, rostris apprehensa gra-

na ad pullos deferunt, nihil inde saturatæ, ita hi
omnes libros decerpunt, ut habeant, quod disci-
pulis objiciant, nisi quod ne discipuli quidem

sic pinguescunt, sed inflantur solummodo, reli-
qua ad alios tanquam de manu in manū trans-
mittentes. *B.* Quasi verò non libris testentur,
quantum sapientiæ profecerint. *A.* Transcrip-
tionibusne? quæ non sunt magis illorum, quàm si

priore loco reliquissent, nisi quod inflare omnes
volunt tibiam, digitis mouere nescij: virtus Se-
nece est, eloquentia Ciceronis, subtilitas Aristote-
telis, medicina Galeni, justitia Papiniani, quid

deniq; illorum, nisi mera nomenclatura? *B.* In-
terim studiosa juvenus egregiè excrescit. *A.* Sic
sanè, ut mille florenis emant Græcorum, Lati-
norumq; vocabulorum manipulum unum, bonæ

mentis vix unam guttam; imò si quid dome-
sticæ virtutis allatum est, hic prodigitur. *B.* Nō
literarum culpa est, sed juvētutis, quæ his annis
maximè efferuescit. *A.* At non minus in Sapien-

tum tuorum conuersatione & conuictu, unde

C per

per jocum quidam literictos vocavit, quasi literis agitato. *B.* Ad veterem Germanorum barbariem retrospicis, *A.* Ego certè nunc minus iniquus sum Germanis nostris, qui literis non inveni caruerunt, postquam enim *semidocti* prodierunt, integrè boni desunt. *B.* Expectabimus si quando tu aliam & novam literaturam substituas. *A.* En accipe, quæ mea liberalitas est, Sapientiam, quæ te veritatem, justitiam, quæ æquitatem, temperantiam, quæ affectuum dominium, fortitudinem, quæ metu vacare doceant, ut juvenis discas, quæ viro faciendæ sunt.

28. COMMENTARIA.

A. AD Apocalypseos nomen olim uti semper religione quadam exhorruì, ita propè adoravi eos, qui se promississent interpretes, nunc aliter est. *B.* Apparet minus religiosum factum. *A.* Quid facerem jam, posteaquam tot conjecturæ & divinationes, tot confidentissimæ prædictiones, & Divini Spiritus jactata dictamina, tot sollicitæ numerorum computationes, nihil nos eventuum fecere certiores. *B.* Semper illi quidem, qui ad speciem, & personas vaticinia sua accommodarunt, nimium tentarunt, sed generalibus inhæsisse mutationum suspicionibus, id demum securissimum est. *A.* Id verò ad Propheticum, quo acti esse videri volebant, Spiritum nihil; nam & prudentis est, de futuris non incommode conijcere. *B.* Non video, quid viros bonos ad temerarium vaticinandi conatum pellexerit. *A.* Nec

A. Nec ego; nisi quod suspicor formulam eam qua ex Aristotelis mente Prophetarum mystica omnia explicant, spem illis ac animum fecisse, etiam temporum prognostica attingendi. *B.* Quam formulam? *A.* Qua, quicquid tandem Propheta voluerit, ex omni textu aut disputatorio jaculum fabricant, aut mores civiles formant, aut Rhetoricum artificium monstrant, reliqua (nisi quid manifestè Christo conveniat) cœlesti Academiæ reservant. *B.* Quæ maior ingenuitas, quàm ea explicare, quæ scias, reliqua Deo remittere? *A.* Ea maior est, si confitearis, non capere divina mysteria, & revelatis acquiescere. *B.* Quis Prophetarum usus sit, sine interpretibus? *A.* Quis cum hæc aliquorum interpretatione, quæ an Prophetam vel procul attingat, incertum est? Orabimus potius Deum, ut quæ obscura mundo esse voluit, filijs suis plana esse sinat. *B.* An tu illos accessisse credis sine precibus? *A.* Non utique; sed quid impetrarint, dubium valde est, cum inter se dissentiant. *B.* Satis est, si dicat scripturæ analogæ. *A.* Infinita possunt esse, quæ scripturæ sunt analogæ, quæ tamen Prophetæ obscuritatem non illuminant. *B.* Si quid Ecclesiam ædificat, nunquam inanis labor est. *A.* Nunquam sanè, sed nec labor propheticus, alia sunt in quibus exerceant Rhetorices vim, nam in vaticinia imbecillior est, cum non verborum lepor, aut persuasionum copia spectetur, sed prædictionum certitudo & accom-

modatio. *B.* Illi sua contulerunt, nec impediunt largiora spiritus dona. *A.* Vnum ergo superest sciam, an reuera Prophetæ mentem explicatam crediderint, an notas tantum, & suspiciones, ac styli, vocisq; exercitia edere voluerint? *B.* Omnia hæc, ac insuper doctrinæ controversæ accommodationem. *A.* Acquiesco: interim mihi videor ab ijs didicisse mirificam artem, qua Biblia omnia explicem philosophicè, & Philosophica biblicè.

29. AERARIUM.

Quas hic obsecro tabellas geris? *B.* Rationes sunt. *A.* Tu ne rationes, homo religiosus? *B.* Imò sacras, nam ærarij nostri sunt, siue fisci. *A.* Visci? ceddò eas, si licet. *B.* Quidni liceat; velim mundo constare meam integritatem. *A.* Vnde hæc argenti summa est? *B.* Solet festis diebus, aut Ecclesiæ solennitatibus colligi à bonæ voluntatis hominibus. *A.* In quem usum? *B.* Elemosynarium. *A.* Sine percurram. *B.* Tu summas potius inspicere. *A.* Bene. Mendicantibus 3. fl. Sclaribus 10. bac. Viduis 1. fl. Simphoniacis 6. fl. Pictori 34. fl. Exulibus 2. fl. Scriuario 10. fl. Lotrici 20. bac. In varias restaurationes 18. fl. In conuiuia 60. fl. Eho! an hoc postremum æquè Elemosyna est? *B.* Quidni; nam cum toto anno accipiendis, expendendisque nummis simus occupati, nonne quater nobis convivari liceat? *A.* Imò sæpius; si fateamini vos conuiyas elemosynarios. *B.* Trituranti bovis os non

non obligabis. *A.* Reciperationes, vereor enim ne abfurda plura reperiam. *B.* Imò ornatam nostram sacram ædem & ministrorum domos invenisses hoc anno amplius, quàm integro ante decennio. *A.* Hoc anno, quo tot miseris esuriendum fuit? *B.* Illis alia ratione prospectum est, hæc in sacras structuras & ornamenta destinata sunt. *A.* Nempe etiam sacras computationes habetis, & sacram ebrietatem, & sacras choreas, & si quid aliud est ex hac collectione sacri? *B.* Anne & organum nostrum inculpabis in Dei laudes constructum, & sacras picturas, simplicium doctores, & splendidum suggestum, quod concionibus decus addit? *A.* Haud temerè: nam jucundum est vos modulari, dum miseri ejulât, & parietes illini, dum pauperum corpora ulceribus obducuntur, & cathedras vel altaria serico tegi, dum nuda hominum corpora tremunt: potuisses & calices addere, posteaquam aurei esse cœperunt, pastores fieri lignei. *B.* Tu haram vis, non aram, & stabulum, non templum. *A.* Etiam Christus stabulum non abhorruit; sed tu heus, templi ornamentis nunquam iniqui erimus, si prius viva spiritus templa instruatis. At contra ædes religiosæ nitent, homines religiosissimi fame intereunt. *B.* Si is fuisset majorum animus qui tibi, jam templa nulla forent, sed sub dio conveniremus. *A.* Ego contra utriusque curam habuisse scio, primum hominum, dein ædium. *A.* Nos verò an posteritati nihil sacri ornatus exhibebimus? *B.* Quicquid libuerit, sed meminisse oportet, cum ad tribunal Christi perentum

tum fuerit, non habituros vos famelicos, sitientes, nudos, egrotos, sed caupones, pictores, artificesque alios benignitatis vestrae testes numerosissimos.

30. T I T V L I.

A. Deus te salvet frater, **B.** Salyus fortunatusque sis ornatissime & doctissime, simulque humanissime & literatissime Domine Magister. **A.** Quid sibi vult tantus titulorum strepitus? **B.** Quia sic doctissimae humanitatis vestrae eruditio promeretur. **A.** Aesopi me socium facis, qui cum omnia sciam, nihil sinam alijs reliqui. **B.** Ridet ornataissima humanitas vestra, ego quid de tanta ingenij excellentia sentiendum sit, fat scio. **A.** At saltem, si benignus in me maximè sis, titulis non obrues. **B.** Nihil hinc dici potest nimium. **A.** Quanto expeditius colloquemur, si me amicum, aut socium, aut fratrem appellites, quàm tot vocabulorum ambagibus? **B.** Decet nos titulis distinctos esse, & singulos gradus habere condecencia cognomina. **A.** Non dicam quam in Christo & Apostolis tale quid nusquamprehendere liceat, id enim suspectum vobis est, sed & purior antiquitas hanc barbariem abhorruit. **B.** Barbariem vero? **A.** Spectabilitatem, reverentiam, claritudinem, dignationem, magnificentiam, cum compositis & decompositis, quae nunc torrentis instar nos obruant. **B.** Haec vero in Scholis frequentissima sunt, literarum sedibus. **A.** Sinamus illis id privilegij, ut cum vocabulorum possessores sint, ac Domini, suo ijs arbitrio

bitrio utantur; nos vero ecquid molestum dicendi genus ac ridiculum sequamur? *B.* Venerabilis Domine Magister. *A.* Quin reformidande, aut formidabilis. *B.* Obsecro venerabilitatem tuam, ne me rusticum tantopere credas, qui nesciam quam titulorum decus excusetis quidem, sed? *A.* Quid suspicaris? scito, revera eruditos esse quam plurimos, quibus titulorum sonitu, veluti ineptiarum nolis, nihil videtur dissonantius. *B.* Mihi sane molestum non est, dare quod quisque vult honoris nomen, sive visibilis velit esse, sive spectabilis, sive venerabilis, sive reformidandus, sive reverendus, sive magniloquus, sive magnificus, sive prædominans, sive excellens dici velit, nam domi nascuntur mihi verba, non empta sunt. *A.* O lepidum caput, nunc video quo loco illa blanda verba habeas, nempe ut nos falsè rideas. *B.* Necessè est; nam nulla re à vobis facilius impetramus quod volumus, quàm speciosissimis titulis. *A.* Sapitis: qui vento enim pasci volunt, indigni sunt alimento alio. *B.* Gratulor ergo tibi, mi frater, cum quo nobis licet ingenuè agere, dum illi veluti indomita pecora demulcendi sunt. *A.* Id mihi præ reliquis jucundum est, vos nulla nostri admiratione sine titulis liberales esse, sed quod animadvertitis hanc placere Midæ cantiunculam. *B.* Obsecro te, ne me prodas, nam ut primum animadvertent me non toto pectore titulos fundere, posthac habiturus sum omnes inclementissimos.

31. AVTHORVM CATALOGI.

A. Quoties obstupui ad tantę eruditionis mare, cum unum sæpè libellum ex mille probatissimis autoribus collectum reperi? *B.* Quam mihi narras fabulam? *A.* Cave fabulam dicas, En tibi librum, cuius aliquot folia Autorum catalogus occupat, qui eruditionem suam veluti tributariam contulerunt. *B.* Quid tibi videtur, nonne ingentis laboris est, vel titulos solum tantę Bibliothecę inspexisse? *A.* Vere, itaque apes mihi videntur tam indefessa & sagacissima ingenia, quę flores hinc inde mille millenos depascunt, ut quod est vbiq; mellitissimum exsugant. *B.* Itane puer es, ut hanc rem ignores? *A.* Quam ergo? *B.* Imposturam esse, atque adeo impudentissimam. *A.* Tu impostores dices, homines stilo promptos, voluminibus conspicuos? *B.* At ego aio tibi plerosq; autorum nec lectos, nec habitos, nec visos, nec videndos forasse, illis ruis Catalogistis; reliquos obiter excussos & depraedatos potius quàm exsuctos. *A.* Male sit tibi, si iniuriam feceris. *B.* Nisi tibi mōstrauero apertissima autorum spolia, tum manifestissimas futuras, & stylum ad ruborem usque imitabilem, nunquam mihi posthac fidem habebis. *A.* Quis delicatus nova semper exigat, & inventiones recentes imponat, satis sit veterū eruditione methodicè, dilucidè, convenienter & compendiose uti, quod video nouis libellis & disquiri solícite, & exhiberi feliciter. *B.* Vere contractam nobis eruditionem, & nucis cortici includendam faciunt

erunt libelli illi : nam bis nobis uno dolo imponitur, & quod eos ab universalis aliqua eruditione profectos, & quod ad eandem iter nobis accessores patefacere frustra credimus Nam ut ex indicibus librorum tum tuarie collecti, vel alicubi neglectim transcripti sunt, ita superficialia aliqua balbutie nos implent, quæ nullius rei scientiam impetrat solidam aut usum. *A.* Nempe, cum brevis vita sit, ars longa, nunquã eam possidebimus nisi abbreviatam *B.* Nũquam equidem ingeniosè abbreviatam tibi dabunt, sed velut è magno dolio minuta multa replentur, ita magna eruditionis præcæ volumina in libellos minutos discinduntur, laceranturque. *A.* Si ita sit, quos Chymicos credidi, trãstusores modò sunt. *B.* Ego prædones dixerim, qui viatores passim omnes spoliant, nam ut polymathes & polyhistores dicantur, in omnem togatam, armatam, solutam, ligatam, exoticam, & mysticam eruditionem irruunt. *A.* Venit mihi in mentem P. Aretinus, qui omnibus omnino hominibus maledixit uno Christo excepto, quod non nosse se eum diceret.

an Lutherani sint

32. *H A E R E T I C I, ite præti
2 Pontiff.*

A. Quid hæc naturæ iniquitas est, mendacium foecundum esse, veritatem sterile? *B.* Quid stomacharis? *A.* Sectis irascor, quæ ex uno stipite numerosè propullulant. *B.* Fortasse tot sectas credis, quot vulgo jaçantur odiosa nomina? *A.* Certè : nam vix natum est ambitiosum ingenium, quod erroris sequelam & sectatores non affecta-

rit. *B.* Haud mecum sentis, *A.* Atqui sectarum multitudo palam est. *B.* Sane nomina. at quæ citius in invidiam mihi excogitata videtur, quàm à dissensionis alicuius autorib⁹ affectata. *A.* Tãdem hæreticis patrocinaberis! *B.* Ita: postea quã tanta est eius nominis amplitudo, ut in innocentissimum etiam tam facile, quàm magno consensu, conijci possit. *A.* Vide, quid dicas, haud leve est hæreticum excusare, defendere etiam periculosissimum. *B.* Olim quidem hæreseos nomen execrabile omnib⁹ piis fuit, nunc Theologica liberalitatis est, dicere hæreticum: nam & Simon magus hodie sincerissimos excommunicat, & Macchiavelus viros bonos proferibit. *A.* Obsecro, ne id suspiceris, de tam conscientiosis, circumspectisque hominibus, qui nihil magis reformidant, aut declinatum eunt, quàm Ecclesie vulnere. *B.* Non nescius sum, quo plerique errore peccent: nam cum deliberioribus ingeniis pessima quæque suspicentur, maecipia sua subornant, qui bonis & incautis insidientur, quorum confictas delationes non admittunt tantùm, sed evulgant etiam, & miro zelo impugnant. *A.* Nulla hic innocentium movet excusatio, nulla protestatio? *B.* Nulla; sed Dei iudicio fit, ut nebuloni, imò adulteræ, & veneficæ accusanti magno applausu credatur potius, quàm probatissimo viro, innocentiam suam voce, stilo, opere, testibus cum Deo asseveranti. *A.* Ad mundi totius provocarem iudicium. *B.* Illud nempe, quo Christus damnatus est, & potentissimus, ac loquacissimus quisq; facillime causam obinet. *A.* Posterioritas

ritas iudicaret. *B.* Qui potest, cum Typographos ad manus illi unice habeant: quibus maxime copiis efficitur, ut proscriptis & profligatis infontibus, ipsi soli ore cœlos attingant, lingua terras peragreat, interim quisquis statuum non adoraverit, conflagret. *A.* Unde odii tantus ardor? *B.* Ex sui amore & admiratione nimia: nam si in nos ipsos, id est carnem nostram & spiritus rebellionem, odia converteremus, facile vel erranti fratri, vel dissentienti aliquid indulgeremus. *A.* Si qui scientiores, eos elementiores velles? *B.* Utique; nam sic facile evanescerent infausta illa nomina, quæ Ecclesiam discindunt, & adversariis increpandam exponunt. *A.* Ego sane & posthac mihi temperabo, ac culpam deprecor, quam hominum autoritas mihi imposuit. *B.* Nescis tu nihil tam stultum esse, quod non ab aliquo sapiente dictum sit?

33. RELIGIO. vera, sine
Spinosis disputat.

A. Per commode hodie magno periculo liberatus sum. *B.* Itane? gratulor. *A.* Gratias ago & tibi & illi, per quem nunc cautius credo. *B.* Quid hoc verbi est, anne etiam incaute credere potes? *A.* Facillime: nam si fortè propositionem credam, quæ valdè sana & plana mihi videatur, verbum ei inesse potest, quod periculosissimas pariat consequentias. Ita fiet ut imprudens impie credam. *B.* Itaque impietaris inde reus es? *A.* Omnino; hinc est quod formulas mihi jamjam mente concipio posthac cau-

tiffimè credendi. *B.* Ego ut in vobis maximè probem disputandi, distinguendique acrimoniam, tamen quod minus illis ingenii fastigiis par sum, simplici ac rustica prope fide ea apprehendo, quæ video scripturæ consentanea, nec in vocabulis tantopere timidus sum, ut exinde mihi incognitæ hæreseos metuam. *A.* Vide quàm sis securus, Christus nonne passus est? *B.* Ita sane, cui gloria. *A.* Dic mihi secundum quod genus communicationis? *B.* Id certè nescire auisim. *A.* O te infelicem! at passio illa fuitne antecedentis voluntatis Diuinæ, an consequentis? *B.* Scio Deum voluisse. *A.* O miserum! in ordine verò causarum, an creationem præcessit de passione consilium Dei, an subsequutum est? *B.* Ego redemptori meo gratias ago, nec de consilio ulterius inquirō. *A.* Vides nempe, quantum intra te sit, te minime advertente, hæreseon chaos, nec te ad locos communes nostræ religionis credere. *B.* Ego symbolis credo, & religionis nostræ summæ, quam mihi sponte sacra scriptura offert. misericordiam meæ exaggerationem, misericordiam Diuinæ amplitudinem, militiæ Christianæ conflictum, & pietatis præscriptæ exercitium. *A.* Non sufficit hæc generalia nouisse, sed annotandi sunt etiam scopuli, ad quos humana curiositas impedit, ne in salutis via idem tibi accidat. *B.* Nempe ut novæ leges, nova delicta, sic novi loci, novos hæreticos faciunt. *A.* Noli joculari in re seria. *B.* Fatebor tibi me aliquando tale quid temerè esse conatum, ut dubitationum humanæ rationis laqueos omnes explicarem, scopulosque complanarem.

R
 arem, sed
 obinde animo
 ullem omnem
 memoriam;
 omnes obstrux
 tam composui
 re, nisi profun
 A. Qui
 omnes, distan
 omnes, tu solu
 us? *B.* Facili
 trinarum int
 ter se toto co
 reborum Ch
 bus, sed plan
 do, ita obsequ
 exculatunc
 executione to
 Theologia et
 d quastrunc
 nec Petrus he
 facerent.

Quid et
 ad eam
 detentione.
 Cum in mor
 alidet, qui
 nimis vale
 det pauperi
 urgeas; qui

narem, sed cum illa tricarum indagatio novos subinde animo meo suppediraret, primum voluiffem omnem mihi eorum animo eiectam esse memoriã; dein quantis potui viribus, sensus omnes obstruxi, & ad humilem Christi obsequẽtiam composui. Exinde tranquillior factus sum, nec nisi pristinæ curiositatis memoria sollicitus. *A.* Quis verò fieri potest, ut inter tot obiectiones, distinctiones, denique etiam sophisticaciones, tu solus, nullo duce, veritatem sis affectus? *B.* Facilime: nam dum alij infinitos rerum divinarum interpretes consulunt, & dissidentes inter se toto cœlo conciliant, ego ut veritatem verborum Christi nullis interpretationum strophis, sed plana & humili voluntate constare credo, ita obsequium meum nullis subterfugijs, aut excusatiunculis, sed parata sequela, & devota executione terminari volo. *A.* Hæc sanè agrestis Theologia est. *B.* Sit utique: illa verò sophistica, & quæstiunculis, distinctiunculisq; spinosa, cui nec Petrus hodie, nec Paulus vitæ redditi satisfacere.

34. M O R S.

A. S I quid est in paupertate boni, nihil tamen ad eam miseriam facit quæ est in ultima desertione. *B.* Quam tu dicis desertionem? *A.* Cum in mortis vitæque conflictu nemo pauperi affidet, qui animet, qui soveat, qui abiturienti animæ valedicat. *B.* Vah! nunquam fidelius affidet pauperies. *A.* Ioco dixeris. *B.* Etiam serio si urgeas; quid enim mors nostra exigit amplius, quam

quam res omnes nudas, & flebili apparatu vacuas. Sed tu pro divitum morte prius dicito. *A.* Id quod res est: morbus ex medicamentis lenimenta sua habet, animus ex colloquiis fomenta, familiarum condolentia famam, Concionatorum favor beatitudinem, uxoris dilectio epitaphium, operum splendor memoriam spondent, medicorum diligentia naturam vim facit, denique legatorum pietas suprema cœli subsellia destinat. *B.* Pauper vim morbi corporis dunitate frangit, animum simplici devotione colligit, liberari gaudet, Christum presentiscit, innocentiam testem conscientiam habet, naturam parer, & in Divitum accusationem festinat. *A.* Dives varia divini verbi solamina audit. *B.* Pauper intra se habet & credit. *A.* Dives peccatorum admonetur. *B.* Pauper conscius est & dolet. *A.* Dives Ecclesiam exornat. *B.* Pauper Dei sacrarium est. *A.* Dives pauperes alit. *B.* Pauper Christi convictor est. *A.* Dives sub marmore quiescit. *B.* Pauper in matris gremio. *A.* Dives cœlum emit. *B.* Pauper vendit, nec caret. *A.* Dives inter amicorum amplexus hincabit. *B.* Pauper inter angelicos subvolat. sed quid molesta reciprocatione opus? Nunquam sane quam infideles divitiarum sint, quam fidelis pauperies, nisi in morte hominis evidentius patet. Hoc enim illud punctum est, quo nos male partem opes torquent, varii laboris tædet; stultam inquietudinis pudet, quoque frustra tot illa nostra præsidia imploramus, quibus hactenus innixi sumus: Cœlum illud nostri scilicet maxime obseruans, astra propitia, terram servam,

nam scientiam
instrumenta, a
ponem licent
calcaricem, l
denique univ
Deo placet, in
denique disce
deat, nos tu
terraz inasti
na, scilicet te
quimus quif
talem gratul
terraz subduc
nelli magnus
nque testis,
Christo dudic
pas pauperie
est, quam q
nter facis
mentorum fe
e medicorum
tamina, & fa
cularum, &
vera solenn
re ditioni

vam, scientias sublimitatis alas, opes voluntatis instrumenta, amicos libidinis famulitium, Religionem licentiæ operculum, famam turpissimâ adulatricem, Philosophiam robur papyraceum, denique univēsam naturam, in nos unicè, si Deo placet, intentam, nostro favore superbam, denique discessus nostri impatientem. Quis nō rideat, nos tum rideri, cum magno orbis malo. & terræ inestimabili damno mori nobis vide-mur, scilicet tot donis, dotibusque onusti, quæ optimus quisque sepulchris invideat, quis non itidem gratuletur pauperi qui revera talem se terræ subducit, qualis est, terræ minuta massa, cœli magnus hospes, terrenæ vanitatis, iniquita-tisque testis, cœlici regni hæres, & societatis cum Christo dudum in itæ fructu gloriosus? *A.* Si per-gas pauperiem mihi persuades. *B.* Maius donum est, quam quæ tibi obtingat; tu verò quod li-benter facis divitibus assideto, ut inter medica-mentorū foetorem, & lucernarum horrorem, & medicorū tentamina & concionatorum di-stamina, & familiæ strepitum, & propinquorum eiulatum, & uxoris deliquia, & consolatorum verba solennia, descendantem animam faustis valedictionibus prosequaris.

35. W A L D E N S E S.

A. Quam subesse causam suspicaris, cum omnes propè religiones vitæ sanctimoniâ & probitatem suadeant, urgeantq̄, raras admo-dum

dum impetrare? *B.* Fortassis hominum diversitate fit, alia enim gens tractabilior est, alia effertior. *A.* Non sufficit; videas enim diuersissimarum nationum homines, ob unius religionis professionem, in moribus & studijs valde convenire. Itaque aut fallor, aut quælibet religio suum viuendi genus secum quasi adfert. *B.* In Pontificijs. & Anabaptistis ratio evidens est, quibus pietas mercenaria est. *A.* Interim agnoscis aliquid posse Religionem adesse, quod ad probitatem facilius alliciat? *B.* Apparet. *A.* Quid verò sincerissimæ nostræ de esse putas, quod pietatem illa quidem vehementer suadet, nihil tamen, aut parum admodum obtinet? *B.* Si quid divinari licet, crediderim religionis & Republ. tractationes nimis cõtra distinctas nobis esse, ita ut diuisas veluti partes vtraq; foueat, & diverso viũ genere uratur, velut cum credimus pastoribus orandum, præfectis blasphemandum, plebi cæcutiendum esse; aut alios pullam, alios phaleras, faccum alios decere. Hinc si quid Deo faciendum est, mixtum id est, & plarunq; externa solum religionis specie fucatum, cuius exemplum unicũ inspice, quod blasphemos leuiter increpamus, triobulares fures suspendim², aut in ebrios iocamur liberiores lingua urbe pellimus. Apparet itaque Magistratui tantam religionis curam non esse quantam politicæ, nec Sacerdotibus potiore esse zelum, quàm dicendi, concionandi, quæ consuetudinem; nam ut illi mantuesfaciendæ plebis arcanum religio est, sic his ditescendi, & emergendi artificium. *A.* Id verò bonos nihil impe-

W A
 credit, quost
 in docilior
 ritus & cognit
 Legem tibi e
 mibus quæ da
 mulieres, par
 mificere. & d
 nando nocte d
 pper studium
 nis, docent
 lem discip
 rem doceat
 oculari se qu
 re quotidie
 ita, & sic pro
 idam, quod
 hoc tantum
 suam perdu
 do tempore
 ut ad ipsum
 coram, qui lo
 hares alios
 erunt perfe
 quosdam, d
 nec nos,
 m. Hac ille
 raturmas r
 qua Evangeli
 mangrem
 a nondem nan

impedit, quos tamen admiror rariores nobis esse, & indociliores, quàm alibi, ubi universa secula pietatis & cognitione, & professione tincta est.

B. Legam tibi ex vetustissimo codice, de Waldensibus quædam. Omnes viri, (ait Pontificius) & mulieres, parvi & magni nocte & die non cessant discere, & docere: operarius enim in die laborando nocte discit & docet, ideo parum orant propter studium. Docent etiam & discipuli sine libris, docent etiam in domibus leproforum, &c. Item discipulus septem dierum alium quærît quem doceat, ut cortina corinam trahat: qui excusat se quod non possit discere dicunt ei discere quotidie unum verbum, & post annû scies dicta, & sic proficies. Audini ab ore credentis cuiusdam, quod quidam hæreticus, quem novi, ad hoc tantum ut eum à fide nostra auerteret & ad suam perduceret, perverteretque, nocte hic malo tempore per aquam, quæ dicitur Ibis, natavit ad ipsum, &c. Item vidi & audi vi rusticum Idiotam, qui Iob recitavit de verbo ad verbum, & plures alios qui novum testamentum totum sciverunt perfecte. Item, cum male vivere viderint quosdam, dicunt, sic Apostoli non vixerunt, vel sic nec nos, qui sumus imitatores Apostolorum. Hæc ille, alioquin ijs iniquissimus. *A.* Pene lachrymas mihi excussisti, quid enim nos in tanta Evangelij luce? *B.* O doctrinam & vitam coniungeremus! Nunc si alios doctrina, nos vita condemnant, quis obsecro salvabitur?

36. GRATVITA PRAEDI-
CATIO.

A. Siquis fortè Concionatoribus salaria auferat, putasne futuros, qui nobis gratuito prædicarent. *B.* Imò putasne futuros, qui tales susciperent, & alerent? *A.* Vtrumque dubium mihi est, utrumque tamen mihi spem permagnam facit: nam & Pauli similes aliquos, & Macedonū plurimos expectārim. *B.* Equidē si mores hodiernos videas, illi in res suas, ac decimas personales, prædiales & fortunales intentissimi sunt; hi vix, quod debent, bona fide exsolvant, tantum abest ut textoriam ibi persuadeas, vel liberale hic hospitium speres. *A.* Cum Mundum intueor, video Francisci, Flagellantium, Capucinatorū ordines numerosa imitatione assumptos, eorumq; totos exercitus alii. quod primis exordiis nemini fortassis credibile fuit, & unus ac alter, bene de hominibus mereri cupiens, tum laborare paratus desperet? *B.* Tu sane pro pastoribus mendicos nobis dabis, tertæ mancipia. *A.* At Paulus pauperie nihil abiecit: gloriatur se gratuitum Evangelistam, neque metuit futuros verbi condignos præcones, sed magis veritaret lupos: nam ad emolumentum properant oēs, ad gratuitum laborē nullus accedit, nisi verè pius. *B.* Olim alia erat pastorum & populi concordia, alius & coniunctior opum usus, nunc nisi Magistratus obstaret, quotusquisque pagus Eccle-

GRATVITÀ PRÆDICATIO. 67

Ecclesiasten toleraret, nedum aleret? *A.* Qui de-
 tonfiones, & vitæ licentiam noverunt, non mi-
 rantur Pastores haud esse ea autoritate apud po-
 pulum, qua deberent: at verus amor nulla re pa-
 ratur efficacius quàm gratis, & bene merendo
 de omnibus, beneficentia cūcurantur & ad ami-
 citiam alliciuntur etiam immanes feræ. *B.* De-
 scribe mihi talem aliquem. *A.* Faciam, non me-
 is, sed viri prudentissimi verbis. Finge mihi in-
 quit talem Ecclesiasten, qualem nos quærimus,
 qui se totum exponat iuvandis omnibus, plus-
 quam paterna, maternave sollicitudine pro sin-
 gulorum vigilans salute, docens ignaros, blande
 revocans errantes, erigens ægrotos, blande
 lugentes, opitulans afflictis, sublevans oppres-
 sos, nascentes Christo tradat, morientibus assi-
 deat, mortuos sepeliat, egenos soveat, oret pro
 salute omnium, in summa nulum pratercat
 expertem suæ beneficentiæ, atque hæc faciat
 tum constanter, tum alacriter pro his meritis ni-
 hil omnino petēs mercedis à quoquā, nō pecu-
 niā, nō obsequiū, non gloriā quis obsequi tā du-
 ræ mentis est, ut eiusmodi virum, non ut nu-
 men quoddam è cælo delapsum & amet & ve-
 neretur? tanta Charitas etiam malos compellit
 ad amorem mutuum, quod si qui sint qui tale
 tum constanter odisse sustineant, quid aliud lu-
 cri fecerint, nisi ut ab omnibus iudicentur omni-
 bus feris efferatioribus? Hæc sunt incantamenta
 multo efficacissima, hæc philtrea præsentissima
 ad conciliandum, nec ad conciliandum tantum, sed

PRÆDI.

oribus salaria ab
 qui nobis gratiam
 sine futuro quærit
 Vtrumque cubum
 a mihi ipem pertu-
 miles aliquos, & Ma-
 m. B. Equidè l'ima
 res suas, ac decim
 rales intendunt
 nona fide exolvunt
 bi persuades, vel
A. Cum Mundus
 bellantium. Caput
 ratione alium pro
 quod primis ex-
 fert, & unus ac-
 cupiens, cum li-
 u lane pro patre
 ra mancipia
 etior: gloriatur
 que meruit detre-
 es, sed magis ore
 pro pastibus in
 unentum preparat
 ullus accidit sive
 storum & populi
 re opum vno, cum
 quocumque pag
 Eate

sed etiam ad exorquendum hominum benevolentiam. Ita ille, quid tibi videtur? *B.* Vah Ecclesiasten fingitis, qualis nemo velit esse.

37. MARTYRIUM.

A. Vtrum tu firmius Christianæ religionis fundamentum credis, tot populorumne & doctissimorum hominum consensum, an martyrum constantissimorum multitudinem? *B.* Nescio quid dicam: nam cum admirabile planè sit, tam simplicem, ut ita dicam, Christianorum credulitatem, contra humanæ sapientiæ rationes semper obtinere, & summos Philosophos confundere, minus id videtur, quod semper vita credideris, morte contestari. *A.* Ego verò, cum religionis curam paucissimis video committi, & homines magis plærunque vitæ, alimentorumque, quàm devotionis curiosos, ingens miraculum credo tam promiscuam, & numerosam utriusque sexus ad martyrium promptitudinem. *B.* Sane de martyrum sanguine non liceat nisi cum reverentia loqui, mihi tamen id admodum perplexum est, qui inter Anabaptisticos furores tot milleni homines admiranda plane & patientia, & alacritate, & conscientæ serenitate mortem subierint, quibus quod deliquerint & erraverint, persuaderi nõ potuit. nec Religionis summa planè patuit, solùm impostorum aliquot somniis innixi sunt. Id quod suspicari me facit, facilius esse innocentem plebem ad lanienam perducere, quam cordatoribus religionis nostræ mysteria persuadere. *A.* Deploranda equidem sunt,

MA
que dixisti, at
nostra fidei
& Philosophi
mundo pot
nam, et mun
nam sectam
tari, tum in
robur mo
confessionis h
fit: *B.*
nam, mo
tactus esse n
& omnia p
religionis
A. Cred
necido, nel
tas, quas rati
tiora dicta
confessionum
studiosis no
ter quisque si
mæ religio
em sufficiat.
sion ad tam ar
que hominum
nam con
quas desen

sunt, quæ dixisti, at cum post Apostolos, primos scilicet nostræ fidei evulgatores, doctissimi quique, & Philosophiæ omnium peritissimi, tum rerum in mundo potentes, nihil dubitarint, hanc ridiculam, ut mundo videtur, & absurdam Christianorum sectam miserabili morte, & supplicio contestari, tum inusitatum aliquod & præternaturale robur monstrare visi sint, quis dubitet, hoc confessionis humanæ fastigium esse, quæ sanguine fit? *B.* Crediderim equidem ad convertendam, movendamque multitudinem nihil efficacius esse martyrio, quod in oculos incurrit, & omnia præsupponere videtur. Iis verò, quibus religionis summa certitudo curæ est non sufficit. *A.* Crede mihi, quoties in Martyrologium incido, nescio quod aliud morientium acumen, quas rationes solidiores, quæ scripturæ efficaciora dicta reperire mihi videor, quam plenis Confessionum libris. *B.* Male fit eius lectionem studiosis nostris esse infrequentiozem. *A.* Scilicet quisque se adeo solidæ & minimè concutiendæ religionis arbitratur, quæ ad martyrium sufficiat. *B.* Id Deus viderit, cuius unius est, nos ad tam arduum examen animare. Cæterum ut hominum constantiam, & religionis sollicitudinem cognosco, plurimos credo opiniones suas defensuros usque ad ignem exclusivè.

38. P R E C E S.

Inter tot precatorios libellos, veteres pariter & recentes, quem tu mihi velles familiarem. *B. Quid*

B. Quid cogitas? quem eloquentissima omnium & ingeniosissima fecit necessitas. *A.* Quis ille autor, quas nugas agis? *B.* Serio dico, nulla mihi perfectior formula creditur, nisi quã Crux Christi dictaverit. *A.* Tu singultus istos & anhelitus, ac in compositos clamores preces dixeris? *B.* Tu verborum blandimenta, & recitatã è scheda verborum structuram Deo quid persuadere autumas? *A.* Quid cavillaris? potius qui ferventissimas & accommodatissimas preces præscripserit commonstra. *B.* Non tibi dominica oratio sufficit, cui ne mundus quidem universus adderet aliquod demerere, non reliqua Sacri Spiritus dictamina satisfaciunt? *A.* Nondum me intelligis, varii sunt humanã imbecillitatis defectus, varientationum afflictionumque genera, varii vitæ ordines, iis ego velut ex apotheca petitas velim meditationes varias, confessiones, consolationes, excitationes, & panopliam instructissimam. *B.* Pace Avenarii, (qui mirum quantum præstitit) dixerim, nihil tam posse præscribi ubique quadrans quàm quod mens devota, Deoq; obediens sponte exprimit. *A.* Interim simplicium linguæ formandæ sunt, & suppetenda verba, quibus se Deo explicent. *B.* Fortasse, etsi valde frigidam oportet esse devotionem, quæ à libellis ignem petat, præterquam quod mutos æquẽ Deus intelligit. *A.* Atqui plurimum interest, Deum cum quo loqui velis, posse promissionũ suarum admonere, tibi ipsi tam admirabilis accessus confidentiam facere. *B.* Hoc est illud ipsũ quod desidero. Nã apud prophanos cum nulla

alja

alia homini cum Deo intercedat conversatio, nullam amoris & obsequii commercium, statis horis ad præscriptas preces curritur, quibus demurmuratis omne petikum subsequi debere arbitrantur. Econtra ubi conscio & invitato Deo omnia fiunt, eodemque mittente omnia promptè suscipiuntur, verbis ad preces vix opus est, quin imò universa vita hominis divinum fit colloquium, sed tu quid rides? *A.* Hominum genus, quod magna vitæ parte lætum, bibulum, tumultuarium, si quando infelicioi aliquis casus incidat, ad libellos properat, & deteriso prius pulvere, torvum videns, & multum suspirans preculas sibi quærit, malo convenientes, admirantibus interim, si qui adsunt, rei novitatem familiaribus. *B.* Bene equidem de talibus mereretur, qui preces magicas præscribere posset, quibus nulla devotione, aut mentis in Deum ascensu, coniurare liceret, & coram quamprimum sistere, quod volunt malorum subsidium.

39. IACTANTIA LITERARIA.

A. Quis mihi opes det, & optima quæque huius terræ emerem! *B.* O Sapientiæ aliquantum haberes, & opes faciliè contemneres. *A.* Inepie, putasne me auri vel argenti massis delectari posse, non v. privilegiis, quæ nummis veneunt? *B.* Quibus? *A.* Sapientiæ, dominio, fortitudine, ingenio, & orbis huius

planè rarissimis. *B.* Atqui hæ Philosophorum possessiones sunt, quibus ad sublimia evesti, suaviter vos metallorum custodes, & terræ fossores, ridendo despiciunt. *A.* Illosne dici? quos minimè divites conducunt, quorum lingua mentiuntur, quorum humeris sustolluntur, quorum phantasijs delectantur, quorum morte vivunt, & quos inclementiori intuitu enecant. *B.* Imò illos potius, qui astris dominantur, terram dispensant, mores humanos formant, naturam provocant, fortunam rident, opes calcant, ingenio circumvolant, Tyrannos increpant, & mortem familiarem habent. *A.* Vah! semper tu priscos illos Heroas somnias & Sapientum umbras nobis opponis, puerorum terriculamenta. Ego vero hodierna exempla tibi exprobro, antiquorum vix simias: scilicet quos Calendarij characteres excruciant, aut agelli jugerum extollit, aut conjugis turbeculæ circumagunt, aut vulgatæ artis admiratio abripit, aut fortuitus casus deijcit, aut nûmuli spes extimulat, aut sordida vincula detinent, aut Principum mores secum trahunt, aut mortis memoria exanimat. Interim Lycurgi, Plat. Arist. Plin. Eucl. Gal. Liv. Virgilij audiunt, & regnum carthaccum magno supercilio occupant. *B.* Vide quam iniquus sis illis? Nonne & Divinum volumen explicant, & justitiam administrant, & corpus ægrum curant, & animam indomitam cicurant, & Naturæ repagula recludunt, & cœli motiones explorant soli, pro reliquorum otio ac usu occupatissimi, ut meritò non sibi, sed in Generis humani comoda

moda subsidiaq
niam tuam, n
com facit, & rec
volantissime susti
non tualeis mot
nem opinionem
na credulitatem,
um imitationem
nias, divitisque
saligia conce
Mundo regulu
na occurrant, v
cidant. B. T.
eruditionem
nis committen
to verba. Mihi
duratio ac
no meliores ill
alabriciores ac

Qvam iniqu
inter gravi
udentissimas il
na omnis, ac
adfectus tragicu
nosum mearu
simorum hom
nam composit
operatis & ob
vos felicissim

moda subsidiaque natos credas? A. Laudo simplicitatem tuam, hæc enim te mitius ferre jugum tuum facit, & rerum vilissimarum admiratione te planissime sustinet. Nolo itaque te scire, primum multis motorem ventrem, summum doctorem opinionem, exoptatissimum encomiasten credulitatem, denique possessionis complexum imitationem esse, quibus si temporis opportunitas, diuinitisque favor aspirent, vanitatis humanæ fastigia conscendant, indeque irregularissimas Mundo regulas præscribant: Sin aduersa aliqua occurrant, vno momento fama, voce, vitæ excidant. B. Tua opinione religionem stupidis, eruditionem fatuis, mores barbaris, imperia seruis commitemus? A. Hæc sunt literarij fastus verba. Mihi vero dulcissimum est experientia diuturna, ac conversatione intima didicisse, non meliores illos aut rerum certiores esse aliis, sed lubriciores ac loquaciores.

40. C O N V E R S A T I O. *76. ulm.*

A. QVAM iniqua mea sors est, nunquam fuisse inter graviora colloquia & consultationes prudentissimas illorum admillum, quibus respublica omnis, ac literaria innititur? B. Quid tu hic adferstragicum? A. Quid aliud, nisi cogitationum mearum æstus, qui nusquam Excellentissimorum hominum censuris examinati, nunquam compositi & subacti sunt, sed inter se, sub paupertatis & obscuritatis tenebris tumultuârunt, dū vos felicissimi magno compendio rerū omnium

D

um

um decisiones domesticas possidetis, & jamjam natos ingenij fœtus ad exactissima Probatorum vestrorum iudicia, vel educatis, & expolitis decenter, vel suffocatis securissime. B. Itane nihil vel natura te docet, vel innata ingenij felicitas elicit, vel frequentissima lectio erudit, vt ad viuos recitatores currendum tibi sit, & rei evidentissimæ interpretes? A. Apparet, te nescium esse, quanti laboris sit ac periculi, suis tantum viribus demersam veritatem eruere, aut erutam pro genuina agnoscere, dum vos interim, velut aliud agentes, quotidianas, & sponte affluentes opes, excipitis, & facili industria in Gazophylacij capsas distribuitis. B. Succurrendum tibi est, qui imprudens sine causa nobis invidet. Scito igitur, quos tu credis Deorum nostrorum conventus exquisitissimis & prudentissimis colloquijs & dissertationibus constare, plerumque non serias magis esse, quam muliercularum & vetularum conciliabula. Secessus etiam secretissimos, non heroas nobis semper, sed lemures, aut mures ridiculos parere. A. Quid ais, non Naturæ secreta ibi discutiuntur? B. Neutiquam: sed dies integri nugis crepundijs, quisquiliis absumuntur; haud aliter, quam ab infima plebe, lusus videas, vota audias, odia animadvertas, incitiam deprehendas, occupationes annotes, omnia planissime plebeia, ut omnino non nisi simulatione, & tragico apparatu ab alijs differre concludas. A. Nihil vero eruditionis, & tot rerum insignis scientiæ illis subinde effluit, quod

ii

hanc nostrum
um & nere illis,
qua caligas co
ant. B. Sane
more sua felici
mhi cum vultu
scio quam vid
tque, meo ju
is, eruditionis
a, nec probatio
empla accipie
tem, vel fortun
tate.

41. Cquid de
divisti: B
a cyclopicum
quid peccatum
mus. B. Equic
mod Philoſoph
mlatione exu
tis revera sunt
quam sinistra
modestissimi.
ri ordinem re
conventum, &
quissimi tituli p
ari decentem
faciter sint se.

in sinum nostrum, si circumstemus, effundant? nam & nere illis, & fila trahere, ac texere, denique caligas consuere liceat, dum itentidem doceant. B. Sane ut multos cognovi, nunquam maiore sua felicitate, & profectu nostro docent, quam cum vultum sumunt, quo domi deposito, nescio quam videntur mihi omnes vires exuisse. Itaque, meo iudicio, si omnino conversari cupis, eruditionis quidem non quam alibi amplius, nec probatoris vitæ perfectiores regulas, & exempla accipies, sed faciem discas ad quem vis diem, vel fortunæ occursum componere, & demittere.

41. CONVIVIVM.

A. E Cquid de hesterno convivio nostro in-
dividisti? B. Philosophico illo, quod tandem
in cyclopicum desit? A. Bona verba: nam si
quid peccatum est, vino inscribemus, vino dilua-
mus. B. Equidem vino gratias agendas puto,
quod Philosophico palliolo, & hypocritica si-
mulatione exutos, tales nobis exhibuit, qua-
les revera sunt. A. Nunquam ego de iis quic-
quam sinistri suspicabor, qui hominum sunt
modestissimi. B. Sint sane, artu quæso convi-
vii ordinem recita. A. Libenter. Primo ubi est
conventum, & amicissimæ salutationes, ac proli-
xissimi tituli præterissent, mirum quam alter
alteri decentem honorem detulerit, quamque dif-
ficulter sint sedibus suis admoti; dein profundo
D 2 silen-

silentio dapes primæ absumentur, minutis potiunculis dilutæ. Postea cum incaluisent aliquantulum disputatiunculis, & argutis dictionibus ludebatur magna equidem voluptate nostra, qui sales & jocularum etiam eruditionem notabamus. At nescio quo invidio fato de constructione quadam, suborto dissidio, ad jurgia paulatim contentione pergente, id admissum est, quod audivisti. B. Nihil verò vestra compositione leniri potuerunt? A. Nihil sane: nam cum hæreticis, beanis, cornutis primò omnia, dein falsariis, plagiaris, sophistis, denique nebulonibus, veneficis, mæchis omnia perstreperent, & manibus jam potius ac armis, quàm lingua opus videretur, omnino dirimendi, & intempestivè domum remittendi erant. B. Rutantes interim, singultientes, titubantes? A. Imo minarum & maledictionum pleni. B. Tu vero quid interim mustitabas. A. Vinum blasphemabam, quod diu exoptatam sapientum coronam mihi conturbasset. B. Aqua danda erat, non vinum Philosophis. A. Vidisses optimum quodque expetere. B. Negare tuum erat, & ad Castalidum fontem remittere. A. Credideram vino excitandos. B. Scilicet nimium fronti Philosophicæ credidisti, nescis tu quam diffusa sit, si rûgas explicet? A. Imò jam scio, sed vino malè sit. B. Caue injuriam insoniti facias; quis enim facilius tibi persuasisset, tam operosa & vasta Philosophicæ scientiæ modestiæque volumina posse cyathò vno vel altero ita elui, ut possessores suos non aliter, quàm ex plebe

querit, men
 tam, nisi ad h
 rem frequen
 baculis, & pe

sic perga
 dem termin
 de, quis cred
 ante, quæ in ple
 nule quasi h
 matione grad
 mini re, quam
 flores quotid
 ana olim eru
 illi, & potes
 aporum nostre
 obstupesco;
 illi plura o
 us plura explic
 mitemus. A
 m, scientiaru
 vincit, qu
 mium est. B
 uberi lecti
 scrip
 cevit; actio
 bus adfuit
 ze gratis inge

be quemq; mente vacuos, relinquunt. A. Non credam, nisi adhuc semel experiar. B. Id opto quam frequentissime experiamini, quotquot barbis, baculis & peris creditis.

42. VETERVM DOTES.

A. S I sic pergat progredi eruditio, ubi tandem terminabitur? B. Ignorantiâ. A. Absurde, quis credat posse nobis iterum literas interire, quæ in plebem etiam diffunduntur, & vernaculæ quasi fiunt. B. Mihi vero jamjam, ac incitariore gradu interire videntur. A. Vides in omni re, quam nosse hominibus datum est, exactiores quotidie indagaciones prodire, & quæ atæna olim eruditissimorum fuere, promiscua fieri, & potes hæc dicere? B. Equidem cum majorum nostrorum eruditionem intueor, plane obstupesco; cum nostram, rideo, ac pudet. Ita illi plura occultarunt, quam monstrarunt, nos plura explicamus & distendimus, quam possidemus. A. At palam linguarum, artium, scientiarumque nostri temporis peritia te convincit, quod nostrum amplissimum patrimonium est. B. Confer aliquem mihi cum D. Lutheri lectione, quæ antiquitatem omnem aborsit; & actione, quæ valta nobis volumina reliquit; & actione, quæ totius Europæ commotionibus adfuit; eruditione, quæ cum omnibus suæ ætatis ingeniis depugnavit: & hæc quatuor

> incomparabilia vnus homo possedit. Jam Era-
 smus eruditionis mare; Philippus omnium
 scientiarum vindex & Phœnix; Brentius Lu-
 theri in Suevia æmulus, Flaccius infinitæ lectio-
 nis & scriptionis heluo; Prætorius octodecim
 linguarum cognitione perfectissimus; Zvinge-
 rus humanæ scenæ nobilis actor; Gesnerus obli-
 uionis antagonista admirabilis, Copernicus At-
 lantis successor; Paracellus monstrorum domi-
 tor, præter complurimos alios; quem habent,
 qui se conferre auit, qui non potius divina eo-
 rum ingenia admireretur, quam suo obscurare vel-
 lit. Vnus Iosephus Scaliger, eruditionis prin-
 ceptus, id nostra ætate affecturus est, ut plures vnus
 linguas, quam Europæorum quisquam tenuisse,
 & orbis vniuersi Musæum, eruditionis humanæ
 omnis instrumentum, ædibus suis & Bibliotheca
 possedisse, usurpasseque dicatur, ultimus fortasse
 ingenii humani conatus & specimen. A. Ne-
 scio quid dicam, nam tantis nominibus terrefeci
 si me, vt disquirendis opponendisque nostri
 ævi luminibus valde laborem. Nam si maxime
 sint, quos cum laude producam, numero tamen,
 quod vereor, vincis. B. Id amplius metuendum
 tibi est, ne cum eruditionis & cognitionis titu-
 lo nimium liberales estis, & pro quouis literatu-
 ra superficialiæ fucis venditis, homines produ-
 cas creperos, comptos, auro obductos, non soli-
 dos, sumptuosos, non preciosos, ut titulis ac ja-
 ctantia reperias similes multos, pondere & vera
 æstimatione veteribus pares paucissimos: quod
 mini-

Magister, Doctor.

minime iniri
 delicta & feli-
 quare. A.
 pro vere er
 sum, credi
 tum, & Math
 & At id foleu
 omnium viver
 notius.

43. R E

A. Nter alia
 me occu-
 qui de veritar
 B. Ehone
 beat Deus,
 Christianum
 ego opus est,
 sollicitum esse
 iterum per vi
 candidissima ha
 mirari, de in c
 & tenebrarum
 az scriper
 at cum Ma
 res sit, non

minime iniurium sit iis, qui non vulgi calculo, sed serua & felici amulatione majores suos assequuntur. A. Male mihi est, qui eruditos nomine, pro vere eruditis haecenus habui, & veneratus sum, credidique sine linguarum, historiarum, & Matheseos peritia literatum esse posse. B. At id soletur solide eruditos, vel mortuos etiamnum vivere, hos viventes haberi posse pro mortuis.

43. RELIGIONIS. VERITAS.

A. Inter alia quae mirari soleo, id frequentissime occurrit, paucissimos admodum esse qui de veritate Christianae Religionis sint solliciti. B. Ehone tu dubitas? A. Id magnus prohibeat Deus, cui gratias ineffabiles ago, quod Christianum me nasci & educari voluit. B. Quid ergo opus est, in re certa, & exoptata scrupulosè sollicitum esse? A. Primùm ut Christianismi mysterium per vniuersam naturam diffusum, & iucundissima harmonia praefulgidum amplius admirari, dein qui extra Ecclesiam sunt, errorum & tenebrarum admonere liceat. B. Non tibi sacrae scripturae volumens sufficit? A. Mihi sane: at si cum Mahumetano, Americano, Chinense res sit, non itidem. B. Ridiculum hominem!

opus, ut uniuersa Religionis basis in dubium vocetur. A. Laribula quæris, ubi secure credas, & impune alios petas, interim genitura felix, alioquin idem facturus si Turca, Iudæus, Ethnicus natus fuisses.

44. ANTIQVARIUM.

A. Quid frontem caperas, amicissime? B. Res seria est ac fortasse Diuina veriùs, quam humana. A. E Trophonij specu redis, & oracula ruminas? B. Aliud est, quod me tristem facit. A. Diuide id mecum, ut doleam tecum. B. Nonne tristis sum, qui tot annis latinæ eloquentiæ defudo, nec ultra plebem Romanam proficio? Nam quæ trita & vulgaria sunt, ea fortasse balbutiens assequor, at si quid sacræ Antiquitatis occurrat, nullus sum. A. Non intelligo quid velis. B. Faxo rem omnem habeas. En literas, quas ad me scribit amicorum quidam, antiquitatis studiosus, quibus nunc dies aliquot tero, semper diuinans, nec admirabilis styli capax. A. Barbara oportet esse, non Latina, si intelligere non liceat. B. Imò Latinissima sunt eruditis, nobis verò planè arcana. A. Sine legam.

Iohanni Sorianti micabili, radiofo Guilielm. S.

P Hæbeis modulis amicitiei tuæ gaudialiter voluptifrice & vitulanter sapicule anacreon
D 5 igni-

ignitabulum scintillulasque nis refricuiſti, nuperaque capilſtratum & tanquam vehabulo jugatū jugiter betere petiolis ac iuare ſamuiſti in aſtimum, at Gorgonei fontis aſpergine inroratas hinnientisquerivo ungułæ merulentas pimpleides poetica contenderim ſuperare prurigine. Et è tuis necunquam ſymmatheren contyroletam adſecuturum aritum Te perculire me non inficiar, Hocce aliſque ſepiotoxicis extrare familia ex decimatam facul, bellioſem viratioſemque. Et ne elographa promicando membrana conſiat, ne longiſcam, neve ex Laconiſmo in loquaculam bliſiamque aticitatem deriveretur adloquium ac exordium faxim, non tam hercle, quam metuom Eligidion urbium depopulatoris ſotiem nos verborum deliniſtico nepente, & titillatu prurioſo pharmaceuriæque nidorum amorabundis illectamentis Æza Phaethontis ſidia pellexit. Longurione itaque diaſtemate diſſitus cieur ſaperda ſelino, ſit ſtudiorum malacia, literarum agonio aſinas ne deſiua, quin prognariter antigerio lacertoleſque in eaple tete exinfules pedotribamque me tuom aureacem prodromum æque atque piſculenti piſtrici eum caudæ moderamine Muſculum ſimies qui de moſculo palæſtrans marte & conniti nigulorum bonorum aut ad ſpicilegium relinquo ſtipulam, aut è virgindemia uilegium aut è ſeneficio quod quis ſiciliat, ſed hac de iſtis tenus. B. Quid viderur. A. Sine reſpirem, nam ab animi deliquio parum abſum. B. Facilius

ſus eſt videre quod
ne ac ſimita
nitra credere.
noſtraſe ling
uatiore. Apul
quos aſinos.

D. Scilicet
tium lib
ego cave anim
ſas formas pe
neius mihi vi
maque hoc ne
oratum vider
tam deſignora
que lingua. E
a velis, ſiue
vimes in dubi
tete methodo
verborum ſum
uſitorum aut
tode numeroſ
portionum de
natis accom
harmonia tu
neſtarandum
andum quid
oreſque eſſu
tuum nullum

lius est ridere quam imitari. A. Equidem fateor,
me nec imitari velle, nec intelligere posse, nec
rudita credere. At DI faxint, quotquot hanc
monstroræ linguæ sectantur sectam, cum auro
auratiore Apulei aureo Asino transmigrent in
ligneos alinos.

45. MAGISTER *quid*

A. D I c mihi ô bone, quod nam animal sit ar-
tium liberalium Magister. B. Libenter, tu
vero cave animal dixeris, quod jam inter ange-
licas formas pene demigravit. A. Quicquid sit,
tu eius mihi virtutes explica. B. Audi Quem-
cunque hoc nominis honorum fastigio conde-
coratum videris, credito velut generosum athle-
tam de ignorantia triumphum egisse. Itaque utra-
que lingua Europæ primaria vterur, siue liga-
ta velis, siue soluta, promptissime. Dein res
omnes in dubium vocatas enodabit, exquisita-
que methodo distribuet ingeniosissime. Mox
verborum flumine, & elegantiarum flosculis
auditorum aures, quoquo volet, trahet: Ex-
inde numerorum mysteria, & infinitas pro-
portionum delicias introspeciet, & rebus hu-
manis accommodabit. Sono etiam & vocum
harmonia tum sibi tum aliis modulabitur. Sin-
mensurandum quid sit, nulla figura; ponde-
randum quid, nulla moles ingenii sagacitatem,
viresque effugiet: Cælum etiam clam ipso a-
strum nullum rotabit, nec terris hoc inscio quic-
quara

quam minabitur. Ille enim Naturæ arcanorum omnium conscius, quid æther præfagiat, quid terra gignat, quid Mare æstuet, quid montes coquant, quid animalia converfentur, quid homo microcosmus in se comprehendat, quod animæ nostræ imperium, quæ corporis politia fit, accurate perquirat, & solertissime explicat. Denique ad regendos homines fertur, quorum animos prius cicurat, dein consuetudines emollit, postremo futuræ vitæ cõtemplatione divinitati initiatos reddit. A. O præclarum hominem, ac verè non pileo & annulo, faciumque inutili lumine & tarantara strepitu honorandum, sed humeris nostris plane sustollendum. Ceterum cum & honores debeantur eruditioni, & eruditio honoribus, qui fit, quòd titulis hodie minùs, quàm parentum ætate confidere licet? Nam qualem modò descripsisti, vix uspiam juvenem video. B. Id ingeniorum hebetudine fit, quæ tot & tanta non capiunt. A. Interim, quotannis bis nobis examen prodit, qui ò utinam singuli unam artem solidè possiderent, & juncti, quod dixisti, exemplar nobis exprimerent! Ego tamen multos tibi monstrabo, qui ne unum quidem eorum, quæ Magistrum constituunt, tueri cum laude & docere cū usu possunt, cætera ne degustarunt, aut attigerunt quidem, sunt tamen quod bene vertat, Magistri. B. Satis sit aliquos esse eruditos, & Republicæ idoneos nunquam deesse. A. At parentum sumptus turpiter pereunt, dum pinguescant illi Asino-creatores, quos non pudet artū linguarumque

Ma-

Magistros pronūciare, talesque ab omnibus ha-
beri velle, quos paulò ante, ne discipulos quidem
Matheseos, Physices &c. fuisse, cognouerunt, &
illa ipsa, quæ actibus illis de more recitari solēt, erudi-
tionis specimina, ab alijs cōposita, ægre legere &
pronūciare posse, publico auditorio prodere non
dubitant. B. Hæc pietas prohibet dicere. A.
Hæc veritas jubet dicere: itaque aut Magistri a-
liam mihi descriptionem dabis, aut ab evidentis-
sima imposturæ suspitione illos tuos neutiquam
liberabis.

46. HEROES.

A. O Saluete heroes, quotquot de humano
genere optime estis meriti. B. Quæ
hæc tua devotio est? A. Hic equidem in He-
roum atrio obambulo, & vultus eorū, qui inter
homines excelluerunt, cum admiratione & re-
verentia contemplor. B. Ecquid vero animum
subit, cum has virtutum iconas intueris? A. An-
noto si quid rarioris Natura ædificij fabricauit,
quò tam nobiles animas condigne hospitaretur.
B. Mihi vero quamprimum monstra illa oc-
currunt, quibus cum tanto labore, sedulitateque
depugnare habuerunt necesse, tum indigna Mū-
di gratia, quam tot meritis impetrarunt. A. Quæ
vero major potest esse laborum merces, quam
quod in Memoria & bonæ famæ templo ad om-
nem posteritatem prostant, & nobiliora quæ-
quæ ingenia provocant, ac in Deorum veluti
nume-

numerum recepti, totius orbis studijs dant leges
 B. Non est illud, mi homo, quod præclara illa lu-
 mina quæsiuerunt; nam superesse fama tantum,
 & nominis dubio præconio, id minimum est vir-
 tutis: Sed quod humanos errores ubiq; deprehē-
 sos commiserarentur, magno conatu remedia
 conquisiuerunt, quæ cum adhibenda essent, &
 magno applausu suscipienda, turpiter explora
 sunt, hinc est quod miseros eos dico, qui post lō-
 gam defatigationem, humana insanabilitate ir-
 ritati, & suis laboribus, & terræ maledixerunt, in-
 dignantesque vita hac exierunt. A. Nemo ergo
 tuo arbitrio reformandis humanis rebus occu-
 pabitur? B. Imo optimus quisq; at sub certa in-
 famiæ, defatigationis, & ingratitude expecta-
 tione, id quod politiarum, scientiarum, religio-
 num emendatores omnes sunt experti. A. Suis
 saltem satisfecisse sufficiat. B. Ne id quidem li-
 cet, tanta est iudiciorum diuersitas, siue potius
 Decreti diuini vis, quod nobis Mundum omni-
 no infidelem esse iubet, quis enim alioquin cred-
 dat Phariseorum pietatem esse hypocrisin, &
 Herodianorum consilia esse peculatum, & Cy-
 renensium sophismata esse barbariem, nisi eui-
 dentissimæ veritati tam impotenter & impuden-
 ter resisterent. A. Tentandum aliquid est. B. I sane,
 & cum nobilissimo Brahe monstruosos orbes,
 & eccentropicyclos magnis sumptibus, & inge-
 niosissimis instrumentis cælo pelle, dum tu bar-
 bara vi terris tuis extrudaris,

47. REFORMATIO.

A. GAUDE amice. B. Gaudere desuevi. A. At hoc solidum gaudium est. B. Nesci gaudebo quidem. A. Quod votum tuum, & bonorum omnium, id præ foribus est. B. Vellem jam introisset, multa cadunt inter calicem supremæque labra. A. Scito nobis Reformationem diem dixisse, quo de rebus nostris omnibus dispicere velit. A. Ah languidam spem, & solidum metum! A. Quem metum? B. Ludibrij alicujus, quod querelis nostris post acerbum risum superimponatur. A. Nimum suspiciosus es. B. Vah! nescis tu illas reformationum promissiones, validissimas extorsionum species esse, quibus simpliciores animi justa indignatione exuuntur, & ad novam turpemque patientiam remittuntur. A. Atqui non licet videntibus, & rerum emendationem efflagitantibus imponere. B. Facillime; modo pompa aliqua, tragico apparatu, magnoque strepitu, & verborum cothurnis res peragatur: is enim vulgi morbus est, ut auribus potius, quam oculis credat. A. Nonne vero nisi palam adfit, quod fieri sibi contendit, nunquam acquiescet? B. O te simplicem! quasi vero non minutum aliquid increpare aut loco etiam movere, ac simul generalis alicujus reformationis spem facere liceat. tolle minutias aliquas & satisfacisti, vel sane in aliquot tempora ab importu-

na reformationis efflagitatione temet liberaſti : adeo facile eſt projectis nucibus multitudinem capere. A. Nefcio quam animus meus præclara ſpe excidit, adeo me exemplis quibuſdam tetigiſti. B. Noſtrum itaq; erit Mundum, qualiſ qualis ſit, ferre, neque emendationem ejus vnquam ſperare, cum deterior nunquam ſit, niſi cum correctionem & pœnitentiam ſimulat. Interim ſi quis magno ſtrepitu redintegrationes rerum pollicebitur, ridebimus certe eam eſſe Mundo impoſitam legem vt noctuarum exemplo tâto cæcuriat profundius, quanto lumen circumiens habet copioſius. A. O vale reformatio. B. Vale equidem; nec enim te his terris unquam videbimus.

48. NERONIS ENCOMIUM.

A. Tandem vero repertum eſſe, qui Neronis encomium ſcripſit, ô ſcelus! B. At is apud me magnam gratiam iniit. A. Tibine jucundum ſit audire excuſata terræ monſtra, humani generis peſtes? B. Vt humanum ingenium eſt, nihil mihi vſque adeo abſurdum monſtroſumque videri poteſt, quod tantum imperij & licentiæ faſtigium perſuadere, imperare, denique excuſare non poſſit, niſi ſe Deus interponat. A. Quid ergo de ijs dicemus, qui laudabiliter & innoxie in ſublimi illo loco ſunt verſati. B. Aliquid ultra humani præſtitiffe, Dei ſcilicet beneficio, qui ſic miſericordiam ſuam voluit Mundo

do explicatam, eam orbis noster respiratione indigeret. Nam cum tanti sint hominum errores, vt propter eos semper male ijs esse sit necesse, Dei benignitate aliquid bonitatis affunditur, qua rerum nostrarum puluis conglutinetur. A. Interim quis Neronem commendabit? B. Vt rem capias, Nero nunquam excusatus est, sed cum ijs collatus, quos Mundus innocentissimos credit, vt discamus hac ingeniosa comparatione, non unum Neronem fuisse tyrannum, sed & ante, ac post eum, imo hodie etiam quam plurimos esse, si quis æqua lance examinare, & libera lingua diiudicare velit. Nam humanum cor omnium nequitarum capax est, si tempus & facultas adsit, nec mite ullum ullibi est, nisi quod Deus inhabitat. Hinc Christianismus noster Dei merum & reuerentiam, tum aspirationem & consensum ubique & vnice inculcat, ne alijs præfecti, villo modo suo arbitrio imperitent, sed ad Cœli leges omnia referant: Quo semel amisso, aut languescente, statim monstra humanitatis, & facinora enascuntur, quæ orbem affligunt, qualia cum sua ætate aliqua novisset & expertus esset nobilis scriptor, noluit à turpi adulatione sic posteritati imponi, ut pro Dijs, & salutaribus aliquando numinibus adorarentur, qui vix beluinarum inter homines nomen promeruissent, quibus exagitandis, quem alium potuit conuenientiore proferre, nisi Neronem, crudelitatis & libidinis principem. A. Nunc æquior sum encomiastæ. B. Quid ni sis? qui in eo vnice ingenium exercuit, ut Neronem omnem aliquid Tra-

ATIO.

ne temer liberati
 bus multo
 nimis meus
 plis qui
 erit Mondum
 mendati
 t nunquam
 ariam
 redire
 us certe
 noctuarum
 quanto
 O vale reforme
 enim re his

ENCO-

qui Neronis
 B. Arisa
 Tibine ju
 onstra, hu
 narum inge
 rarum mon
 antam impetij
 impetare, deni
 us irerponat
 qui laudabile
 sunt veritã. B
 e, Dei scilicet do
 nam voluit Me
 do

Trajanianum, & Trajanum omnem aliquid Neronianum habere demonstraret.

49. FABULÆ.

A. Sæpe soleo historicis irasci, qui res fabulosisimas ausi sunt pro veris venditare, quasi posteritas nihil habitura sit iudicii. **B.** Ut ut magna eorum persæpe culpa sit, non dabit tamen quin multa nobis iam fabulosa credantur, quæ fuerunt quondam verissima. Nam si quis paulo accuratius quorundam temporum tenebras, quorundam impietates, quorundam crudelitates intueatur, & cum felicioribus seculis conferat, nunquam satis potest obstupescere. **A.** Quis vero credat unquam totius prope humani generis rationem tantopere aberrare posse, ut nullibi vero deprehenso ineptissimis opinionibus occupetur, & sub turpissimo errorum imperio acquiescat? **B.** Modò itaque Antichristi fastigium intuere, quibus ineptis & absurditatibus fundatum sit, non minus tamen in admirandam molem, & inuictam prope potentiam excreverit, ut ne nunc quidem, quantum vis clara luce proditum, nocere, ac persuadere desinat. **A.** Quanta religionis vel falsæ vis sit, etiam Numa, ac Mahometus, tum Serapio me docuerunt: interim nemo persuaserit mihi, neminem illis seculis fuisse, qui se tantis impostoribus opposuerit, quique sic fabulosas technas detexerit ut sagacioribus minus potuerint imponere: verum de iis apud scriptores altum silentium, ut conductos

illos credas
nant, &
molunt, B
ans, nam fuer
trique tamen
licere licet
sed lit
posset in o
absurdita
quam ne
veritatis
quod ubi
in epitu
Deo relinq
vitiis suis,
app
licetur, sed co
omnium m
funt! A
egredior, tisu
tor: abortu
is totius or
tace sis, nan
quod nul
posteritas.

50.

Eus vi
Pater?
Christus. A.
Patri?

ductos credas, qui falsa ad posteritatem transmittant, & antiquitatis opinione simplices inuoluant, B. Erras, si id de omnibus suspicaris, nam fuerint aliqui errorum propagatores, ubique tamen humani ingenii infinitam malitiã cernere licet, quam utique non dissimularunt quidam, sed libere prodiderunt Id sufficere nobis posset in optimam cautionem, si non essemus absurditatis quam rationis avidiores. A. Nunquam ne sperabimus fore, ut in arcem aliquam veritatis congregati, id unaminiter eligamus, quod ubiq; optimum, & repudiemus quod passim ineptissimum, monstruosissimumque? B. Id Deo relinquamus; mihi verò sic quælibet ætas vitiiis suis, erroribusq; videtur scatere, ut subsequenti appareat absurdissima, interim non tollitur, sed commutatur ineptia. A. O varia hominum monstra, quibus scriptorum libri referti sunt! B. Ego sane quoties bibliothecam ingredior, risum & admirationem non teneo, inter tot abortuum species & schemata. A. Quid si quis totius orbis historiam & acta possideat? B. O tace sis, nam hoc unum seculum nostrum peragit, quod nulla creditura aut comprehensura est posteritas.

50. VRANOPOLITA.

A. **H**Eus viator, quis es? B. Homo. A. **Q**uis Pater? B. Deus. A. Herus vero quis? B. Christus. A. **Q**uis docuit? B. Spiritus. A. **Q**uæ tibi Patria? B. Cælum. A. **D**omus quæ? B. Cor.

Cor. A. An & minister? B. Corpus. A. Matrimonium etiam? B. Castum. A. Et liberi? B. Theodori. A. Quem amicum habes? B. Theophilum. A. Consiliarium? B. Preces. A. Nonne & custodem? B. Crucem. A. Dic quam exerceas artem? B. Silentium. A. Eriam ne publicum officium est? B. Obedientia. A. Quæ vocatio? B. Baptismus. A. Religio ecqua? B. Christiana. A. Quod jus? B. Poli. A. Cujus possessio? B. Soli. A. Quæ panacea? B. Abstinencia. A. Labor quis? B. Militia. A. Quis hostis? A. Adam. A. Quæ castra? B. Mundus. A. Quæ tessera? B. Charitas. A. Quis sudor? B. sanguis. A. Quod exercitium? B. Liberalitas. A. Quæ bibliotheca? B. Biblia. A. Quis thesaurus? B. Veritas. A. Quis cibus? B. Verbum. A. Quis potus? B. Nectar. A. Quæ refectio? B. Eucharistia. A. Quis somnus? B. Fides. A. Quod gaudium? B. Lux. A. Quæ peregrinatio? B. Arctia. A. Quis comes? B. Pœnitentia. A. Qui sumptus? B. Pauperies. A. Quæ vestis? B. Purpura. A. Quis hospes? B. Sathan. A. Quis monitor? B. Mors. A. Quod horologium? B. Tempus. A. Quæ arma? B. Patientia. A. Qui viæ indices? B. Creaturæ. A. Quæ Sarcina? B. Caro. A. Quis baculus? B. Spes. A. Quis canis? B. Conscientia. A. Quæ Sollicitudo? B. Progressionis. A. Quæ fuga? B. Credulitatis. A. Quod itineris fallimentum? B. Contemplatio. A. Quæ recreatio? B. Harmonia. A. Quod tempestatum effugium habes? B. Ignorantiam. A. Quid Mundi cavillis

oppo-

pponis? B. Suro
rem? B. Es
nomen? B. l
m? B. Acqui
rio. A. Quis l
se me tibi fo
B. Amen!

Eus pick
pe. B.
diaram mil
us somnias:
Pinge tam
limo caputi
narum, &
Et coroll
Age. A. N
salum inter
superimpon
Auribus op
sen nullo ord
B. Habes sati
ers aliquos cit
En examen
linea, ac de
fides? A.
hic salua
maginem! d
inter
qui eo quo

opponis? B. Surditatem. A. Quem habes interpretem? B. Ecclesiam. A. Quod professionis tuæ nomen? B. Resignati. A. Quod tibi symbolum? B. Acquiesco. A. Quis itineris scopus? B. Vnio. A. Quis laborum finis? B. Æternitas. A. Visne me tibi socium? B. Ita. A. Deus aspiret cœptis. B. Amen!

SI. IDOLVM.

A. **H**Eus pictor. B. Adsum. A. Penicillum capere. B. Est in manibus: A. Obsecro te in chartam mihi conijce, quod somniaui. B. Iam vero somnias: qui enim ego umbras in umbrem? A. Pinge tamen, meosumptu. B. Quid vis? A. Primo caput ingens, masculum quidem, sed pectinatum, & fœmineo cultu luxurians. B. Fiat. A. Et corollam circumducito ex papaueribus. B. Age. A. Nunc oculos mihi luscios pingito, & in natum intentos. B. Eleganter. A. Eis perspicilla superimponere, ac viridia quidem. B. Quid tum? A. Auribus opus nihil hic est, sed foraminibus tamen nullo ordine hic ad tempora caput perfora. B. Habes satis confusa. A. Vellem hic crabrones aliquos circumvolantes, inspiraturos veluti. B. En examen vesparum. A. Iam os mihi diductum delineam, ac deauratum. B. Quid aurum ad tuas sordes? A. Sine tibi jam imperem, sed & multam hic saliuam effluentem effinge. B. O bellam imaginem! de Naso vero quid fiet? A. Vix memini, interim tamen rostrum suillum appinge, cum eo quod porcis allubescit aromate. B. Iam **f**actere

fœtere videbitur. A. Collum asferinum quidem sit, at non sine insigni struma. B. Haha he. A. Tergum fac latum, durum, & undique cicatricosum. B. Perge. A. Ventrem vero mollem, tumidum, imo distentum verius. B. Vah mollem & distentum! A. Fiat tamen, nunc aures admove, secretum habeo. B. Nonne soli sumus. A. Res valde arcana est. B. Mussita. A. In aurem accipe. B. Monstruosus es. A. Imo si vis etiam sordidus. Nam hic egestionis magnam molem volo. B. Molem vero? A. Molem inquam quæ credatur corpus universum evacuare posse. B. Ridiculum est tumere, & vacuum esse. A. Sic iam convenit, nunc pedes restant, eos ulcerosos pingito, ac fasciis hinc inde obvolutos. B. Vis etiam tumentes? A. Fac gracilem alterum, alterum prout libuerit, dum uterque liveat, & tiberet, & incurvus sit. B. O manuum oblitus sumus. A. Nequaquam, sed altera arundinem teneat, corporis fulcrum, altera thuribulum, fœtoris levamentum. B. Nihil in manibus insoliti. A. Nihil, nisi quod ex chiragra contortas velim. B. Iam ne absolvi? A. Iamiam, si corpus omne lepra, vel scabie purulentissima obdlexeris. B. Phy, deformem & informem formam? A. An tu nescis his iam idolis, his diis Mundi sacrarium ornari?

52. MATHESIS AV-
LIC A.

A. **O** Quis mihi monstret Mathematicum? B. Nescis genus hominum esse legibus damnatum? A. Non ego in alterius vitam inquirā, meæ potius prospiciam. B. Sed nec in suam decet esse curiosum. A. Non vaticinatorem volo, sed optimarum artium magistrum. B. Quarum ergo? A. Primum Arithmeticae. B. Eam Stifelius exacte docebit, vel noster Henischius. A. Non eā volo, sed qui bene subducam, quantum ad heri mei gratiam opus est: Dein Geometram. B. Non Clavij Euclidem? A. Non: sed qui doceat exactam Heri curvi, & servi recti inter se proportionem: postea Musicum. B. Nihil hic Aristoxenus, aut Lassus? A. Plane nihil; nam heri monochordum aliter dissectandum est. Sed & Astronomum velim. B. Quid de Ptolemæo, aut Copernico videtur? A. Non satisfaciunt, nam ortus & occasus luminarium Patronorum non bene mihi definiunt. Astrologus autem ubi dabitur? B. Vnus Cardanus abundet. A. At is nunquam docuit qui errantium Consiliariorum veros motus obseruem. Dein & optico opus habeo. B. Maurolycus succurrat, aut Maroloisius. A. Nesciunt illi, qui radii herilis favoris in me refringantur, nesciunt pedæ pūctum; Catoptricū minus spero. B. Iohānes Petlan commendatur. A. Siquidem speculum delineasset q̄ heri mei arcanos æst^o, & varios positus reuelaret. Iā Staticē quis docebit? B. Stevin^o egregie

gie, si parum Cusa. A. O assensus herilis grauitatis centrum & seruitii cum favore æquilibrium assignare illi possent, vel Machinæ saltem essent! B. Archimedeis vtere, vel quas Architas excogitauit. A. Majus est herilis more pondus, quam iis alleuare possint. Sed & Geodesiæ ignarus sum. B. Disce ex Reinholdo. A. At illi in mentem nunquam venerunt tot unius cerebri sinuosæ curuitates, tumores, & concauitates. Hinc de Cosmographo facile despero. B. Nemo Merulâ exactior. A. Qui ergo microcosmi aulici nihil annotauit? Porro Anemomachiam ecquis comprehendat? B. Plinium & Vulturium consule, anemographum. A. Pauciores illi ventus habent, quam quot in Aula spirant, & regulares magis, & impetuosos minus. Nunc Spiritalia in mentem etiam venerunt. B. Heronis placeant. A. At illius tubuli nimis recti mihi sunt, & obstructions debiliores. Ad Limineuticæ vero nomen cohorresco. B. Imo Grotio potius gratias dicito. A. Fallitur ille, si in aula pelago chalybōdixin inuenire sperat. Ita Altimetra nullus phantasmatum attinget. B. Itaque Appianum non admittis? A. Hic neutiquam nec Lorium etiam vel Specklinum, quicquid architectentur inuicti. B. Adeo fetus es. A. Valeat & Thaumotopætica omnis, & Habrechtus quidem Argentinensis artifex. quibus nondum innotuerunt irregulares Aula regularitates, & rotulæ in omnem situm mobiles, & motiones incitatissima tarditate, & tardissima incitatione le-

vi auræ libratae, deniq; ingentis ponderis moles
in libero aëre à tenui filo pendulae.

53. MATHESIS CHRI-
STIANA.

B. Potes ne jam etiam meam Mathematicam
ferre? A. Possum equidem, nisi infelicitatē
meam rideas. B. Mihi sane ars mea ridicula non
est, tua vero, sive quam quæris misera videtur.

A. Aperi ergo, si quid habes scrij, & solidi. B.
Primum igitur memineris in mea Arithmetica
sacrum mihi esse & adorandum Trinum, cujus
potentia, quicquid est reliquum, subsistat, nu-
meteretur, & custodiat: dein admirandam esse
Divini circuli cum humana linea proportio-
nem, ex qua creaturarum dimensio omnis fluat;
tertio innocentis. cruoris pondus tantum esse,
ut terrenum globum omnem elevet, vires eas,
ut bonos à malis secernat: quarto divinarum hu-
manarumque rerum eum concentum, quem
mens humana non capiat, musica nulla adum-
bret. Ex his astronomia mea oritur, quæ Ec-
clesiæ ortus, progressiones, & phænomena do-
cet; & solem Christum in medio figit, inde a-
stra sive sanctorum lumina annotat, & cœlestis
chori rotatione in exemplum nos & admiratio-
nem rapit. Optica etiam divinas in nobis do-
tes refrangit, ac lucidissimum vitæ Christi spe-
culum perspectivæ nostræ fastigium est. Geo-
dæsia facilis est, si nos tantum & terrena cubi-
lia metiri discamus, & Cosmographica cui vis

E

verna-

vernacula, quotiescunque mali universi, & infelicitatis compendium intra nos moleste contem-
plamur. Sed machinis opus valde est, inter quas
precibus nulla efficacior, spe præsentior, patientia
durabilior, humilitate tenacior, silentio expedi-
tior, quibus plane orbis miracula perpetrantur,
& humanæ vires transcenduntur. Ventos etiã
humanorum turbinum per sacri spiritus magneticum
acum satis discernimus, & periculohores
evitamus, imo & portum, quem navigatio nostra
unice quarit in medijs errorum tenebris, &
persecutionum fluctibus nunquam perdimus.
Sed hic fidei radij, per legis & Evangelij pinnac-
dia ascendant, & Divinæ voluntatis polum idẽ-
titem consulant. Interim si quid navigio nostro
aquæ influit, eam jugis pœnitentiæ tuba exhaurimus,
& de rimis occasionum, carnisque nostræ
carie nunquam non sumus solliciti: denique
historia sacra horologium nostrum est, quo ætatis
mundi diem in partes suas dividimus, & incũ-
bentem nobis vesperam, sub rationis reddendæ
calculatione, mercedis promissæ expectatione, &
æternitatis futuræ contemplatione, quicquid est
reliquum transmittimus. A. Sempërne in navi.
B. Imo & Insula, quam Mundi mare undique
impetit, nunquam movet, nedum emover: nam
ex verbo Dei castrum nobis est, munitissimum,
quod frustra huc usque obsederunt, qui vel verba,
vel rationem, vel somnia, vel præstigias, vel
minas contra eum prodixerunt, cujus nutu hæc
omnis uniuersitas in nihilo subsistit.

54. VANITATIS TRIUM-
PHVS.

A. **L**icet ne etiam recitare somnia? B. Recitare licet, sed despuere decet. A. Iucundum tamen est vel dormientem esse felicem. B. Nescis tu quam frequenter solet fieri ex auro lurum? A. Audi tamen, dein quod videbitur iudica. B. Recita somniator. A. Quodam tempore, cum inter humanæ temeritatis contemplationes obdormiscerem, triumphantem vidi vanitatem. B. Quid miri, cum id quotidie videamus idque gementes? A. Sed hæc visio mea omnibus partibus constabat. B. Videris omnino vano vanius aliquid vidisse, refer ergo. A. Primum cum tuba prodibat loquacitas, famæ opinor loco spectatores convocatura, cui pictura & prælum ancillabantur. B. Satis condignum exordium. Inde magna lassitudine sequebantur strigosissimi duo equulei, labor & fidelitas dicti. B. Heu sortem nostram! A. Iis aurigæ duo superimpositi erant, otium, & crapula. B. Ah sortem iniquam! A. Additi & stimulantés duo, Assentatio, & Consuetudo. B. Importuni equidem. A. Iam ipsa vanitas sublimi curru vecta mirum qua facie, quo habitu & ornatu fuit. P. Frustra eam describes, nam ex omnibus terræ particulis composita est, insuperque in horas omnes variabilis. A. Sed & comites duas habuit, sive sorores malis, impietatem, & profusionem. B. Infaustas orbis pestes! A. Subsequerantur stupor & lucrum, ille multum ca-

chinnans, hoc in sinum gaudens. B. Tunc hæc te somniasse dices? A. Equidem; ut hujus mundi nox est, qua Christianæ Religionis severitas occidit, & Ægyptiæ tenebræ Satyrorum choros & ludibria reducerunt. B. Quid anne Christus gaudium omne prohibet? A. At tu nondum chorum meum omnem audivisti. Nam post omnes subsequebatur Christus, asina vectus, & væ væ illud lachrymarum imbre ingeminans; cumque jam propè mihi esset, audivi dicentem: Hoc vobis confirmo, mitius actum iri cum Sodomis & Gomorris in die judicij, quam cum his.

55. FIDES IVRIDICA.

A. Tene lætari rebus tam tristibus? B. Etiam exultare libet. A. Quid? An Homerus revixit? B. Nugæ! libellus novus contigit. A. Vah libellos, quibus nihil est in terris jejunius. B. Quibus nihil est ad leniendam hanc vitam presentius. A. Quid ergo tibi confert boni libellus tuus? B. Novam fidem. A. Deus avertat! nam cum inter tot novas fides vix veterem retineamus, quid de recentiore aliqua fiet? B. Atqui hæc nova meâ, illa antiqua fides est, sub qua salvifica fides ut plurimum resplendit. A. Quod illi sectæ nomen? B. Hem sectæ, quæ sectatorem vix uspiam habet! A. Sive religioni? B. Quam colere nostris religio est. A. Ergo persuasioni. B. At nemini

mini persuaderetur. A. Saltem opinioni. B. Stultitia potius dixisses. Nec enim tam ridiculum hodie quicquam est, quam huic fidei meæ fidem dare, ac servare. A. Quin tu nomen aperis? B. Si quidem fidem mihi das, te huic fore fidelem. A. Tunc ei præfideas, ut possis alios in fidem accipere? B. Id quidem paulo post & tibi licebit, si hunc ordinem ingrediaris. A. Quem ordinem? B. Viri boni. A. Eho! an minus tibi videor bonus? B. Heu, quam frequens hæc omnibus vox est! Interim fides mea absque comitatu obambulat. A. Quam tu tandem fidem jactitas? B. Fidem Iuridicam. A. Iuridicam verò! cum ægre inter Christianos numerentur Iuristæ. B. Aliud est juris custos, aliud juris institor, patronus alius est, alius rabula. A. Et quid illa tua fides sibi vult? B. Ut Magnates paterne præsent, subditi fideliter serviant, sacerdotes servide doceant, grex prompte discat, Optimates virtute præluceant, vulgus candide suis occuperetur, si ve ut paucissimis habeas, omnes honeste vivant, neminem lædant, & jus suum cuique tribuant. A. Hæc quidem naturales leges sunt. B. Itaque nos minus naturales, qui transgredimur. A. Quid verò opus est, tam antiquissimas leges novam fidem appellare? B. Quoniam vir bonus hodie non novum tantum, sed miraculū. Itaque miraculosam fidem dicere licebit. A. Crede mihi, rideberis isto tuo novo ordine. B. Crediderim; mirum ergo non est, subditos devorari, auditores fascinari, juventutem circumduci, vulgus deprimi, & rempublicam omnem confusissimis volutationibus turbari. A. Sine fiet, quod

quod nostrum neuter impedit. B. Sit sane; dum interim gaudeamus quoties vir bonus & fidei antiqua custos occurrer. t.

56. RESTITUTIO IN
INTEGRVM.

A. **H**Em quis concursus hominum, quis ap-
plaudentium strepitus? B. Vah tu unus ig-
norabis quod possideamus Publicum Bonū? A.
A. Gratulor equidem vel nescius rerum, sed non
tu me beabis felicitatis novæ descriptione? B.
Quin me potius comitaberis, ut adoremus uter-
que terrenum numen. A. Dic fodes quæ Dea il-
li? B. Vix præ lætitiâ possum, ita expectata nobis
diu, & precibus vocata tandem comparavit. A.
Integritas est? B. Non ea quidem sed quæ inte-
gritatem, cum numeroſo alio virtutum choro
adduxit. A. O feliciâ tempora! B. Equidem; qui-
bus Hercules novus, monstrorum dormitor om-
nium apparuit. A. Enecas me mora. B. Et Ascle-
piades novus, novus Machaon terrens redditus est, pel-
lendis morbis immiffus. A. Libera me. B. Et
Saturno imperium restitutum, ad pristinam fe-
licitatem revocandum. A. Quin eos spectatum B.
Mane, jam nomen accipies, sed pileum prius de-
trahere. A. Si vis etiam calceos. B. Quod felix fau-
stumque, Reformatio urbem nostram magna
pompa ingressa est. A. Ha ha ha he he. B. Dij te
perdant, qui saluberrimum hoc nomen rides. A.
Heu heu nobis! B. Iam nescies? A. Quid fa-
ciam, si nec ridere, nec flere licet? B. Potius admi-
taberis

raberis sortem nostram, qui in ea tempora inci-
 dimus, ubi cuncta in integrum restituentur. A. I-
 taque novas thermas mihi annuncias, & aquas
 medicatas, quæ malis omnibus succurrant? B. O
 vidisses tu Reformationis comitatum, jam non
 cavillareris. A. Obsecro te, da id incredulitati
 meæ, ut enarres, fortassis convertendo. B. Dies
 non sufficit, sed inter maxime notabiles scito fu-
 isse Religionem, Iustitiam, Sanitatem, Scientiã,
 Laborem, Rationem, Honestatem, Ordinem,
 Moderationem, præter innumera alia vitæ hu-
 manæ decora & subsidia. A. Magnifice tu quidẽ,
 sed an humana etiam est illa Dea nostra Refor-
 matio, & affabilis, ac quæ audiat nostras quere-
 las? B. Quinimo plebis despiciatissimæ vitijis unice
 ac libenter occupatur. A. Crediderim; nam id
 magis tutum est. Sed anne jam præstitit aliqui
 tanto apparatu dignum? B. Quid proprius
 secandum est, dein medela addenda: nondum en-
 nim morbi nostri omnes patent. A. Vtiq; sed quid
 opus est ferro nostra vulnera scrutari, cum nihil
 subeatur medicaminis. B. Nescis tu jam aliquas
 muscas esse è republica nostra proscriptas. A. Et
 Crabrones aliquot conductos. At ô bellam me-
 dicinam, si quis hemisphæra laboret, ta-
 los salubri oleo inun-
 gere.

57. SALARIUM.

A. Sempérne tu esuries? B. Sic decet. A. Nempe irritasti aliquando. Heri tui famulos? B. Siquidem precari irritare est. A. Itaque inexorabiles sunt, & minime tales, qui in Divorum aliquando numerum referantur? B. Certe hi Sancti mei surdi plane sunt. A. Nescis tu esse laborum & salarij æquipondia solertissime librata, nec vlli facile fieri injuriam? B. Ita ne; at qui labor labi me prope facit, salarium sal vix suppeditat. A. Itaque & laboris impatientem esse, & deliciarum appetentem credibile est. B. Certe; Nam si quis Musæum meum introspiciat, pulvinaria ibi passim, si culinam scarorum jecinora, phasianorum & pavorum cerebella, linguas phœnicopterorum, murenarum lactes cõmisceri deprehendit. A. Iocatis tu quidem: Ego tamen haud capio, qui alij cuticulam probe curent, tu semper famem præ te feras. B. Quia à quæstoribus nondum multiplicandi artem didici. A. Vah infamem Arithmeticam, at cur inæqualiter alimini? B. Nempe quia fœnum bovj, Psittaco sacharum datur. A. Et qui terram colunt equulei paleis pascuntur, qui orientur caballi, avena saginantur. B. Et qui calceos alijs faciunt discalceati discurrunt. A. Est ne vero fortunæ, an vitæ generis lautius vivere? B. Olim fortunæ fuit, nunc vitæ instituti est; nam quo quisque inutiliorem didicit & viliores artem, eo alitur hodie liberalius Etenim qui complicare mantilia, aut

aut dissecare anserem, aut rotare canem, aut pingere Thaidem, aut inflare tibiā, aut jaculari ignem, aut siphare aquas, aut infilare uniones, aut crispāre crines, aut fricare pustulas didicit, quingenis, & millenis etiā coronatis conducitur, qui Dei in terris interpret est, qui patriæ invigilat, qui sanguinem & vitam exponit, sesquicentum florenos ex administrantium forcipibus vix tandem eripit. A. Vbi ergo illi Magnifici Patroni, & Mecœnates munificentissimi, quos vestris charitis vndique præfigitis? ubi illa in literas liberalitas, & artium perenne viaticum, virtutum in violabile mercimonium? B. Hæc veterum deliria sunt, hodie aliter vivitur. A. Illi vero qui ad clavos sedent, literarum haud ignari, nihil intercedunt, nihil promouent? B. Nihil; ut enim quisque commode sedet, ita scit quibus artibus illuc pervenerit; nam qui literis emeruisse illos credit, desipit, qui verò ingenij, eruditionis, experientiæ & laborum id esse pretium credit, quod olim revera fuit, hodie promittitur, planissime insanit. Casus aliquis fortuitus, ac plerumque ridiculus multos elevavit. A. Nihil ergo posthac literulis tribues? B. Planissime nihil: hac enim ætate nostra præstat dentiscalpia radere, quam literarijs monumentis magnatum favorem emendicare.

58. DIVAGATIO.

A. Vnde nobis, unde mihi? B. Ex Europa. A. Quid monstri, an Europa urbs aliqua est?

E 5

B. Mi-

B. Mihi quidem sicjam videtur, quicquid pateat, & fluminibus intersecta, montibus & campestribus distincta sit. Nam ejus incolae, velut unitus temporij cives varie varios, omnes perlustravi. A. Tunc tantillo spatio Europam lustraris, ego aedes meas nondum undique inspexerim? B. O lapideos oculos, corpus testudineum! Ego cum avibus certarem pernicitate. A. Dic age, quos urbis tuae Europae cives inspexeris. B. Vah! quid me fatigabis, vidi Hispanos, Gallos, Italos, Vngaros, Bohemos, Polonos, Russos, Suecos, Danos, Anglos, Scotos, Germanos. A. Et hos omnes non amplius triennio, quo videris mihi abfuisse? B. Imo aliquantulo minus. A. Itaque percurrisse eas terras oportet. B. Potius pervolasse, nam veredis plerumque usus sum pegaseis. A. Atqui paulo ante perlustrasse aebas, cum pervagatum esse dicendum erat. B. Sophisticatis. A. Qui vero tot homines allocutus es, linguarum imperitus? B. Per interpretem: nam qui me circumduxit, jam dudum & viarum, & linguarum peritissimus fuit. A. Tu vera cum mutus aliena introspiceres, quid voluptatis habuisti? B. Vah, quam simplex es, nonne jucundum sit tot urbes, tot flumina, tot facies, tot vestitus formas, tot ciborum & vini genera, tot animalium, & arborum species contemplari, & publicam quasi orbis Comœdiam intueri. A. Fere convincis: nam cum alij noctu somniant, tu jam interdiu tam jucundi spectaculi memoria poteris somniare. B. Nugator; nihil vero delectet in convivij & convivijs tacite gloriosulos audire, & subito vel-

ut ex infidijs examinare, in quo hospitio hîc, aut ibi diverteint, quod urbis signum, qua via in sphaeristerium eatur, indeque illis pudorem, sibi admirationem procurare? A. Dein scire ubi aqua, ubi cerevisia, ubi vinum bibatur; ubi caseo, ubi lardo, ubi carnibus, ubi piscibus vivatur; ubi lana, ubi linum, ubi sericum, ubi pelles homines tegât; ubi soleæ, ubi calcei, ubi crepidæ, ubi grallæ sint in usu, & si quæ sunt aliæ orbis elegatioris diversitates, eæ ad numerum tibi omnes veniunt. Vide quam iniquus sis. In tanta hominum, vultuum, linguarum, morum, consuetudinum, structurarum, numismatum, adde etiam religionum, legum, artificumque discrepantia, quis dubitet præter insignem voluptatem, exactam etiam prudentiam progenerari. A. Atqui constat te nec cum prudentibus conferre potuisse, nec libros tam varios consuluisse, nec morum diversitates, earundemque rationes adnotasse, denique nisi cum cauponibus, aurigis & similibus nihil habuisse commercij. B. At hi ipsi nihilae doceant? A. Haha he, quid obsecro iuvat, cum leone rugire, cum equo hinnire, panthera caurire, urso uncare, apro frendere, cervo glocitare, asino rudere, verre quiritare, sue grunnire, canelaterare, vulpe gannire, lepore vagire, mustela dintrire, sorice desticare, rana coaxare, lynce orcare, vacca mugire, tygride rancare, pardo felire, lupo ululare, elephante baxire, ariete blastere, ove balare, hirco grillire, catulo glaucitare mure mintrare, grill-

lo grillare, catto cattillare, angue sibilare, turdo trutilare, sturno pifitare, perdice catare, anserē gracitare, turturē gemere, palumbe plausitare, anate tetrinare, accipitre pipire, milvo lipire, gallo cicurrere, gallina gracillare, pavone pupulare, hirundine trinare, aquila clangere, vulture pulpare, corvo crocitare, graculo frigulare, ciconia gloterare, passere pipire, cuculo cuculare, cicada tritinnire, bubone bubulare, ape bombifare, vesperatione stridere, noctua cucubare, regulo cincillulare posse, si ex his omnibus nihil ad vitā beate, beneque degendam ad nos & Rempublicam proveniat.

59. GRÆCIS-
SANTES.

A. Χαίρει amicissime. B. Etru salve doctissime. A. Quid studia progrediuntur, καλῶς opinor καὶ μεμωραὶ ηἰδύως. B. Ha ha he. A. Quid rides, anne tibi hæc γελιοῦσθα? B. Ut quæ maxime, quid enim opus est te bilinguem esse, cum una iam hic sufficiat. A. Sic decet inter eruditos, ἀπίδοτος enim ait Salvator πᾶσι τοῖς ὀφειλάς. B. Atqui alterutra uti posses, nisi malles ex latina & græca centaurum facere. A. Falleris, nam cum latinæ plerumque ἔμφασις deficit, è græca mutuatur πλήρωμα. B. Itane latinæ linguæ injurius es? A. Itane τοῖς φιλέλλησι tu iniquus? B. Ego sane admirari Græcam linguam velut Sapientiæ matrem & Thesaurariam
facis

fatis non possum, neque lugere satis ejus apud
 tam multos ignorantiam, vobis vero nunquam
 non succensere, qui inepta variegatione utram-
 que dedecoratis. A. Nonne quod gemma in $\pi\acute{\alpha}\delta\iota$
 $\chi\epsilon\iota\sigma\acute{\iota}\omega$, id græcorum argutiæ in $\pi\acute{\alpha}\delta\iota$ $\lambda\acute{o}\gamma\omega$? B. Quod
 pullex in aure, id latinæ græcæque insulsa con-
 crepitatio. Nescis vero aliud esse Græcis senten-
 tijs ijsque rarioribus orationem ornare, aliud di-
 verlarum linguarum vocabula inter se commi-
 scere? Illud alterum eruditorum est, hoc infanti-
 entium. A. $\zeta\upsilon$ $\mu\eta$ $\sigma\kappa\acute{\alpha}\omega$ $\pi\acute{\iota}\sigma\tau\epsilon\iota\varsigma$, ego tamen scio quid
 literarum deceat, $\alpha\acute{\iota}\mu\epsilon\lambda\lambda\eta\sigma\sigma\iota$ $\acute{o}$ Barbare. B. Anne
 observas, quam insipide loquaris? A. Siquidem
 credamus tuis $\acute{\omega}\pi\tau\epsilon\iota\varsigma$. B. Hem iterum strepis. A.
 Possum equidem & $\chi\epsilon\iota\sigma\iota\varsigma$ alterutram loqui, si
 lubeat. B. Tenta obsecro an possis. A. $\epsilon\upsilon$ $\chi\epsilon\�\rho\acute{\omega}\sigma$.
 B. Cave tibi. A. Si destituat autem latina, non
 prohibebis $\pi\acute{\alpha}\delta\iota$ $\eta\upsilon\kappa\epsilon\iota\sigma\tau\acute{o}\varsigma$ $\lambda\acute{\iota}\xi\iota\sigma\iota$. B. Vah consuetu-
 dinis violentiam! quid vero si alius quispiam
 germanica in hunc modum cum latinis comi-
 tceret. A. $\acute{\alpha}\lambda\lambda\eta$ $\eta\epsilon\acute{\omega}\varsigma$ ne id quidem semper male fit.
 B. Suspiciabar te probaturum, ex eodem enim
 fonte utrumque profluit. De illis vero Gallatis
 nostris, ve ita dicam, aut Italionatis, quibus ver-
 nacula nostra vndique angusta, & inops est, ec-
 quid sentis? A. Illos $\pi\acute{\alpha}\nu$ $\eta\epsilon\acute{\omega}\nu$ $\kappa\epsilon\�\rho\acute{\iota}\sigma\tau\epsilon\varsigma$ nondum re-
 cepit. B. At consuetudo impotentissime fovet.
 Sed ut ineptiam illam. A. Scilicet $\xi\epsilon\nu\omicron\kappa\epsilon\mu\acute{\iota}\alpha\nu$. B.
 Age fiet, ut mittamus inquam, nonne notati in
 literaria nostra turba, qui cum germanice loquē-
 dum foret, latinè itenidem perstrepunt, cum la-
 tinè, silent, aut cum Prisciani interitu balbuti-

unt. Idem opinor de Græcissantibus esse judicandum, ac fortasse aliquid imperitius, ut circulatoribus illis, siue ut tecum loquar agyrtis comparare liceat, quibus aliquot latina vocabula medica in numerato sunt, quibus rusticellorum aures circumsonant. A. *Ἔτε κ' ἡ πάλαι ἠπιστάμεν.* Sed nos de omnibus haud pronunciemus aut multus. B. De multis audacter, & plerisque etiam si ferre potes, nam qui Græcè docti sunt, nunc hæc, nunc illa distincte utuntur, aut cum eleganter miscent. A. Velim ex te audire hujus rei *ἁπλοῦς ἔκπεσι, διορισμὸν, κλάσιν, ἀπὸ εἰξίν, & συμπίρασμα.* B. Ha ha he, Scholam si dixeris, omnia dixeris. Nam ubi tot termini nascuntur, ibi & usus illorum incompositus oritur, quid enim non fiat ubi eruditior est, qui meros terminos loquitur, quasi ille sutor melior qui subulam, acum, picem aut mustri colam loquitur. A. *Σύμμα, ἐμφήμαι, ἔγχαράσφαλέ, ἔτε σοὶ λέγει, ἔτε ἐμοὶ ἀκίεσσι τὴ τοικύω.*

60. MALEFICI.

A. **T**V quidem apud inferos fuisse videris. B. Non plane, sed in Æaci suburbio. A. Suspiciabar hunc tuum vultum supplicia, & cruces portendere. B. Non male ominaris; nam hæc conversatio mea tandem in crucem desinet. A. Quid, an in vinculis aliquos habetis? B. Plures sane quam velim. A. Quid commiseris? B. Nescis genus hominum esse nimium civile, quod viatores sarcinis aut vestibus exonerat, aut nimium

nium pervigile, quod noctu ædium vasa disponit? A. Ah miseros, quibus unis peccare magno venit! tu vero quid illos solaris? B. Primum durissime increpo, qui rem naturæ & humanis legibus omnibus adversam fuerint ausi, qui vitam pessimo otio & exitiosa licentia transegerint, qui religionis, & virtutum civilium curam nullam habuerint, qui laborem & sudorem aliorum depaverint, qui parentum & bonorum omnium tum monita, tum exempla conculcarint, & si quæ alia succurrunt, quibus cordaliquefiunt: dein ad seriam pœnitentiam & ardentem misericordie Divinæ implorationem erigo; deniq; ad mortem parienter ac fortiter sustinendam præparo. A. Egregie sane hæc omnia, atque vinam in multos, atque adeo plurimos illa tua animæ cura extenderetur. B. Hem tuné plures velles maleficos? A. Haudquaquam, sed pauciore, fieri tua sedulitate: nonne enim infiniti malefici sunt, qui tamen pro vinculis varia virtutis ornamenta gerunt? B. Qui illi? A. Illi Gigantes, (nosti quos velim,) qui nomen Dei perpetuo per Sacramentorum miriades, & sanctissimæ Passionis species omnes blasphemant, qui totos annos crapulæ & ebrietati dant, qui fœda libidine ædes promiscue conspurcant, qui inopibus insultant, & pauperes ad medullam usque arrodunt, qui religionem & jura civilia inter pocula rident, & in spurcissima trahunt, qui oris fœditate honestis auribus ubiq; graves sunt, qui biennio aut citius in tanta prodigalitate tamē direfcūt, vtcū decē laboriosissimorū sedulitate decertēt, qui planissime tempus Deo

Deo & animæ nostræ debitum comburunt, qui bonis omnibus adversantur, & si quæ aliæ sunt illorum monstrorum dotes; eos nonne duriter increpas, & linguam in tam pestilentes mores acuis? B. Id quidem è suggestu strenue facio, reliqua Magistratus viderit. A. Anné vero exijs aliqui amici, & familiares sunt? B. Non possum negare. A. Ii saltem corrigendi essent. B. Non flectuntur, tantum est malis esse assuefactum, sed & tractabiliore apud me sunt. A. Scilicet vt cū, *Ego miser peccator*, obiter deblaterârint; tu facilius subjicias: *Confide fili, remissa tibi sunt peccata tua*. B. Relinquamus Deo iudicium. A. Interim in pauperculos sæ vitis. B. Quid fiet, si illis impune furari liceat? A. Quid fit, dum hi rotas vrbes deprædantur, inficiunt, contaminant. Itaque si quis potestatem det, hos cyclopas omnes suspenderem, illos erroneos ad frugem & laborem reducerem.

61. EXPECTANS.

A. Quid tibi volunt circa collum fasciæ, an Demosthenis morbum habes? B. Facile est miserum ridere. A. Condolebo itaque dum tu mihi hoc malum aperias. B. Nomen nondum habet, sed nescio qui collum mihi humeris concrescit. A. Equidem infœlix es; sed quid conijcis causam dedisse? B. Crediderim frequentem suspicionem. A. In cœlum? nimium devotus es. B. Jam quidem in cœlum suspicio, posteaquam in hominibus nullum subsidium est. A. Ergo ho-

homines suspexisti. B. Fatendum est, & atque diu. A. Quid expectabas igitur? B. Ut è pulvere & luto me illi sublimes aliquando attollerent, & commodiore loco reponerent. A. Quid fit? B. Dum ego in honorum & officiorum rotam perpetuo intendo, & precibus tam inexorabiles aures diverbero, rota promovet, & quos jam prope exoraveram, altius attollit. & novos subinde mihi objicit, ut & altum illi eleuati simul inclamandi, & recentiores hi mihi conciliandi fuerint. Hinc raucedo, & tussis, & colli rigor, nervorum stupor, & quod miserrimum, mei tædium. A. Et nihil hic tantus labor profecit? B. Nihil, nisi quod ægrotare jam vides. Nam dum alios mors avocat, alijs in visus sum, alij vana spectant, alij intercedunt, alijs innotesco, alij mecum quiritantur, ætas perit, ingenium hebecit, valerudo languet, nummi diffluunt, amici fatigantur, literæ evanescent, corpus obcalleat, animus desperat. A. Miserum oportet esse, & intellicissimo astro natum. B. Crediderim: nam si quæ insunt horoscopo meo faustæ stellæ, omnes occidua sunt, maleficæ vero meæ regnant. Vna & altera superest, quæ si vellent. A. Tu quidem Curia cælum intelligis, atq; ego vellem te posthac in Christianorum cælum suspicere, nisi humanæ infidelitatis satur nondum es. B. Quid fatitur? etiam nauseans & vomituriens: quem enim non tædeat ætatis precibus nequicquam absumptæ? A. Confide Christus noster exorabilior est. B. Licerné verò petere? nam in illo altero cælo regula est, qui petit fordet, qui tacet latet, nec enim

enim

enim ut olim ita hodie donorum æstimatio est, sed munerum, ut nisi præces auro suffulcias, amplius etiam irrites. A. Christus aliter, quem precibus nunquam fatigabis, & cui quovis angulo nunquam eris obscurus. B. Sed an expectantium etiam tabulam habet, quam sicubi opus homine habet inspiciat? A. Iterum tu ad homines devolveris. At memineris Christi negotio nunquam idoneos defuturos: te vero sicubi idoneus videris, nusquam satis latere posse.

62. HOROSCOPIVS.

A. I Tané astris nihil in me benevolentia, nihil æquitatis? B. Quid stomacharis? A. Obsecro te adesunt mihi, ut cælo irascamur. B. Cælo verò? A. Vtique, quod tam inauspicatas nobis stellas vehit. A. Ego verò dudum didici stellas omnes negligere, præter unam illam Iacobi stellam. A. Facile sit illas negligere, si a nobis abstinerent, & vitam relinquerent magis tolerabilem. B. Itaque a stellis esse credis vitæ nostræ amaritudines? A. Sic enim ajunt, qui cælum omne persecutantur. B. At alij negant, quibus ob id stellæ non succensent, nec vindicias immittunt. A. O nimium felices! mihi vel maxime devoto iratae sunt. B. Itané perspexisti omnem horoscopus tuum, ut nihil fortunati alicubi latere possit? A. Nihil spei superest, nisi ut quamprimum infaustam vitam finiam. B. Quod si tuo arbitrio cælum volueretur, ecquid Planetis imperares? His enim audio orbis imperium

perium potissimum conceditum. **A.** Vah quid quæris? Saturnus mihi conciliaret artifices, ♃ Principes, ♁ Nobiles, ☉ Divites, ♀ Fœminas, ♀ Literatos, ☽ omnium horarum homines. **B.** Quid si hi omnes faverent tibi, tu vero aut ineptires, aut sane ab ijs ad te nihil redundaret solidi? Mallē itaq; ego si tale quid possunt **H** Industriam, ♃ Patronos, ♁ Animum, ☉ Opes, ♀ Succum, ♀ Linguam, ☽ Accommodationem largirentur, quibus instructus ubiq; salvus & securus forem. **A.** Nimum importunus tu es, qui panem tibi vis nasci, non triticum, vinum, non uvas, indusium non linum. Itaque ab illis numinibus generaliora petenda sunt, scilicet, Saturnus corpus laboribus assuefaciat, ♃ tempus & locum commodum suppeditet, ♁ robur membris nostris, & fervorem immittat, ☉ è generoso semine nasci, vel cum eo misceri saltem permittat, ♀ faciei & formæ gratiam addat. ♀ bonam famam & nominis claritudinem conciliet; denique ☽ de opportunitate negotiorum prospiciat, quæ si impetraveris, facile erit quæ desunt adhuc addere. **B.** Valeat illa tua Astrologia, quæ cum pascere videtur jejunos dimittit, mihi quidem pro **H** Divini commercij meditatio erit: pro ♃ Cœlestis in filios & hæredes adoptio: pro ♁ constans luctæ spiritualis exercitium, pro ☉ Fidei lumen splendidissimum;

mum; pro Venere Christianæ charitatis flamma; pro Mercurio sacrorum colloquiorum facundia; pro Luna, hujus instabilis mundi, & tot aduersantium vicissitudinum demissa & silens patientia.

63. HÆSITATIO.

A. Quid est quod te semper video talem, id est nullum, ejus cum sis ætatis, ubi Deo & Reipublicæ seruendum? B. Quoniam res omnes sunt difficiliore, quam ut eas quisquam possit eloqui. A. Desine iraque homo esse, quibus hæc suprema lex est laborare. B. Atqui sunt laboribus sui gradus, sua pondera, quæ dum examino & inter se confero tempus effluit. A. Ecquid tamen præ reliquis placet? Theologia? B. Nimum austeritatis habet, nimum periculi. A. Iurisprudentia? B. Mentiri nescio. A. Medicina vero? B. Pedet locij. A. Philosophia certe? B. Metuo phrenesin. A. Philologia saltem? B. Nates detergeam? A. Mechanica fortè? B. Esurit. A. Agricultura? B. Robur deest. A. Venatio? B. Ferinum est. A. Aucupium? B. Ludicrum. A. Piscatio? B. Madefacit. A. Musica? B. Histrionica est. A. Chirurgia? B. Fœtet. A. Pictura? B. Stodios facit. A. Metallica? B. Fumigant. A. Fabrica? B. Fuligo displicet. A. Moletrina? B. Strepitus enecat. A. Pistrinum? B. Male audit. A. Culina? B. Apage sordes. A. Fullonia? B. Non sufficio. A. Texturinum? B. Physcabiem. A. Laniena? B. Barbarum est. A. Coriaria? B. Mori malim. A. Surtina?

trina? B. Nares non ferunt. A. Carbonaria? B. Rides me. A. Vitriaria? B. Nimium calet. A. Figlina? B. Inquinat. A. Lateritia. B. Tantundem. A. Lapidicina. B. Supplicium dicis. A. Sartoria? B. Ludibrium. A. Quid de lignarijs fabris videtur? B. Lignei sunt. A. Aut scrinarijs? B. Indurescunt. A. Statuarijs? B. Hemierania infidiatur. A. Victoribus? B. Vinum olent. A. Quid in equite displicet? B. Strigmentum. A. In mercatore? B. Dubia fortuna. A. In nauta? B. Maris rabies. A. In milite? B. Sanguinolentia. A. In typographis? B. Sitis. A. Quid opus est alios producere? nec enim ulla arbor tibi placet, ad quam suspendaris. B. Id est quod dixeram, omnia fastidijs & molestiis plena esse: sine igitur sim, qui sum. A. At sic nec infantem licebat fuisse, quoniam inquinabaris, nec puerum quoniam cadebaris nec iuvenem quoniam fervebas, posthac vero vir esse non audebis, ob domus curas, nec cœlebs vivere, ob varia retia, nec senectutem expectare, ob morborum satellitium. B. Exhorresco quoties in mentem venit, nihil esse sub sole in quo libeat acquiescere. A. Equidem cum omnia tibi sint clementiora, tu unus in te se vis, & tibi es difficillimus. Et cum in singulis habeas quod accuses, non animadvertis illam tuam morositatem esse omnibus illis vitijs deformiorem. Quid enim opus est, cuncti hominum labores te affligant, cū unicus possit tibi tempus occupare, ac, si credere posses, fallere: nam quæ nunc tibi misera videntur, paulo post minus in visa, denique & facilia erunt. B. Dispiciam, quam me in partem

ver-

vertam. A. Elige tu optimum aliquod vitæ genus, quod consuetudo reddet jucundum.

64. E X V L.

A. **O**mnatissime vir, Cum Deus noster ita disposuerit, ut ego quidem in præfens egeam, tu commode ac cum dignitate viuas, non ægre feres abs te aliquod inopiæ subsidium mihi reverenter expetisci, quantum humanitas tibi persuaserit, & fortunarum ratio permiserit; Idque propter communem nostrum Christum, cujus nomen ad vitæ usque periculum, & possessionum jacturam annumeravi; propter patriam eandem, cui corpus hoc qualecunque fideliter exposui; propter literas utriusque familiares, quas apud te intercedere posse sperarim, denique propter humanæ sortis varias vices, quas vel felicissimus extimescit, sic te Deus salvum florentemque esse velit & pro benefactore in membra sua agnoscat, coronetque. B. Dolet equidem, mi vir, bonis male esse, & in solidam condolentiam me vocat quisquis injuriam patitur, quod si ob Christum quis etiam esuriat, is omnino pascendus mihi est, si nihil planè patria communis exigat, aut humanitas persuadeat. Interim non succensebis mihi, si modeste & candidè illius tui exilij testes aliquos requiram, quorum consensu illa tua integritas magis eniteat: nec enim ignorare potes genus aliquod hominum in Deum & bonos passim injurium, quod otio & divagationi suæ, imo & nequitia sanctum Exilij nomen præfigit, & bonorum

rum

rum condolentiam deprædatur. A. Laudo equidem, præclare vir, illam tuam sollicitudinem, atq; en literas, quibus certior eris, mea quondam omnia in Deum esse insumpta. nec restare nisi hanc tenuem compagem, sed quæ non minus Evangelio devota est, si quis Princeps velit Ecclesiam, aut scholam concreditam. B. Fidei in his literis satis est, nec dubito quin & alijs, ubi eas protulisti, satis fecerint. A. Nunquam tibi persuaserim, egregie vir, quam pleriq; sint immites, quam difficiles, quam suspiciosi, quod tamen in impostores illos magis contulerim. B. Non vero sic diffidere decet, ut Christianam charitatem planè exuamus, præsertim cum Christo demus, cujus nomine petitur, non impostoribus. A. Sic sumus, ut de opulentis optima quæq; speremus, de pauperibus pessima cuncta metuamus. B. Quid Principes vero, & quibus est ærarium in hanc rem sacrum? A. Eleemosyna datur, nec est præterea aliud solatium. B. Et idem fit tubicinibus, histriionibus, symphoniacis, ac haud raro liberalius: Ego vero stipendium aliquod exulum erigi velim, ubi quos Christo fideles, & ad sanguinem usque strenuos fuisse certo constat, alerentur, dum vel vita adhuc vegetior ad ulterius Christi servitium conferretur, vel languidior commodius finiretur. A. Id maximi sumptus haberetur. B. Nescis fortasse quantum in canes absumamus, at jam apud me ingredere.

65. MOROPROTERIMA.

A. Quid rides? **B.** Ridiculos. **A.** Te ergo rides.
B. Et te quoque nisi mecum riseris. **A.** Par
 fatuorum vis. **B.** Imo societatem, nam è magna
 stultorum concione huc ad te venio. **A.** Qui il-
 li? **B.** Opantes. **A.** Et tales quidem nos omnes.
B. Simus; nescio tamen quam aliqui mira vota
 somniant. **A.** Dic si quos nosti nobis ineptiores.
B. Dum in foro obambulo incido in novellista-
 rum illorum conciliabulum, nostin? **A.** Emeri-
 tos illos mundi dicis. **B.** Bene; ijs immixtus, for-
 te inania vota distribuunt, quæ suo quisque ordi-
 ne proferret. Hic Midæ digitos optabat, ille Gy-
 gis anulum, alius Samsonis capillos, alius Or-
 pheï cytharam, quidam Dædali alas, alter Persei
 gorgona, alius Fortunati oculos, nonnullus Mi-
 thridatis linguam, sed & quispiam Zoroastri pre-
 culas, & mox proximus Luciani risum. **A.** Tu
 anne mutus? **B.** Illud quidem occurrebat præ om-
 nibus, quæ optarunt suaviter ridere; sed non
 licuit inter homines promissæ barbæ: itaque u-
 nam rem, ac nobilissimam expetiij, *109. 103. 75. 6. 149.*
A. Apparet te fuisse omnium stultissimum. **B.**
 Desipis, nam quis hodie beator, quam cui licet
 & stultum esse, & immunitatibus eorundem frui.
 Imo nisi id foret in hominibus condimentum, ne-
 mo vel gravioribus rebus immisceretur, vel gra-
 vedine sua tolerari posset. Cujus tibi regulæ tes-
 tes atque exempla aulas, scholas, fora, officinas,
 rura & freta profero. **A.** Ecquid vero Rempubli-

CAM

... vel remeti
 ... B. Valde r
 ... herus non fer
 ... non vult, sub
 ... clarur dicere,
 ... sub salvo con
 ... he incipire: r
 ... fides. B. C
 ... Nonne vero
 ... terponere
 ... storum judo
 ... plorum decora
 ... nimè id quod
 ... mano genere u
 ... merem vocat
 ... sapientem
 ... Magnates
 ... Hæc
 ... B. Grat
 ... qui inter rel
 ... utitur, vt Mo
 ... tam pudescer

... Utinam p
 ... ret, nisi p
 ... us est. A. F
 ... nimis eni
 ... B. A
 ... periem ajun
 ... nummo ci

cam, vel temetipsum juvâris isto privilegio munitus? B. Valde multum, plus, plurimum: nam quæ herus non fert, sacerdos non audet, consiliarius non vult, subditus non potest, posteritas nõ delectatur dicere, ea ego omnia effutirem & palam sub salvo conductu meo improbarem. A. Desine sic ineptire: nam huic hæresi nunquam habebitur fides. B. Oblitusne es optasse, non possidere? Nonne vero jucundum foret Deum ubique interponere: ad jus & æquum provocare: subditorum sudores & sanguinem ostentare: explorum decora & infamiam opponere: atque liberrimè id quod in supremo iudicio, præsentè humano genere universo, promulgandum est, in mentem vocare, & obijcere? A. Quem tu mihi sapientem stultum fingis? B. Nescisne quæ Magnates in fatuis suis, quam liberas voces ferant? A. Hæc vero talia ad aures illorum nihil faciunt. B. Gratiâs tamen agamus Erasmo nostro, qui inter reliqua sua admiranda, hoc etiam præstitit, ut Moria sua omnem hujus terræ Sophiam pudescerit.

66. N V M M V S.

A. **O** Utinam paupertatem nemo commendaret, nisi pauper! B. In Senecam sarcasmus est. A. Haud ille quidem in mente jam erat, nimis enim domestica solatia me circumsonant. B. Atqui in literas nihil juris habere pauperiem ajunt. A. Mentiuntur: nam ego paucam nummo citius emero, quam mille literis.

F

B.

B. Nonne enim eæ merces sunt, quas naufragium nullum, nullum incendium lædit? A. De mendicitate id optime dicitur, nam quisquis tandem casus obruit, mendicus es, & manes, & si literæ adsint, verba habes, quibus tibi & fortunæ maledicas B. Tum ergo perierint tot paupertatis erudita elogia? A. Per me exurantur etiam, nam quid paupertas aliud, nisi omnium ordinum macula. Principes impotentes facit, proceres inbiantes, Theologos despectos, jurisperitos rapaces, medicos temerarios, philosophos abjectos, literatos pulverulentos, amicos importunos, artifices mendaces, laboratores fures: ecquis hic paupertatis usus jam? Qui omnibus bene favent, pauperiem in vitam habent, magnates diuitibus sociantur, Theologi opulenti, jurisperiti pecuniosos, medici opimos, philosophi luculentis, literati nummatis, amici fulgidis, artifices liberalibus, laboratores pinguioribus, ecquis hic paupertati locus? Insuper auremitur diadema, argento cælum panditur, nummus jus cogit, metallum sanitatem conciliat, denarius philosophum conducit, obulus literatum pascit, amicum moneta conglutinat, artifex ere venalis, & laborator ad tinnitum exultat, ecquis hic paupertati honos? Denique quis Aula: in visus? pauper. quis sacro ordini sordet? pauper. quis injusta patitur? pauper. quis sine ope languet? pauper. quis hic frustra sapit? pauper. quis inter literas elurit? pauper. quis amicis molestus? pauper. quis ætem apud se suffocat? pauper. quis sub labore interimitur? pauper. & ut agnoscas planè mon-

D Eus bo
stat, st
stultus ver
tullissimum q
atur. B. G
ste. A. Imo
quid ergo v
quod tam ten
nam, cor

monstrum, memineris nec parentum nec fratrum, nec conjunctissimorum affectum paupertati bene velle, & quemcunque occupaverit, pro illegitimo, vel abortu arbitrari, ut egere plane offendere sit, indigere esse degenerem & scelestum. B. Quas tu mihi in sanctissimam pauperiem injurias coacervas, cui unicum Christi pauperissimi exemplum honorificum longe amplius est, quam vniuersi mundi contemptus possit esse dedecori. Tu vero prater infinitos paupertatis usus, hunc unum jam accipe, quod inopia tua scelestissimo mundo larvam detrahis, atque palam deprehendis homines se inter ipsos non ferio vel amare vel vivere: sed ut quisque est nugamentis hinc abundans vel vacuus, ita affectus etiam maxime naturales, ad tempus exiguum trahere, aut perdere. A. Ergo pauperem me esse vis? B. Imo in paupertate divitem, qui eo tandem libertate tua assurges, ut mundo uniuerso lubens ac facile sis cariturus.

67. CONDUCTIO.

A. Deus bone, homo homini quantum prestat, stulto intelligens! B. Vera loqueris, stultus vero an intelligens id tibi expressit. A. Stultissimum quoddam animal, quod vulgus appellatur. B. Gaudeo literatis aliquando pepercisse. A. Imo & illi pars magna vulgi sunt. B. Quid ergo vulgus illud tuum commisit? A. Quod tam temerarie homines suscipit, quibus animam, corpus, opes, & quicquid undique

habet, concedit. B. Hic, aut alibi ineptulum unum aut alterum vidisti, & contra omnes concludis. A. Omnes? nequaquam, & Deus meliora! sed quamplurimos. B. Atqui nec Ecclesia laborat, nec respublica, nec artium officina. A. Quoniam ex consuetudine passim vivimus, & bona simul nostra ac mala ignoramus. B. Itaque exploratorem te dicemus, qui nostram politiam accuratius introspexeris. B. Utinam id mihi ingenium foret, ei oculi! nunc palpitanda tantum mihi quædam sunt. B. Quæ illa. A. Quosdam animas curare, quos nemo urbis vigiles vellet: aliquos jus dicere, quibus nullibi lex est: non nullos corpus humanum curare, quorum ars canis scabiem non pelleret; alicubi juventuti præfici, quibus quotidie ferulæ deberentur vel flagella, idque in magna peritorum & idoneorum abundantia, cum tamen in conducendis opilionibus, subulcis, mercenarijs simus ad superstitionem usque scrupulosissimi. B. Quod si hæc vera sunt, nescio qui Academiæ satis bene audient: nam & ijs credimus, & ab ijs tales aliquos accipimus, & earum testimonia admittimus, & in quos contulerunt honores, & eruditionis præmia, eos reverenter æstimamus, postremo & liberaliter alimus, ne quid omnino possis in nobis accusare. A. Ut maxime dem tibi fieri Baccalaureos, baculis cædendos, & magistros magis truncos, & doctores non doctos, idque cum magna reipublicæ & sumptuum iniuria, tamen quis vos excusabit, qui res vestras omnium preciosissimas tam negligenter & credule submittitis, &

Gregorius N.
mercenariis at
monique jubet
monia, & qui
aderunt. B. Ag
mon ab eodem
mon, prout qua
lacerdotes;
mon sacris duce
merate.

Quas hic li
que, later
villie literas
ut satisfact
credibile est,
que. A. Im
Rediit, ac il
lura? B. Ad
En me quoc
ducendus su
perio sis, quos
quirendi cr
dein exami
um imitari;
ingere; volo
Philosoph
que verum sci
ere; volo ac
politicos, c

ut Gregorius Nazianzenus de illis extempore orationis mercenariis ait, unius diei sanctos facitis, sapientesque iubetis esse eos, qui nulla præditi sunt sapientia, & qui nil ad gradum præterquam vel le adferunt. B. Agnosco errorem nostrum. A. At duriora ab eodem de suo ordine audi. Purgant inquit, priusquam purgantur; heri sacrilegi, hodie sacerdotes; heri sacrorum expertes, hodie in sacris duces; veteres in malitia, at tenues in pietate.

69 V T O P I A.

A. Quid hic literas lectitas? B. Vah oportune, laternam tuam velim! A. Quid? ut meridie literas videas. B. Non: sed his literis ut satisfaciam. A. Insolitas literas ais. B. Credibile est, cum ex fortunatis Insulis adveniant. A. Iamne rediit illa orbi ambula navis? B. Rediit, ac illuc iterum ire cogitat. A. Quid actura? B. Advectura incolae novæ ibi colonia. A. En me quoque si fortunatorum in coloniam deducendus sum. B. Nescis tu an eorum numero sis, quos volumus, mihi quidem lucerna conquirendi creduntur. A. Dic quales velis, ac me dein examina. B. Volo Sacerdotes qui Christum imitari; volo Legisperitos, qui proximum diligere; volo Medicos qui modum servare; volo Philosophos, qui seipos nosse; volo literatos, qui verum scire: volo optimates, qui bonum agere; volo artifices, qui ingenium excolere; volo politicos, qui Mundum contemnere; volo felices,

lices, qui carnem domare, volo Evangelicos, qui crucem perferre; volo Christianos, qui futuris inniti voce & exemplo doceant. A. Hoc unico exempli verbo me plane deiecisti: nam adducturus tibi eram plurimos, quorum oris est magna promptitudo, ingenijque sagacitas, sed representando minus felices sunt. B. Tu Rhetores illos Athenienses ais, qui maledicendo omnium maxime strenui, dimicando ignavi fuerunt. A. Nonne vero mirum est vocem & exemplum raro conjungi, disunctas frequenter occurrere. Nam scire & non facere; facereque & non scire in promptu passim est; scire facereque propemodum nullibi apparet. B. O infelix divertium, & cui jungendo merito Vtopiani illi insudant! A. Quam tu Vtopiam nominas? B. Illam coloniam quæ tam raris incolis habitatur. A. Tibi ergo colligendorum partes data sunt? B. Vides, at quid profecerim hæc tibi chartæ dicent, in seipice catalogum. A. Papyri satis, at ubi inscripti? B. Verte folia. A. Nihil apparet. B. Volue, & reolve. A. Frustra sum. B. Evolve. A. Vah in fine aliqui, atque ex infima sorte. B. Sic convenit: nam qui sublimiores, omnes iter denegatunt. A. Obsecro te ascribe & me, saltem quia omnibus sordedo, & vileo, & sum invisus. B. At cui classi annumerabo. A. Tu videris, modo recipiar. B. Noli properare, nec enim navim hodiè aut cras solvimus. A. Vah, si non alius fiat bonorum concursus, haud triremi quidem sed cymbula, aut asserere in Vtopiam navigabimus.

69. ATHEISMVS.

A. **C**oncurrere cives. B. Quis clamitat? A. O cives cives, aquam. B. Adsum; quo currimus? A. Patria conflagrat. B. Vbi flamma ubi fumus, ubi odor? A. Vah atheifinus regnat, ecce flamma: Literæ consentiunt ecce fumus: Iuventus assuefit, ecce odor. B. Semper tu tibi similis, id est ineptiens; quis jam convocatos remittere? A. Papè! quasi vero sint qui Patriæ incendio tangantur, ineptule. B. Satius fuisset domi manere, quam increpari. A. At tu jam sculam mihi tuam porrige, nec enim quia ignavi alij sunt, & nos stupefcemus. B. Prius tibi caput maderiat, quod vanitate ardet, quis enim credat in ipsissimo Ecclesiæ diversorio, virtutum theatro, literarum domicilio, humanitatis territorio, elegantiarum hortulo, non regnare dicam, sed latere posse Atheismum? A. Quid ibi ne, ubi consuetudo litat, fastus imperat, nugæ docent, insidiæ alunt, infamia commendat? Ibi ne? ubi Hypocrita orat, Leno format, Fatuus erudit, Latro amat, Simia comit? Ibi ne? ubi Biblia adulantur, Justinianus sævit, Aristoteles ebrius, Timon legislator, & Diogenes architectus est. Ibi ne? ubi suggestum fuget, tribunal rubet, pulpitum sordet, domus fumigat, fucus pingit. B. Anigmataloqueris, & hoc amplius aque immergendus es, ne plane cum illa tua fictitia patria conflagres. A. O vtinam fictitia illa foret, aut in pariete nebula depicta, quantum enim

pietas, integritas, eruditio, hospitalitas, decorumque apud nos remiserint, non fecte, sed serio ac solide experimur, expertique deploramus, quis enim sine lachrymis vel patrum saltem nostrorum aetatem repetat. quæ & Sathanæ, & sectariis, & hostibus, & magis, & usurariis, & blasphemis, & adulteris, & mollibus, & otiosis, & scyphantis, & histrionibus, & exoticis fuit formidini, dum singula hæc nunc apud nos libera commercia habent, & palam inquinamenta sua Patriæ invehunt, invehunt inquam & magno venundant. B Interim nobis emere liberum est. A. Quasi vero tantæ sit difficultatis iuventutem & simpliciores corrumpere? quasi tantulum bonos maiorum licentia offendere? quasi inanis illa regula, Cavendum ne quisquis peccare possit? B. Mirabor nisi a quo citius canesces. A. Per me licet rideas, ego tamen insanum credam, qui delectetur naviculæ rimis, & aquæ lento influxu, cum sciat se paulo post eum ea demergendum.

70. VERITAS.

A. V Eritatis oratio simplex. B. Imò verius multiplex, communi contra communem sententia. A. Ecquis credat regulam rectam, aliam quam rectam lineam facere, aut circumum aliam quam curvam, aut libellam aliam quam perpendicularem? Idem de veritate iudicium, quæ vera semper est ac vno modo. B. Hoc postremum durius dictum est; nam quis nescit eadem

dem veritatem aliter atque aliter pronunciari posse, prout animus fuerit præoccupatus: nam si qui nos vellent pronunciare fatuos, verum id haud dubie foret, ac singuli aliter intelligerent.

A. Vide sis, an me possis aliquoties stultum facere, ac diversimode. B. Facilime, & male quidem, ac bene. A. Audiamus. B. Vide si Julianus aliquis te fatuum dicat, qui præsens ob futurum negligas, admittis hunc titulum, quem Paulus honorificum esse ait, & Deo preciosum: nonne impiè ille, hic piè vera dixit? Jam si tumidus aliquis præsentium inopiã exprobrat, Christianus pauperiem tuam iactat, vere uterque dixit, & terrenum fatuum descripsit, at dissimili affectu? Porro si quis lividis ingenii defectus annotet, vir æquus de nævis modeste admoneat, iterum bis fatuus factus es, à disparibus veridicis. Denique si quis scurra turpiter traducat, festivus alius false perstringat, fatuus eris sub amaro, & sapido vero: nec aliud addo, satis enim est posse veritatem esse aliam impiam, qualis Sathanæ, cum peccatoribus delicta opponit; aliam piam, qualis Ecclesiæ quoties aberrantes revocat: aliam illicitam, qualis Momorum, Zoilorum & fanaticorum, qui erroribus hominum unice delectantur, aliam humanam, qualis eorum, qui republicã næuorum & inconvenientiarum solerter admonent, aliam tumidam, qualis Aristotelica, quæ cum omnibus sententiis dimicat, & imperium affectat, aliam modestam, qualis Christianorum, quibus revelata simplici fide custodiuntur, & humiliori voce propagantur; aliam mordacem, qua-

lis Diogenica, cui meræ increpationes, & amarissima verba placent, aliam festivam, qualis Socratica, quæ candido sale paulatim homines flectit, & inscios prope, ac aliud agentes in rem seriam & bonam ducit. A. Equidem tu me iam adduxisti, ut credam: iam enim succurrit, quam multi imprudenter, & importune, imo & impudenter ac invidè vera dicant. B. Sed tu caue credas quidquam tam placidè & circumspècte improbari posse, quin homines irriter, atq; eos quos minime his absurditatibus delactatos credidisses, Interim oblitus es, te octies fatuum factum, nec unquam refutasse. A. Et tu promisisti temet socium. B. Quam bene prospectum est stultitiæ, cuius nomen nulla lege iniurium reputatur. A. Itaq; minus agre in mea societate eris. B. Libentissime; nec enim vox ulla verior, quam nos omnes quidem stultos, eos vero qui minus fatentur, & aunculas studiose tegunt, esse stultissimos.

71. DESERTOR.

A. **F** Allornè an hic quondam studiorum socius fuit? B. Infœlix omen, literator occurrit. A. Est sane is ipse, sed nescio sub qua deformi incrustatione. B. Vah oportunc illud animal, si forte liceat persuadere errorum emendationem. A. Salve exoptatissime, qui salute mihi videris indigere quam maxime. B. Tu precor sanus sis, & salutis capax. A. Quid hoc monstrum est, vultum, habitum, sermonem, omnia in barbariem trans-

transmutasti. B. Tibi fortasse ita viderur, mihi non idem, qui nescio quam nimio cultior iam sum. A. Vah! quam verum est homines inter bruta brutescere, & nobilis animæ aciem inter has vitæ rusticæ sordes hebescere. B. Nec mirum, cum cõtes vos soli a vare possideatis. A. Deleo equidem sortem tuam, qui honeste dum inter nos esses, habitus es, & elegantiarum literariarum appetens, nunc nescio quo fato curiositatis tuæ infames das pœnas. B. Cuius? A. Illius, quod tritas illas & floridas scientiarum vias, quibus nos alii tripudiantes in Sapientiæ arcem ascendimus, subinde deseruisti, & examinandas potius manu ductorum nostrorum rationes, quam amplectendas temere iudicasti. Nunc ubi te omnis solidæ scientiæ firmitudo deseruit, ad lucos & specus, & solitudines confugis, sive bestiarum colloquia & conversationem sectaturus, sive duro labore omnem humanum sensum eiecturus. B. Quæso te, uti felicitatem vestram vobis non invidemus, ita liceat nobis sine iniuria miseris esse. A. Liceat pessimos quosque & naturæ abortus tales esse, qualem te iam invitatus intueor, amicum vero, eumque è meliori luto formatum, & magno ære eruditioni commendatum, inter sylvestres sordes, & rusticas operas deserere, nec abigere si duci nolit, nefas mihi sit. B. Quid si post omnes conatus tuos huc recurram? A. Tum scilicet flagris cæsus, sub literatorum custodia eris. B. Quid si & hos effugiam? A. Tum quidè in morodochio cathenis vincetus potius aleris, quàm hic bestiis deorãdus.

linquaris. B. Id denique postremum mihi placet, sic athenas relaxes, qui sancto me tibi iuramento obstringo, malle cum fatuis, quam sciolis esse. A. Mittamusiocos, tu vero serio mihi explica, qui sunt quos sciolos appellas? B. Illos, qui cum nulla in re ultra plebem sapiant, aut opere in republica utili excellant, ob libellos aliquos perlectos, honores sibi, & victum ex publico immodice deberi iactitant. A. Qui illi libelli? B. Donatus, Catonis moralia, Formula, epitome Dialecticæ, compendium Rhetoricæ, brevium Physicæ, synopsis Ethicæ; nucleus Metaphysicæ, summam Sphæræ, & Catechismus minor. A. Nec alii? B. Imo ne hi quidem omnibus omnes: nam plerique in nucle inclusam habent omnem eruditionem. A. Quicquid rideas, non video, quid denegare possis homini, qui tot artium possideat complexum, & latine insuper loquatur; nescis enim latinæ eruditionis imperium. B. Eruditos nemo unquam culpabit; qui vero eruditos credam qui vel literas nullas sciunt, vel paucas, vel non multas; de reliquo vero præstat vnus germanus fortis & prudens, mille semi latinis delicatis fatuis.

72. IDIOTA.

A. **Q**uam misera res est nescire. B. Itaque Socrates omnium miserrimus qui id unum scivit, se nihil scire. A. Ille vero ignorantiam simulabat cum Philosophorum omnium esset scientissimus. B. Ego contra serio & suam & ali-

& aliorum ignorantiam agnovisse crediderim, qui cum scientiam humanam omnem penetrasset; vidit nondum bene cepisse vel scire, vel sapere, cum plerique nesciamus, quid & quantum nobis sciendum sit. A. Cave hoc de nostro seculo dicas, quo fastigia artium, scientiarumque omnia attigimus, nec superest amplius quam Methaphysicam pueros nostros, aut ancillas etiam doceamus. B. Non ausim tibi Circuli quadraturam, non machinam perennem, non Chymicum illud Catholicum, non maris æstuarium, non Lunæ Solisve maculas, non Cossæ penetralia, non Chronologiæ nodos, non Cabalæ labyrinthos, aut Hermetis tenebras opponere, homini librorum, hominumque penitus ignaro, sed ad illam ipsam tuam scientiam provoco, quã peream si ausis cum agricola conferre. A. Bona verba! quippe bis Laureatum memineris. B. Vah, illa septiplex corolla tam sordide sive venalis, sive exorabilis dudum apud veræ eruditionis æstimatores in risum & fabulam abiit: quid vero est, quo te iactitas? Motus cœlestis scientia? A. Non libuit oculos lædere rebus futilibus. B. Agricola verò, qui tibi Idiota, non ortus, occatusque luminarium tantum observat, sed & cum cœlo toto anno laborat. Tu vero Geometriæ incubuisti? A. Illis lineolis, arcibus, ineptijs? B. Interim decorum est ex Idiota quærere, quantum agelli possideas, aut casulam ex alieno arbitrio construere. Sed Arithmetica potius arrisit? A. Scribarum illud, aut institorum instrumētum? B. Imò totius orbis

n yste-

myſterium, & admirandorum oceanus: tu vero
 mavis à victore tuo rationes tibi ſubductas, aur
 villico. Muſicus autem opinor es? A. Præſtat aliū
 conducere, qui buccas inſtet, mihi ſpiritu aliò o-
 pus eſt. B. Scin, quo velim? videris autem non-
 dum Muſices ſecretiora eſſe ingreſſus, quæ
 Deum plane ſpirant. Crediderim ergo Rhetorem
 fuiſſe. A. Neſcio quam vena minus fluit, lingua
 minus ſoluta eſt. B. Nondum pro vita, fama, opi-
 bus, liberis loqui opus fuit, quod agricolas diſer-
 tos facit. Cæterum Dialectices laudem nemo ti-
 bi præripet. A. Ah quam difficilis nobis hodie
 reddita eſt! B. Difficilis vero, quæ & brevis, &
 perſpicua, & ſi noſtros quondam cubos intuear-
 is, plane ratiocinationis medulla. A. Mihi ſæpe
 & bilem movit, & emovit cerebrum. B. Apparet:
 at tu poſthac diſce ab agricolis argumentari, vel
 ſi placet mulierculis; niſi præfers Grammaticam.
 A. Ea pueris debetur, mihi latine loqui ſatis eſt. B.
 Et agricolis germanice ſatis. A. Quid ſi novam
 Academiam erigeres ex meris agricolis? B. Quid
 mirum, cum jam omnium artium ignorantiam
 faſſus, agricolis ceſſeris, ſed ea jam dudum à Deo
 erecta fundataque eſt hoc inſigni privilegio, ut
 quod vos apparetis nec eſtis, illi ſunt nec appa-
 reant.

73. V E N E F I C A Æ.

A. N Vnquam ſane hoc miſerabile ſpectan-
 dum animo excidet, Eheu humanam ca-
 liginem, humanum dedecus! B. Ecquando re-
 non

non lamentantem reperero? A. Quando non erit quod lugeam, quis enim sine lachrymis intueatur, vivum & vociferantem hominem audere, & pinguedine sua flammam inter tormentorum sensum alere. B. Vah, illius Veneficæ te miseret, mille mortes meritæ! A. Id tu, & carnicifex tui videritis, quibus tantulum est in re incerta, ac tenebrosissima sævire. B. Incerta ais, quæ confessa plane sunt, abnegationem Dei, frugum perniciæ, hominum stragem, nocturnas choreas, abominandam libidinem, sive ut vno verbo complectar contra Divina humanaque conspirationem? A. Audio quæ dicas, ac si opus foret, centum alias Sathanæ imposturas facile addidero, neque etiam certus sum quid de his præstigijs dicendum, sentiendumve sit, præsertim cum neurubique doctores satisfaciant; interim id durum nimis est, nos verbis, vos igne & forcipibus disputare, idque Christianos, quibus quondam à lenitate inter barbaros infamia, à securitate sub Deo apud eosdem fuit admiratio. Nec enim major Sathan sit veneficarum consensu, quem Christianus per Christum merito despici: nec minor redditur supplicijs miserrimarum muliercularum, quem arma nulla carnalia, nedum ligna, aut forcipes depugnent, Christus vero suos semper tueatur, & in clibano ardente, nedum inter veneficas servare possit. B. Nihil est quod contra me concludas: nam nec Christo diffidimus, nec Sathanam expugnare contendimus, sed suppliciorum severitate reliquos arcemus,

&c

& facillime ab his inquinamentis qui nondum hac labe infecti, procul purgamus. A. Atqui neutrum fit, cum longe alij sint Diaboli meatus, & ostia, quam quæ vos obstruitis: libido, rapina, blasphemia, curiositas, otium, crapula, ambitio, ira, quæ omnia si non laudabilia apud vos sunt, sane venalia, & tolerabilia quotidie animadvertuntur, quibus ceu patentibus portis Sathan ingreditur, & exinde columnas nactus regnum suum stabilis atque diffundit; adeo ut facillimum sit porro imbecillum sexum ad deteriores sive errores, sive fascinationes, sive nequitias perducere, iam si quis vos in alia Sathanæ inquinamenta propitios coniuere, & conuersatione prope cõsentire, in alia opera ejus, sive fortasse ludibria, ineptuli alicujus arbitrio & carthaceo non satis relecto consilio, tanta immanitate animadverte respiciat, nonne admirabitur priscam Ecclesiam precibus potius, & vitæ innocentia quam regis Sathanam profligasse? nonne illud Christi, quo pili unius casum, aut passeruli necem patris arbitrio dirigi, quanta nostri consolatione! spondet, ad vos nihil pertinere pronunciat? B. O utinam omnes Veneficæ conflagent! A. O utinam omnia apud nos impietas conflagret! quod tamen nõ fiet, nisi cum uniuerso mundo, unis illæsis Christianis.

74. GRADVS.

A. **S**alue Domine Magister. B Bona verba. A.
 Ignosce si quis sublimior tibi gradus con-
 tigit; ego magistrum fuisse memini. B. Imo in-
 juriam mihi factam exprobras. A. Injuriam
 vero? B. Quid ni? Cum ego stultus emerem
 quod non erat, & nihil erat, & nuspian erat. A.
 Monstra loqueris. B. Et institores mihi ven-
 derent, quod non poterant, non habebant, non
 volebant. A. Helleborum emendum fuisset. B.
 Mallem emissem quam illum fumum. A. Dic
 si quid absurdi tibi accidit. B Hoc bene dicis.
 Nam ego persuaderi mihi passus sum scire quod
 nescivi, & esse quod non fui, nec ero, & gaude-
 re, ac gratulationes admittere in re nihili. A.
 Sciret in fame saturitatem iactare, ac symbo-
 lum solvere. B. Et illud apposite: nec enim
 mihi minimo ea persuasio constitit: Nam cum
 triginta circiter florenos expenderem, didici fa-
 cilis esse me doctum ac artium peritum pronū-
 ciare, atque salutari, quam tale quid, aut titulo
 rem condignam sive conferre, sive exhibere: Et
 enim ut surdo audi, aut cæco ecce, aut muto
 dic, aut claudo veni, dicere ridiculum est, ita a si-
 num magistrum pronunciare nescio quam tem-
 merarium videri posset, nisi lucrosus foret. A.
 Quid mirum inter tot eruditos, quos Trojanus
 ille equus producit, ignavū te vnum, aut aliqūē
 etiam alterum subrepisse, ubi cultura aberravit,
 aut

aut duritiem non fregit? B. Cave publicum tibi testimonium opponam, quam inter ignorantes eminuero. A. Ha ha he, crediderim B. Competitores dicendum erat, at me veritas aliter coëgit. Nonne vero ridiculum erat dare eas artes docendi licentiam, quas nesciremus, & pileatos facere, ubi nullum est pileorum amplius discrimen, & annulis liberare, qui inscitæ relinqueremur, & proclamare jubere, quod alios ac forte promotores ipsos conscripsisse contabat, & clara die candelis circumduci, ne quis de nostra cœcitate dubitare posset, tum tuba innotescere, ut appareat cuncta hæc vulgi stupori & credulitati inniti. A. Quid tu tum, ac locij fabulæ. B. Aliqui exultavimus, aliqui hæsitavimus, aliqui risimus, aliqui indignati sumus hanc renato Evangelio, & studijs liberaliter habitis impudentiam posse & audere profare: & quid tandem nos sapere emus cū tot nobiscum desuperent. A. Confide, nam si quæ dudum errata sunt, ea hodie corriguntur. B. Sane ut hodie graduum vilitas est, Magister, vel seducti, vel seductoris nomen fieri incipit, itaq; hoc exorandi nobis sunt graduum institores ut vel minoris nobis vendant ignorantiam, vel majoris certam, indubiam, solidamq; scientiam.

75. MONASTERIA.

A. Siste quæso gradum venator. B. Quid vis? A. Quod tu forte sciveris, videris enim non posse ferre. B. Nihil equidem, nisi illud consuetum numerorum penuriam. A. Atqui nihil est quo facilius

cili? careremus, si sciremus? B. Quid, nonne ner-
 vus rerum omnium pecunia est? A. Ea vero suffi-
 ceret, nisi omnino enervaremus; quid enim opus
 est accusare inopiam, cum & praesentes nummos
 prodigam?, & majora virib. opibusq; suscipiam?
 Sed tu quo properas. B. Ad Cœnobitas meos. A.
 Nōne hoc monasteriū dudū vacuum est. B. Mo-
 nachis quidē, at nō canib. quos ibi alimus. A. Nō
 decebat. B. Eho, an tu velles reductos dormilio-
 nes illos, ventris & inguinis mancipia, an Missam
 theatricam. A. Atqui cum pelleretis illos, an-
 dixistis locum esse faciendum canibus, venatio-
 ni, aut cupio? An vero Dei devotiorib. cultoribus,
 juventutis institutioni, pauperum subsidio? B. Il-
 lis omnib. abunde prospectum est, nunc q̄ reli-
 quum, in delectamēta merito infumitur. A. Cre-
 dis ne vero illos quondam religiosissimos mo-
 nasteriorum fundatores, vel fautores & ditatores
 etiam unquam voluisse aliquid in ludicra, aut
 aulicum iuxum, tum nēvionum crapulam devo-
 vere? B. Vah, tu unus nescis simplicib. esse imposi-
 tum, & id jure à magnatib. reposci, q̄ subditis est
 per fraudem ereptum. A. Liceat sane reposcere.
 sed quid inde ad subditos redit, aut simplicium
 illorum successores, nisi quod æque in alienā ma-
 num venit, aliena prodigalitate perit, aliorum
 manib. patria plane effertur, ipsi interim devo-
 rum posterii egent, pauperes monastica Eleemo-
 syna carent, juvenus plane circa illa rudera & sol-
 itudines ignoratur: deniq; hoc Deo, vel sane reli-
 gioni sacrū vinum, frumentum, cœsus, aut quic-
 quid

quid devotorum reditum est, minus sacre, aut devote absumitur : unde duo sequi necesse est, Dei iram, & subditorum pauperiem, præter illam adversariorum exprobrationem, quæ verbis potius ac reciproca luxus accusatione à nobis eluditur, quam sacra & religiosa rei sacratissimæ administratione resatur. B. Dum religiosi nostri non egeant, religioni & literis nihil desit. mendici sua diverticula habeant, quid opus est in aliena inquirere? A. Atqui plura sunt, ubi Christus & Ecclesia eget, quibus id debebatur, quod tu canibus objicis, alibi juvencis, alibi porcis, alibi Volupix, Stimulæ, Ruminæ, Edulicæ, Potinæ, Mellonæ litatoribus & consecratis ad intestinorum aras infarcitur, atque ingurgitur. B. Ego non docebo Evangelicos quas Pontificijs rationes debeant. A. Id equidem aliqui Pseudo-evangelici respondere possent, quod Papæ cuidam adscribitur, multum nobis profuit Evangelij fabula.

Ajmus cum bireto, & collobio.

76. *STUDIOSVS. L.*

A. **S**iccine tu unus otiaris, nos laboramus? B. Nempe ferix mea sunt. A. Eho, an alix tibi ferix sunt, quam perpetue, nec enim unquam laboris vestigia video? B. Intus sub cranio laboratur, & cerebri hujus defatigatio fit, cui jam solennis vacatio concessa. A. Quid cerebro fabrices, haud quidem liquet, nescio tamen quam tibi os sive gula ad frequentes comotationes vacet. B. Id garrire soletis inurbani, nescij, literarū pretiū cum

Sumpt.

STUDIOSUS.

cum nummulis aliquot conferre. A. Quid nummulos ais, cum literæ illæ tuæ integras æris farcinas deuorent. B. Meæ ais? quibus in Academia uniuersa nihil est parcius aut sordidius etiam. A. Porésne ferre, ut illas tuas sordes subducā? B. Libenter, ut frugalitas mea & tibi & alijs constet. A. Age ergo, recita quæ infumas. B. Bene, pro cōuictu annuo nota 78 fl. sesquiflorenum puta hebdomatim. A. Feci. B. Extra vero ad 52. fl. excurrunt, pro septimana scilicet florenus. A. Quid hoc verbi est? B. Si quid præter demensum, vel honoris, vel conuivarum, vel sitis etiam, aut inuisentium causa infumitur. A. Notavi tamen. B. Nunc in vestitum quid minus infumam 40. fl. ac præterea Sartori. 6. fl. Sutori 6. fl. dabo. A. Heu nobis, si hæc minima videntur! sed perge. B. Pro libris vero, & bibliopægo nonne 30. fl. permittes, si papyrum, calamos, atramentum annumerem? A. Quando ita cogis. B. Honoraria Præceptoribus, hospitibus, beneuolis, amicis debita 12. fl. sunt. A. Speciosi, an infidiosi tituli. B. Reliqua quæ in exercitia, cleemosynas, musicam, amores, aut minuta alia expenduntur. 20. fl. circiter faciant. A. Semper novæ exactiōnes. B. Vah lotricis, & tonforis, & pedelli oblitus pene eram, sed tu 6. fl. ascribe. A. Cave plures mihi creditores numeres. B. Collige prius summam. A. Sunt bis centum quinquaginta floreni. B. Hui tam parum. A. Ah nimium, nimium, si scias quanto labore, sudore, vigiliis, imo fame, siti, algoreque tuis constent! B. Atqui ego affirmare tibi ausim non octingentos,

ERIA.
est minus fore,
duo lequi necesse
superiorum, parat
nem, quæ rebus
utatio: a consue
rei sacrament
Dum religio
ris nihil de
quid opus est
plura sunt ob
id debetis, qui
ncis, alibi potest
ine, Edulice, Jus
conlecrans ad
ne ingurgit. R
os quas Pontific
em aliqui Mendo
quod Papas
profuit Euan

laboramus? B.
Eho, an alia
re enim uoquaru
ab eorum labora
sit, cui iam vale
id cerebri labora
tamen quam tibi
operatiōnes vaco
necesse hinc aut p

gentos, non mille fl. multis iuvenib. vno anno
 sufficere. A. Ego verò scio multos Ecclesiæ &
 Reipublicæ egregios administratos, sesquicentum
 aut ducentis florenis cum familia & liberis hone-
 ste vivere, atq; acquiescere; sed quot tandem an-
 nis illæ sumptuosa artes emuntur? B. Non minus
 sex. A. Itaque mille quingentis florenis opus habes.
 B. Siquidem properem, ac semper sordeam.
 A. Vah properare, vah sordere! B. At ego nondū
 tibi indicavi quid in gradus debeat. A. Nec
 ego tibi indicavi, quam tarde & misere 1500. fl.
 colligantur. B. Nec ego tibi indicavi, quanti ar-
 tium, literarumque thesaurus veniat. A. Nec ego
 tibi indicavi quam inertes, & illiteratos vos sub-
 inde accipiamus. B. Cave istæ verbi academici
 aliquis exaudiat. A. At ego velim id omnes scire
 ac credere, quot quot filios in Academia alunt tui
 similes. Nam ut tuos ego profectus agnosco, rei-
 publicæ interest, tanti non emere veltras com-
 messationes, divagationes, introitus, exit^o, ves-
 tes, fascias, pugas, & post illam sexennalem pro-
 digalitatē alinum cum bireto & collobio.

De studiis
Herbarii 77. VIRIDITAS.

A. Quoties ego te h'c obambulātem depre-
 hendo, ac cum terrā nescio quid murrantem?
 B. Vah! nihil est quod æque delectet.
 A. Ecquid vero tibi respondent hæ herbar, fruti-
 ces, arbores? B. Multa sane, atque egregia: hoc
 enim Dei alphabetum est, cuius picturam qui-
 quis agnoscit, nunquam legendo satiatur. A.
 An

An ergo alij tibi oculi sunt, quam mihi? B. Non dubito, alioquin jam dudum te totam possideret hujus ingentis libri elegantissima contemplatio. A. Non capio illam tuam insolitam literaturam. B. Vide mihi hic quatuor genera semper viridantia, laurum, oleam, buxum, palmam. A. Quid tum, vireant, per me licet. B. Hem pecus, si nihil aliud, saltem delectabit. A. Age, delectat. B. Et viroris illius admiratio subit. A. miror. B. Et causæ curiositas stimulat. A. Stimulor. B. Dicam quid Physicis videatur; Laurum calidissimæ complexionis esse, & frigus omne excludere, inde virere: Oleam succiplenâ radices semper irrigare, indeque ramos semper eisdem nutrire: Buxum spissum, quam semel possedit viriditatis vim, nunquam dimittere: Palmam vero temperatissimæ esse naturæ, quæ pari humore folia progerneret & ferveret. A. Audio, & credo: sed quis mihi inde usus, aut quod alphabetum divinum monstras? B. Itane plane stipes es, ut Laurus te impiorum prosperitatis Ps. 37 Buxus Divinæ benignitatis Es. 41 & 60. Olea cœlestis tutelæ. Psalm. 52. Palma iusti decoris Psal. 92 non admoneat, vel sane ad illam viri boni perennem & immobilem viriditatem excitet? quid enim homo in his terris elegantius aut sublimius discere potest, quam ut inter tot humanos insultus invidiosus, inter tot vicissitudines immutabilis, inter tot concussionem immobilis, aut ut propius ad hæc accedam, inter hæc ultimæ ætatis frigora & nives semper viridis appareat? A. Et id quidem buxus, aut olea

olea docebit? B. Vtique, nam ut Lauri bona complexio te optimæ rationis commonefacit, ita oleæ succus iustam liberalitatem suadet, Buxi spissitudo fortem constantiam commendat, & Palmæ æquabilitas temperantiæ mixturam supeditat, quæ sane virtutum quadriga, nunquam nõ ad beatæ & semper viridis tranquillitatis stabilitamentum evchet. A. Quis credat, id sibi velle laurum tuum, aut palmam, nisi tecum divinetur? B. Sane & alia multa: nam quo attentius creaturatum signaturas intuemur, eò profundius Divinæ Sapientiæ immergimur. A. O te beatum, cui duplex rerum delectatio, terrena una, altera cœlica! B. Potius multiplex; sed dum tu rides, & rudis, apparet, nõ aliud quam brutum esse, quod floribus, pictoque gramine immissum, nec oculis, nec naribus voluptatem capit, sed alia quidem conculcat, alia depascit.

78. EMENDATIO TEM- PORIS.

A. **E** Mendemus in melius. B. Quid cantilanas? A. Quid tu insidiaris? ego hic mecueram. B. Anne cum viro bono? A. Crede; quis enim hæc negare improbus ausit? Mihi vero haud frustra illa cantio in mentem venit. B. An emendabas tui aliquid? A. Non a depolmei tantum, sed quod quod tempus irregulariter effluit. B. Quid Phœnix ille Scaliger, nihil temporis emendatione iuvat? A. Parum huc est. B. Suslega igitur quadriennium addat, aut inge-

EMENDATIO TEMPORIS. 145

ingeniosissimus Keplerus quinquennium. *A.* Alios volo calculos. *B.* Anne Calculatorem ipsū Suisset, posteritatis gorgonium nodum? *A.* Nil illimecum. *B.* Vis ne Brocardus tibi seculum restauret, aut Eo sacrum imperium denunciet? *A.* Supra me sunt. *B.* Anne verò institutionis literariæ emendationem expectas, qualem Hutterus promissit, Raticius exhibuit. *A.* Ne id quidem hîc juvat. *B.* Quid Vietæ admirabilis algebra, aut Neperi Logarithmi mirifici, anne profunda tua eruent? *A.* Plus obnubilant. *B.* Fortè Hispanicam Monarchiam speras, quam Iesuitæ somniant? *A.* Ultra Danielis quarernarium est. *B.* Non ausim tibi Iudæorū expectationem obijcere, quorū Messîæ omnia emendanda servantur: nec Fraternalitatis nostræ mirificæ prægrandes fabulas, quibus orbē restaurare insulsiſsimè miniratur. *A.* Apage, res mea tanto apparatu haud indiget. *B.* Cuius tandem temporis emendationem desideras? *A.* Dicam, sed cum bona tua venia si forte quondam his laqueis fuisti districtus. *B.* Accipe veniam. *A.* Primum id temporis emendatum velim, quod in literulas, vocabula, distinctiones, virgulas, clausulas, & id genus ineptias haud rarò à crepundijs ad lippitudinem usq; ac delirium infumitur: dein quicquid Chymicorū plebs coquendo, recoquendoque, sufflando, ac paulo post mentiendo, mendicandoque miserè comburit: postea quicquid aulica expectatione, sollicitatione, meritis, servitijs simulatione, dissimulatione, perit, & auris somniis prodigitur: deniq; quicquid futuri indagacioni, divinationibus,

G nibus,

nibus prognosticis, genituris, eabalæ, sigillis numeris mysticis anxie tribuitur, quibus ego red-ditos annos velim pessimè hætenus transmis-sos, at poenitentia posthac, pudore & seriis labo-ribus transigendos. *B.* Nihil te pærennis mobi-lis fabricatorum miseret? *A.* Nescio quàm co-natus ille displicere mihi non potest, si vanitas & temeritas (artificibus valde propriæ) absint, at e-go si tales omnes emendatos velim, quantus fiet catalogus? *B.* Saltem Mulieres non omitten-dæ erant, quibus tempus omne corporis cultu interit. *A.* Potius uniuersum genus humanum deploremus, quod in tanta temporis penuria, & vitæ brevitate, plæraque dat fabulis, nugis, va-nitati, minimum sibi, nihil prope Deo.

79. NOVA REPERTA.

A. O Seculum eruditum! *B.* O seculum impiu!
A. O seculum ingeniosum! *B.* O seculum
vanum! *A.* Culpare desine. *B.* Laudare cave.
A. Cogit veritas. *B.* Prohibet pietas. *A.* Artes
prestant. *B.* Peccata clamant. *A.* Ingenia assur-
gunt. *B.* Religio deprimitur. *A.* Evangelium
viget. *B.* Christus expellitur. *A.* Politia floret.
B. Boni gemunt. *A.* Desine, & ad æquam secu-
lorum comparationem mecum descende. *B.* Quo
evidentius huius nostri infœlicitas appareat? *A.*
Anne tibi nominabo, quæ huius sæculi egregia
reperita sint? *B.* Ut lubet. *A.* Non novum or-
bem nominabo, magna veterum infamia inco-
gnitum,

gnitum, indeque auctam medicinam, reformata-
 tam astronomiam, animalium & terræ nascen-
 tium numerum amplificatum, nec Alchimie ve-
 noris subtilitatem, in Naturæ examen & anatomi-
 am natam: pixidem tantum nauticam, unum
 Maritimæ itineris indicem; typographiam
 literarum matrem & nutriciam, bombardas or-
 bis subiugatrices, lovis æmulas, horologia tem-
 poris comites, cœlique repræsentationes; Con-
 spicilia stellarum & remotissimarum rerum pro-
 ductores; moletrinas magni laboris compendia;
 texta serica elegantia plena; præter numerorum
 subtilitates, & quotidiana alia vitæ commoda
 atque subsidia. *B.* Vñam vero ea omnia non
 infinita nobis mala intulissent, non strages ho-
 minum undique edidissent! Novus orbis etiam-
 num sanguine innocuo madet; Chymia paucis
 propitia, multis capitalis est; mare & mala trans-
 mittit, & humana corpora magno numero de-
 palcit; literæ universum orbem obtenebrant,
 confundunt, distrahunt; bombardæ infernale
 quid sunt, & in perniciem humanam destinatæ:
 horologia cum temporis admonere debebant,
 oscitantes nos sistunt; conspicienda nescio quos
 novos stellarum incolas minitantur; machinæ
 homines laboris socios deposcunt; bombyces
 plane erubescendæ vanitati serviunt; de aliarum
 rerû vilitate quid attinet dicere? scilicet hæc cū-
 cta nos ne tantillo quidē beatiore fecerunt, aut
 Deo propinquiores, nisi credis etiā Deum ipsum
 his nostris ineptis delectari. *A.* Nobis secula con-
 ferenda sunt, nō Dei de his iudiciū inquirendū.

B. Noli hæc cum antiquis operibus, structuris, machinis, militia conferre, quorum vestigia & ruinas jam obstupescimus, nunquam imitabimur, Lipsij sententiâ. *A.* At nobis renata ac prope reperta Religio instar omnium esto *B.* Hoc novæ inventioni deest, quod cum infiniti religionem profiteamur, pauci eam observemus, audiamus, exprimamus: unde metuendum, ne dū patres nostros Evangelium reperisse gloriamur, Paganismus nobis irreat, & ad posteros nostros transmittamus, ut est in proverbio, pro thesauro carbones.

80. PERSPICILIA.

A. **H**em speculatorem. *B.* Imò proditorem si volueris. *B.* Quid superna scrutaris, cum inferiora nescias. *B.* Certè quia inferiora displicent, superiora consulo. *A.* Si quidem per tubulum prospicere, consulere est. *B.* Nescis nempe quid Galilæus de Galilæis nobis aperuerit cum astricolis commercii. *A.* Gratulor postquam oculis illucitis atque reditis. *B.* Atqui huic viro olim posteritas tantum non aram sacrabit, tanti ingenii munimentum, qui uno proportionum instrumento, universam penè geometriam compendiosissimè exhibuit. *A.* Nimum tu his hominibus propitius es. *B.* Quia illi soli ingenio uti videntur, reliqui aut abuti, aut non uti: & tamen horum unus nescio an incogitanter, an intemperanter magis me impetiit, quid verò me hic impedis? *A.* Haudquaquã, oratū tantum veni, ut quod habeo nuncii, ad Lunaticos oculis defer-

deserres, vel illis paulo superiores Mercuriales.
B. Quid illud est? *A.* Prius ex te id sciam, qua
 lingua utaris internuncia, Apolloniine, an Gy-
 mnosophistarum, an Brachmannum, an Trithe-
 mi Steganographia, an denique per nutus & si-
 gna cum illis sublimioribus colloquaris. *B.* Quid
 mirum per hieroglyphica nos confabulari, cum
 ijs olim Ægyptus tot seculis acquirerit. hodie
 Chineses historias ex funibus contortas expli-
 caverint? Sed inter illa ludicra tua, scin' quid in
 Luna per hanc meam cannam inquiram? *A.* Tu
 dixeris. *B.* Hoc scilicet: An & ibi etiam imperent
 servi, doceant discipuli, egeant divites, militent
 mulieres, sapiant stulti, alantur otiosi, sileant so-
 phi, sordent sacri, consulant pueri, pariant viri,
 judicent cœci, litigent fratres, emineant scurræ,
 vapulent senes, eluriant operarii: habes quid
 velim. *A.* Satis est: nam præsentem nostrum sta-
 tum ad vivum tetigisti. *B.* Nonne si alæ forent
 ab hoc terreno globo avolaremus ad aliquem
 simplicioris materiæ? nunc verò dum compe-
 des sunt, visu, & mente expatiabimur. *A.* Itane
 gravis tibi terra est? *B.* Quid ni sit, ubi lex recessit
 à sacerdotibus, disciplina à scholaribus, justitia
 à principibus, defensio à militibus, consilium
 à senibus, timor à juvenibus, patientia à paupe-
 ribus, pietas à divitibus, bonitas à civibus, veritas
 à mercatoribus, religio à clericis, devotio à reli-
 giosis, humilitas à nobilibus, fides à populo, cha-
 ritas à mundo, amor à parentibus, obedientia à
 filiis, custodia à prælatis, reverentia à subditis,
 æquitas à iudicibus, legalitas à consulibus, con-
 cordia

cordia à fratribus, familiaritas à fororibus, fidelitas ab operarijs, mansuetudo à potentibus, scientia à doctoribus, modestia à coniugibus, pudicitia à virginibus, integritas à iuvenibus, fiducia à cunctis, quidni Christus sit alienus ab omnibus?

81. FORTIFICATIO.

A. Icétne has introspicere chartas? *B.* Nemi-
ni, nisi amico secretissimo. *A.* Lapideo et-
iam, si volueris: nam tua secreta ne fidicula mi-
hi extorquebunt. *B.* Audenter loqueris; sed ec-
ce, tuæ fidei id tributum esto, & cognita sincerita-
tati. *A.* Atqui ego nihil video, nisi lineas: *B.* Non
harum delineationum peritus es? *A.* Nihil pla-
ne, itaque recipe hæc tua mysteria. *B.* Informan-
dus es, vides hic ichnographiam alicuius stru-
cturæ, de in sciographiam, denique orthographi-
am. *A.* Video, sed oculis minus graphicis. *B.* Nō-
ne verò apparet castrum esse munitionissimum? en-
aggeres, en fossas, en vallum, en antetirma, plu-
teos, loricas. *A.* Satis est. *B.* Nunc dijudicanda
sunt hæc schemata Architectis, ubi ubi sunt, in-
geniosissimis, Italis, Belgis, Gallis, Germanis. *A.*
Prius dicendum erat quis primus delineator, vel
potius, quis principum exstructurus sit. *B.* Item
fidem tuam compello, res enim planè se-
creta est. *A.* Et fidere & diffidere nimium vicio-
sum est, eloquere. *B.* Hypocritis hoc sibi propu-
gnaculum meditatur, ubi tuto lateat & homini-
bus velut Abyssini Imperatores tecta imperet.

A. Mira

A. Mira loqueris, quasi vero non operculorum
 ea satis & pigmentorum habeat, nisi & castro se
 includat. *B.* Monita est à fidelibus hominibus,
 esse, qui, nescio quid suboleant, ac omnino ma-
 le velint. itaque securo aliquo diverticulo opus
 esse. *A.* Qui illi fideles? *B.* Vah, quid rogitas, illi
 qui imperiorum arcana profitentur, quibus po-
 pello frenum iniicitur, & palea obijcitur, illi qui
 cœli commercium effinguat, quo plebs projici-
 tur, reverentia illibitur, illi qui literarum præsti-
 gias ludunt, quibus vulgus pellicitur, vanitati
 subijcitur. *A.* Apparet te secretarium aliquem
 esse, adeo obscure loqueris. *B.* Tu vero mihi Ar-
 chitectum aliquem nomina celebriorem, quem
 consulam. *A.* Vitruvium, Marlianum, Fronti-
 num, Serlium, Specklinum, Lorinum, Perretū,
 Stevinum, Flammandum, Schikardum, Erame-
 rum? *B.* Neminem horum non abhorret Hypo-
 critis? *A.* Tyberium Cæsarem consule, aut Cæ-
 sarem Borgiam, aut Ferdinandum Arragonium.
B. Non licet magnates accedere. *A.* Gaudet, nam
 in mentem mihi venit, qui instar omnium esse
 possit, sed tu aurē admove. *B.* Satis est, nūc minus
 pœnitet re velata hypocritica sacra. *A.* At tu me-
 mineris nihil difficilius extrui, quam dolis, fu-
 cis, nugis, tumis, jocis, furtis, rebus Deo homini-
 busque tantopere inuisis; nihil dissolvi & con-
 flagrare facilius.

82. EVANGELIUM.

A. Væ mihi mater mea, quare genuisti me, virum discordiæ in universa terra? nec foeneravi, nec foeneravit mihi quisquam, & tamen omnes maledicunt mihi. *B.* Quis hic lamentatur? *A.* Ego ille tuus, quem scis undique affligi. *B.* Hem! nondumne commovisti patronos tuos, ut famæ & innocentiam patrociniis suscipiant? *A.* Imò indurescunt amplius. *B.* Idque in re liquidissima. *A.* Non licet innocentem defendere cum formidabilis est offendendus. *B.* Atqui tui illi solent iudices monere ne personam ullam respiciant. *A.* Nescis tu aliquos Sathanæ sacrificare, non ut prosit, sed ne noceat? *B.* Apparet & hic fieri: nam quem revera oderunt, eum blande salutant, & amicum volunt; sed quæ spes superest? *A.* Patientia, quam mors fortasse finiet: quid enim vivam animo tristis, corpore æger, bonis nudus, fama læsus, amicis invisus? *B.* Si Iudæi non patiuntur inter ipsos esse derelictos, quanto magis convenit ut qui jactant Evangelium fratrum miseriam mutua benignitate sublevent, præsertim cum Evangelium meram charitatem prædicet. *A.* Nec Turcis ea durities est, quæ multis Christianorum. *B.* Saltem Evangelicos non decebat, quibus reformationis, & verbi Dei gloriatio. Postquam enim iugum humanarum constitutionum excusserunt, submittebantur erant cervices suavi iugo Domini. nunc constitutiones humanæ, constitutionibus humanis, imò parum humanis commutantur, titulis modò muta-

mutatus est, & verbum Dei vocantur, cæterum res nihilo mitior, ut exilium sæpe præstet huic libertati. *A.* Exemplum vides. *B.* Idola ciecta sunt, nunc vitiorum idola coluntur: Papæ primatus negatur: & Papellos erigimus: Episcopi diminuti sunt, at nunc Cyclopes suo arbitrio Ecclesiæ ministros vel leviter, vel leves etiam, conducunt, eosdem que mox nisi undique consentiant, dissimulentve, turpiter eijciunt: Simonia male audit, quis vero ære gravem manum hodie repudiat? Monachis otium exprobrabatur, quasi nunc in Academiis nimium laboretur: monasteria reformata sunt, ut iam planè vacent, aut pecudes saginent: preces solennes abrogatæ sunt, iam plurimi profus nihil orant: jejunia sublata sunt, nunc pro inutili voce plane Christi præceptum habetur: ne quid iam de blasphemis, adulteris, & usurariis dicam, trigam nusquam tolerabili, at inter nos hodie non infrequente. Sed cum sacra hodie prophanis commisceantur, & religionis arbitrium sæpe ab hominibus non religiosis dependeat, oportet omnino extenuari peccata, contrahi clavium legitimam potestatem, solvi humanam reverentiam, & serviles fieri, ac obnoxios, quibus verbi Dei libertas est concedita, itaque ut quisque est conductus, ita præscriptis legibus anxie servit tantum ne esuriat, vel si mature ausit anathemate, aut insulsißima declamatione percutiatur. *A.* Eheu, quid iuvat potuisse cucullam, si manet obrectandi morbus, si invidentia, si impudentia, si philautia, si fucus & simulatio, si otium, si

cibus alienus, si potacitas, & oberrandi libido, si rerum alienarum curiositas, si vindictæ cupiditas, si animus ad iracundiam præceps, & peccatus erga miserimos afflictissimosque immisericos.

83. A S I N V S.

A Bene veneritis frater Anshelme. **B** Et vobis bene sit Domine Asine. **A** Vah! proditus sum. **B** Iræne unum te credis iocōseria legere? **A** Hoc saltē mihi debebarur, ne quis Asinini plus sciret. **B** Parce Agrippæ, qui Asini encomium scripsit, si Apuleius tibi nullus est, aut Egyptianorum Ochus: imò parce illi, qui iuditu suo & se prodidit, & rem literariam propè perdidit. **A** Extra iocum, nonne miseret humanæ sortis, quæ sub Anshelmi patrociniō toties Asini rationibus succubuit? **B** Atqui M Montanus fortius adhuc, & elegantius pro bestiis contra homines depugnat, nec persuadet aut vincit. **A** Quid est ergo quo emiacamus, si rationis nostræ, & eius, quod iactamus in nobis, divini, vel hebetudinē, vel servitium, vel abusum, vel ignorantiam, vel malitiam vel commixtionem fateamur? nec enim Africa unquam tale Monstrum genuit, qualia humanum cerebrum quotidie solet. **B** Christus Theantropus omnem cum brutis cōparationem sustulit, postquam ne Angeli quidem speciem, sed humanam carnem, ineffabili huma-

humanæ gentis æstimatione assumpsit. *A.* Hoc sane est quod optimos quosque sustinet, & humanæ sortis onera perferre iubet, quo absque esset, miserissimi creaturarum, & inter infelices homines infelicissimi, imò ineptissimi merito audirent Christiani; at quid est, quod Christus humani generis unicum decus tantopere vilescit? quid quod inter tot ordines paucos admodum habet Christiano nomine, dignitateque contentos. Nam leones passim videas, lupos, apros, simias, vulpēs, fues, graculos, vesperiliones, mures, serpentes, canēs, pavones, hircos, ranas, vultures, asinos, lepores, scarabæos, corvos, cicadas, feles; homines perrarō, Christianos prope nullibi. *B.* Quæ tu mihi animalia enumeras? *A.* Quæ verò? quibus animam, corpus, bonam, famam, ingenium concedimus. *B.* At illos aquilas, cervos, equos, oves, cygnos, columbas, luscinijs, apes, formicas appellamus, & virtutibus nobis, non sorte tantum superiores agnoscimus. *A.* Hoc scilicet supererat, ut quoniam taurorum instar iugum in nos recipimus, illud etiam admiremur, & conquisitis elogijs magna nostra infamia extollamus, inferiores illis bobus Gallicis, quos Mich. Montanus ait Regijs in hortis tympanis inclusos aquam irrigandis floribus debitam, attrahere, ac rotationum consuetarum, centanarum puta die uno, usque adeo esse memores, ut labore peracto se sistant, nec ad ulteriorem ulla vi adigi possint. Vide mihi quantum sapiant

hi boves præ multis hominibus, quibus vanissimorum laborum perennitas facile imponitur, quæque ad mortem usque levicula persuasione deducuntur: itaque hæc regula erit, solum Christianum ratione sua & hoc tempore bene uti, reliquos bestiis vel deteriores, vel miseriorese esse.

84. SCRIPTORES.

A. Scribe, si quid scribis. *B.* Nescio quam calamus mihi stupeat. *A.* Tibi uni scilicet, hoc scripturiente seculo, quo eunuchi gignunt, steriles pariunt. *B.* Eo magis ungues rodendi sunt, ne quid prædeat monstruosum, & Spartâ relegandum. *A.* Hæc unica cautio est, nihil serui scribas; id enim huic ætati tum suspectum est, tum inuisum, vel sanè ridiculum, nec quisquam hodie facilius fanatici nomen obtinet, quàm si animæ in hoc vitæ breviario consulere, Christi conversationem amplecti, mundum planissimè negligere. eique adversum ire suadeat. *B.* Nescio, quàm scrius sim, certe mihi interdum ipsi risum moveo, quam vis amarum: at quid aliis videatur hæud parum refert. *A.* De candidis liberalibus, eruditis prudentibus, jubeo securum esse, quos eiusmodi sales nunquam offendunt, potius accuunt & stimulant, sed de anathematissis, offariis, mulionibus, alphabetariis, vermiculatis, balneatoribus nihil habeo quod spondeam. *B.* Hi opinor non legent, aut non intelligent. *A.* At araneæ facillimum est è flore venenum sugere. *B.* Sed æquè facile api mella facere, me tamen tria valde

valde remorantur. *A.* Dissolvetur, si sciverimus. *B.* Vnum est, quod Meccenatem non habeo, cui ego dem chartas, ille mihi aurum, quod video solenne esse; dedicare enim aucupari est, aut piscari nummos elogiorum illicio. *A.* Itane nemo est qui delectetur ludicris? *B.* Nemo qui non donata, quàm empra malit. Alterum vero peius habet. *A.* Quod illud? *B.* Quod Bibliotheca mihi non est, unde tot autorum testimonia colligam, quæ justum catalogum conficiant, libello magna eruditionis confidentia præfigendum. *A.* Miseret me tui. *B.* Tertium planè decori mihi est. *A.* Exesto. *B.* Nemo mihi est, qui Anagrammaticum carmen addat in auctoris & libri laudem, quod alibi numerosissimè fit, & elegantissimè. *A.* Nec aliud te cruciat? *B.* Nihil durius. *A.* Salyus es: nam hæc nos amovebimus. Primum quia patronus nullus est, tu tibi monarcham aliquem elige, veluti pretiosum Iohannem, aut magnum Cham cui inscribas librū, & dedices multis rationibus, ac nescio cuius elementiz impetu impulsus, cum Africana aut Asiatica peregrinatione illis innotueris: Id cuius tibi autoritatis futurum sit nescire non potes, è qua lucellum paulatim exerescet. Pro secundo, Quære aliunde auctorum catalogum, qui ab *A.* incipiat, puta Aristoteles aut Averroes, & pergat per omnes literas, usque in Zoilus & Zeuxis: eum audacter libro tuo inscrito, credibile enim est, aliqua vocabula tua etiam apud illos reperitum iri: etiam id libro inopinatam addet autoritatem. Tertium plane in tua manu est præter-

quam enim quod facile conueniuntur Poetae, liberum tibi est sponte carmina fingere, & abundanter librum librificem que laudare, suppositis ad libitum celeberrimis aut pomposissimis nominibus. *B.* Vah! quid vetat dicere inter literatos esse impostores, non impudentes tantum, sed turpissimos?

85. A P O L O G V S.

A. Ad te ibam. *B.* Laudo, sed quid fers? *A.* Figuram mysticam. *B.* Ad Cunradum eundem erat, qui talibus orbem fascinavit. *A.* Atqui autem te quoque aliquid tale fuxisse alicubi. *B.* Ha ha he, quam liberalis est credulitas! sed quid tandem geris? *A.* En imagines meo iudicio mere hieroglyphicas. *B.* Nihil eas contulisti cum Ioachimicis, aut Paracelsicis, aut Liechtenbergicis, aut Brigitinis, aut Bibliandricis, aut Argentinensibus, quibus Wolfius noster plenus est? *A.* Feci, at frustra, nam nihil respondent. *B.* Vah! quam tu simplex es. Nescis hoc quidquid est, Apologum representare. *A.* Apologum ais? sed quem Aesopus nullus, aut Ochinus vel Calcagninus confinxit. *B.* Ego certe memini alicubi legisse. *A.* Recita sodes, & facem huic figuræ infer. *B.* Ludicrum est: Aegrotabat quondam aquila sive senio sive ingluvie lippiens, inquisitus medicus eoryus, qui Panacem iactabat, facile comparuit, & praescripta diæta paleis aquilam diu pavit, pennis sed interim quasi ita conueniret haud paucas

cas & conspicuas evulsit. Obstrepebat forte ad-
 ventans anser & doli corvum accusabat, non nul-
 lo applausu, sed sœda morte fidelitatem finiens:
 tandem cygnus repetita corvi criminatione, a-
 quilę curam magno consensu obtinuit, & remo-
 tis paleis, mannaq; adhibita, lucem non medio-
 crem certe aquilę reddidit. Verum vespertilio,
 & ipse medicum jactans, plane Medeę facin⁹ cõ-
 natus, mortem aquilę intendebat, regenerandũ
 jactitans, vix tandem, nec absq; aquilę vulnesib;
 cohibitus; altera parte graculus nimiũ sapiens,
 erudam mannam despiciebat, & destillationes
 suggererat, utiq; multorum calculis probatas, &
 cum cygni medicinis commixtas. Ita dum dissi-
 dentibus inter se medicis huic sinister, illi dexter
 oculus concederetur provocato utriusque judi-
 cio, mira facta est spectatorum confusio: nam
 nec medicis loquacitas deerat, nec aquila ipsa
 sibi constabat, nec utrique applausus negabatur.
 Sed maximè omnium Cicada fritinniebat quic-
 quid in buccam venisset, & aures omnium dif-
 fono strepitu, nugisq; penitus contradicenti-
 bus opplebat: Inter hæc & viribus aquila elan-
 guerat, & pennę difflebant, & vertiginem pa-
 tiebatur, & carnibus ægrè sustinebatur, & ungui-
 bus propinquiores lacerabat, & scabie paulatim
 occupabatur, tum Luscinia casu obvolitans, hæc
 perdidit ait medicorũ turba: Habes apologum.
 A. Adhuc magis tenebrosũ. B. Nũc tuũ est affabu-
 lationẽ divinare. A. Scilicet medicis non temerè
 credendũ, præsertim loquaciorib;. B. Et corvum
 vitandũ, quia niger est. A. Nihil aliud? B. Nihil
 quod

quod ego sciam, tu vero jam & alios confule. *A.* Si vis ipsas bestias. *B.* Nihil absurdi dicis: Nam ideo crediderim apologos confictos, ut homines discerent à bestiis sapere.

86. PARADOXA.

A. *P*otesne ferre aliquem studiorum tuorum focium? *B.* Equidem integram catervam velim, sed nescio quam nemini sapiunt mea paradoxa. *A.* Forte quia obscuritatem affectas, duplices. *B.* Imò nihil est planius, simplicius, brevius. *A.* Posses ne aliquot dierum spacio te mihi explicare? *B.* Duobus certe aut tribus minutis. *A.* O audiam id ex te! *B.* Ego id debeo, tu utinam admitteres. *A.* *Propera*: nam minuta cito effluunt. *B.* Deum scito repenti obviam ire, insequentem fugere: Deum etiam procul visum prope esse: Deum à peccato sæpe per peccatum liberare: Dei nomen malorum omnium operculum. Christum potius veritatis testem quam doctorem. Christianum inconspicuum ex Deo natum hominem: Christianum semper invictum: Christianismum perpetuum Sabbathum: Mundi dominationem infimam servitutem: Mundum id quod credit non credere: Impios mundo sanctos: Evangelium mundo seditiosum: Veritatem tumultuariam rem: Theologiam magis experientiam quàm scientiam: Fidem non cadere sub artem: Voluntatem & cogitationem non posse cogi: Peccatum non posse cogitari, aut iustitiam extorqueri: quò doctiorem eò per-

PA
 iper-versiorem
 nem novisse:
 nem idolum: d
 eudem: labore
 ram iustitiam:
 rendere omnia
 solum orare,
 e: Servos non
 os: Suum qu
 elle suum cuiq
 no esse. *A.* D
 vid enim aliud
 us retrogradis
 paucis saper
 tia, quis enim
 rare; nam Ovid
 etit, nisi fortass
 hus & Apostoli
 e. *A.* Nunc alia
 u deterior? *A.*
 las nunquam
 mi spes de te u
 mores, & stud
 ones sive unive
 erudine. *A.*
 nil moror tu
 um bonum,
 ram.

87. F

A. Bice libr
 deponer

eò perversiorem: stultitiam sapere: & ignorantio-
 nem novisse: suam cuique sapientiam & ratio-
 nem idolum: displicuisse hominibus summam
 laudem: laborem non ditare: cedere foro sum-
 mam iustitiam: nihil habentes omnia possidere:
 vendere omnia præceptum non consilium: Cor
 vel solum orare, & vitam innoxiam plu- quam
 os: Servos non servare legem, sed à lege liberos
 filios: Suum quemque nocentissimum hostem:
 velle suum cuique infernum: ut oculum, ita o-
 pus esse. *A.* Desine, desine si me vis vivere:
 quid enim aliud agis, nisi ut humana cuncta his
 tuis retrogradis regulis destruas? *B.* Dixi ne tibi
 talia paucis sapere, & paucos sapere. *A.* Nec in-
 iuria, quis enim ausit ita universo mundo con-
 traire; nam Ordo nullus his tuis paradoxis com-
 petit, nisi fortasse mendicantium. *B.* Certè Chris-
 tus & Apostoli à mendicantibus parum abfue-
 re. *A.* Nunc alia Ecclesiæ facies est. *B.* Meliõrne
 an deterior? *A.* Dicam tua pace, ad illas tuas re-
 gulas nunquam me obstringam. *B.* Nec eius
 mihi spes de te unquam fuit, cui religio, & leges,
 & mores, & studia, & opes & labores, & expecta-
 tiones sive universa vitæ periodus sunt ex con-
 suetudine. *A.* Dum boni mecum sentiant,
 nihil moror tua paradoxa. *B.* Vah, mun-
 dum bonum, nonne hoc maximum est para-
 doxum.

87. POLYMATHES.

A. Bijce librum. *B.* Mallem aurum. *A.* Saltem
 depone amici gratia. *B.* Et id ægrè facio;
 nam

nam bonis libellis nemo amicior. *A.* Mihi præfentes nummi & amicissimi sunt, & ceriissimi. *B.* Vox bovis, non hominis. *A.* Etiam boves mallem quàm libellulos. *B.* Ad haram; mihi ara curegit. *A.* Quæ ergo tua illa humana sunt. *B.* En Mornæum, eruditionis hodiernæ notabile fidus. *A.* Ecquid aliud præstitit, quàm ut quod oēs credimus, persuadere nitatur. *B.* O credulam illam vestram fidem vel potius securitatem, qui inter Iudæos, Ethnicos, Philosophos, Atheistas, Mahumetanos, Antichristianos, Barbaros, fanaticos mediis fertis, velut navigio quodam, nullo vestro sensu & remigio, cœlis invehendi, quo quid excogitari potest magis temerarium? Mornæus verò, cum primum stabilire velle Christianismi veritatem, dein iniquitatis mysterium aperire, quem non autorem consuluit, quam non adhibuit eruditionem, eloquentiam, sagacitatem, ut ad allegationes tantùm jam prope obstupescamus, nedum tot rerum diversarum multiplicem cognitionem. *A.* Vbi otium est, plurimum discitur. *B.* Quasi verò id vobis desit, qui post novennium atq; quod excedit, tandem egenum quid jejunum aut aliunde descriptum, decerptum ve protruditis. *A.* Parce nostris eruditis. *B.* Age non Turnebum, Zwingerum, Scaligerum iam, sed unam tibi Con. Gesneri Bibliothecam Pandectasque opponam, (hominis animalium historia, onomasticoque præter reliqua notissimi,) opus stupendæ lectionis, & admirandæ diligentiae, cui si quod simile nostræ ætatis dabis, cedam utique, & præsentem eruditionem adorabo. *A.* Qui sci-

mus in id sic ut
na? *B.* Itaque
edione & met
rillimum m ul
aliqua structu
gi, & fabrorum
mas Architec
eruditum. *B.*
denis plumis f
incongrua & in
quam in aliis
num est velle æ
tas, leas card
as est furcus:
suum parietes
licere. *A.* Itaq;
didicit artem
nossumum,
opus adhibere
laud paucos fa
tem ut verum
na intelligere in
crificios sua

A. Videtur
dior. .
no? *B.* Mures.
alucum noui

mus an id sit unius hominis, vel quis credat potius? *B.* Itaque laudabile non erit sub unius directione & methodo opus aliquod egregium & rarissimum multos colligere? Sicut in sumptuosa aliqua structura, latomi, statuarii pictores, ferrarii, & fabrorum omne genus sua conferunt ad unius Architecti arbitrium. *A.* Nobis non videtur eruditum. *B.* Itaque videas hodie multos, qui alienis plumis se exornare fatagunt, semetipsos incongrua & inæquali confarcinatione prodere, & quam in aliis nihil sapiant profstruere: turpe enim est velle ædes construxisse videri, qui fenestras, seras cardines, arcus, tabulas, fidelias, tegulas est furatus: turpe itidem architectonicæ inscium parietes dealbare, & structuræ opus suum facere. *A.* Itaq, consultissimum est, quam quisq; didicit artem, eam tractare. *B.* Sed & hoc ingeniosissimum, multos artifices ad unum excellens opus adhibere. *A.* Tales tibi hodie inter nos haud paucos facile nominaverim. *B.* Tales equidem ut verum tibi fatear, qui cum multa ac varia intelligere imperitis videri velint, à singulis artificibus sua ignorare, deprehendantur.

88. DEFINITIONES.

A. Q. Vid aures scalpis, tempora vellicas? *B.* Meditor. *A.* Id soles; sed ecquid ferii parturis? *B.* Mures. *A.* Aut lemures; nam si bene hunc alucum noui, nunquam non volitans quid exit.

exit *B. Erras.* *A. Non ego hinc abibo, quin sciam quid alas monstri.* *B. Sine.* *A. Ecquis te ex loquace fecit Laconicum?* *B. Speculatio.* *A. Eam vero nonne mecum divides, aut in illam tuam speculam socium admittes?* *B. Veni.* *A. Adsum, at tu iam mihi phantasmata tua monstra.* *B. Vide.* *A. Ecquid videam, ubi nihil est.* *B. Quære.* *A. Quid vides?* *B. Mundum.* *A. Mundus quid est?* *B. Pila.* *A. Pilam quid sustinet?* *B. Nihil.* *A. Quid regit?* *B. Vanitas.* *A. Quid superat?* *B. Fides.* *A. Quid iudicat?* *B. Deus.* *A. Deus quid est?* *B. Vnitas.* *A. Christus quis?* *B. Lux.* *A. Homo verò?* *B. Speculum.* *A. At Christianus?* *B. Globus.* *A. Econtra Sathanas quis est?* *B. Dissensio.* *A. Hæreticus?* *B. Stipula.* *A. Tyrannus?* *B. Spina.* *A. Dic quid inter nos Ecclesiastes sit?* *B. Oculus.* *A. Quid Magistratus?* *B. Auris.* *A. Quid Philosophus?* *B. Lingua.* *A. Quid Historicus?* *B. Nafus.* *A. Quid Mechanicus?* *B. Manus.* *A. Sacerdos quid?* *B. Pavo.* *A. Quid Satrapa?* *B. Lupus.* *A. Iudex?* *B. Vultur.* *A. Literator?* *B. Cercopithecus.* *A. Ecquid civis?* *B. Formica.* *A. Miles verò?* *B. Canis.* *A. Quid agricola?* *B. Apis.* *A. Et opifex?* *B. Simia.* *A. Videamus virtutes, iustus quis tibi?* *B. Cæcus.* *A. Quis liberalis?* *B. Claudus.* *A. Quis sapiens?* *B. Mutus.* *A. Quis prudens?* *B. Surdus.* *A. Quis Fortis?* *B. Cruciger.* *A. Quis temperans?* *B. Pauper.* *A. Quis fidens?* *B. Stultus.* *A. Quis sperans?* *B. Exul.* *A. Nunclibros mihi explica.* *Canones quid sunt?* *B. Fulgur.* *A. Codex verò?* *B. Fulmen.* *A. Aphorismi?* *B. Grando.* *A. Axiomata?* *B. Imber.* *A. Politica?*
B. Ven-

Venerus. *A.*
Die quid fati
rio? *B. Candel*
Quid calumnia
vita. *A. Quid*
mandacium? *B.*
utrabimus? *V.*
Ecclesia? *B.*
us. *A. Et Scho*
ura est? *B. Oro*
Septum, *A.*
hearum. *A. Q.*
Ufficina? *B. Ar*
um. *A. Quid E*
mus? *B. Pegm*
Quid Biblio
thecæ? *Pu*
reus? *B. Error.*
ctus? *B. Horro*
Quid vita? *B.*

A. Alve Ner
stram me
ne. *B. Vis Ner*
superabit. *B.*
egit Mundus,
Post funera
rit. *B. Omnia*
ad unguem.

*B. Ventus. A. Sed dulce Evangelium? B. Ros.
 A. Dic quid sancta veritas? B. Flamma. A. Quid
 ratio? B. Candela. A. Quid opinio? B. Fumus. A.
 Quid calumnia? B. Favilla. A. Quid fama? B. Stipula.
 A. Quid memoria? B. Cinis. A. Quid
 mendacium? B. Vitrum. A. Nonne & loca per-
 lustrabimus? Vrbs dic quid est? B. Gymnasium.
 A. Ecclesia? B. Stadium. A. Quid aula? B. Cir-
 cus. A. Et Schola? B. Sphæristerium. A. Quid
 curia est? B. Orchestra. A. Quid consistorium?
 B. Seprum. A. Quid dicasterium? B. Amphithe-
 atrum. A. Quid forum? B. Balneum. A. Quid
 Officina? B. Arena. A. Quid Castra? B. Macel-
 lum. A. Quid Eremus? B. Podium. A. Quid do-
 mus? B. Pegma. A. Quid officium? B. Larva.
 A. Quid Bibliotheca? B. Umbella. A. Dabis ne
 & ætates? Pueritia quid? B. Terror. A. Iuven-
 tus? B. Error. A. Virilitas? B. Labor. A. Sene-
 ctus? B. Horror. A. Quid tempus? B. Bulla. A.
 Quid vita? B. Mors. A. Quid mors? B. Vita.*

89. NEMO ET OMNIS.

*A. Salve Nemo. B. Salve Omnis. A. Vter no-
 strum melior. B. Nemo certe. A. Omnis sa-
 ne. B. Vis Nemo tecum certet. A. Omnis utiq;
 superabit. B. Nemo fuit semper. A. Quicquid
 agit Mundus, facit Omnis, & Omnis ubique est.
 B. Post funera Nemo. A. Omnis in æternum vi-
 vit. B. Omnia Nemo potest. A. Novit sese omnis
 ad unguem. B. Nemo sapit omnia per se.
 A. Omnis*

A. Omnis habet cæco pectora testæ chao. *B.* Nemo manet semper. *A.* Omnis amat diræ tempora nosse necis. *B.* Crimine Nemo caret. *A.* Omnis habet tacitis pectora operta viis. *B.* Nemo fugit mortem. *A.* Omnis amat vitæ gaudia vana brevis. *B.* Nemo quod est quod erat, nemo futura tenet. *A.* In omnibus autor Omnis. *B.* Nemo potest dominis simul in servire duob. *A.* Omnis habet plurimos dominos. *B.* Nemo sorte sua vivit contentus. *A.* Scit Omnis iners tergo quanta creumena suo. *B.* Nemo in amore sapit. *A.* Omnis amat totis muliebria pectora neruis. *B.* Nemo est in amore fidelis. *A.* Omnis amat verbis. *B.* Nemo alii propior quàm studet esse sibi. *A.* Re procul Omnis abit. *B.* Nemo quod & quoties expedit, illud habet. *A.* Omnis at horrendo cedit ubique malo. *B.* Nemo bonus, nemo est ex omni parte beatus. *A.* Auspiciis cedere cuncta bonis Omnis amat. *B.* Nemo per innocuos mores emergit. *A.* Omnis ait digito Arcadici monstrantur aselli. *B.* Bona curat publica priuato munere Nemo magis. *A.* Omnis habet tanquam Numina summa, numum. *B.* Nemo audet subitis rebus habere fidem. *A.* Omnis habet varias aures oculosque sequaces. *B.* Nemo sibi cavuit ubique. *A.* Omnis ait vulpem vulpes non mordet. *B.* Nemo quæ placeat stupido facit omnia vulgo. *A.* Omnis in egregiis cæcus asell' agris. *B.* Nemo Deum pariter, divitiasque colit. *A.* Omnis opes redamat, decoctor & Omnis in orbe est. *B.* Infectum reddere factum Nemo potest. *A.* Durum hodie Omnis ait. *B.* Nemo quas congesti

plicis opes se cu
 tallum, mil
 novagam stabi
 lmeis habet vi
 clupates nulli
 quas spernit, vi
 dert studis pra
 re probitas, om
 te cunctis in vid
 maner doctus
 resequitur mu
 tu multo trach
 uerorum lux
 adet. *A.* Om
 nguis. *B.* Ne
 onus est. *A.* O
 mma ad aures.

Agria
 90

A. Hem mor
 miramini
 amini, quotq
 tu quo quot fr
 ptis, adeste, co
 ncliauros, nova
 ne liberalemp
 gratis, quicqu
 quis clamor. &
 tevir, arque
 gras distribue
 pus, indusio pe

gemmas & cuncta regia. *A.* Age; nomina micas, frustilla, pittacia, sordes tuas. *B.* Tu rides, at ego tibi monstrabo artem inveniendi cunctos thesauros, artesque omnes; tum facem inextinguibilem, oleumque nunquam combustibile exhibebo, vitrumque in manus dabo ductile, & vires docebo exprimere omnibus crescentibus; tum colloqui cum animalibus instituum, & vitam supra Nestoreos annos proferre. Si volare lubeat, pennas aptabo, si terram movere, machinas suppeditabo. *A.* Scelestus homo, quem non pudet mentiri, atque audacissime, at tu vide quam te clamores tui vinculis sint brevi addicturi. *B.* Etiam caput amputari mihi patiar, nisi singula hic praesens praestitero. *A.* Pergis mentiri? *B.* Age si te edoctum haec a me fateberis, an dabis mediocre viaticum? *A.* Dabo equidem, video enim te indigentem potius quam artificem. *B.* Quod felix faustumque utriusque sit, thesauros te iubeo intra te investigare, quos Deus largiter recondidit, nunquam line ingenti tua & ineffabili voluptate effodiendos: dein verbum Dei intueri, faciem nullis omnino artibus, aut viribus huc usque extinctam, nec porro extinguiibilem: porro lachrymam fortiter praecipio, quem liquorem ne infernales quidem flammam comburunt: vitrum ductile tu ipse es, si corpusculi imbecillitatem durabilem intuearis: Vires pietatis omnibus creatis extrahes, huic enim ob caelestem adoptionem uniuersus Mundus debetur: ira & vita aeterna erit, si cum Deo immortali insolubiliter iungaris: fin

*Artes
no
re*

animalium
in ijs not
regibus ad sup
nimo ascensu
tantum, sed
boliqu. A. Qu
impossituris
debeo, nec
tum est.

Quam paru
Certe in
nos, tu obsole
no eritis. B. Fat
nditus, novita
ros hodie scrib
olians, & politi
ne iubent. B
non conveni
lia indagatio lo
humano de
solite veritas
non mali.
reteri tuo Mu
fide tamen m
rog duces a
oculo pifca
nem & prud
quistam: D
aui aulici moy

fin animalium colloquia delectant, contemplare diuinas in ijs notas, quibus te abunde erudit: Precibus ad suprema quæque volabis, & animæ purissimo ascensu, deniq; Fide Christiana nõ ter-ram tantum, sed Naturam omnem emovebis, su- perabisq;. A. Quod tibi nomen est? B. Buttubarta, ab imposturis inditum. A. Accipe, quod jure tibi debeo, nec enim mihi unquam felicius impositum est.

91. P L V R A L E .

A. QVam parum nobis convenit. B. Itane? A. Certe in hoc, quod novis ego libellis delector, tu obsoletos & situ squalidos undique exsimo eruis. B. Fateor antiquitate mihi nihil videri eruditius, novitate nihil inanius. A. Sane qui libros hodie scribunt omnem præscam eruditionẽ spoliant, & politioem iterum auctioremq; pro- stare jubent. B. Quam bene dixisti nobis in hoc non conuenire; nam si descriptio tibi placet, mihi indagatio longe admirabilior est, & ingenio humano decentior. A. Quid vero est quod hic versas? B. Ludicrum est viri quon- dam non mali. A. Recita mihi quæso aliquid ex vereri tuo Mundo. B. Nescio an ferre possis sed ride tamẽn mecum, En duas Etymologias; *Hergog* ducem ait componi ab *Herz*/ corde, & *og* oculo præscæ pronounciationis, quasi fortitudinem & prudentiam velit à principe omnino requisitam: Dein *Hofart*/ ab *Hofart* derivat, quasi aulici mores superbia nunquam careant,
H vel

vel Hofhart potius, quia ægre ibi & difficulter obtineas quod velis. A. Tenuia sunt. B. Fa-teor si aculeos negligas, sed id mihi arrisit, quod vobis rationis ut vocant in Principum re-scriptis rationem appositam reddit. A. Nonne vero id summa illorum dignitas & excellentia re-quitur, ut aliter quam nos singularia animalcula semet appellitent. B. Erras si huic credis: nam summæ potius sive humilitatis, sive humanita-tis iudicat: cum enim se homines sciant, & tantæ multitudini regendæ impares, nolunt quicquam suo uno nomine definitum aut decretum, sed as-sumpto Plurali numero, petiti consilij, consen-susque auditi confessionem edere non gravan-tur: quoties igitur audias Nos, Dei gratia, sem-per unanime prudentissimorum quorumque & Patriæ curatorum iudicium subintelligendum putes, quod simul facit ad fiduciam subditis faciendam, & gloriam Deo reddendam. A. Non displicet. B. Sed & hoc adjungit. nobis non convenire, ut Principes, aliter quam in singula-ri alloquamur, latine maxime, ne exprobrare ijs consilij indigentiam, aut institutum nescire videamur. A. Id viderint palpones nostri semi-latini, quibus vestræ Severitates in ore sunt frequentes. B. Nec mea magni interest, quam fidem Codex meus inveniat. A. At si prin-ceps gloriosum hodie credat, quod olim humili-tatis fuit, aut Nos decernimus scribat, quod ille solus in vito Deo, & consilio mandat? B. Tum ille ait & majorum humanitati, & humanæ con-ditioni,

Co
tioni, & fu
ni maximam

92. C

Quid suspi
cam, cum
n perditum in
B. Mulrum d
re, quid nam p
is adderem, t
id Principib
nem prodigal
is illis velim
naistorio? B
ulus. A. Quid
marum. A. Q
nus saltus. A
minus prop
is exempli, m
consulitis? B.
Quid Medicis
A. Quid P
is supercilij.
is solidi, mi
cis? B. Plus
Quid historici
rum. A. Qui
nus pagano
pazatis, minu
tazicis? B. Pl

ditioni, & subditorum fidelitati, & Divino nomi-
mini maximam & eluendam fieri injuriam.

92. CORNUCOPIÆ.

A. Quid suspiras ô amice? B. Vides rem publi-
cam, cum principum, tum privatorum o-
pera perditum iri? A. Est quod in his deside-
res? B. Multum & multa: A. Si tibi copix cornu
foret, quid nam potissimum concederes? B. Sing-
ulis adderem, singulis demerem aliquid. A. Dic
quid Principibus? B. Darem plus religionis, au-
ferrem prodigalitati. A. Quid consularijs? B.
Plus illis velim animi, minus privati. A. Quid
Consistorio? B. Plus misericordix, minus con-
sensus. A. Quid Curialibus? B. Plus peritiæ, minus
timarum. A. Quid nobilibus? B. Plus fortitudinis,
minus fastus. A. Quid aulicis? B. Plus temperan-
tiæ, minus prophanitatis. A. Quid Theologis? B.
Plus exempli, minus ambitionis. A. Quid lu-
isconsultis? B. Plus conscientix minus lucri. A.
Quid Medicis? Plus experientix, minus invidi-
x. A. Quid Professoribus? B. Plus cerebri, mi-
nus supercilij. A. Quid Ludimagistris? B.
Plus solidi, minus Scholasticismi. A. Quid Po-
liticis? B. Plus integritatis, minus atheismi. A.
Quid historicis? B. Plus prudentiæ, minus fabu-
larum. A. Quid Ethnicis. B. Plus Christianismi,
minus paganorum. A. Quid Physicis? B. Plus sa-
gacitatis, minus credulitatis. A. Quid Mathe-
maticis? B. Plus praxeos, minus vertiginis. A.

H 2

Quid

Quid Astronomis? B. Plus cœli, minus erro-
 rum. A. Quid Astrologis? B. Plus observationis,
 minus superstitionis. A. Quid Arithmeticis? B.
 Plus ingenij, minus regularum. A. Quid Diale-
 cticis? B. Plus demonstrationis, minus terminor-
 um. A. Quid Rhetoricis? B. Plus veritatis, mi-
 nus loquacitatis. A. Quid Poëtis? B. Plus simpli-
 citatis, minus salacitatis. A. Quid Musicis? B.
 Plus eruditionis, minus levitatis. A. Quid Gram-
 maticis? B. Plus salarij, minus vocabulorum. A.
 Quid Studiosis? B. Plus lectionis, minus sum-
 ptuum. A. Quid Pharmacopolis? B. plus fide-
 litatis, minus avaritiæ. A. Quid Chymicis? B.
 Plus rationis, minus mendacij. A. Quid Mecha-
 nicis? B. Plus subtilitatis, minus vanitatis. A.
 Quid pictoribus? B. Plus Physices, minus ob-
 scenitatis. A. Quid statuarijs? B. Plus ana-
 tomix, minus pulveris. A. Quid Architectis?
 B. Plus modestiæ, minus luxus. A. Quid Biblio-
 polis? B. Plus cordis, minus nugarum. A. Quid
 Agricolis? B. Plus humanitatis, minus perfidiæ.
 A. Quid Magistratui? B. Plus condolentiæ, min⁹
 otij. A. Quid præfectis? B. Plus legum, minus ar-
 bitrij. A. Quid Oeconomis? B. Plus frontis, mi-
 nus furti. A. Quid Judicibus? B. Plus æquitatis,
 minus securitatis. A. Quid advocatis? B. Plus char-
 ritatis, minus unguium. A. Quid Mercatoribus?
 B. Plus pœnitentiæ, minus divitiarum. A. Quid
 Militibus? B. Plus verbi Dei, minus sanguino-
 lentix. A. Quid Civibus? B. Plus obsequij, mi-
 nus calumniarum. A. Quid subditis? B. Plus pre-
 cum, minus curiositatis. A. Quid Viris? B. Plus
 patien-

patientia, minus Zelotypia. A. Quid mulieribus? B. Plus silentij, minus supellectilium. A. Quid Parochis? B. Plus vigilantia, minus decimarum. A. Quid aedituis? B. Plus candoris, minus stultiat. A. Quid auditoribus? B. Plus aurium, minus linguarum. A. Quid Iuuenibus? B. Plus imitationis, minus temeritatis. A. Quid mendicantibus? B. Plus laboris, minus libidinis. B. Satisne somniatum? B. Satis omnino, cum tales quales habemus nobis retinendi sint.

93. MAURITIUS.

A. VNus in armis Mauritius. B. Quis Mauritius? A. Apage quisquis Nassovium Heroam, Belgij fulcrum, Germaniae decus, Victoriae filium ignoras. B. Ignorare ais? quem Orbis universus novit & collaudat, ego vero nesciebam an hunc Martem velles. A. Hunc, hunc certe, quo nostra secula nihil tulerunt fortius simul & ingeniosius. B. Id debebat terrae Vraniana illa foelix arbor, ut immature & intempestive recisa, roboris & stratagematum furculum relinqueret. A. Felici sydere natum oportet, & Fortunae candidarum, qui ad maxima quaeque & gloriosissima natus apparet. B. Quin peritior potius, & subacto ingenio adscribis, quam fortunae arbitrio? A. Quoniam tanta gloria artibus & viribus inaccessa videretur. B. At ego crediderim, quicquid in eo rari & stupendi, id omne a cognitionis, & experientiae conjunctione provenisse.

nisse: Quotiescunque enim ea maritantur, nihil non inutilitati progenerant, quoties separata ambiuntur, spem omnem & expectationem eludunt: hinc sæpe videas ingeniosissimos quidem homines, at quibus rerum humanarum nullus est usus, nihil in rebus humanis sapere, imo potius præter alios ineptire, ita fortissimos plane brutescere, & oportunitate vel sagacitate nulla uti, atque hinc nec ingenium sine viribus, nec vires sine ingenio ad res laudabiliter gerendas multum facere. A. Video quid velis: nam Mauritium non tam armis, quam Mathematica peritia illustrem meminisse, quam hostibus plus damni intulit, quam alij ferro B. Sane si vulgares Academicos adeas nesciunt id quod sciunt & nugis interim occupantur, quibus ad humanas actiones nihil est utilitatis: si mechanicos, nesciunt id quod debebant scire, rerum scilicet rationes & fundamenta, è quibus mille alia hominum instrumenta & subsidia emergunt: si milites nesciunt id quod agunt, id est cæci in illis suis vel castrametationibus, vel obsidionibus, vel protectionibus occupantur: si nautas, nesciunt id quod vident; nempe in marino illo itinere cælo, chartisque utuntur temerarie magis quam erudite. A. Sed & illud addere decebat, inter hos ipsos per sæpe plus esse Matheseos practice, quam in studiosorum grege: nam quod mireris, cum Mathesis plus quam mediam partem solidæ eruditionis contineat & una prope ingenia supra vulgus exacuat, inter centum sæpe literones vix unum reperias, qui nobilissimo hujus eruditus. Satius itaque

itaque erit
en, quam
hoc efficit
mare. A.
vel a que ta
embelcat in
onomencle
ni nesciunt
est tpe ad
razorum a
lustre Mau
im.

A. U. Eu
1. b. z.
firmo pede
tam in dec
um, sum pe
nare per gan
ligione, vul
rulgus de fe
pec est qui
heci approb
oravit, he
rulgi bene
que magno
rulgus pla

itaque erit cum illis alterutra non incommode
uti, quam cum nostris utramque nescire. B. Atqui
hoc esset literatis nescio quam socordiam expo-
brare. A. Fortassis excitare: quis enim studio
vel æque tantum, ne dum deditus esse velit, non
erubescat inter Martis vel artis opera obambula-
re, nomenclatoris veluti indigus? B. Contemnūt,
qui nesciunt & ob id res prope omnes nesciunt,
ac stupide admirantur; cæterum si quisquam li-
teratorum ad Matheseos praxin excitari potest,
illustre Mauritianum opus id faciet, aut nul-
lum.

94. V V L G V S .

A. ¶ **E**u nihil infidæ fas quenquam fidere tur-
bæ! B. O veris veriora! quis enim unquam
firmo pede vulgi humeris institit? A. Nunquam
tamē decrunt, qui labores suos, spes, vota, æta-
tem, sumptus in tam infœlicem agrum profemi-
nare pergant. B. Apparet: nam vulgus de reli-
gione, vulgus de politia, vulgus de eruditione,
vulgus de felicitate, vulgus, de moribus indicat,
nec est qui iudicium declinet. A. Atqui quos
heri approbavit hodie condemnat, quos heri ad-
oravit, hodie crucifigit; nec est, qui ausit
vulgi benevolentia firmiter inniti. B. Ita-
que magno & admirabili ingenio opus est, quod
vulgus plane abripiat, & in stuporem conver-
tat.

tat, ut conuictum plane, & consilii tanti subsidii-
 que indignum ne possit quidem si velit, deserere.
 A. Valde erras; nec enim meritum ullum in terris
 tantum est, quod possit vulgus æternum devin-
 cire: imo quod leui aura aliena dissipari non pos-
 sit, cuius rei non vulgares aliquot animæ, sed
 summa, cum Magnaribus tum populo æstimata
 ingenia testes undiq, prostant. Nam ut primum
 Fortunæ ventilabrum se vertit, favor plebis solu-
 tus est. B. Exempla iuvabunt. A. Nîmia
 seges est. Inter Imperatores Mauritius, Henri-
 cus, Adolphus, Rudolphus, Conradinus. Inter
 Pontifices, Paschal. 2. Ioh. 13. Gregor. 7. Bonifac.
 8. Ioh. 23. Clem. 7. Inter Reges, Demetrius Mosc.
 Vladislaus Bohemus, Christern. Danus, Ferdin-
 and. Aragonius. Inter principes L. Sfortia, Gui-
 sius, Norfolcius, Borgia, Aloisius. Inter Duces
 Bellifarius, Colinius, Bironus, P. Navarrus, Ef-
 sexius. Inter secretissimos, Bonellus, Petri, Sei-
 anus, Plautianus, Thurinus, Actius, de Vineis,
 de Luna. I. Vitellius, VVolfecus, Rizius. Inter
 Consiliarios Orcus, Perezius, Scalichius, Kins-
 ki. Crell, Enzlin, quibus omnibus non tam fortuna
 favit, & vela secundiora inflavit, quam admi-
 ratio applaususque populi multus & loquacissi-
 mus fuit, donec inverfa rota omnium elogia nõ
 evanuerunt tantum, sed in acerbissimos ictus
 sunt commutata. B. Apparet arcanam aliquam &
 inscrutabilem vim esse, quæ fœlices illos, & sub-
 limiores deiiciat, occultis criminibus, & offenso-
 rum suspiriis provocatam: quis enim alius tam
 su-

subiro ani-
 me; ac inter
 saltem, id an
 te tempore t
 nis im pedi
 tin odium p
 omus; at ho
 et. Summis
 rone est, fo
 Christianis i
 est. B. Itaque
 im. B. Ner
 est. A. Itaque
 temque seq
 ones umq
 pul sit, vel fa

A. V. Diffi-
 hil illi
 ac numero
 quæritis sum
 im una em
 quum malo
 zæis pestis
 ps, Talmu
 tarius est
 is Religio
 ricam. A
 qua huius re

subito animos hominum invertat? A. Ita est sane; at interim noli credere omnes aut plerisque saltem, id animo suo credere, quod foris fortunæ & tempori tribuunt, itaque facilimum esse sublati impedimentis aliter proloqui, & rectum diu odium proferre. B. Hactenus vulgus accusavimus, at hoc vulgi ingenio univèrsus mundus est. Summis namque, mediis & infimis hoc commune est, fœlices colere, infelices deserere. A. Christianis id non imputabis, quib. alia regula est. B. Itaque tu mihi vulgus defini. A. Non a sum. B. Nempe quia vulgus nimium vulgatum est. A. Itaque Christo fidere tutissimum est, eundemque sequi, neque has terrenæ Fortunæ rotationes umquam admirari, quicquid tandem vulgus sit, vel faciat.

95. T R I A S .

A. Vidisti opinor Romanam Triadem? B. Nihil illa elegantius. A. Et admiratus es hoc numero comprehendi quamcunque iniquitatis summam? B. Quid opus est Triade, cum una errorum summa Antichristus sufficiat, unum malorum centrum Tyrannus, una universitatis pestis Sathan? A. At si dicas tres orbis plagas, Talmud, Alcoranum, Dœceta, nonne id sonantius est? B. Ita & dicere possem tres orbis Religiones Christianam, Judaicam, & Ethnicam. A. Bene, vides nempeternario præcipua huius terræ definiri. B. Ea dudum Trithemi

H s

&

& Agrippa colligere, non sine acumine. A. Nescio an & nos tale quid valeamus. B. Si placet certabimus. A. Incipere, nec enim cedam prius quam viceris. B. Tria sunt plane admiranda, Vnū Tria, Deus Homo, Virgo mater. A. Tria sunt homini gloriosissima, Deus Pater, Dominus Frater, Princeps socius. B. Tria sunt, Ecclesie flagella, Hypocrisis, Sophistica, Tyrannis. A. Tres sunt Religionis ordines, Pharisei, Epicurei, & Peccatores. B. Tres sunt terræ doctores, Religio, Superstitio, Atheismus. A. Tres sunt orbis rectores Charitas, Persuasio, Violentia. B. Tres vitæ comites, Ambitio, avaritia, voluptas. A. Tres vulgi impostores, stupor, venter, consuetudo. B. Tres expectant Dei iudicium, Sanctus, Hypocrita, Impius. A. Tres dividunt inter se hominem, Theologus, Medicus, Iuriscōsultus. B. Tria sunt iniuncta, Veritas, Necessitas, Libertas. A. Tres sunt humani generis hostes, Sathan, Mundus, Caro. B. Tres sunt Mundi incolæ, Simon, Iudas, & populus Gomorthæ. A. Tres sunt Atheorum scrupuli, Animæ immortalitas, resurrectio carnis, & infernus. B. Tria sunt hominum alimenta, genus, scientia, labor. A. Tria sunt Aulæ inuisa, Verbum Dei, reformatio, & subditorum oculi. B. Tria sunt in Academijs suspecta, liberale ingenium, eruditio rara, & devotio modesta. A. Tria sunt in aula promoventia, Cognatio, largitiones, & curiosæ artes. B. Tria sustinent literatos, papyrus, calamus, atramentum. A. Tria solantur sacrificulos, præbenda, honor, otium. B. Tria suffulciant aulicos, Luxus, spes, vanitas.

A, Tria

A. Tria ele
cia. B. Tria
pericia, nun
pericia, lucre
duntur pece
mazloptum
doctrina, a
obiq; aqua,
no. A. Tria
Mendus fid
deo tenon
A. Jam qui
ni velit, n
quam.

9
A. PLar
re or
mini & mo
nos divisos
Pico Miran
debere con
tius huius
Paradyso e
iactet. B.
sto incarn
manfisset.
Christum
conq; fuer
sponsam p

A. Tria elevant indignos, opes, casus, audacia. B. Tria exiguntur à peregrinatione, viarum peritia, nummus, & lingua. A. Tria evocant è patria, lucrum, admiratio, licentia. B. Tria laudantur peregrinanti, conscientia, stomachus, & marsupium. A. Tria multa evitant, Experientia, doctrina, admonitio. B. Tria valde egent, domus absq; aqua, terra absq; domino, mulier absq; viro. A. Tria plane absurda sunt, Sathan quietus, Mundus fidelis, & Christianus superbus. B. Video te non cedere, & hanc materiam esse fertilẽ. A. Iam quidem desinamus, ut si quis alius nugari velit, non conqueratur aliquid esse præruptum.

96. S I B Y L L A E.

A. PLatonis illud nonne meministi? Oportet re omnia convenire cum veritate. B. Memini & molestum est in tot sectas & opiniones nos divisos. A. Nunc nos Christiani cum Pico Mirandulano appositè diceremus, Omnia debere convenire cum Christo. Is namque totius hujus uniuersi finis videtur, non vero homo Paradyso ejectus, quicquid ille se microcosmum iactitet. B. Tu revocabis illas spinas de Christo incarnando, si maxime Adam innocens permansisset. A. Non hic tangam, vides tamen Christum omnia respexisse & respicere, quæcumq; fuerunt, sunt, & erunt, simulque eiusdem sponfam per admirabile Dei ab æterno consiliũ.

Iraque latere nunquam potuit, sed uniuerso orbem profutare scopum oportuit. B. Quæ uero huius mysterii lux inter gentiles fuit? A. Variæ Patriarcharum, Prophetarum reliquiæ, Philosophorum vetustissimorum sacra, Poetarum Mythologica, Oraculorum gryphi, & imprimis Sibyllarum carmina, inusitatum quid & Iudaicum, siue potius Christianum, pronunciantia, quibus subtiliora ingenia sunt exercita, & in mediis tenebris ueritatis Christianæ series retenta. B. At quam obscura ea, quam intricata, ut ne hodie quidem, ecquid uoluerint, multis intelligatur? A. Idem de sacrificiis posses pronunciare, & ceremoniis templi Iudaici, quas nemo hodie Theologus sic Christianæ religioni adaptabit, ne quid hiulecum, aut uolentum, interdum & plane absurdum appareat, cuius si exemplum quisquam, Origenes testis est euidentissimus. B. Itaque Sibyllina illa suffecisse putas, quæ Gentiles sublimioris alicuius Philosophiæ admonerent, & tam exacta ingenia, in alium lōge Dei cultum, humanorumque errorum cognationem converterent? A. Vtique; nec dissimulant illi puriores Philosophi, quantum scrupulorum illis hominis præsens & cathenata miseria, & Messiæ alicuius fama, tum Diuinæ cuiusdam conuersationis mysticus modus iniecerit, & de Gentilismo plane desperare coegerit, quod de Socrate, Platone, Aristotele præter inferiores alios quisquis nescit, plane in iis peregrinus est. B. Tenue lumen dicerem, sed Paulus fortiter obstat Rom. I. Itaque nunc nostratum
 pudet,

pudet,
 Christo acco
 rene planas
 amen moy
 is hodie, si
 iorum iiii, im
 iterum ob

Ille
 ritus?
 are sinant?
 abetis? B.
 nat. A. D
 nes imperat
 l. Nonne
 cordia Div
 iustitia sup
 acit. A. Pr
 antia ubi?
 manifestiss
 et. B. Nun
 leges coher
 Quid nostri
 lura uero S
 Ergo Me
 is. A. Pro
 piunt. A.
 me placio
 nostratum.
 Non rac

pu- det, qui cum quater centum quotannis de Christo accepto, præfente, & fraternitatem offerente planas, apertasque conciones audiant, nihil tamen hodie, si decem aliæ decades accederent, auditum iri, imo ne Paulum, Petrum, aut Christum si iterum obambulent.

27. ABSURDA.

A. Hic ille furcifer est, & cuncta supplicia meritus? **B.** O desinant aliquando, & respirare sinant! **A.** Tu nempe humana cuncta aspernaberis? **B.** Quoniam humana cuncta deceperunt. **A.** Deum nescis? **B.** Scio, interim homines imperant. **A.** Nulla ne providentia creditur? **B.** Nonne omnia venalia sunt? **A.** Quid misericordia Divina? **B.** Vbi miseri conculcantur. **A.** Justitia superest. **B.** Interim quod quisque vult, facit. **A.** Præfente Deo? **B.** Ecquis pudor, reverentia ubi? **A.** Atqui Deus omniscius. **B.** Atqui manifestissima hæc palliantur. **A.** Religio prohibet. **B.** Nunc dives per foramen acus transit. **A.** Leges cohercent. **B.** Muscas, non vespas. **A.** Quid nostri Theologi? **B.** Diglantur. **A.** Justitiæ vero Sacerdotes? **B.** Cucurbitas imponunt. **A.** Ergo Medicis parum reliqui? **B.** Mors æqualis. **A.** Provochemus ad rationem. **A.** Beluæ præripiunt. **A.** Nihil denique reliqui? **B.** Nihil, nisi ut me placide sinas, qualem desperatissima rerum nostrarum facies fecit. **A.** Principes succurrent. **B.** Non vacat per mundana. **A.** Saltem proceres.

B. Aurum mihi non est. A. Sanè Myftharchi? B. Nescis hæreticum? A. Labora. B. Corpus non sufficit. A. Mendica. B. Jam definendum foret. A. Spera. B. Homines concrefcunt, lapidescunt. A. Patere. B. Id fortiter facio. A. Nunc tibi sum mitior. B. Sed quid succurris? A. Nihil est. B. Quid spondes? A. Æque miser sum. Memineris autem non me de Divino numine inique sentire. Sed illos qui in conspectu inque despectum Dei tot abominabilia perpetrant. B. Quid contulis? A. Futuram æternitatem expectemus. B. Nunc places: Nam si præsentibus esset immorandum & ex præsentis mundi intuitu de Deo, & ejus regno judicandum, nihil excogitari posset homine infelicitus. Cæterum Divinum regimen & potentiam inter hos mundi turbines nemo tam facile agnosceret ex rerum creaturarum ordine, quã quod humana malitia vniversus mundus nõ plane corrumpitur, desperditur, annihilatur: Scilicet est aliquod arcanum robur, quod hoc univcrsum sustinet, donec absoluta periodo dissolvatur. A. Condone mihi temeritatem. B. Libenter; at tu post hac scies multa hæc Sathanae mancipia adorari, multos Dei filios proclamari impios.

98. SIMON DORMIS.

A. Quid mirum est rebus periculosis. plerumque homines esse securissimos? B. Nempe illud Simon dormis identidem inclamandum foret. A. Quis nescit Germaniæ decus & robur per ordinum dissensum languesceres vile-

vilefcere? B. Simon dormis? A quis nescit patriæ ornamenta & opes exarefcere? B. Simon dormis? A. Nonné verò Religio facta est quoddam mercimonium? B. Simon dormis? A. Quid tribunal, nisi litium seges? B. Simon dormis? A. Curia nonne labyrinthus est? B. Simon dormis? A. Aula cloaca? B. Simon dormis? A. Quid in scholis frequentius est, quàm lanæ caprinæ tonfura? B. Simon dormis? A. Et leges vanæ opinionis deliria sunt. B. Simon dormis? A. Sacerdotes sese pascunt. B. Simon dormis? A. Magistratus choreas ducit. B. Simon dormis? A. Populus flenda ridet, ridenda flet. B. Simon dormis? A. Artifices quisquillas pariunt. B. Simon dormis? A. Juventus defloratur. B. Simon dormis? A. Eheu terram infelicem! ubi Satan Princeps, Mundus hospes, Caro præceptor, hypocritis confiliarius, vanitas commilito, opinio adulator, securitas comes, malignitas famulus est. B. O Simon dormis, nec potes unam horam vigilare? A. Qui vigilet, cui venter Deus est, voluntas lex, ambitio dux, temeritas ars, consuetudo regula, fumus merces, nugæ dapes, servitus titulus, stupor pulvinar, damnatio finis. B. O Simon evigila, nisi lethargus plane est quod somnias. A. Quidni lethargus? Nam Deum tam evidentem negare, mundum tam hostilem deperire, terram tam informem laudare, mortis tam incerte certæ oblivisci, tenebris tam densis delectari, veritatem tam invictam denegare, famam tam mortalem adorare, infelicitatem tam præsentem dissimulare cathenis tam turpib. gloriari,
& no-

& nostri intra nos tam stупide ignaros esse ne lethargus quidem est, sed obrigescencia. B. O vigila quisq; non lapideas aures habes ad Divinam tubæ sonum, qua ad lucem, & diem & immortalitatem vocaris. A. Frustra hoc seculum inclamas, quod dormitantium habet infinitos, vigilantium prope neminem.

99. HOROLOGIVM.

A. Quid speculator meus oscitatur? B. Sane jucundum mihi oblatum est spectaculum.

A. Quasi horologium nunquam videris? B. Nunquam quod sciam his oculis: nam ut primum hic vidi dici sectionem, planetarum motus, campanularum seriem, rotarum librationes, introverti oculos, & hujus vastissimi universi horologium introspexi, cujus æque sunt regulares motiones, sunt rotarum periodi, sunt magni diei divisiones, sunt indices, atque horariæ campanæ.

A. Id dictu, quàm explicatu est facilius. Nam ut maxime temporis arcanam divisionem tibi dem, ac Monarchiarum regulatam successionem, tum imprimis Ecclesiæ admirabiles rotulas, temporumque notabilia signa, quis tamen ausit magnas illas horas definire, aut quis lynceus possit hanc horariam tabulam discernere? Nam ut imperiti oculi sciotericas lineas frustra intuentur, & confusionem potius quam cœli imaginem judicant, ita quoties Divinas illas lineas varijs tractibus in terreno pariete depictas contemplamur, haud quidem frustraneas facile agnoscimus, sed deli-

nea.

neationis artem, fundamentaque penitus ignoramus, quod evidenter in ijs videre est, qui hujus horologij explicationem sive resolutionem sunt conati, quanto spiritu quidem multa divinârunt, at contrarijs mox eventibus fuerint elusi. Atque hi Chymicis, mihi persimiles videntur, qui aliqua Naturæ detectione inescati, & speciosa ratiocinatione occupati, in fictas aliquas regulas, sive Philosophorum opiniones facile jurant, ac exinde sibi laboris & infamiæ massam concoquunt; ita qui harmonicum quid temporis, & seculorû deprehenderunt, lubrico plærunque innixi, in univèrsam naturæ concentuum anatomiam excurrunt, & cum præterita vix, nec secure satis possideant, futura insigni temeritate prænunciant. Cujus si testes volueris, perlege aliquos Apocalypseo Joannis commentatores, viros eruditos utique & bonos, sed in re nondum possessa nimium præcipites. B. Suspicio quos velis, atque mirari satis non possum, cum plærique Scripturæ lumen consensumque, tum ecstaticum quendam spiritum & divinam revelationem jactitent, tamen & inter se dissentire, & a vero penitus aberrare. A. Itaque maneamus in ea simplicitate, quæ jubet Christum sequi, & orbis regimen Deo relinquare.

100. I E S V S.

A. **C**Um duo sint Jesu Christi præclarissima puncta, Sapientissima doctrina, & perfectissima vita, & utrumque Ecclesiæ suæ propagan-

gandum commiserit: quid est quod in priore tam multi strenue occupentur, & Christianam veritatem defensum eant; posterius plane negligatur, & sub mundi consuetudinibus quasi sepulchrum deliteat. Nam cum Christiani aliter, quam universus orbis credant, non vivunt tamen aliter. B. Nescis scientiam veri titillare, & primam illam Adami infelicem curiositatem respicere? cum obedientia plane carni contraria sit. Quotiescunque ergo Christum scimus, nostra veluti gloriola est; cum imitandus est, alienum à nobis, & servile credimus. A. Sed illa ipsa scientia nostra varie mixta est, & mundanis regulis inquinata, ne Christus nobis instar omnium sit. Vnde haud raro suspicari contingit, ne scire quidem nos satis Christum, nedum sequi. Nam si primam Ecclesiam intuear, illa nihil fuit nisi congregatio hominum humanis scientijs, subtilitatibus, artibus, titulis, & differentijs veluti renunciantium, & exinde cum Sathana, mundo, carneq; per varia armorum genera confictaturorum, ut merito mortalium absurdissimi potuerint dici, & Crucifixio illo plane digni. Nunc quid aliud videmus, quam nomen quidem Christianum, at religionem prophanam, leges Romanas, artes pudendas, mores barbaros esse. B. Nunquam sane sic rebus à Deo concessis utimur, ne aliqui abutantur, itaque ferendum est, quicquid hic mundus habet etiam in medio Dei templo imperfectum. A. At nos, mi frater, quibus & hæc displicent, & imposturæ multæ patent, vitam studiaq; ita instituamus, ut religio nobis nulla sit nisi pietas Je-

su,

su, leges nullæ quàm charitas Jesu, medicina
 nulla præter abstinentiam Jesu, erudicio
 nulla post simplicitatem Jesu, mores nulli ubi
 non humilitas Jesu, exercitiū nullum ultra Cru-
 cem Jesu, Societas nulla extra Fraternitatem Jesu,
 finis nullus præterquam æterna cohabitatio
 Jesu: ita Jesus nobis omnia erit in omni-
 bus, quo in uno acquiescemus.

 A D M O N I T I U N C U L A .

D iogenes, & c. *cuiusdam Sophisticis argutationibus col-
 ligens, quod haberet cornua, frontem ac tem-
 pora contrectans, At qui ego, inquit, non video. Ita
 qui Religionem læsam arguantur, ob pietatis; &
 Politiam, ob probitatis, & literaturam, ob eruditi-
 onis, & humanos ordines, ob rationis desiderium,
 id quod, proh pudor, pauci aliqui sunt ausi, Menip-
 pus conscientiam tangit, & nihil, nihil, nihil
 eiusmodi contrectare ait.*

Deo veritatis, & libertatis assertori
 gloria.

VITÆ

VITAE HUMANAE, QVERELA.

PHANTASIA, TRISTIS.

P. **Q**uouſque tu tandem in vitam tuam inquirendo, te cruciabis, & retinebis miſerum? T. Dum nihil ultra reperiam, cuius me pudeat, pœniteat, tædeat. P. Id eſt nunquam. T. Fortaſſis, & ut res noſtræ ſunt, quotidie deterius habebō. P. Vbi illa Philoſophia tua, vbi ſpes, & ſi hoc verbum ferre poteſ, jaſtancia, qua ad bonæ mentis, & tranquillitatis ſaſtigium contendebas? T. Apage crudelis, quæ mihi poſt labores, tempus, & amicos perditos etiam inſultas. P. Nihil ne ſpei reliquum? T. Nihil. P. Nec Philoſophia ſuperreſt, quæ ſalvet? T. Vah! P. Nec mortis exſpectatio ſuſtinet? T. Tarda eſt. P. Et quid ego tandem dicam, quod tibi ipſi, ac vitæ tuæ in viſus adeo eſ. cum reliqui jucundam hanc vitam experiantur, & ægre hinc abſcedant? T. Aut inſaniunt, aut mentiuntur: fieri namq; non poteſt, vt vere bene habeant. P. Ergo & tu inſanito, ut mitius habeas. T. Velle interdu, ſed me vox illa, quæ ad iudicium omnes compellabit, terrefacit, ut vel Democriticum riſum perdam. Onus inſuper, quod ſeculi, quod calumniæ, quod errorum, quod fati mei mala mihi imponunt, non adeo leue eſt, ut ſub eo exultem. P. Equidem, ut ingenuè fatear, eſt ſunt quædam quæ

quæ adolescentem male habere possint, videris mihi tamen æquo delicatior, & ab eo, quo te credis stare locò, remotior. Sive enim non æqualem alijs tuam sortem, sive bonorum cum malis intermixtionem, sive futurorum spem, sive ipsa adversorum remedia intuear, nihil est de quo vel doleas tantopere, vel omnino desperes. T. Ita tu judicas inepta, & vitæ meæ nescia, quæ cum vulgo in externis pendes, & cachinnum vnum atque alterum, amicum congressum unum atque alterum, libellum unum atque alterum, bolum unum atque alterum felicitatis, sapientiæ & saturitatis loco habes. Quod reliquum est, carnis cum spiritu, opinionis cum ratione, patientiæ cum adversis, conscientiæ cum calumnia, laboris cum fortuna, integritatis cum infidelitate perpetua collectamina penitus ignoras. P. Egonè hæc ignorem? ego non conflictibus interim? ego non ipsa fabricem arma? Vah! quasi non illa cõmunia sint, & non regibus tantum, aut sapientibus, sed plebeculæ etiam molesta: Nec enim ita insaniunt homines, ut non erroribus suis interdum torqueantur, illos animadvertant, & ad rationem emendatos velint. Sed temporum violentia tanta est, ut abripiantur, nec nisi vitæ aliquam voluptatulam solatii loco habeant reliquã: Vnde illi mihi miserrimi videntur, qui dum tanta, quanta oprant & quærunt, fortasse vero nobis attingere numquam datur, jam velut presentia iactitant, interim verò nasutioribus non nisi molestæ inquisitionis tentamen, & frustrationis evidentiam cum risu patefaciunt. T. Quam sa-

pis

pis, loquacula? quæ intra horam centies sententiam mutas. quid habeo; nihil. quid scio; nihil. ubi sum; in nihilo. anne in nihilo acquiescam; & tam prægrandes voces, quibus me olim magistri mei impleverunt, determinabuntur in nihilo; Vbi ille microcosmus; ubi illæ Divinitatis facultæ, ubi illa naturæ æmulation; ubi rationis imperium; ubi virtutis arx; ubi scientiarum parnassus; ubi rerum harmonia; ubi sapientis possessio; ubi astrorum dominium, ubi cœlica conversatio; quæ si omnia vana sunt, & ad fallendum olim puero dictata, merito illos, & credulitatem meam accuso; sin vera sunt, nec hæcenus reperi, quid vetat me progredi? Nam aut nihil video, aut inter quos vivo, non sunt tales, nec ibi sunt, qualem & ubi futurum me, si eos subsequerer, constantissime mihi sum pollicitus: nunc ubi fidem illorū appello, omne torvū videre, excandescere, murmurare: ego quid nisi misere vivere; P. Vidensne vera esse, quæ dixi, te aliena, inusitata, rara appetere; quæ si non contingunt, quid miraris, aut succenses, cum idē infinitis accidat: Et si nescis, non semper eandem viam securus es, quā tibi monstrarunt. T. Hoc unicum bene dixisti, infinitis accidere: hinc infiniti mecum dolent, illisq; succensent, qui veluti impostores illi, qui aurum coquendo sua alienaq; decoquunt, & pro lapide bona dilapidant, ita bonum, ac verum querendo monstrandoq; quod boni ac veri in homine est, usque adeo obruunt, ut vix centesimus iterum Deo duce emergat: De via vero quod obganis, ipsi prius in vna via conveniant, de n mihi, qui

vestigia illorum hinc inde sum infecurus, errorē
 exprobrent. P. Qui sunt illi ductores sive sedu-
 ctiores tui. T. Quid rogitas: Socrates, Plato Ari-
 stoteles, Pythagoras, Epicurus, Diogenes, Luci-
 anus, Seneca, Epictetus, Plutarchus, Xenophon,
 Cicero, Homerus, Virgilius, horumq; filij, nepo-
 tes, nostri. P. Nonne audaciā est, tot præclaris
 viris maledicere. T. Qui possum laudare illos,
 cum quod promiserunt, mihi non præstiterint:
 Eruditionem, tandem farentur nihil se scire, quā
 quod nesciant: famam, eam vix ipsi in tanto con-
 flictu honestā tuentur: acquiescentiam, quā ta-
 men nondū definierunt: felicitatē; quæ mera in-
 duratio & patientia est: voluptatem, id est lethar-
 gum, & stuporem: Opes, id est somnia, & ima-
 ginationem: libertatem: quæ in Vtopia est: Re-
 gnum: quod intra corporis ergastulum geritur:
 bona denique; quæ extra illum nemo videt,
 nemo agnoscit, nemo vult, nemo cre-
 dit, nemo laudat: & ejusmodi frivola, ac ridicula
 sunt, quibus vita nostra paulo infelicius, quā
 miserimorum, id est in vana vanitatis impletio-
 ne, exagitationeq; absumitur. P. Iterū repeto, si
 ea, quæ in omniū manibus posita sunt, appetisses,
 neutiquam aberrasses. T. Quæ sunt illa? P. Pri-
 mum ad locum eum, cui natus es, omnia ac-
 commodare, ejus mores, leges, consuetudines
 exacte observare, candidè laudare, fortiter de-
 fendere: ordinarios & solennes ascendendi
 modos apprehendere, præeuntes subsequi: pa-
 tronis inservire, adesse, eosdemque ubique ad-
 hibere: juventutem tuam ex præfectorum idea
 exem-

exemploque formare, repræsentare eos, & quacun-
 que diligentia facere propitios: Sententias
 illorum, & iudicia amplecti: dubitare de nullo,
 credere omnia: diiudicare nihil, accipere omnia,
 reprehendere nihil, admirari omnia: Hæc & sim-
 plicitas vera est, quæ promotores ubique habet,
 & via plana, quæ ad summa deducit, & ratio se-
 curissima, quæ ab inquietudine liberat, & modus
 omnium facillimus est, qui absque periculosis
 ambagibus hominem extra curiositatis pericula
 & ingenii defatigationes instruit plene, homi-
 num usibus accommodat felicissime, quietique
 ac tranquillitati reddit certissime: Alii vero qui
 ingenii arrogãtia freti sibi patroni, sibi doctores,
 sibi explicatores, sibi defensores semper esse vo-
 lunt, post infinitos errores, inexplicabiles labo-
 res, varia pericula, monstrosa paradoxa, cerebri
 turbines, conscientia vulnera, animi nauseam,
 corporis debilitatem, hominum odium, & feram
 inutilemque, ac molestam pœnitentiam, sibi
 sunt exitio aliis exemplo. T. Ah quam facile est
 insultare miseris! Equidem si forent, qui candide,
 constanter, & vere prærent, & cum iudicio
 ingenia tractare possent, non multi tantum, sed
 mea opinione universus mundus melius haberet,
 & tum quidem accusationem tuam collaudarem:
 Cæterum si ea quæ vulgo præmonstrantur,
 nec ad perfectionem aliquam, nec ingenii
 elegantiam faciunt, nec etiam usum tantum,
 quantum illi declamitant, hominibus adferunt,
 non mirum est, esse, qui alienas vias tentent: sed
 dolendum potius, multis tam laudabiles & indef-
 fesos

conatus fieri infelices. Postea sicut tentationum tormentum plures Theologos; Injustitiæ violentia plures Jurisperitos; morborum dolor plures medicos quærere cogit: ita etiam ignorantie & inquietudinis mala, non in uno aut altero, præsertim si ij parum idonea media adhibeant, acquiescunt, sed hinc inde auxiliũ quærunt, quod tamen invenire tam est difficillimum, quam tu investigare judicas inglorium: Jam ego non dicam, quam non omnes qui scrupulose & solicite omni ex parte antecessores suos insecuti sunt, feliciter vel ambularint, vel metam attigerint, nec etiam quàm minuta, levia, & tanto sive otio, sive negotio indigna interdum sint, quæ præscribuntur, ut merito sciendi potius & agendi sitim, quàm scientiarum virtutumq; fastigium nobiliori ingenio faciant. Deniq; nec incertitudinem, vilitatemque artium, cujus ipsos artifices admodum pudet, quique tantopere occultant, vel etiam cõmunem alendi ventris conspirationem exagita- bo, quoniam & difficilimum foret, tam artificiosas larvas deponere & insignis loquacitatis, tam exquisita & scenica verba repellere, & periculofum, tot in vulgus in visa arcana spargere: sufficiat mihi, meliora non sperare, mystica illa non attingere, humanas societates undiq; evitare, ad mala quævis firmari, atque ita inter tot corporis animique impedimenta, vitam infelicem transmittere. P. Non desines sat scio, si ego tacuero, cum te in querelas tuas erumpere si vero: nempe hanc licentiam sumis, ut postquam in omnibus te infeliciter voluisti, nec vel gustum interio-
rem

rem, vel usum veriorem singulorum impetraſti, nunc externa rerum, atq; adeo cortices inſecteriſ veliſq; tanquam rerum exacte peritus, imprudētoribus ſicum facere, ut ſe tuo exemplo titulos, honores, opes, literas, artes negligent, & ſolitarium, imperitum, ſtupidum, & ſi ita omnino viſ, ſanctulum quid ſectentur. T. Quid viſ me facere? hominum vitaſ imitari? illoſ vanitatiſ, turbulentiaſ, ambitioniſ, irā, avaritiā præcurſoreſ, æſtimatoreſ, adminiſtroſ: Studia affectare? illa dubitationum, diſputationum, conſiſtationum, inſectationum, encomiorum, ampliſicationum, impoſturarum, mendaciorum, nugarum, plauſtra: munuſ inire? id eſt cum imperitiā, iniquitate, malitiā, ingratitudine hominum, cum violentiā, injuriā, & periculiſ temporū, cum imbecillitate, errore, pudore, & tædio ſui ipſiuſ certamentum quærere? ſive animā læthargūm, corporiſ ſepulcrum, vitiorum fomitem, virtutiſ rubiginē. Heu mihi! quid aliud agam? quām vitam viſam quotidianam? erroreſ feram quotidianoſ? ad verſa expeririſ quotidiana? bona apprehendam quotidiana? rebus utar quotidianiſ? & in illa perpetua boni maliq; viciffitudine, non quod ſapienter jactant, immoſ ſtem, ſed vna jacter, fluctuem, & innatem, lætuſ nunc, mox triftiſ, nunc ſperans, pauld poſt diffidens, patiens hodie, cras ejulans, ut & corpore nunc tremens, nunc ſudans, nunc pallens, nunc rubens, currens nunc, & mox claudicans? Sic puto: nec nimium abjiciam terram hanc, nec diligam nimium, ſed externiſ malis animum habebō parem, atq; ſimilem, qui, veluti ſpe-

VIT
 ſpeculum, refer
 ſis, & hac ſua
 quam ſub ſapie
 ſus. P. Duo ſu
 quod omneſ be
 ſus; Alterum,
 ſentis officiſ h
 ſimum mult
 & variat fortu
 ſoria, atque ad
 ſus, ut comm
 ſerter, quid tu
 ſortuāz maliti
 ſoni, & auo
 ſum moment
 ſinarum, inſi
 ſumentorum
 ſunctionum, a
 ſer maiora, m
 ſapri viratū, ex
 ſummoſ cladiū,
 ſtates, quibuſ
 nodare te vol
 ſec niſi reliquo
 ſerit quicqu
 ediat, quin te
 ſua etiā eſ vitā
 ſine illud ſec
 ſum tibi omni
 officiſ, poſth
 ſus, & ſtudioſ
 ſus vitæ ſoci

speculum, referet omnes sive atros, sive albos dies, & hac sua accommodatione melius, fortasse, quam sub sapientiæ imaginario jugo est habiturus. P. Duo sunt in quib. insigniter erras: Vnum quod omnes bene vivendi modos tentasse iudicas; Alterum, quod ne minimis quidem & consuetis officijs homines tibi conciliare studes. Nā si primum multis, post multorū annorū labores, & varias fortune jactationes, post miserima servitia, atque adeo plenisque eorum in senio contingit, vt commode haberent, ac requiescerent feliciter, quid tu de te cogitabis, qui nec eminus fortunæ malitiam es intuitus? crede mihi quot anni, & annorum dies, & dierum horæ, atq; horarum momenta tibi supersunt, tot sunt fortunæ minarum, insidiarumq; reliquiæ: inter minuta alimentorum, matrimonij, familiæ, liberorum, functionum, amicorum, litium incommoda: Inter majora, morborum, senectutis, calumniarum, captivitatū, exiliorum, casuū examina: inter maximos cladiū, hostium, hæreseon, tyrannorū torrentes, quibus, velis nolis, intereris, & cum accommodare te volueris maximè, tū habebis pessime, nec nisi reliquorū more atq; modo inter ea verferis, erit quicquam quod turpem ruinam tuam impediatur, quin temporis tui incommoda exquisitissima etiā evitandorum malorum remedia eludant. Hinc illud secundū tuum erratum emendandum tibi omnino erit, vt qui vnus tot adversis nō sufficis, posthac quam plurimos habeas, & ingenij, & studiorum, & morum, & voluntatis, ac totius vitæ socios, eosque omni officiorum, vo-

luntatisque implendæ generibus demerearis , ne præpostera quadam singularitate illis justam irrationem, tibi laboriosam & cathenatam miseriam facias. T. Sic est, uti dudum dixi, tu homines felices, eruditos, ac bonos credis, in quo turpissime falleris : quicquid undique simulant, & regunt, miseri sunt, nec illos vel aurum & purpura, vel palatium, vel tituli laxitudo ita obvoluit, quin per minuta foramina introspeciamus : Nescire vero eos, quid opus est probare? Cum ipsi ingenue fateantur, & morituri ad longe alia, quam quæ olim detronârunt, confugiant : Denique quæ bonos credam, cum pauperiem commendando opes quærant, amorem laudando, odia exercent, literulas docendo sapientiam jactant, omnia contemplando se ipsos non videant, humanitatem profitendo, hominum sint fastuosissimi : antiquitatis virtutes recitando, hodiernas insectentur : denique nugas in omni vita tractando hominum velint esse nobilissimi, optimi, utilissimi. Ego vero, si nescis, non quæro quid aliis de me videretur, aut quid post me jactent homines, sed ut vere vel via monstraretur, qua quam perfectissime huic ego me vitæ, his temporibus, his hominibus, atque omnino quicquid uspiam vel natura vel fortuna meditantur, accommodare possim. Unde tu me frustra ad illos remittis, quos ego mihi torques sum infideles simul & perniciosos, expertus, quibus ego me non minus in vitus commendando quam illi recipiunt, hominibus, cerebris turgidis, manibus tenacibus, cordibus lapideis, moribus fictis, operibus pictis. P. Dic mihi, si arbi-

bitrio vitæ
 z, anæ terra
 tiant? Nam
 ulas, quid erit
 perfectionis a
 abeat, nescio
 randi fabula
 nemquam al
 stamina aper
 a animi error
 rum desider
 tatem, judic
 tate: Ita fel
 rum selectio
 am nos nost
 nosti format
 rini contrage
 rorum non i
 perare, aut s
 . Vide quàm
 rum opem in
 esse conque
 s, & vim null
 as, & docen
 cum densiss
 illo habes, &
 quietere de
 nam toties c
 quid expecte
 oralem, vi
 tem, dorm
 tunc? non on

arbitrio vitam fingere tibi, & eligere amicos liceat, anne terram talia habere credas, quæ tibi sufficientiant? Nam si inquietudinem tuam semper cõsulas, quid erit tandem, quod reprehendi, vel imperfectionis accusari non possit? T. Quid terra habeat, nescio, certè miserum est homines in hac mundi fabula omnes esse personatos, nec audere quemquam alteri internos æstus, & mentis conflictamina aperire, neminem suam ignorantiam, & animi errores plene detegere, neminem affectuum desideria, rationis dubia, sententiarum diversitatem, judicij mutabilitatem, vitæ dolores revelare: Ita felicioris vitæ electio difficilis, amicorum selectio pene impossibilis est. Quousque enim nos nostri imperium, nostri agnitionem, nostri formationem & ad omnia, quæcunq; homini contingunt felicitatis impedimenta, æquilibrium non impetrabimus, vanum est id de alijs sperare, aut solidi quicquam ab alijs expectare. P. Vide quàm ineptias, quàm titubes? Hominum opem imploras, & auxiliari eosdem non posse conquereris; impedimentis quieris irasceris, & vim nullam opponi vis; ignorantiam accusas, & doceri non pateris; securitatem optas, & cum densissimis turbinibus configis; mundum odio habes, & familiaritatem ejus appetis: acquiescere desideras, & præsentia bona, ac ipsam vitam toties commutas. Nunc ultra humanum quid expectis? Annè hominem esse dolet: annè mortalem, visibilem, tactilem, esurientem, sitientem, dormientem, ægrotantem, egentem? doletne? non omnes te amare, tecum sentire, te laudare.

dare, te recreare, te erudire? doletne non omnia
 scire, non omnia possidere, non omnia intueri,
 non omnia perficere? doletne volare, natate, in
 terra vel igne vivere non posse? & quæ sunt alia
 humana curiositatis monstra Homuncio: si hæc
 vita displicet, abi; nam mori quando volueris li-
 cebit, sin communẽ reliquorum sortem, ac pler-
 isq; tolerabiliorem perferre lubet, uti id te decet,
 potius patientia & præclaris vitæ solaminibus ob-
 firma, quam querelis crucia. Imo ex singu-
 lis, & malis etiam utilitatem cape, quod facere
 promptum est. T. Quæ hæc acerbitas verborum?
 Facere jubes, nec facienda monstras; abire jubes,
 nec viam dirigis; errores exprobras, nec meliora
 tradis; terræ committis, & infidelem agnoscis;
 societatem suades, nec cujus doces. Quid faci-
 am, si semper querendo, semper sperando, sem-
 per tentando, semper discendo ita consenescam,
 ita immoriar, & vana omnia sint? nunquamne
 habebo hujus vitæ usum, voluptatem nunquam,
 & miseriam meam nisi mors misera terminabit?
 P. Tu videris: mihi quidem, ut tibi satisfaciam,
 integrum non est, ut corrigam impossibile, caput
 tam turbidum: si nec mundus, nec homines, nec
 studia, nec artes, nec politia, nec opera, nec vita,
 nec mors tibi placent, ego sane extra hoc vniver-
 sum nihil habeo, quod tibi commendem. T. Ita-
 ne deseris? P. Equidem. T. Noli amica, erit for-
 tasse aliquid quod tandem placeat. P. Scilicet cu-
 jus nec ego nec tu ipse nomen in veniemus: Mun-
 dus sine creaturis, tempus sine vicissitudine, bo-
 num sine contratio, verum sine dubio, homo si-

ne vitijs; corpus sine morbis T. Fatebor tibi; ego acquiescerem, nisi infeliciora metuerem; jam enim, quod miserimum est, nondum vivere in cepi, & hæc vitæ meæ elementa tam acerba mihi sunt, ut in herba propemodum inarescam. P. Erit cum hæc & alia ridebis; erit cum irasceris tibi, qui fortunæ & ætatis florem desleveris; erit cum indurata quasi cute, etiam Patientiæ habebis jucundam consuetudinem. T. Fiat quod futurum est, cum bono Deo; fortassis propinquior est mors, quam ut metuere mihi tantopere sit necesse. P. Tu nunc timori inepto oblivionem inducito; cæterum de ijs quæ mecum loquurus hæcenus es, apud Rationem accusaberis. T. Vale.
P. Vive.

I 4 IN.

INSTITVTIO MAGICA PRO CVRIOSIS.

CVRIOSVS ET CHRISTI- ANVS.

Cur. Quid ita solus Christiane? Chr. Ita so-
leo: sed qui solus sim? mecum ego
sum, & hi consiliarij mei mecum. Cur. Fortas-
sis ego disturbavi tuos consiliarios meo adven-
tu, ut evanuerint? C. Imo hic sunt: hic Seneca,
Tacitus, Thuanus, Zuingerus, Henningius,
Mercator: visne plures tibi nominem? Cur. Sa-
ris est: tu vero quid agis? C. Id, quod vides,
ichnographias Tabernaculi Moyses, Arca No-
hæ, & Templi Salomonis, uti eas hic Montanus
meus habet, ad scripturæ textum examinaui.
Cur. Ridiculum hominem! Quid tua inter-
est, scire structuram vel Tabernaculi, vel Tem-
pli, quæ omnia ad Religionem nostram nihil
conferunt, nisi ut prodas, ingenium tuum quàm
sit ad monstrosa quæque, & insolita proclive. C.
Nonne potius cogitandum erat, an syllaba ro-
deret, an tu esses Cafeum, an quod amisisses ha-
beres? & quæ alia sunt subtilia. Sed dic mihi;
si Princeps noster vndique convocaret archite-
ctos præcellentissimos, velletque eos de arte sua
certare, sumptibus liberalissime collatis, nonne
operæ pretium esset, nos illuc ire, & singulorum
opera inspicere, tum singula exquisitissime rima-
ri, quo fine, vel arte hæc, aut illa facta sint?

Cur.

Cur. No-
veller aliquid
opere esset fru-
C. Atqui De-
culo non vol-
hadefistabul-
Messieque ma-
fime. Scis au-
ora, sive exp-
sed tur videris
ant latitudine
fuggerente ti-
Cur. Tu is ill-
que adeo inio-
sum, cur nos
re ditum per-
qui creator
tam admirat-
paulo ante e-
la, Reuchlin-
mihi spirituum
hæc nomina
sint? Fofsec-
egrum nomi-
um, sed ego
modi nomi-
Cur. Velleit-
ex illa occul-
ter in bucca
unde occasi-
sermones mo-
ram nisi ug-

Cur. Non dubito. C. Jam si Deus etiam vellet aliquid apponere, anne quicquam in ejus opere esset frustraneum? Cur. Quis hæc dicat? C. Atqui Deus in fabricandis Arca, & Tabernaculo, non voluit homines tantum conservare, & fœderis tabulis tectum extruere, sed futurorum, Messieque mittendi umbram exhibere sapientissime. Scis autem, umbram omnia corporis majora, sive expansa membra representare. Cur. Sed tu videris mihi in numeris, in longitudine, aut latitudine aliquid mystici querere, scilicet ita suggerente tibi tuo. C. Quid voluisti dicere? Cur. Tuis illis consiliarijs. C. Fortassis non usque adeo inique. Ego vero mirari satis non possum, cur nostro seculo, quod felicissimum, & eruditum perpetuo audit, pauci admodum sint, qui creatoris sapientiam in creaturis, & hujus tam admirandæ machinæ structurâ rimentur, uti paulo ante ejus initium fecerunt Picus Mirandula, Reuchlinus, Cardanus, & alij. Cur. Modò mihi spirituum neminem nomina. C. Itane hæc nomina tibi inaudita sunt? Cur. Quidni sint? Fonsæcam, Pacium, Conimbricensæ Collegium nominare possum. C. Egregij autores sunt, sed ego tibi uno halitu efflarem centum ejus modi nomina, nec unum spirituum admiserim. Cur. Vellem tentares: nec enim dubito, quin ex illa occulta Philosophia tua unus, atque alter in buccam tibi venturus sit. C. Quæso te, unde occasionem sumis, ut spirituum nomine sermones meos interrumpas? Cur. Vnde sumerem nisi unde etiam alij? C. Sed illi alij unde

sumunt? Cur. Laudibus tuis vis te titillem? Quicunq; tecum conversantur, ajunt te omnia scire, præterita, præsentia, futura. C. Mene? Ha ha he! Cur. Tum cogitationes etiam hominum, & arcana ipsorum aperire. C. Ha ha he! Cur. Etiam ubiq; locorum fuisse, in Anglia, Gallia, Italia, et jam Turcia. C. Ha ha he! Cur. Opificum etiam labores examinare posse, ut illi obstupescant. C. Nihil amplius? Cur. De quocunq; studio, aut facultate sermo indiget, ibi te esse exercitatissimum. C. Etiam illud? Cur. Seria, & ludicra omnia nosse. C. Egregium. Cur. Et quæ summa rei, intra unum aut alterum annum, hæc omnia adeptum esse. C. Non etiam aurum conflare, & perpetuam flammam alere posse? Cur. Hæc sub prioribus comprehenduntur. C. Etiam aureum seculum sperare? Cur. Imo, & discipulos inusitata forma instituere. C. Magnus sum, si ita est, ut dicis. Cur. Et artem notoriam habere. C. Oro te amice, fingisné hæc ex te, an tecum plures infantunt? Cur. Peream, nisi hoc est vnanime vulgi de te iudicium. & maioris nominis viros etiam occupavit. C. Sed quem me credunt esse, aut qua arte hæc assecutum? nempe Notoria. Cu. Imò alia. C. Quæ hæc? Cu. Non succensebis mihi, si dixerò. C. Imò si non dixeris, succensebo. Cu. Omnes in eo consentiunt, te esse Magum. C. Ambitosum nomen est Magi: Tu vero fortassis necromanticum intelligis. Cu. De distinctione mihi non constat, sed eum ego intelligo, qui Spirituū familiaritate, & famulatio ad res magnas, mirandasq; utitur. C. Ego aliter definiem necromanticum; sed

Magus qd?

tu age, an cre
Quidni cred
judicas & ad
etis me posse
ma essent. ni
pod amicum
viam non in
sed diligentia
esse. C. Bene e
prohibita, n
mus, quæ jam
publicæ consi
dicrem felix
aliquando in
à nullo labor
frustra conat
Velin statere
quilibij cen
te possit. Cur
intelligisné n
magnum aliq
re ingenii. C
mihi, quot ar
phico, vel
Philosophia
atum cogni
phæ comple
mittamus ha
aliquem exq
taz scientiam
corpore quib
tenc: An v. il

tu age, an credis me hæc posse, quæ dixisti? Cur.
 Quidni credam multitudini? C. Anne egregia ea
 judicas & ad humanam societatem utilia, quæ di-
 citis me posse? Cur. Omni laude, & fama dignissi-
 ma essent, nisi! C. Quid nisi: Decet te eloqui ap-
 pud amicum, quæ sentis. Cur. Puto Deum hanc
 viam non instituisse, ut subito erudiri reddamur,
 sed diligentia, & laboribus nostris hæc paranda
 esse. C. Bene dicis: verum, si qua ars esset, ea; nec
 prohibita, nec difficilis, qua impetrare ea posse-
 mus, quæ jam ante dixisti, nonne rei literariæ, &
 publicæ consultum esset. Cur. Vtique: tum ego
 dicerem felix nostrum seculum esse. C. Vidistiné
 aliquando ingentia pondera per machinas attolli
 nullo labore, quod centum homines alioquin
 frustra conati essent. Cur. Possum conicere. C.
 Vel in statera vidistiné, quàm una uncia, ab æ-
 quilibrij centro remota, aliquot libras æquilibra-
 re possit. Cur. Puto me aliquando vidisse. C. Sed
 intelligisné nunc, quàm non semper virium sit
 magnum aliquid præstare, sed artis interdum, si-
 ve ingenii. Cur. Non satis hæc capio. C. Dic
 mihi, quot anni impendendi sunt studio Philo-
 sophico, vel Medico, vel Iurisprudenriæ. Cur.
 Philosophia duobus vel tribus, reliquarum facul-
 tatum cognitio sexennio constat. C. De Philoso-
 phiæ complemento ego admodum dubito, sed
 mittamus hæc. Vidistiné autem, intra sexenniū
 aliquem exquisitissimum, vel Juris, vel Medici-
 næ scientiam assecutum. Cur. Atq; plurimos,
 utpote quibus supremi honores collati sunt. C.
 Bene: An v. illos ipsos nunquã vidisti otiosos, aut
 aliis

aliis negotiis deditos; scilicet bis mille centum, & nonaginta dies his studiis dederunt? Cur. Nescio, an merideas. C. Noli irasci; sed dic, si noctes etiam voluissent diebus addere, nonne triennio, id est, mille nonaginta quinque cæli revolutionibus completus esset hic labor? Cur. Et quid tandem somno dabitur, quid ventri & valetudini curandis, quid honestæ recreationi, quid amicorum confabulationibus? C. Donabo tibi hoc nomine annum, vel etiam sesquiannum, verum quadriennio, aut dimidio post anno exactissimus mihi sis Medicus, vel Jurisperitus. Cur. Illud difficile non est: Scio enim a multis, non singulis septimanis, sed vix mensibus singulis, diem unum atque alterum suis studiis dari, nec post sexennium deesse, quod ad impetrandos summos, & splendidissimos titulos conferat. C. Laudo confessionem tuam, sed illud cogita, si singulis septimanis diem integrum his studiis dederis, post sex annos emergunt tibi trecenti duodecim dies, scilicet eiusmodi tempus, quod homo diligens ac sedulus, qui que somno non nihil detrahere cogitat, vix pro anni dimidio accipiat. Itaque lex tui anni ad unum, ut mitissime dicam, annum contrahitur. Cur. Miseret me huius sexennii. C. Potius huius misereatur, ita nobis effluere, ita nos prodigos temporis esse, ut si omnia acta factaque nostra vtilia cum ætate conferamus, vix tantum, quantum lusibus, & ludicris datur, reperiamus. Cur. Vicisti me, Mage. C. Jam ante dixi tibi, nimium gloriosum hoc nomen est: dic

dic me necesse
suspicias, co
quid petere
grum est.
dicas mihi,
felicitate,
fis? C. Quæ
rerum inhi
C. Videne fi
nec fortassis
hi effugies,
uade, & quo
sponso: ap
dem, quos
Cur. Poll
hæc artem n
figum, de
diti? Nec
didicisse, in
camur. C.
porem, qu
fiatibus, qu
austime tibi
veniant? C
etiam atque
lis enim nec
fidei mea,
Deus. C.
jurato cred
cupidus? C
conscientia
to, quam

dic me necromanticum, id enim tali, qualem tu suspicaris, conuenit. Cur. Aufimne ego à te aliquid petere? C. Perere tibi, mihi dare, integrum est. Cur. Oro te per amicitiam tuam, dicas mihi, an tanta atque admiranda illa ingenij felicitate, an vero per artem aliquam affectus sis? C. Quæ illa? Cu. Quasi repetere opus sit, rerum infinitarum, atque adeo omnium scientia.

C. Videne fallaris, quod tu quæris, nec hinc est, nec fortassis in ullo homine. Cur. Non sic mihi effugies; dic mihi quæcunque tandem habes, unde, & quomodo acquisiueris? C. Expedita responsio: à præceptoribus meis habeo, atque iisdem, quos tu etiam habuisti, aut habiturus es.

Cur. Possumne ego precibus à te impetrare, ut hanc artem mecum communices, qua ad illud fastigium, de quo hominum sermones sunt, ascendi? Nec enim credo tibi, hæc ex lectionibus re-

didicisse, in quibus te rarius, quam alios conspiciamus. C. Expugnas me, ut aperiendum tibi putem, quod hæctenus nemini notum fuit, ne fratribus, quidem meis. Cur. Sic places. C. Sed aufimne tibi concedere arcana mea, ne in vulgus veniant? Cur. En tibi dexteram meam. C. Vido

etiam atque etiam vide, quo me deducas; capitalis enim necromantia est. Cur. Concede te fidei meæ, quam si fefellerò, tum me supremus Deus. C. Noli dejerare, non fero; ego autem nõ jurato credã tibi: sed dic mihi; es ne Magiæ meæ cupidus? Cur. Sum cupidissimus, dum integra

conscientia illa exerceri possit. C. Tam profecto, quam si ipsa Biblia tractes. Cur. Stupe-

to, quam si ipsa Biblia tractes. Cur. Stupe-

to, quam si ipsa Biblia tractes. Cur. Stupe-

sco, qualis tandem illa Magia futura sit. C. Iam audies. Primum puto te scire, omnium nostrorū conatum, & negotiorum optimum, & certissimum fundamentum esse Deum. Cur. Buge, egregie, quam gaudeo, non Dæmonem aliquem esse. C. Et illum uti semper, ita in arduis negotijs ardentissime invocandum. Cur. Bene. C. Nunc cum omnino maximi momenti sit, Magum, sive sapientem fieri, indefinenter ille in auxilium vocandus est. Cur. Optime. C. Scribe ergo hic in principio chartæ tuæ: *Invocatio divina*. Cur. Scripsi. C. Iam examina te, an ingenio sis natus terreo, an aëreo, an aqueo, an igneo. Cur. Hęc nova mihi sunt. C. Explicabo tibi. Illi qui literis admoventur, an omnes sunt ingeniosiores reliquis mortalium? Cu. Vix ausim dicere. C. At oportebat ita distribui: ut qui ingenio Reipublicæ servire velint, ingenio maxime valeant: qui laboribus, viribus præcellant. Cur. Pace tua dixerim: Non videris mihi, de Academica vita bene judicare. Quid enim artes, aut facultates aliquid sunt, quàm divitum ornamenta, pauperum verò alimenta, sc. ut opulentis, si non omnem ætatem, certe juventutis annos quàm maxime hilares, & jocularios faciant, egentibus ad certam, & commodam vitæ sustentationem viam parent. C. Ita fit, amice, sed quam vellem aliter fieret. Tu vero scito, si qua hic mea autoritas est, neminem me ad Magicam institutionem recipere, nisi ingeniosum. Cur. Adscribam ergo, quid? C. Scribe; Ingenio an valeas, inquire; si non ingenio,

ingenio, dicitur
nus: C. Ne
præstat, si co
geniosissimum
superatum,
sed perge, de
cio. C. Nimi
huc esse, nunc
incertam, n
um ante te f
huc alias leg
& vitæ peri
quam tibi p
Torus trem
nihil exigat
me præcipi
vide ne no
aut ullo ju
mulierum,
tus ablinea
abhorreas, s
nique omni
us tuis nihil
fississime ob
transgre. su
me in præci
Libenter, C
mentum ex
repat: si im
ciotum ing
dum mihi
aliquid per

Leges & requisita hujus Metrop:
di.

INST. MAE.

207

ingenio, saltem diligentia. Cur. Cur illud posterius? C. Nempe, quoniam sedulitas incredibilia præstat, si constantia adsit: adeo, ut non raro ingeniosissimum oscitantem, a tardiore laborioso superatum deprehensum sit. Cur. Acquiesco; sed perge, nondum enim arcana illa tua introspectio. C. Nimum properas; an nescis, incertum adhuc esse, num his sacris initiari velis? Cur. Quid incertum, non satis est, quod de mea cupiditate jam ante testatus sum? C. Nescis tu, amice adhuc alias leges, & requisita esse, ad quæ te salutis, & vitæ periculo adstringere necesse est, antequam tibi pateant mea, & sapientiæ adyta. Cur. Torus tremo. C. Quid tremis meticulose, nihil exigam, nisi, quæ Deus jubet, & severissime præcipit. Cur. Sine audiam illa. C. Primum vide ne nomen Domini ullo modo blasphemes, aut ullo juramento temere assuescas: deinde à mulierum, aut virginum indecente amore penitus abstineas: postea non ab ebrietate tantum abhorreas, sed moderate etiam victu utaris: denique omnium societatem pravam, & quæ studiis tuis nihil confert, devites. Quæ si non exquisitissime observaveris, quam primum unicum transgressus fueris, tum te malus. Cur. Compri-
me imprecationes, dum me prius audiveris. C. Libenter. Cur. Quid si per errorem fortassis juramentum excidar: si amor fortassis honestus subrepat: si imprudens nimium vini sumam: si de superiorum ingenijs non bene judicem; an pereundum mihi erit? C. Quæ forte, vide mecum, an hic aliquid periculi sublit? Si quis auri summam det tibi,

208 INST. MAG.

X tibi, ne Turcici Imperatoris nomen creberrime pronuncies, nonne abstineres? Cur. Non puto difficile. C. Quæ vero necessitas cogit, ut singulis sermonis tui periodis juramentum admisceas, quod tamen orationem potius deformat, quam ornât? Cur. Ita vulgo fit. C. Atqui putabam me Magiæ discipulum habere, quem oportet vulgo esse dissimilem. Cu. Vereor ut desuscere possim. C. Iam alteram legem inspice. Vidistine eos, qui matrimonium ad vitæ dies ejurant, Monachos intelligo? & credibile est à multis id observari religiosissime. Cur. Valeant Monachi, lascivum pecus. C. Sed vidisti tamen, qui à suis amasijs abierunt in procul remotas terras, & abfuerunt aliquot annis, anne eorum fortitudinem posses imitari? Cur. Sc. necessitati ab illis parendum erat, quid si amores mei in propinquo sint? C. Igitur ab ijs tolerantiam mutua, quibus ob nondum absoluta studia, aut nondum impetratam publicam functionem, nubere non licet. Cur. Perge ad tertium præceptum C. Temperantiæ est, ad quam quid te aliud in vitabit, quam corporis tui valetudo? Cur. Sed prohibes, ne interdum inebrier, neque in amicorum gratiam? C. Magnam insaniam! cui si non præfers Magiæ amorem, indignus hac schola es. Cur. Durus es: de pravo sodalicio non ausim interpellare: abstinebo ab eo, quantum possum, tu modo transgressionis pœnam mitiga. C. At nondum constitui. Cur. Sed videbaris nescio quid minari. C. Age, mitigabo: Elige tibi in singulas transgressionem pœnam vel fustuariam, vel pecuniariam.

riam. Cur. Et quis me deferet? C. Conscientia tua, qua hanc spontaneam pœnam Deo devovebis, etsi mihi artes non deerunt, quibus resciscam. Cur. Id ajunt homines, & discipuli conqueruntur: sed quæ illa pœna erit? C. Elige prius. Cur. Pecuniariam eligo: humeri enim ad verbera minores sunt. C. Itaq; constituo, ut quotiescunque blasphemaveris bacios quatuor: quoties amoribus tractus; bacios tres: quoties intemperanter vixeris bacios duos: quoties denique in impium socium incideris, bacium unum pendas, inferasque optima fide in ærarium pauperum. Cur. Hui nimium est! C. Nimium? Die mihi quoties florenum unum, atque alterum symposij nomine reliquisti hic, illic, alibi? Cur. Sæpius. C. Et puellis an nihil munusculorum dedisti? Cur. Tace. C. Tum amici improbi quantum nocuerunt tibi? Cur. Immodicum. C. Dic mihi, an nunquam altercatus es cum aliquo, & injuria eum affecisti? Cur. Fatendum est. C. Quantum ibi pœnæ dedisti? Cur. Florenos tres. C. Deum vero blasphemij, injuria afficere, an minus peccatum? Cur. Accipe manum meam, dextram meam, qua me ad illa capita adstringo. C. Non mihi fidem dabis, sed Deo ultori, vindici, cujus servis, vel filijs potius, pauperibus eam pœnam debes. Cur. Adjuro Deum, observaturum me illas leges exactissime, pœnas etiam transgressionis daturum fidelissime. C. Nunc configna illa præcepta in chartam. Cur. Id facio, atque ita. Leges Magiæ quatuor. 1. Ne dejerabis. 2. Ne amabis. 3. Ne inebriaberis. 4. Ne ma-

malis sociaberis. C. Sine ita sit; satis est nobis interpretationem relinqui. Cu. Nunc video, homines recte collegisse, quoniam ex hac legum observantia rigidissima Magum te deprehenderunt. C. Utinam, eas perpetuo observassem! sed quando illis ita videtur, age demus eis: Tu vero etiam clavem annota, qua Magiæ sacrarium aperitur, & recluditur, silentium. Cur. De hoc securus sis, inter nos hæc mystica sunt, nemine præterea admissio. C. Sed nota tamen. Cur. Feci. C. Videsne ergo requisita Dei ad summam felicitatem, summam scientiam, non difficiliora esse, quam sunt aut Sathanæ, aut Mundi? Cur. Video non nihil. C. Ut clarius videas, an nescis, quam Sathan suis intolerabilia imponat? scilicet multos annos silere, ab hominum societate in cavernas, aut sylvas abire, quotidie vapulare, vel inter vulgaria nostra, per crapulam, & libidinem articulares cruciatus contrahere; & tamen obsequentissimos habet: tum quam dura, & misera audivimus, multis ab amantibus suis inuncta, quæ inepti pertulerunt? Deus autem non habeat, qui aliquid in se recipiant, taleque, quod vitam jucundam, & quietam reddat? Cur. Iam plane intelligo. C. Tempus est, ut te intromittam, si unicum adhuc quæsi vero. Assuetusne es lucubrationibus? Cur. Annon dies sufficit laboribus, etiam nox impendenda est? C. nescis illud per Magorum operationes nocte prærunque fieri. Cur. Scio, sed hinc non nihil suspecta Magia est, tanquam quæ Solis aspectum fugiat. C. Ego tractabi-

stabilior
de die, sive n
hominum in
beis, tamen
rimæ favere
maxime libe
nus mihi arr
& cum eade
faveor, Sapi
tutam, aper
Melanthon
consilium.
diffimam n
prodit.
licibus auf
Cur. Para
xi de Helic
In eo ajunt
præcepta
ingressum,
zquenobis
Idem tibi
Ind e constan
ris, sed pau
me in pite
dem Deus
ris pieturis
scilicet ill
esse Libru
re hic cal
At ego fa
imagines

Etabilior sum, idque dabo, tantundem esse, sive de die, sive noctu studijs operam des, dummodo hominum interventu, aut clamoribus non turberis, tamen si philosophis videtur, noctem maxime favere studijs, cum aer à turbis hominum maxime liber est. Cur. Melanchthon hæcenus mihi arrisit, claudendos oculos cum natura, & cum eadem aperiendos: Solem innuens. Etsi fateor, sæpissime me claudendo antevertisse naturam, aperiendo longe secutum esse. C. Si Melanthonem exacte sequeris, non displicet consilium. Cur. Te vero, ajunt, in profundissimam noctem lucubrari, id quod te etiam prodidit. C. Ridiculum! sed tu accede, & felicibus auspicijs ingrediere Magiæ templum. Cur. Paratus sum. C. An nunquam audivisti de Æsculapij templo? Cur. Nunquam. C. In eo ajunt, descripta fuisse universæ medicinæ præcepta ad parietes: Hippocratem vero clam ingressum, transcripsisse ea omnia; & hinc illi, atque nobis Medicina. Cur. Quid inde? C. Idem tibi imaginare de Magiæ templo, illud constare infinitis rerum naturalium picturis, sed paucissimis præceptis. Cur. Fallor, an tu me in pictoris alicujus officinam deducis? C. Idem Deus facit: qui nos in hoc suo theatro, meris picturis, statuis, & imaginibus erudit; magnis scilicet illis characteribus, quibus conscriptum esse Librum Naturæ, sapientes dicunt. Cu. Vere hic caligo, veluti in tenebrosissimis adytis. C. At ego faces tibi accendam, ut acutissime cernas imagines, picturas, & simulachra hujus templi.

Prima

1 Prima fax est, admiranda Dei providentia, quæ per omnia Mundi Imperia, Ecclesiæ cursum, & cunctas hominum actiones transit. Nonne hic cernis Imperia oriri, occidere, alia succedere, & interire iterum? Ecclesiam, velut Lunam, nunc pleno orbe fulgere, nunc cornu tantum ostendere, interdum obscuracionem pati? homines huc illuc ad certa officia, & obeunda theatralis mundi munera vocari, superbos deprimi, humiles erigi? Nunc alteram faciem accendo, Civiles societatis; Vbi vidésne quam infinitis modis homines inter se vivant, sibi in vicem imperent, sese alant, quam miserrime, & inviti intereant? Ad-
 2 do tertiam faciem, Mundi anatomiam: quæ præ-
 3 lucet tibi ad examinandam totius structuræ partitionem, tum singulorum membrorum vires, qualitates, motus, animalium, mineralium, metallorum, stirpium proprietates, atque omnino ad ornandum, juvandum hominem, conspirationem, creaturarum omnium symmetriam. Cu. Infelicem me! C. Quid ita? Cur. Nihil video; centum licet accendas faces, nihil video. C. Agnosco errorem meum: Nondum in hanc anteriorem partem intromitendus mihi eras. Regrediamur in atrium: ut enim qui longis tenebris detenti sunt, ad solis jubar exocætur, ita tibi accidit. Sed age, dic mihi, quo fine duceris. in studijs? Cur. Noli quærere, res angusta mihi domi est, ei malo occurrendum: ex studijs quæro unde me alam. C. Siquid utile Reipubl. optari posset, optandum foret, literæ non alerent homines, vel paucos. Cur. Reforbe hanc vocem,

cent, ac vide
 quæ hæc in
 iudici de bo
 ba! dubitatio
 tribunal defen
 nis, brevi ab
 Nonne indig
 tum honeste
 rurole tran
 ministrari: q
 nsum, & Na
 Religionis e
 vni, de care
 graves: nam
 assuetum, n
 nunquam
 mat, persuas
 dicas, ego
 eos, & ex
 Resp. nisi m
 cogites,
 a te expecte
 Dic etiam,
 patriæ nece
 tem? Cur
 dis, & hoc
 go fateri, in
 conferre po
 te quæsi vi
 beret, dixi
 C. Fortassis
 atque adeo

cem, ac vide, ne unquam posthac tibi excidar: quæ hæc injuria est Academiae nostræ illata, quæ judicii de bonis literis inquiras? C. Bona verba! dubitasne hanc vocem ad ipsius Philosophiæ tribunal defendi posse? Cur. Si ita perrexeris, brevi absurditatum struem comportabis. C. Nonne indignum est, multis non ad vitam tantum honeste degendam, sed otiose, etiam, & luxuriose transigendam, sumptus liberalissime subministrari: quoniam Latinæ linguæ modice periti sunt, & Naturalium, aut forensium rerum, vel Religionis etiam capitum exiguam peritiam habent, de cætero Republicæ inutiles, atque etiam graves: nam id hominum genus otio, & delitiis assuetum, nunquam ad labores retrahendum est; nunquam aliorum labores temperanter absumat, persuadendum. Cur. Tu videris, quid dicas, ego non satis capio. C. Mittam ergo eos, & ex te quæro, an ita vixeris, ut tua persona Respublicæ nisi malo suo, carere non potuerit, aut de eo cogites, ut ea magnum aliquod emolumentum à te expectet? Cur. Itane me adoriris? C. Dic etiam, an inveneris aliquid, vel rarum, vel patriæ necessarium, vel honorificum eidem saltem? Cur. Pete hæc ab opificibus, architectis, & hoc hominum genere. C. Videris ergo fateri, inter opifices esse, qui patriæ tuæ plus conferre possint, quam tu ipse: Atqui si prius ex te quæsissem, quid mundus preciosissimum haberet, dixisses, studiosum. Cur. Et merito. C. Fortassis merito; sed qui tibi, aut tui similibus, atque adeo mihi, dissimulimus. Cur. Quid hoc est?

est, provocho ad depositionem meam, & studio-
 forum privilegia, ab Imperatoribus ipsis tanquã
 hominum generi nobilissimo concessa: denique
 ad tot eruditissimorum famam, qua mundum u-
 niuersum illustrent. C. Nimum effervesceis:
 primum scito, ingentem esse eruditionis usum,
 qua humana societas ad infinita bona, commo-
 daque uti potest, sed ejusdem etiam interesset,
 tot otiosi, & imperiti ad hoc nominis fastigium
 admittantur, atque hinc, ex publico quasi, alan-
 rur: postea cogita, si cum opificibus etiam, &
 plebeis illa rerum naturalium generalis scientia,
 aut Latinae linguæ cognitio communicaretur,
 quod fieri fortassis non inconvenienter posset,
 an propterea artes ipsorum abjiciendæ essent, &
 libertas, sive otium publicum iis donandum:
 denique confer hæc, an minus sit plebeium, Gal-
 licam, & Italicam, aut Hispanicam etiam præter
 vernaculum (quod Belgis non novum) exacte lo-
 qui, quam te latinam balbutire, hæsitare, & in ea
 præter tui studii regulas loqui vix aliud posse. Cu.
 Non video quomodo huc deveneris. C. Re-
 gia sane via: Nam si oportet nos tantis privilegi-
 is, & vitæ commoditatibus dignos apparere, ne-
 cessarium est, prospiciamus nobis de iis orna-
 mentis, quibus merito plebeio præcellamus. Ta-
 lia quidem literæ infinita liberalissime suppedi-
 tant, nostrum est, ne pigriores appareamus ad ac-
 ciendum, quam illæ ad dandum. Cur. Non-
 ne satis est Magistrum fieri, aut doctorem, &
 hunc ad ecclesiam, illum in forum vocari, ali-
 um

um medicina
 gradum an
 mentem ex qu
 profectum
 gratia? Cur
 ne, tamen cu
 quos numera
 trofi aspectu
 qui acerbite
 mentum et ur
 Nam quicun
 quid commod
 liquor studio
 Cur. Capit
 nis. C. Si
 peregrinatio
 Cur. Mag
 bi recitare e
 Etus est, de
 maiores su
 is nihil tale
 Cum Syrac
 restitit aliqu
 sua plebem,
 alter uno A
 litionem co
 tate, Sed
 Galliarum R
 Episcopi u
 quam Carol

um medicinam facere? Non video, quid exigendum amplius sit. C. Satis sit; unum tamen te ex quæro: Nonne multi Argentinam proficiscuntur, visendæ celebris illius Turris gratia? Cur, Fortassis. C. Si non hoc uno fine, tamen cum illuc veniunt, eum inter præcipuos numerant: uti etiam Horologii ibidem speciosi aspectum. Cur. Quid tum? C. Illud: qui architectus ejus turris fuit, magnum ornamentum ei urbi attulit, tum usui etiam hodie est. Nam quicumque illuc conflunt, Reipubl. aliquid cõmodi adferunt: quod fortassis centeni aliquot studiosi, etiam eruditi, non præstant. Cur. Capitalis mihi studioforum hostis videris. C. Si homines tui visendi gratia longas peregrinationes facerent, quantus tibi videreris? Cur. Magnus profecto. C. Atqui possem tibi recitare exempla, ubi hic honor militibus factus est, de patria fortiter meritis, milites ergo maiores sunt eruditis? Cur. Itane de eruditis nihil tale recitari potest? C. Imo maxime. Cum Syracusæ obsiderentur, unus Archimedes restitit aliquot legionibus: Cicero eloquentia sua plebem, quocumque voluit, traxit: Ille alter uno Apologo, de ventre, & membris, seditionem compescuit. Patrum nostrorum ætate, Sedunensis Episcopus, à Francisco I. Galliarum Rege hoc elogium obtinuit, plus ipsi Episcopi unius eloquentiam negotii fecisse, quam Caroli Cæsaris arma. Cur, Sic places. C.

Sed

Sed scis tu quid verear? Cur. Sciam, si dixeris. C. Illud amice; ne si hæc homines experiantur, exigant etiam tale quid à nobis; sicut olim Sarraceni à Christianis exegerunt, ut montem transferrerent, & Moscoxi, ut clibanum ardentem, veluti Danielis focii ingrederentur. Quam deformem enim nobis est, talia pro literarum gloria adferre, cum interim nos ostendamus, quam minimum earum habeamus? Cur. Minimum? C. Ita aio: Quis enim nostrum est, qui ausit idem in se suscipere, quod Archimedes, aut Demosthenes, qui multis annis Philippi potentia restitit; vel Hercules ille Gallicus, qui minutis cathenulis linguæ suæ annexis, hominum infinitam multitudinem traxit. De Thalete vero quid cogitas? Is dixit, Sapientem ditescere posse, si veller, atque præstitit id uno anno. Fac tu simile. Cur. Iterum iocaris. C. Vide, cum nobilitas nostra de maiorum suorum virtute, fortitudine, meritis gloriatur, quam primum ipsis dissimiles sunt, ridemus eos, illud tritum occincentes: mea nobilitas in me incipiat, &c. Iam si illis constaret, quam iis, quos in literis maiores, & principes habemus, dissimilimi simus, nec minus tamè ipsorum gloria tueri nos velimus; si itidem ab iis rideremur, anne iniquum esset? Ecquid taces? Cur. Pergeloqui. C. Illud loquar. Demus nos Platonem, Aristotelem, Senecam, Hippocratem, Euclidem, Archimedes, Papinianos: illi dabunt Horatios, Curios, Fabios, Scipiones, Hannib. Armenios, Carolos. Cur. Quo fine hæc dicis?

cis? *C.* Eo, ut cogitem?, etiã utile aliquid & honorificum adferre Reip. neque acquiescamus eo otio, quod nobis seculi huius incogitantia conceditur. Nescis illum contra Demosthenem sarcasum? Cum amicum, qui ad populum liberè loquebatur, periculi admonere vellet, si insanierit aliquando populus, (inquebat) te discerpet: Ille subiecit. Te verò, cum sapuerit. *Cur.* Durissime loqueris? *C.* Equissime: nam qua invidia ijs celebritatem, & nominis famam invidemus, qui de Germania nostra optime, & felicissime meriti sunt. Est autem in nostra manu, famam conciliare, aut minuere. *Cur.* Cui detrahatur aliquid? *C.* Primum ei, qui primus Typographiam invenit, literarum si non matrem, sane nutritiã. Quotus quisq; enim studiosorum est, qui nomen saltem illius sciat. *Cur.* Ego profecto nescio. *C.* Tum qui Horologia primus Germaniã intulit, Deus bone, qua, si utilitatem neges, iucunditate saltẽ! Ioh. Cremonensis, Ianellus dictus, qua fama apud nos est? *Cur.* Notabo huius nomen. *C.* Sed etiã, qui pulvis sulphurei, & tormentorum usum adinvenit, est ne notus tibi, vel nomine tantum? *Cur.* Nec ille. *C.* Nec qui bombycis labores primus observavit? *Cur.* Nec ille. *C.* Fortassis de Magnetice acus utilitatis incredibilis inventore nunquam cogitasti. *Cur.* Fateor. *C.* Interim Catulli, Tibulli, Propertii, &c. nomina in omnium sunt ore hominum, qui nihil, aut parum Reip. adferunt. At tu scis, quis primus stapedes Ehippijs addiderit? *Cur.* Rides me: Nonne decentius est aliorum inventis cum dignitate uti? Inven-

tores, & Mechanici Reipub. nunquam deerunt.
 C. Barbara vox: illud ex te, homine literato, que-
 ro: anne olim constabat terram esse rotundam?
 C. Cur. Omnino. C. Nobis verò exiguam eius partē
 esse cognitā? Cur. Ita puto. C. Sed cur passus estis,
 ut Columbus, homo Nauta, vobis hanc gloriam
 eriperet, & illud quæreret quod vobis non nisi
 in charta, aut in somniis erat, atq; in veniret? Cu.
 Si te sequerer, literas abijcerem, & mechanico a-
 licui me traderem, atq; adeo Nautæ. C. Non ine-
 ptè loqueris, sed ineptè cogitas: Dic mihi, an vi-
 disti Noribergæ muscam illam ferream, quæ ex
 artificis manu veluti egressa, convivas circum-
 volitat, ac tandem tanquam defessa, in domini
 manum revertitur? Cur. Quid ais? C. Aut aquil-
 lam illam, quæ adveniēti Imperatori longissi-
 mē obvia sublimi aëre processit, adventantem-
 que ad urbis usq; portam comitata est? Cur. Fal-
 lerisne, an fallis? C. Hi Regiomontani, egregii
 quondam Mathematici, lusus aliquando fuerūt.
 Cur. Quæso te, an hæc credam? C. Ita sese habet.
 Cur. Scil. per necromantiam comparata. C. Non-
 ne dolendum, & succēndum vobis est, vōs qui
 sublimes haberi vultis, ingeniosissimi, eruditissi-
 mi, hæc talia, Matheseos practica, non Philoso-
 phicis, sed plebeijs, & rusticis, sordidisque oculis
 intueri, & cum infima plebe, aut pueris, ad ne-
 cromantiz suspicionem confugere? tales enim
 inter vos sunt, qui neq; horologii Solaris, neque
 automatis mechanici compositionem, vel motu-
 tum imaginari sibi possunt, quæ à mechanicis ta-
 men fieri videtis, nec cum ipsis tamen compara-
 ri vul-

fractis. D
 ure, si ve in v
 friam eorum
 Medicinæ per
 delinquendū
 contradico, in
 opinionibus
 tum, ut ea
 is, si dem vel
 premie. Cur.
 hierarcha, ve
 metiam, in
 nus. Cur. No
 non potes. C
 lum nota rep
 in de gentiu
 quicquam r
 nostro glori
 rius quispi
 collegisset.
 ce unum ele
 cur: Cur. Qu
 quis eruditu
 multis illis n
 que colliger
 mundus pat
 us adornare
 nos histo
 to, ut quon
 tum, fug
 ret? Servi

ſi vultis. De Architectis nihil dico, quos omni jure, ſive inventionem, ſive labores, ſive induſtriam eorum ſpectemus, multis Legum, aut Medicinæ peritis præponendos judicamus. Cur. Relinquendus tibi es: Nam quamprimum tibi contradico, implicas me infinitis quæſtionibus, ac opinionibus, ſed quid interim fit? C. Illud unicum, ut te avocem ab illa perſuaſione, qua credis, iſdem veſtigijs inſiſtendum, quæ multitudo premit. Cur. Tutiffimum eſt. C. Si idem feciſſet Petarcha, vel Eraſmus, vel Capnio, vel Lutherus etiam, in veterem tenebris, & luto hæreremus. Cur. Noſtram verò ætatem tenebras dicere non potes. C. Dic mihi, poſteaquam præter illa olim nota regna, nunc plurima nova detecta ſunt, an de gentium moribus, & imperiorum formis quicquam nos lateat? Cur. Nihil: ſed id ſeculo noſtro gloriſiſſimum. C. Dic mihi, ſi gemmarius quiſpiam multas pretioſiſſimas gemmas collegiſſet, an peccaret, ſi eas ita dextrè jungeret, ut unum elegantiffimum Clinodium fabricaretur? Cur. Quorſum hoc? C. Illuc: ut appareat, ſi quis eruditus, & prudentiſſimus quiſpiam de multis illis moribus, & formis, ſelectiſſima quæque colligeret, & novam aliquam, ac quantum mundus patitur, perfectam Rempublicam nobis adornaret, non peccaturum. Ideo enim legere nos historias, & hominum acta inſpicere puto, ut quod optimum, imitemur, quod peſſimum, fugiamus. Cur. Quo uſu hæc colligeret? Serviendum eſt præſentibus. C. Itaque

an præsentibus addi aliquid possit, videamus: auidivistine aliquid de ea urbe, Mercuriali, ubi præmium propositum erat, si quis civis novum, ac civitati vtile aliquid invenisset. *Cur.* Ego historijs occupatus non sum. *C.* Finge itaque talem fuisse, & cogita, si præmia decernerentur, quoties Theologorum alicui egregium aliquem, aut mysticum S. literarum sensum Spiritus Domini suggessisset; vel peritus juris commodam, aut artificiosam legem, constitutionem, sive quod pro rebus dubiis & afflictis faceret, excogitasset; denique, si medicus, vel philosophus aliquid saluberrimum remedium, aut naturæ arcanum reperisset, nonne credibile est, multa accessura, atque egregia, illis Facultatibus? *Cur.* Omnino credibile est. *C.* Et multum utilitatis ad Remp. redundaturum? *Cur.* Fortassis. *C.* Ne dubites, inspicere Venetorum Rempub. quæ multis seculis iam florentissima est: Ea, si ulla alia artificiosissimis legibus, constitutionibus, decretis, constat. *Cur.* Audio magnifera illam Rempubl. ego verò eius formam nunquam inspexi. *C.* Hæc concordia vestra est: Oportebat, hominem eruditionem affectantem circumspicere, quamprimum res aliqua celebris est, an fortunæ, vel artis beneficium sit, & si artis apparet, cum jurisdictionis quasi nostræ sit, de ea amplius cogitare. *Cur.* Ita tu elaberis mihi, ne cogaris Magiam docere. *C.* Atqui eius præcepta perpetuo immisceo. *Cur.* Nullos ego hactenus characteres vidi, nullas audivi coniurationes. *C.* Ea nec audies, nec videbis posthac. Mea Magia simplicior est. Sed

Sed ben
poris mor
Magia nos
mibi est: I
elige tibi, a
scire, & ad
uno aliquo
nam puto,
teresse iudi
bili ingenio
currunt. C
conferre po
licite hoc d
verò, ut fa
dum huma
tamen in u
in singulis
Cur. Ergo
sed cave, ne
tu arti mea
heu mihi! C
iam. *Cur.* Qu
rimos anno
e sit tibi, ad
scribis affar
poluceo, c
tus linguis:
mus? *C.* Ita
ce loqui. *C.*
tud omnino
dam, quam
nec posse lo

Sed bene mones, si didicisti eum, qui nostri temporis moribus, & studiis dissimilis sit, maximè Magiæ nostræ convenire. *Cur.* Ita cogitandum mihi est: Id enim à te fieri deprehendo. *C.* Iam elige tibi, an velis multa, sed utilia, mediocriter scire, & ad conversationem adferre posse, an in uno aliquo studio excellere? *Cur.* Elige tu mihi; nam puto, perinde esse. *C.* Ego verò multum interesse iudico: sunt enim utraque magno, & nobili ingenio condigna, & rarissimè in uno concurrunt. *Cur.* Si singula ad communem usum conferre possem, vellem multa scire. *C.* Non solite hoc disquiremus, cogitent de eo alij: ego verò, ut fatear, huic inclino, ut putem, admodum humanum, vel hominis esse, per multa, quæ tamen in uno aliquo conveniunt, discurrete, & in singulis admirari Deum, amare hominem. *Cur.* Ergo huc dirigamus institutionem nostrâ: sed cave, ne nimium mihi imponas. *C.* Confide tu arti meæ. *Cur.* Notoriæ? *C.* Iam audies: Sed heu mihi! *Cur.* Quid accidit tibi? *C.* Heu, tibi etiam. *Cur.* Quid ita? *C.* O multos illos, atque optimos annos absumptos in re exigua! *Cur.* Male sit tibi, a deo horrificasti me; timui, ne iam perforibus astaret Mephistopholes. *C.* Annos eos ego lugeo, quos uterq; perdidimus in addiscendis linguis: Latina atque Græca. *Cur.* Perdidimus? *C.* Ita aio. *Cur.* Exiguum est Latine & Græcè loqui. *C.* Exiguum? Sed vide, an possimus: illud omnino scito, non esse re ipsa maius quiddam, quàm Gallicè, aut Italicè, vel sanè Sclavonicè posse loqui. *Cur.* Credamne hæc? *C.* Mira-

K 43

bor

De studio ling. Lat.
& Græc.

bor si dubitabis, de Sclavonica imprimis, quæ vix
 pronunciari potest à nostris. Tu verò cogita, in-
 ter tot eruditorum pene myriades, rem tam exi-
 guam & explicatam non aliter tradi, quàm ora-
 cula, aut augurum arcana: decem, quindecim,
 viginti, & plures etiam anni Latinæ linguæ dan-
 di sunt; ego tabellarium audiui expeditissimè
 Sclavonicè loqui, cum singulis annis, per septen-
 nium credo, bis in Carniolam proficisceretur,
 nec tamen Notoriam artem adhibuit. Cur. Scilicet
 usu didicit. C. Quidquid exigant à nobis eruditi
 nostri, & quascunque artes (volunt autem artiũ
 peritissimi esse) adhibeant, modò minori tem-
 pore has linguas doceant. Cur. Credisne fieri
 posse? C. Vnicum hic quæram, nec enim liben-
 ter me his negotiis admisceo: Si Academiarum loca
 essent, ubi homines latinè, aut græcè loqueren-
 tur, sicut in Gallia Gallicè, in Italia Italicè, alibi
 aliter loquendum ex necessitate est, nonne eam-
 dem esset latinam aut græcam linguam addiscen-
 di ratio? Cur. Ita. C. Et sicut in Gallia gallicam
 linguam addiscens non liberatur ab officio, aut
 vocatione sua, ita Latinam, aut Græcam, vel He-
 braicam etiã, interea artium studijs vacare pos-
 sent. Cur. Omnino. C. Itaque si non hoc, video e-
 nim difficultates; sed tale aliquid in Academijs
 institueretur, consuleretur & annis nostris, & la-
 boribus, & rei literariæ. Cur. Persuades mihi. C.
 Igitur non frustra indolui, cum recordatus an-
 norum illorum sum, quos eruditi mihi redime-
 re potuissent, si voluissent. Cur. Mihi placent pa-
 ssum meorum studia, tu verò iterum latibulum
 repe-

Hærensi
 docto, tu v
 Cur. Non f
 re abripis,
 mus, quid
 gia peram
 vis, an ead
 rum, in ita
 ego te, et an
 doctus es p
 Quid ridet
 regaudere
 thesauros
 ter vivam.
 Omnino.
 parco, ill
 Regnum
 & na mu
 que, tum
 quid actus
 le, bibere,
 iocissent s
 lud cum p
 tantiam s
 C. Non in
 tegere te,
 tes, cur d
 què de pa
 nunquam
 est, ac pha

Examen

Examen moru.

INST. MAG.

213

reperisti, ne Magiam doceres. C. Ego perpetuo doceo, tu verò non observas: si forsitan digredior. Cur. Non semper possum, ita me rerum varietate abripis, atque quasi imponis. C. Igitur videamus, quid jam didicerimus, ut ea tantum à Magia petamus, quæ nescimus: Morum ne prius vis, an eruditionis examen subeamus? Cur. Morum, si ita tibi videtur. C. Laudo, sed tunc me, an ego te, examinabo? Cur. Ego respondebo. C. An doctus es paupertatem ferre? Cur. Ha ha he! C. Quid rides? Responde, an didiceris, de paupertate gaudere? Cur. Itane præoccupas? Ego à Magia thesauros expectavi. C. Cui usui? Cur. Ut suaviter vivam. C. Divites ergo suaviter vivunt? Cur. Omnino. C. Recordor Regis illius, cuius nomini parco, ille ita secum ratiocinatus est. Si hoc Regnum subegero, post adiciam illud, dein aliud, & ita multa sua imaginatione devicit, addiditque, tum demum suaviter vivam. Interrogatus, quid acturus tunc esset? Respondit, edere se vel-³⁷le, bibere, dormire, equitare, venari: cumq; sub-³⁷jecissent sui, idem nunc fieri posse tutissimè, illud cum periculo tentari, admiratus est incogitantiam suam, & acquievit. Cur. Quid id ad me? C. Non intelligis? Si jam edere, bibere, dormire, tegere te, atq; adeo ludere, commodissimè potes, cur divitias quæris? Cur. Ah quàm iniquè de pauperie iudicas, scilicet quam expertus nunquam es? tuo iudicio pulstem edere idem est, ac phasianum; aquam, vel austerum vinū bi-

K 4 bere,

bere, idem quod malvaticum: in stramine se volutare, quod in molli lecto stertere; in tuguriolo habitare, & ex splendidissimo palatio prospicere. *C.* Meministi neme de commoda, non misera vitale locutum esse, quamvis etiam pro hac dici aliquid possit: tu verò rigidæ huic Philosophiæ impar es, cum illa in commoda planè ignoras, quæ divitiis inseparabiliter adherent, inquietudinē, morbos, labores. Itaq; de commoda tantum dicamus: Nonne si satur es, etiam si phasianus adfit, aut malvaticum, periculum nullum est, ne famem moriaris? *Cur.* Manifestè dicis. *C.* Et in aquam coniectus, vel in balneo, cum totus madescit, quicquid tandem affunditur, non fieri magis potes madidus. *Cur.* Ita. *C.* Scilicet omne reliquum præterfluit corpus tuum, & effluit. *Cur.* Verum est. *C.* Et in Mare coniectus homo, non magis suffocare potest, quàm in alveolo, scyphus unus aut alter id faciunt. *Cur.* Concedo. *C.* Et super quem integra domus ruit, non magis occiditur, quàm si tegula de tecto domus delapsa sit. *Cur.* Satis est. *C.* Utinam satis tibi, & reliquis hominibus esset, ut acquiesceretis, si corpuscula vestra per exiguum illud temporis quo ambulare vobis, aut, ut ille ait, discursitare super terram concessum est, quam fieri potest commodissimè, & minimo strepitu, aut clamore alatis. *Cur.* Non amplius aurum sitio, sed tu, si ita perrexeris, diei non satis habebis. *C.* Meritò hic prolixior sum: tantum enim est Regiæ pecuniæ imperium, ut pluraque mala ipsi debeamus. Nā in Regnis, in politis, in ædibus, & circa corpora nostra,

nostra, in v
lis dominat
eunt. *Cur.* Pe
Didicistine, q
tempetivum
tis; quibus
nos calus præ
amen sit? *Cu*
bus docentur
tum illud vo
perspicua, &
vobis esset, ne
concludere pe
um fuisse nisi
docenda esse
monis cultura
polichius
fundo egre
bus evellit
Logica, Phyl
di, Qui prof
pus desierit,
moribus qu
tempus min
ruditionem
Dic tamen
Oracem ex
non loquor
Grammatici
qui tantum
potes, logo

Vita quam comoda?

INST. MAG.

De moderatē
affectu

nostra, in vestibus, in ornamentis, & infinitis aliis dominatur, cui tamen literæ minimè obviæ eunt. *Cur.* Perge ad alia. *C.* Oportet brevis sim. Didicistine, qua arte amorem illicitum, vel intempestivum expellas, quomodo iram compefcas, quibus te armis contra dolores, & humanos casus præmunias, quod gaudiorum moderamen sit? *Cur.* Hæc à Theologis, non Philosophis docentur. *C.* Crede mihi, etiam Philosophis olim illud voce, & exemplis præstabant, hodie per scripta, & libros facerent, nisi receptum id à vobis esset, neminem Philosophum esse, nisi qui concludere possit, te habere cornua, aut Heraclitum fuisse risibilem. *Cur.* Igitur hæc in scholis docenda essent? *C.* Meâ sententiâ; nam si de hominis cultura hîc cogitandum maximè est, quid pulchrius, quàm optimas, & egregias virtutes (fundo egregiè subactis) serere, rigare, &c. inutilibus evellatis. *Cur.* Scilicet ut excrecant artes, Logica, Physica. *C.* Aliter olim mihi inculcatum est. Qui proficit in literis, & deficit in moribus, plus deficit, quàm proficit. *Cur.* Nihil amplius de moribus quærere potes? *C.* Vah, infinita alia, sed tempus minimè sufficit. *Cur.* Inspiciamus itaque eruditionem. *C.* Quàm invitus illuc descendo. Dic tamen, an utramque linguam Latinam, & Græcam expedite loqueris? *Cur.* Audacter dicâ, non loquor; & mecum multi studiosi. *C.* Sed Grammaticam didicisti? *Cur.* Ad unguem. *C.* Atqui tantundem est? *Cur.* Igitur potes, & non potes, logogryphe. *Cur.* Ex composito me impu-

gnas.
unde lingua cognoscit
potenda.

pugnās. C. Noli interpellare, dic, quot habuisti orationes ad patres conscriptos, ad viros Athenienses, ad cives, ad milites? Hæc Rhetorica est. Cur. Egōne orationes habeam? C. Tunc Rhetoricam discas. Cur. Satis est mihi epistolam familiarem scribere, stylo Ciceroniano. C. Itaque arte epistolarem discere, non oratorium est, cuius nō minimum est, in rebus arduis & periculosissimis adesse, & hominum errores, motus, seditiones compefcere. In Mathematicis verò, ecquid didicisti? Cur. Ea divitibus, atque otiosis relinquo, mihi integrum non est, multum operæ ac temporis, in re minime ad alimenta comparanda utili. C. Ah conscientiosum, & cui carum tempus! Nihil ergo de cœli, & stellarum motibus nosti? Cur. Nihil. C. Atqui Nautæ huius peritiam habent. Cur. Bene est, Nautica ars sit, ego studiosus sum. C. Sed Nauta imperitor: corpora verò, aut superficies, vel figuras metiri potes? Cur. Nō possum. C. Id vulgo Mensores præstant, non aulam dicere Geometræ. Cur. Iterum vulgus obijcis. C. Suppurare autem scis. scilicet qui numeros appetis? Cur. Ad rationes meas X. & V. & L. & c. sufficiunt. C. Non te pudet, arte inferiore esse quovis mercatoris famulo? Cur. Etiam futurois servo in arte sua inferior sum. C. Verum illud inter est, Arithmeticam esse artem liberalem, futuroriam minimè: tu autem liberalium artium Magistri nomine delectaris, & Arithmeticæ non utilis modò, sed planè admirabilis artis imperitus es, Musicus tamen es. Cur. Cytharam pulso.

C. Non

I
C. Non illud
intelligas? Cur.
nime harmoni
effablia nobis
tantar, experts e
ere, eam damn
amen ea mul
adferre non pot
Vihil. C. Reliq
nomina for
no? Cur. Eg
cui de tranfili
tam, Physicum
Dic de priorib
telis, scire op
fi, aut etiam
habes, nisi ea
fando latitat
Interim tam
imitate, sub
lma, quam tri
Pylices verò
nquam m
ges compen
iam ante n
tudine dic
perur, ut
dini libros
Agricolam
bus, Clufu

C. Non illud quæro, sed an Musicæ fundamenta intelligas? Cur. Visne cantillem? C. O. caput minimè harmonicum, si Harmoniæ huius, qua in effabilia nobis Deus, veluti per speculum representat, expers es? de Astrologia non ausim quære, eam damnabis opinor? Cur. Merito. C. Et tamen ea multum adiuventi in philosophia adferre tibi potest. De Optica quid habes? Cur. Nihil. C. Reliquarum, quæ Mathesin comitantur, nomina fortassis aut nunquam. aut audivisti rarò? Cur. Ego nulla alia scio: Sed vide, quàm callidè transilias illa mea studia, Logicum, Ethicum, Physicum. C. Etiamne Poëticum? Cur. Dic de prioribus. C. De Logica tute scis, aut tinescis, scire oportebat, quàm ea tibi nulli usui sit, nisi etiam alia habeas. Quid illo ligone opus habes, nisi ea terra sit, ubi veritatem, quæ in profundo latitare, vel sepulta esse dicitur, effodias? Interim tamè admirari æquū est eius studij sublimitatē, subtilitatē, & humanæ inventionis industria, quam tibi gratulareris, si eo bene utereris. Physices verò cognitionē, ut habere te credam, nunquam mihi persuaseris. Cur. Atqui ego Physices compendium penitus absolvi. C. Vtinam tu jam ante nota haberes, quæ pro physices amplitudine dici hic oportebat, sed tempus non patitur, unicum illud responde: an legeris Cardani libros de Varietate rerum, & subtilitate: Agricolam de Metallis: Rondeletium de piscibus, Clusium de exoticis? Cur. Nonne Carda-

H.

No.

De
Logi
ca.

Phy
sica.
H.

K 6 nus
Lege.

nus is est, quem Scaliger noster examinavit? reli-
 qui mihi ignoti sunt. C. Facilius te expedis: nam
 si maximè noti tibi fuissent, quæsiuissem, an eos
 probè intellexeris, tanquam quæ nobis propiora
 sunt: de motibus enim, aut Ætheriis iam ante
 scio, nihil respondes. *Cur.* Cogita me æquissi-
 mum harum artium æstimatorem esse, alii et-
 iam irrident, & prope condemnant. C. Et ego æ-
 quior tibi ero. Dic mihi, quorū Historicos legisti?
Hi. No. na. *Cur.* An tu putas me adeo voluptuarium, ut fab-
 bellis, & iucundis historiis longas horas fallam?
 C. Non ergo aliquos historicos legisti? *Cur.* Ut
 magis exandescas, ne unum quidem. C. Et vi-
 vis? *Cur.* Vides. C. Et aleris? *Cur.* Merito. C. Et
 ultra plebeium sapere cogitas? *Cur.* Quidni?
 C. Deum ego testor, non videri eum hominem
 mihi liberalis hominis nomine dignum, qui
 non vel priorum seculorum, vel saltem sui secu-
 li, aut sui temporis, aut denique patriæ suæ acta
 recitare possit. *Cur.* Miror te non urbe pelli, qui
 hac una voce multos optimos, & ingeniosos
 adolescententes iniuriâ pellis. C. Qui in hac urbe,
 aut si mavis pago, Senatores, vel Consules sunt,
 innatâne illis prudentia est, an acquisita? *Cur.*
 Acquisita. C. Dic etiam unde? *Cur.* Extractione
 assidua rerum civilium, multorum ingeniorum
 exploratione, & antecessorum suorum relictis sa-
 ctis. B. Egregie respondes, sed iam attende. Si
 Deus nobis speculum poneret, in quo securi, &
 otiosi conspiceremus omnia omnium Regum,
 Principum, Rerump. consilia, & eventus eorum,

*Historia quale spe-
 culu.* præcla-

præclarissimi
 etiam humani
 tionem, & di
 dia, fines, in
 ipsa terra inte
 crecentur, an
 posse? *Cur.* O
 culo. C. Nim
 potius, si qu
 speculum. no
 licitatem nob
 nium est. C.
 intæri illud
 tum yelle
 lunt expect
 & imperit
 quibus no
 bene dicit
 quid dicas
 nobis adfer
 hac: vis en
 rum est, qu
 vix quicqu
 careamus.
 rendum ell
 peraret. & li
 tem adferu
 ant, prud
 pemodum
 leg. ndz s
 postum.

præclarissimorum hominum egregie facta, societatum humanarum formas, & earundem durationem, & dissolutionem, bellorum initia, media, fines, in quo insuper omnia terræ animalia, ipsa terra integra, aut singulæ eius partes conspicerentur, anne putas, discere nos inde aliquid posse? *Cur.* Omnino discere, sed tu perge de speculo. *C.* Nimirum Magicum illud expectas: Dic potius, si quis plebeius sciret, nobis ad esse hoc speculum, nonne admiraretur nos, aut hanc felicitatem nobis invideret? *Cur.* Id eorum ingenium est. *C.* Tum si mera oscitantia nollemus intueri illud speculum, nec eventus præscire rerum vellemus, sed malle eos cum vulgo sollicitè expectare, aut in negotiis nostris aliorum, & imperitissimorum erroribus duci, nonne quisquis nos bis stultos, bisque insanos diceret, bene diceret? *Cur.* Non contradico. *C.* Vide, quid dicas: scis, quantum felicitatis bonæ literæ nobis adferant, si uti ijs velimus, & acceptare hæc: vix enim quicquam præteritorum seculorum est, quod nescire possimus, si quæramus; vix quicquam, quo magno nostro incommodo careamus. Quæ si vulgo adesse nobis sciret, verendum esset, ne ex officinis suis ad scholas properaret, & literas disceret: tantam enim felicitatem adferunt, ut futurorum pene præcios faciant, prudentia enim ex sapientum sententiâ propemodum vaticinatur. *Cur.* Ergo h. storiz mihi legendæ sunt? *C.* Non potes. *Cur.* Non? legere possum. *C.* Non potes: oculi enim tibi duo desunt

K
Erratum felicitas sunt

sunt Geographia & Chronologia : illa quidem, quæ terram tibi repræsentet, hæc, ut temporis commune faciat. Cur. Quàm exiguum est, chartas aliquot parieti affigere, & ijs instrui, ne Danaum in Africa quæras. C. Primum affirmo, tibi, esse etiam inter eos studiosos, qui docti audiunt, quibus illud absurdum arridere possit: deinde, ne hoc studium mihi contempnas, jubeo: ex eo enim petitur, ut subito te ex regno in regnum, ab oriente ad occidentem, & quocunque libuerit, transferas. Cur. Id est, quod desidero, & quod aiunt, te posse. C. At ego te libenter hanc artem docebo. Cur. Ah utinam! C. Sume hanc Europæ mappam, quære Italiam. Cur. Non possum, nisi titulos legam. C. Ergo ex intuitu non discriminas terram à terra, Regnum à Regno? Cur. Minime. C. Si non conflarem te de novo, nõ funderem studiosum. Cur. Noli desperare; nam reperi Italiam. C. Ecce Romane hic? nescis, quot miliaria sint illuc à nobis? Cur. Nunquam illuc ivi. C. Accipe circinum & metire, pedem hic figas unum, alterum ad Romam extende. Cur. Quid nunc? C. Examina nunc spacium ad hanc scalã. Cur. Sed quis usus erit? Num jam Romam volabo? C. Jam ibidem es. Cur. Ah miseram Romam, papyraceam, ubi capitolium? ubi theatra? ubi balnea? aut hodie Hadriani moles? C. Si hæc concupiscis, hic liber tibi adeundus est. Cur. Valeant libri, ipsam ego Romam intueri gestio, peregrinari cupio, non domi, puerorum more. simulacris rerum, aut imaginibus ludere. C. Optime a-

liquando S
vidit, & m
na, & pont
veriam vid
Hanc gloria
dem videar
ras discurr
tu quidem
spuas, aut
mnes, & in
mi te ijs no
periculo, a
talis etiam
quam pedi
gnationes
sunt, tu verò
domi habere
ad eos exca
gas, non in
docebunt,
An tu putas
ad nos veni
mum optin
cant, & pro
his. Cur. N
desiderio o
cur, fructu
vos, qual es
salus, jã du
& elegantia
sibus luxu

liquando Socrates respondit: Qui urbem unam
 vidit, & montes, & planities, & arbores, & flumi-
 na, & pontes, & naves, & animalia, terram uni-
 versam vidit: his enim rebus ea constat. Cur.
 Hanc gloriam mihi fortassis invides, ne tantun-
 dem videam, quantum tu, qui nescio quas ter-
 ras discurrisse diceris. C. Quo peregrinatus sum,
 tu quidem nescis; verum si credere posses, non
 sylvas, aut maria, aut urbes docere posse, sed ho-
 mines, & in primis libros, etiam illa reperires, do-
 mi te ijs non carere, sed abundare, minoreque
 periculo, ac molestia frui ijs posse: deniq; for-
 tassis etiam colligeres, magis animo, aut oculis,
 quam pedibus peregrinandum esse. Cur. Pere-
 grinationes ergo non profunt? C. Maximè pro-
 funt, tu verò hæc non capis: Satis tibi sit, Gallos
 domi habere posse, non opus tibi, ut in Gallias
 ad eos excurras: Si Italos, non in Italiam, si Bel-
 gas, non in Belgium. Galli enim Itali, & Belgæ te
 docebunt, non Gallia, Italia, aut Belgium. Cur.
 An tu putas optimos Gallos, Italos, vel Belgas
 ad nos venire? C. Non veniunt, sed quod opti-
 mum optimorum illorum est, nobis communi-
 cant, & promptissimè submitunt: Sed satis de
 his. Cur. Non possum sic satiare, nam magno hic
 desiderio omnes tenemur. C. Quicquid hic di-
 citur, frustra est: emittendi estis, ut recipiamus
 vos, qual escunq; redieritis, Patrie enim cura, aut
 salus, jādudū animo excidit: felices nos credim⁹
 & elegantissimè ornatos, si peregrinis modò ve-
 stibus luxuriemus. Cur. Interim ego volare non
 disco,

*omne externorum
 moris. p. sint discendi.*

*Cuid regnar, ut q's in uno excel.
lat.*

232

INST. MAG.

disco. C. Adhuc ne immerfus es illis ineptiis? potius meditare, qua arte hæc omnia; quæ deesse tibi vides, addifcas. *Cur.* Hui tam multa! non possum. C. Igitur relaberis illuc, ut cupias in uno aliquo excellere. *Cur.* Divinasti. C. Tu verò anne credis, illos excellentes in sua professione viros fuisse aliarum artium penitus ignaros? *Cur.* Ita audio, atque adeo de quibusdam, qui si quando in forum, aut consultationem aliquam civilem, aut œconomix tantum administrationem deducti sunt, viros sibi esse in alium orbem delatos. C. Reperiuntur fortassis tales; tu verò crede mihi, præcipua literarum lumina, & reiliterarix principes fuisse in multis scientiis exercitatissimos, quod libri ipsorum testantur, omni cognitionum genere referatissimi, inter quos præ reliquis excellit *Julius Cæsar Scaliger*, tam admiranda eruditionis vir, ut quocunque se vertat, nullibi sibi æqualem non inveniat. *Cur.* Fortassis etiam Magus fuit. C. Hæc verus vestra cantilena est: Quicquid ineptum, indoctum, & vilissimum est, *Deo* adferibitis: si quid ingeniosum, rarum, & admirandum, vestra lententia, *Dæmonis* est. Et tamen Deus ita ingenia nostra nobilitavit, ut si excolamus ea, atque à terrenis abstrahamus maximè, mira, & quasi incredibilia præstare possimus: qualia velim aliquando vir eruditus ex historico theatro in unum colligeret, & ineptis nostris ostentaret, labor profecto egregius foret. *Cur.* Visne etiam labores, & opera distribuere? C. Inter nos sumus, Tu verò an dabis te artium

Ratio discenda unig artis.

INST. MAG.

233

artium disciplinæ? *Cur.* Vereor ut possim. *C.* Nihil ergo Magiæ meæ confidis? *Cur.* Multum: tu verò videris mihi non apertè docere. *C.* Cogita, hanc primam, nostram scholam esse, fortassis exiguum aliquid didicisti, si non multum. *Cur.* Habes me promptum, impone quicquid volueris. *C.* Miraberis, adeo exigua esse: Illud primum scito, maximum compendium studiorum tuorum esse, si utilia tantum artium discas: deinde huius etiam compendium, si ea tantum, quæ ad conversationem humanam vel necessaria sunt, vel commoda. Denique, si nullum tibi tempus effluat, quod non aliquid doceat. Sed hic opus tibi est eruditissimo Magistro. *Cur.* Apparet; unde enim ego habeam, hoc utile esse, illud inutile, hoc necessarium, illud superfluum, sed in primis, qui potero semper literis operam dare? *C.* De primo ita velim intelligas, omnium artium exactissimam & penitissimam scientiam, sua natura utilem esse, tibi verò, ad illud tuum propositum, & pro brevissima illa vita nostra, inutile. *Cur.* Non satis capio. *C.* Vide, si id in Rhetorica conari velles, quod Christophorus Longolius, vir alioquin summus, ut perfectus Ciceronianus evaderes, huic uno negotio, uti ille immereris: & si in Arithmetica, vel Cubicam quærere, vel infinitis tantum propositionibus defatigare te velles, jucundum quidem aliquid, aut utile etiam reperires; verum, sic tibi vita efflueret, aut ut planius dicam, si in Musicis Instrumentis ita excellere velles, uti olim Nero,

Nero,

Et parerga sint tentanda.

234

INST. MAG.

Nero, nonne multum temporis huic conatui dandum esset? Cur. Non dubito, quin integra vita. C. Et fieri posset, ut à levissimo, & sordido choraule arte vincereris. Cur. Non absurdum est. C. Vides autem abiectum esse, si cum plebeis certamen incamus. Cur. Honorificum non est. C. Vnde in clytus Angliæ Rex, Iacobus, in regia institutione filium monet, ut etiam à nimio pœtæ studio abstinere, ne fortassis pœdagogo alicui inferior appareat: fieri enim posse, ut cum maximè in pangendis carminibus excellat, excellentiorem reperiat, sed fortè ei minimè equalis. Obiter igitur hanc Regulam imbibet. Multa quidem nobis ad nostram utilitatem, & recreationem tentanda esse, verum ea nunquam ostentanda, ne ab alijs superemur: veluti cum Alexander Magnus ad Apellem venit, & de coloribus inconvenienter differuit. à pueris Apellis irrisus est. Cur. Quorsum hæc? C. Paulum digressus sum, sed huc referamus, ut appareat hanc esse in addiscendis artibus egregiam mediocritatem, si eo pervenimus, ut nec ineptè de iis, si quando in dissertationem veniunt, judicemus, neque nos immittamus supremis artium fastigijs. Cur. Notabo hæc. C. Hinc illud sequitur: Non usque adeo magnum, aut difficillimum esse, ut eo usque pertingamus; veluti orationem scripturi, à Dialectica methodum, à Rhetorica ornamenta mutuemus: In Astronomia sydera dignoscamus, motuum leges notemus, passionum rationes intelligamus: Instrumentorum,

*In Astro-
nom.*

*Mediocritas in addisc.
artibus quænam.*

astrolabij puta, trientis, quadrantis, &c. quorum profecto maxima iucunditas est, si non compositionem, saltem usum habeamus: In Geometria, Arithmetica, Astronomia, & reliquis, tantum apprehendamus, quantum omnino ad conversationem, atque necessitatem nostram sufficit, cuius ego hanc metam, & finem constituo, non ut hæc omnia memoria exactè retineamus, sed ita intelligamus, ut quandocunque earum mentio aliqua incidit, ea ex Memoriali nostro (quod circumferre oportet) vel illarum scriptoribus in mentem revocari, & dextrè adhiberi possint. Cur. Sic ego semper in libello artes meas habeo, nunquam in cerebro. C. Ut in cerebro etiam habeas, circumspice tibi de egregio aliquo, & eruditissimo viro, cum quo frequentissimè converseris, crede mihi, eæ conversationes tibi plus in memoria relinquent, quam si plurimum tempore in addiscendis præceptis detudes: tum compara tibi huius studij tui alios socios, qui conveniatis, & hæc frequentissime inter vos agitetis, unica hac observantia ut perpetuo scopam vitæ humanæ conversationis usum, figatis, illucque discursibus vestris collimetis: quo enim labore multa, atque adeo infinita à nobis addiscantur, nescire non potes, quæ tamen æternum hominum commodis adferre nihil possunt: denique sæpissime ad Mechanicam etiam respice, in qua, crede mihi, infinita pulcherrima reperies, quæ non tantum delectare te poterunt, & sublimiorum cogitationum admonere, sed studia tua etiam explicare, &

ape-

cludunt nobis, & propitiam faciunt, tum à civilibus diffidiis, & turbis maximè avocant? *Cur.* Agricolam me denique facies, aut metallicum? *C.* Imò Philosophum, atq; omnino huius mundi incolam, non peregrinum: Sed iam ad historias redeamus *Cur.* Memini jam illius. Quid iuvat innumeros scire atque evolvere casus, si facienda fugis, & fugienda facis? *C.* Bene mones, primum omnium vide, hanc mentem ad historias adferas, velle facienda imitari, & vitanda fugere. deinde ad illum tuum scopum omnia referas, velle ad humanos usus conferre. *Cur.* Vt dicam, quod sentio, non video, quæ nos necessitas historiis vinciat: Theologus verbum Dei, uti sacris literis expressum est, doceat, Iurisperitus à legibus suis ne latum quidem unguem discedat; Medicus ea experimenta, quæ hæcenus saluberrima fuerunt, adhibeat. Quis hic historiis nostris locus? *C.* Ego tibi eum monstrabo, atque recentibus exemplis. De Theologia illud dici posset, quanti nostra intersit, scire nò tantùm, quæ passa à tyrannis Ecclesia est, sed in primis, quæ ab hæreticis, & falsis doctoribus, tum quòd semper adfuerit auxilium divinum, & ad nos usque defensio, propagatio: Sed mittamus hæc: unicum illud nonne operæ precium est, nos scire, quibus fidei fundamentis nostra ætate, aliquot hominũ myriades ad palos se alligari, comburi, excoriari, truncari patientissimè passæ sunt; quod, mea sententia, plus commovero, & in fide firmare nos potest, quam centum disputationes, quæ

In Theologia
log.

maie

Martyrologia
regiorum.

maieftatem divinam, omnipotentiam, omni-
 scientiam, etiam uti nobis videtur subtiliffime,
 in dubium vocant: fcilicet qui uno dicto sacro,
 & ardentis flamas reftrinexerat, & exquisitiffimo-
 rum cruciatuum fensum hēbetat, is mihi potior
 ad constantiam Christianam præceptor fit, quā
 ille, qui in cathedra ob hanc, illam, aliam distin-
 ctionem sudat: sed ego hæc non tango. **Jurisperi-
 ritus** vero, si ad eas consultationes, quibus de
 Imperijs, de Regnis agitur, quibus (ut ma-
 gis moveat) excellentiffimi, præclariffimi huius
 terræ Jurisperiti adhibiti, atque ita adhibiti sunt,
 ut si unquam de jure exquisitè, & cautè respon-
 derunt, hic nervos omnes intendant, ad hæc, in-
 quam, si Jurisperitus per historias admittitur,
 nonne lapis fit, si non illuc accurrat, & ingenium
 suum ex ipsorum imitatione efformet? Recen-
 ti exemplo res patebit: Galliarum, & Belgij mo-
 tus hanc infelicem famam habent, vix dari ijs in
 omni historia similes; atqui hi ipsi tanta pruden-
 tia, & integritate à nonnullis, sed imprimis **Thu-
 ano** meo descripsi sunt, ut nihil eorum quæ eru-
 dire nos inde possint, desiderandum sit. Consi-
 lia, factiones, stratagemata, pene cogitationes
 hominum iis libris aperiunt, quæ si non avidè
 imbibimus, haudquaquam delicatos nos, rusti-
 cos potius esse oportet. Illa nupera Belgii paci-
 ficatio facta inter potentiffimum quasi Orbis
 Regem, & gentem alioquin non adeo validam,
 sed libertatis amore, ad incredibilem virtutem,
 admiranda consilia, in concussam constantiam
 promo-

Hisp.

promo-

promotam, nonne nobis, qui alioquin in libris
eorum ingenia admirari solemus, desiderium
cognoscendi, examinandique eam facere posset,
nisi brutesceremus? Cur. Nihil pro Medicina habes?
C. Omnino, cum tanta accessio terris nostris facta sit,
ut plus duplo maior nunc noscatur, eaque omnia
solicite admodum descripta sint, an tu dubitas, posse
aliquid Medicinæ etiam accedere? Sed age, hæc physica
magis sint, illud an nullum est, quod in periculosissimis
morbis maximum in medicina artificium exigitur; puta
in phreneticis, melancholicis, in incantationibus, quorum
curam multa exempla liberalissimè suppeditant: tum
illud an adeo absurdum est, conciliare ex aliqua parte
Galenum, atq; Paracelsum, cum utrinq; appareat, illius
non semper feliciter, nec huius semper infeliciter remedia
adhiberi, neque satis nobis constet, an si viveret hodie
Galenus, mutaret non nihil à Chymia? id, quod magna
nominis celebritate, sed ægrotantium utilitate maiore,
à Iosepho Quercetano, insigni Archiatro, & aliis factum
scimus: reliqui in acie, tanquam de aris, & focis pugnatu-
ri, perpetuo stant, tanta acerbitate, ut haud rarò
decumbentes, cum gemitu, & suspiriis, neutrorum
admota manu, doloribus succumbant. Idem de Mathematicis
cogito, à quibus illud unum desidero, ut phænomena mihi
exacte exhibeant, siue nunc terra illis moveatur, & sol
stet, siue sol moveatur, terraque quiescat, siue eadem
loco moveatur, aut axem

offc
In
Medi
cina.

#

offc.

#

suum

In mathem.

St. X
 suum circumeat. quæ omnia periculum nobis nullum faciunt: nec enim nostra opinione sol movebitur, aut stabit; satis sit nobis, tempus exacte mensurare, & quam Deus rebus omnibus harmoniam indidit, subodorari. *Cur.* Iterum tu abreptus es. *C.* Agnosco; sed tamen hæc omnia prædesse tibi possunt. Sed vis ne de historiis aliquid amplius? *Ca.* Si vacat. *C.* De usu illarum, pacis tempore satis habes: addo nunc bellicum fructum. Hic non referam exempla eorum, qui maxime hac laude excelluerunt, & historiis erecti huc creduntur. Alexandri M. Hannibalis, Scipionis, & nostra ætate, Consalvi Magni, & Maximi Imperatoris Caroli V: ad ea te tantum invito, quæ intra 50. annos in Galliis, & Belgio visa, annotataq; sunt, eorum, qui obsidiones gravissimas perulerunt, oppugnationes periculosissimas tentarunt, loco iniquissimo fortiter, prudenterq; pugnarunt, consilia prudentissima excogitarunt, stratagemata ingeniosissima adhibuerunt, quæ cuncta, Philosophi opera sunt: ea si illi inter Mavortios motus, strepitus, sonitusque exercent, quanto magis nobis de iis cogitandum, quibus otii, quietis, somni, cibi, potus satis datur, talia ad Remp. conferendi, aut, quod cum ignominia nostra dicitur, iis saltem nos oblectandi. *Cur.* Hæc omnia locum suum habent; si ætas omnis non nisi studiis impendatur, nec se iis negotiis implicet, quæ paci, bello, legibus ferendis, seditionibus sedandis, terræ arandæ, mari navigando, deposcuntur. *C.* Sed si non minus

minus inter
 remus, quæ
 sis, & elegan
 esse. *Cur.*
 ra dem esse
 nondum exp
 illa vira long
 laboribus fut
 re, Apes sed
 bo, Nonne e
 trum si bre
 sco, C. Lau
 memoriz p
 tam? *Cur.*
 num illud
 tringenta sen
 veto admi
 hominib
 enim diltr
 gias senten
 tior constan
 itatis cogi
 bus duas
 humanum
 tua usui sin
 numerum
 possim?
 vales, nun
 venienti,
 iterum, w
 appareant
 res sunt:

Vis assiduitatis.

minus inter tantos, & omnes hos conatus laboremus, quam in una, & levicula re, satius fortassis, & elegantius erit, de illis, quam hac sollicitos esse. Cur. Mihi vero incredibile apparet, tantundem esse, multa & unum discere. C. Fortassis nondum expertus es, quantum assiduitas possit. Illa trita sunt, Guttam cavare lapidem, formicas laboribus suis conspicuum cumulum seocerare, Apes sedulitate mira efficere: unius te monebo, Nonne exiguum est, sententiam discere, praesertim si brevis sit? Cur. Eam momento discio. C. Laudo, atq; harum singulis diebus duas memoriae posses tradere, sc. ad prandium, & coenam? Cur. Quidni possem? C. Si per unicum annum illud praestare velles, nonne septingentas triginta sententias colligeres. Cur. Video. Quam vero admirabilis esses, & sententiarum copiosus hominibus videreris, si ad singulas materias (ita enim distribuendae essent) vnam, aut plures egregias sententias adferre posses: Nec laus ea magno tibi constaret. Cur. Agnosco. C. Idem de historijs cogita. Facilius enim est, singulis diebus duas historias (illuc enim inclinat ingenium humanum) apprehendere, utæ tibi ad negotia tua usui sint; tum etiam plures anni, maiorem numerum efficient. Cur. Quid si eas retinere non possim? C. Crede mihi, si mediocriter ingenio vales, nunquam ita tibi excident, quin in convenienti, & propinqua materia, non succurrant iterum, vel sane ab alijs recitatae, minus novae appareant, praesertim, quæ ingenio tuo propiores sunt: tu vero jam intelligis, quam diligentia &

L

labor

Secretar. R. cur.
Hing.

labor incredibilia præstare possint. Cur. Intelligo. C. Id Plantini Architypographi symbolū est; Circinus altero pede stante, altero laborante, cū inscriptione: Labore, & Constantia. Cur. Sæpius inspexi hoc symbolum, nec notavi. C. Imprime tibi in pectus, ut hoc animo aggrediaris omnia, atq; ita absolvas. Cur. Quantum credis temporis his studijs dandum esse? C. Iam audivisti, vita nostra brevis est, nec prodigere annos potest: optimum erat jam ante nostris annis consultum fuisset, quibus hæc omnia jam didicisses; nec enim tantum horarum, aut dierum exegissent, quantum immodicus somnus, crapula nimia, nugæ inutiles, intempestiva exercitia, etiam amores & divagationes, tum inutiles operæ tibi abstulerunt. Cur. Si ita est, merito lugeo. C. Profecto ira est: Iamque oportebat ad facultatum superiorum unam te contrulisse, Theologiã, Iurisprudentiam, aut Medicinam, de quibus ego tibi præscribere nihil possum. Cur. Quin jam accedo. C. Ita si lubet: sed memento, sicut labyrinthum Creticum ingressi sunt multi, sed erroribus infinitis implicati, præda monstro biformi facti sunt; unus ille, qui filo reditū vias notavit, & se liberavit, & monstri victor factus est: Ita qui se facultatibus, non ductore hac Philosophia sobria, temere immittunt, diu quidem erroribus hinc inde agitantur, tandem, ab eo monstro, q̄ neq; homo est, neq; brutum, sed utrumq; devoratur. Cur. Dura minaris. C. Non ego id facio, sed quotidiana ea exempla omnium facultatum hominum, qui vel ad noxias pestiferasq; hære-

Ignari Philia quid in Facult. ses
afficiunt.

ses, errores, falsasq; opiniones præcipitantur, vel ad incitiam, imperitiã, barbariem iterum regrediuntur, magno rei literariæ dispendio, imperitæ plebis periculo, sua æterna ignominia. Sed jam candidè mihi aperi, an non nihil commotus sis hac disertatione? Cur. Aperiam tibi omnia. Profecto pudet me mei, qui tantum temporis inutiliter absumpserim, quantum tu fortassis nõ cogitas, sed interim vereor, ne fortassis par non sim tot tantisq; studijs. C. Poteris, si animum fervide adjunxeris. Cur. Ah si posses exorari. C. Exige à me, non opus est precib. Cur. Ajunt tibi esse artem Notoriam, qua exiguo tempore multa apprehendere possis? C. Nonne dixi tibi esse eã, Laborem, & Constantiam? Cur. Quid si aliquid amplius esset? C. Fortassis est aliquid amplius, sed hujus temporis non est, ea explicare: ubi ad me redieris, accipies. Cur. Obsecro te, obiter saltem aliquid monstra. C. Summa rei est, ut per figuras fortius res tibi imprimas convenienter locatas: veluti Davidis facilius meminisse poteris, si cytharam inspexeris, Marci, si Leonem: sed hæc suas regulas, & industriam habent. Didicistine pingere? Cur. Nunquam. C. Sed latrunculis ludere? Cur. Optime. C. Latrunculorũ lusus à philosopho quodam excogitatus est, cum miles in castris intolerabili fame laboraret, ita imposuit ei, cum altero die ederet, alterum per lulum famis oblivisceretur. Cur. Quid ais? C. Sed ad materiam nostram: Pingere pro tuo usu, eodem tempore didicisses, quo latrunculis perfecte ludere: non dubito enim, quin huic ludo aliquot

L 2

horas

an Art. Memoria
tibi iam illigii?

horas tribueris, & tamen illud magis conveni-
 fer tibi, tantum interest, quid eligamus. Gladi-
 atoriam artem didicisti? Cur. Scilicet, ut corpus
 meum exercerem. C. Idem fecisset ligo in mani-
 bus, quo terræ glebas effodisses, atq; minore pe-
 riculo: nec enim oculi hîc, aut man^{us}, aut brachia
 percutunt: illius autem loco, si Architecturam per-
 currisses, quanto illa tibi esset ad vitam ornâ-
 mento, ad Rempubicam utilitati, ad œconomiam
 commodo? Cur. Is sum, qualem me vides, sed,
 qui, si vivo galius futurus. C. Fiat ita, & Deus vo-
 tis tuis annuat! Cur. Igitur Magia tua nulla est?
 C. Trinitatem testor, nullam aliam esse, quam
 multarum artium studium, illudque assiduum.
 Cur. Et quid mihi opus erat illis dejectionibus,
 & devotionibus meis? C. Illa quatuor præcepta
 intelligis, & scenicum apparatus? Cur. Ita. C.
 Ha ha he! Ita omnes curiosos excipere soleo,
 maloque hanc de me opinionem retineant, &
 mihi me relinquunt, quâ in utili, & intempestiva
 conventione turbent. Tu tamen vide, an non in-
 dignum sit, talia vitia ob Magiæ studium omi-
 ttere, ob Dei præcepta sive amorem solum non
 omittere. Cur. Ego sedulo ea observabo, quod
 Deus feliciter vertat. C. Oportebat omnino me
 tibi ea proponere, cum hinc apud impiam, & sce-
 leratam turbam in suspicionem venerim. Cur.
 Ego vero libenter ea amplector: jam antè enim
 video quantum quietis, & tranquillitatis vitæ ad-
 ferant, etiamsi Dei mandata in medio non essent.
 Cur. Sed etiam reliqua Dei præcepta observa: ego
 hæc quatuor tantum numeravi, quoniam ob

Proflus

*Magia Vol.
Andree.*

male audio.
 Nihil, quod
 nim, cuius sol
 honestiq; con
 Et institutio
 tore, nescio an
 rum Socio: ad
 me id Reipubl
 molestum tibi
 C. Imo etiam
 res in societate
 modo boni,
 inter nos co
 tias vobis ag
 muros, repud
 stenus servi
 queris. Cu.
 Ita, atque
 nec temus.
 remus. Cur.
 Et si videra
 & thesauros
 ram scrutabi
 bimus. C. Et
 scientiâ vires
 titatibus ne
 mus. C. Et v
 Cur. O Sch
 do primum
 quo incepin
 ne ita parat
 ur in iis fere

ea male audio. Cur. Quid itaq; mihi iam deest? C. Nihil, quod sciam, si tu ipse tibi adfueris. Deus enim, cuius sol etiam impiis oritur, nunquam piis, honestisq; conatibus deest, reliqua tua sunt. Cu. Et institutoris mei: Sed quis ille erit? C. Institutore, nescio an egeas, monitore fortassis, & laborum socio: ad quæ si mea opera uti volueris, ego me id Republicæ debere profiteor. Cur. Itaq; molestum tibi non erit, si sæpius te convero. C. Imo etiam iucundum. Cur. Quid si etiam plures in societatem adsciscam? C. Quorquor lubet, modo boni, & ingeniosi sint. Cur. De didactico inter nos convenier. C. Gratis faciam, atq; gratias vobis agam. Cu. Si eo animo es, non amplius miror repudiaste te ampla stipendia, & gratis hastenus serviisse. C. Iterum ex hominum ore loqueris. Cu. Ergo in his ædibus conveniemus. C. Ita, atque declamabimus. Cur. Et syllogismos necsemus. C. Et rerum nomenclatorem percurremus. Cur. Et Notoriam artem exercebimus. C. Et sydera intuebimur. Cur. Et terras metiemur, & thesauros nostros computabimus. C. Et naturam scrutabimur. Cu. Et mores nostros formabimus. C. Et historias recitabimus. Cur. Et crescentiũ vires experiemus. C. Et Mechanicis subtilitatibus nos oblectabimus. Cur. Et canemus. C. Et varijs Instrumentis musicis ludemus. Cur. O Scholam nostram Philosophicam, quãdo primum ingrediar! C. O Tempus illud, quo incepimus nos, atque nostra nosse! Cur. Nonne ita parabitur nobis via ad omnes facultates, ut in iis ferè nuspiam impingamus? C. Hæc mea

ten-
 studia h
 Collegii Andr.

sententia est, nunc alios etiam consule, sed ab-
rumpamus tandem. Cur. Libenter, postquam
promissionibus tam largus es. C. Faxit Deus, ne
quod verbum nobis inutile excedat, ne quod
temporis momentum inutiliter effluat, ne quis
malus consultor ab hoc instituto nostro dimo-
veat.

Cur. Vale mi Christiane, & homi-
num infaniam perge ridere. Chr.

Illud facio, sed jam

Vale.

DEO GLORIA.

P.
Si perlegi
ria plan
dimittas, n
sim exami
riter a nu
decorum st
ex beatior
nox it eru
tionis pul
tam strep
tas, quan
rum nost
& tolerat
ditionis re
cum nulli
vero frem
Erit, ubi de
nude intro
terrescit
plenis, lib
rim si qu
citas larc
anne simpl

P E R O R A T I O .

SI perlegisti hæc mea, cordate lector, nec se-
 ria plane, nec omnino iocosa, oro benigne
 dimittas, nec ad ingenii tui nobilioris amuf-
 sim examines. Vnius homuncionis vox est, du-
 riter à multis diu habitus, & fortassis contra
 decorum stimulat. Non desunt tamen etiam
 ex beatiorum numero, qui talia musitant, &
 mox iterum sub meliorum spei atq; expecta-
 tionis pulvere sepe liunt. Sane ut inter ebrio-
 rum strepitus multa est ac alia lingua liber-
 tas, quam cum sobrii assident, ita hoc streper-
 um nostrum seculum nugaram feracius est
 & tolerantius, quam olim cum fidei, & eru-
 ditionis res serio agerentur. Iacta alea est,
 cum nullius opinor, boni iniuria, malorum
 vero fremitus ad posteritatem non descendit.
 Erit ubi delecta humanae scena larua nosmet
 rude introspiciemus, & quæ diu multumq;
 terrefecit exercuitq; tyrannicam hypocrisin,
 plenis, liberisq; cachinnis irridebimus: Inte-
 rim si quid nostra presens ac diuturna infeli-
 citas arcanorum mundi obiter prodidit, id o-
 mne simplicioribus, credulisq; dedicatum vo-

lumus, ne easdem casses, figmenta, inanitatesque post nos repetant, & serius quam humana breuitas vita permittit, vera monitos fateantur. Sed caue, caue mi lector putes, inter hos humana vita defectus, vel sacram nostram Religionem, quam sartam limpidamq; nobis tot fideles Christi serui custodiunt, vel auream illam pacem, quæ sub Principum nostrorum regimine fruimur, vel nobilissimas scientiarum, artium, linguarumq; palæstras, ac felicitatis omnigenæ veluti seminaria, tanto sumptu nobis erecta, propagataq;, vel in vniuersum publicam, priuatam orbis Christiani disciplinam minus æstimari, ne dum petulanter irrideri, quæ Pharisæorum, sycophantarum, & barbarorum leuissima vox est, cum potius agnoscamus & honoremus innumerum plane eorum numerum, qui succum, sanguinemq; suum Reipublicæ fideliter simul, & anhelantes impendant, quiq; cum gemitu & lachrymis eorum societatem, intermixturemque intuentur, quos pessime meritos, & supplicia dignos benignior tamen fama, & liberalior fortuna solet comitari. Vnde id tibi serio, ac itentidem inculcandum, idem videri piaculum, bonorum laboribus & famul

insultare,
 ri: filium
 postorum su
 neum si imbi
 stri querela
 scurriles, sed
 qua conscient
 tem, deniq;
 tribunal

insultare,
 insultare,

inultare, ac malorum otio ac sagina assentari: fidelium preces & suspiria irridere, & impostorum fucos & flagitia dissimulare. Quod unum si imberis, posthac huius erga stulti nostri querelas credes, non contumeliosas, & scurriles, sed serias, deuotas, simplices, & qua conscientias reorum ipsorummet appellitent, deniq; eas, qua ad ipsum Iesu Christi tribunal audacter, ac breui quod speramus, sint comparitura.

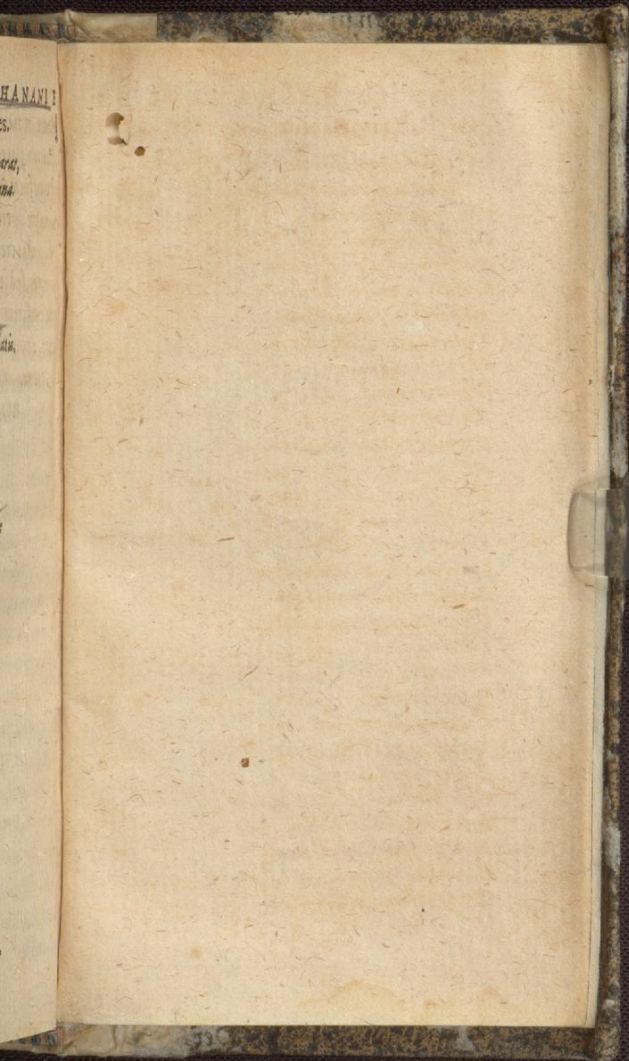
CHO.

F I N I S

CHORUS G. BUCHANANI EX
Trag. Baptistes.

A *Durta qui se comparat,
Nocturna vis at lumina.*
*Odit facem scissam,
Sui furoris consciam.*
*Puer recusat pharmaca,
Condita amaro absinthio,
Abhorret à salubribus.*
Vulnus resectum emblasmatis.
*Occulta cui mentis mala,
Secreta rodunt pectora,*
*Huic est molesta veritas,
Qua cor revelat turbidum.*
*At vos severi hypocrita,
Quos fronte duros tetrica
Lucrum juvat nefarium, ex
Errore vulgi creduli,
Quantumlibet recondita
Celaveritis crimina,
Quandis tegatur sordida
Sentina mentis impia,
Vos vestra conscientia
Secreta rodens arguit
Vos clausus intra viscera
Occultus exest carnifex
Duro flagellans verberare.
O ter beatum & amplius,
Qui purus animi ad iudices
Non sit reus domesticos
Clauso nec in prae cordis
Tortore semper vapulat.*

FINIS.

21070

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or header, including the word "Glossar".

Vertical column of handwritten text on the right side of the page, likely a list or index.

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a footer or a note.

